

วารสาร วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2567

Valaya Alongkorn Review Journal

Vol. 14 No. 2

May - August 2024

ISSN xxxx-xxxx (Print)

ISSN xxxx-xxxx (Online)

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

Valaya Alongkorn Review Journal

วัตถุประสงค์

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (Valaya Alongkorn Review Journal) เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่ดำเนินการเผยแพร่บทความอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในสาขาวิชา การศึกษา สังคมศาสตร์ทั่วไป จิตวิทยาทั่วไป ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี ศิลปะทั่วไป และมนุษยศาสตร์ ของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และองค์ความรู้ทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

นโยบาย

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์มีนโยบายในการจัดทำ ดังนี้

1. จัดทำวารสารวิชาการโดยมีกำหนดออกปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน)
2. บทความที่จัดพิมพ์ในวารสารทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาถ้อยแถลง (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง จากภายในและ/หรือภายนอกมหาวิทยาลัย ที่หลากหลายสถาบันและไม่สังกัดเดียวกันกับเจ้าของบทความ จำนวน 3 ท่าน ในรูปแบบ (Double-blinded Review)
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นบทความจากทั้งบุคลากรภายในและบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัยที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น ๆ หากตรวจสอบพบว่า มีการจัดพิมพ์ซ้ำซ้อนถือเป็นความรับผิดชอบของผู้พิมพ์ประสานงานและผู้พิมพ์ร่วม
4. บทความ ข้อความ ภาพประกอบ และตารางประกอบที่ลงพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พิมพ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นตามเสมอไป และไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้พิมพ์ประสานงานและผู้พิมพ์ร่วม
5. บทความที่ต้องการรับพิจารณาตีพิมพ์ เป็นบทความภาษาไทย รูปแบบต้องเป็นไปตามที่วารสารกำหนดเท่านั้น

เจ้าของ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

เลขที่ 1 หมู่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

โทรศัพท์ 083 607 4907 0-2529-3598, 0-2909-1432 กต 15 โทรสาร กต 33

เว็บไซต์ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/index> ID Line 083 607 4907

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

Valaya Alongkorn Review Journal

ISSN 3056-9419 (Print) ISSN 3056-9427 (Online)

ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2567

Volume 14 Number 2 May - August 2024

คณะที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ	คชสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นมรรักษ์	ถกลภักดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิติกร	อ่อนโยน	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
------------------------------	---------	--

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ	นัยพัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์	เดชะคุปต์	อดีตหัวหน้าสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราวดี	มากมี	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต	พัฒนาผล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์	พรหมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำรูญ	พริกบุญจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง	พรมมูล	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
อาจารย์ ดร.วิศส์พร	จิโรจพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ผู้จัดทำวารสาร

นางพรทิพย์	กุลศลสิริสถาพร	นางสาวสุมาลี	ธรรมนิธา
นายไพฑูรย์	มุงเพี้ย	นายวาทีต	ทองมาก

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน) มกราคม-เมษายน; พฤษภาคม-สิงหาคม; กันยายน-ธันวาคม จำนวน 100 เล่ม
และเผยแพร่ทางเว็บไซต์

บทบรรณาธิการ

วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (Valaya Alongkorn Review Journal) เป็นวารสารวิชาการ เปิดรับบทความวิจัย และบทความวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งครอบคลุม สาขาวิชา การศึกษา สังคมศาสตร์ทั่วไป จิตวิทยาทั่วไป ธุรกิจทั่วไป การจัดการและการบัญชี ศิลปะทั่วไปและมนุษยศาสตร์ จากบุคลากรทั้งของมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป ซึ่งวารสาร ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2567 ฉบับนี้ ได้รับการจัดพิมพ์ บทความวิจัย จำนวน 19 บทความ และบทความวิชาการ จำนวน 1 บทความ รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 บทความ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้ดำเนินการเผยแพร่บทความอย่างต่อเนื่อง และจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยทุกบทความได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผล 3 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-blinded Review) และส่งกลับไปยังผู้นิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนการเห็นควรให้จัดพิมพ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี การนำข้อความใดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของต้นฉบับ ไปตีพิมพ์ใหม่ จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของต้นฉบับและกองบรรณาธิการวารสารนี้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีการอ้างอิงอย่างถูกต้องชัดเจน โดยผลการวิจัยและความคิดเห็นที่ปรากฏ ในบทความต่าง ๆ เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์ ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

ในโอกาสนี้ กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ส่งบทความตีพิมพ์และให้การสนับสนุนวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ ด้วยดีตลอดมา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทุกท่าน และจะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพได้รับการประเมินคุณภาพให้อยู่ในฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและกลยุทธ์แก้ปัญหาฟังภาษาอังกฤษของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ	
ธนกร สุวรรณพฤติ.....	1 - 12
การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจเพื่อเตือนภัยกลโกงของมิฉฉาซีฟให้แก่ประชาชน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	
จิตตมาศ พลีไพร ดลฤดี ศรีมันตะ และกำพล ดวงพรประเสริฐ.....	13 - 26
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี	
สุภัชฉาน ศรีเอี่ยม.....	27 - 41
ผลการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD ที่มีต่อ ความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	
จิตตภา คงประดิษฐ์ เมษา นวลศรี และอรสา จรุงธรรม.....	42 - 55
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษ์น้ำ เพื่อพัฒนา ความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	
พริยพงศ์ จำปีทอง พรภิรมย์ หลงทรัพย์ และรสริน เจิมไธสง.....	56 - 73
ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ตัวแปรเดียว โดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
นฤมล บุญลาภ สมวงษ์ แปลงประสพโชค และพรสิน สุภวาลย์.....	74 - 87
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะ การวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู	
กันต์ฤทัย คลังพหล และวัสส์พร จิโรจพันธุ์.....	88 - 103
การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป สำหรับชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนวัดท่า จังหวัดชัยนาท	
เสาวลักษณ์ สีตะบุษย์ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ และศุภวรรณ เล็กวิไล.....	104 - 116
การนำเสนอภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ผ่านรายการโทรทัศน์ “ครัวคุณต๋อย” ที่ปวีท พงศ์ไพบูลย์.....	117 - 135

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

การศึกษาการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและ
ความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคอัลฟ่า

คันธรส ภาพล..... 136 - 150

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา
ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์
รายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สำรวย ลายตลับ เมษา นวลศรี และสุวรรณา จ้อยทอง..... 151 - 166

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย
โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

จันทร์จิรา หาวิชา และหนึ่งฤทัย ชวนะลิขิกร..... 167 - 177

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความภักดีของลูกค้า
ในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ในกรุงเทพมหานคร

ศรินธร ไชยรัตน์..... 178 - 192

กลวิธีทางภาษาที่ใช้สร้างความขบขันในการทำนายดวงชะตา
ของเฟซบุ๊กแฟนเพจโหราตนโกลินทร์

สุพรรณณี เรื่องสงค์ และพิชญานี เจริญศรี ไชยยะ..... 193 - 209

การพัฒนาแพลตฟอร์มการสื่อสารการตลาดดิจิทัล
ฝักหนะขนมจีนเมืองคอนตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล
จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรกฎ จำเนียร เมธาวิ จำเนียร ศศิพัชร บุญขวัญ

นิภารัตน์ นักร้องพงศ์ และทองพูล มุขรัย..... 210 - 222

การพัฒนารูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิต
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี

ราชวงศ์ นวลอินทร์..... 223 - 239

การพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี

อมรรักษ์ สวนชุมพล ปรัชญาพัชร วันอุทา สิริ ندا คลี่สุนทร

และธัชชัย อินทะสุข..... 240 - 253

การสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อการแสดงดนตรีสนาม

ประพันธ์ศักดิ์ ปานเสียง และศรัณย์ นักรบ..... 254 - 265

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย

ภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าและสภาวะการณืเรื้อรังเล่า
ที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นของโครงการ “อ่านยาใจ”

สิริวิทย์ สุขกันต์..... 266 - 279

บทความวิชาการ

ความคิดเชิงออกแบบ: วิธีไทย STAR STEMS

ภัทริยา งามมุข..... 280 - 292

ภาคผนวก..... 293 - 312

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและกลยุทธ์อภิปัญญาฟังภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ

CORRELATION BETWEEN MOTIVATION AND METACOGNITIVE LISTENING STRATEGIES OF NON-ENGLISH MAJOR UNDERGRADUATE STUDENTS

ชนกร สุวรรณพุดธิ^{1*}
Tanagorn Suwannaprut^{1*}

Received : 12 January 2024

Revised : 24 June 2024

Accepted : 3 July 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับแรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ 2) ศึกษาการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการฟังและการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 142 คน ในปีการศึกษา 2566 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี โดยการสุ่มเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามแรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษ และ 2) แบบสอบถามการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation coefficient)

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.25) และใช้กลยุทธ์อภิปัญญาฟังภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มกลยุทธ์ย่อยพบว่า นักศึกษาใช้กลยุทธ์แก้ปัญหาในการฟังเป็นลำดับแรก (ค่าเฉลี่ย 3.81) โดยแรงจูงใจในการฟังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลยุทธ์อภิปัญญาในการฟังด้านการตระหนักรู้ตนเอง ($r = .210$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.05$

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการฟัง / กลยุทธ์อภิปัญญาการฟัง / นักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ

¹ ศูนย์ภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Language Center, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage,
Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: tanagorn@vru.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this study were to examine 1) listening motivation of non-English major undergraduates 2) the use of metacognitive listening strategies of non-English major undergraduates and 3) the correlation between listening motivation and metacognitive listening strategies of non-English major undergraduates. The sample was 142 undergraduates who enrolled in English courses during academic year 2023 at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani, selected by purposive sampling. The research instruments were two questionnaires including 1) English listening comprehension motivation questionnaire and 2) metacognitive awareness listening questionnaire. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient.

The results of this study revealed that students had high level of listening motivation (mean, 4.25) and used metacognitive listening strategies at high level (mean, 3.61). When considering each group of listening strategies, it was founded that they used problem-solving strategies the most at high level (mean, 3.81). According to the correlation, listening motivation was related to person knowledge strategies ($r = .210$) at significant level of 0.05.

Keywords: Listening motivation / Metacognitive listening strategies /
Non-English major undergraduates

บทนำ

ในบริบทสังคมโลกปัจจุบัน ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน และการทำงาน ทักษะการฟังภาษาอังกฤษนับเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญ เนื่องจากเป็นทักษะพื้นฐานเบื้องต้นที่ช่วยพัฒนาทักษะอื่น ๆ ตามแนวคิดทฤษฎีธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาซึ่งเริ่มต้นจากการฟังเป็นอันดับแรก (Harmer, 2015) กล่าวคือ ทักษะการฟังเป็นทักษะแรกที่ใช้ในการเรียนรู้ภาษา เช่น เรียนรู้คำศัพท์ การออกเสียง สำเนียง การฟังเพื่อความเข้าใจ เมื่อผู้เรียนได้รับข้อมูลจากการฟัง (Input) และเกิดกระบวนการเรียนรู้ จะช่วยพัฒนาการออกเสียง สำเนียง จดจำคำศัพท์ เกิดความคุ้นเคยกับเสียง และนำไปใช้พูดเจรจาสื่อสารได้ ดังนั้น ผู้สอนภาษาควรมุ่งเน้นจัดกิจกรรมเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลภาษาจากการฟังเนื้อหาผ่านสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในรูปแบบต่าง ๆ และฝึกใช้ภาษาสื่อสารให้มากที่สุด เริ่มจากความสามารถในการฟังอย่างเข้าใจ ยิ่งฟังมากยิ่งขึ้นเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการฟังให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยพัฒนาทักษะพูด อ่าน และเขียน ตามไปด้วย

ด้านศาสตร์การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศนั้น ทักษะการฟังนับเป็นทักษะการรับรู้ภาษา (Receptive skill) เช่นเดียวกับทักษะการอ่าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการรับและเข้าใจข้อมูลทางภาษา ส่วนความเข้าใจในการฟัง (Listening comprehension)

หมายถึง ความสามารถในการตีความและสร้างความหมายจากสิ่งที่ฟัง โดยใช้ทั้งภาษาพูดและภาษาท่าทางประกอบช่วยให้เกิดความเข้าใจ (Schmitt & Rodgers, 2020) อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนภาษาอังกฤษมักเผชิญปัญหาในการฟังเนื่องจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องหลายประการ ทั้งในด้านตัวผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาที่ฟัง และสภาพแวดล้อม เช่น ความรู้คำศัพท์ไม่เพียงพอ ไม่คุ้นเคยกับสำเนียง ความเร็วในการพูด ความยาวของเนื้อหาที่ฟัง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเนื้อหาที่ฟัง แรงจูงใจ และการใช้กลยุทธ์ในการฟัง (Nadhira & Warni, 2021) จากปัญหาในการฟังดังกล่าว จึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาทักษะการฟังให้กับผู้เรียนโดยมุ่งเน้นไปที่การฟังอย่างมีกลยุทธ์ (Strategic listening) และอภิปัญญา (Metacognition) ซึ่งนักวิจัยและนักวิชาการมากมายพบว่า ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการฟังด้วยการใช้กลยุทธ์และตระหนักต่อการใช้อภิปัญญาในการฟังภาษาอังกฤษ (Gilakjani & Ahmadi, 2011)

กลยุทธ์อภิปัญญาการฟัง (Metacognitive listening strategies) หมายถึง เทคนิค วิธีการต่าง ๆ ที่ผู้เรียนใช้ในการจัดการและควบคุมกระบวนการฟังของตนเอง เป็นความสามารถของบุคคลในการตระหนักถึงกระบวนการคิด วางแผน ตรวจสอบ ประเมิน และแก้ปัญหาในการฟังเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและบรรลุวัตถุประสงค์ในการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ (Vandergrift, 2007) การส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กลยุทธ์อภิปัญญาที่เหมาะสมจะช่วยพัฒนาทักษะการฟังให้ดีขึ้น ซึ่งกลยุทธ์ อภิปัญญาการฟังแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มย่อย ได้แก่ 1) การแก้ปัญหาในการฟัง (Problem solving) 2) การวางแผนและประเมิน (Planning-Evaluation) 3) การแปลในใจ (Mental translation) 4) ความตระหนักถึงตนเอง (Person knowledge) และความตั้งใจมุ่งมั่น (Directed attention) นอกจากนี้กลยุทธ์การฟังและอภิปัญญาที่มีผลต่อความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจแล้ว แรงจูงใจในการฟังอาจมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียน

แรงจูงใจ (Motivation) ในการเรียนรู้ภาษาที่สองเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการฟัง ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจจะมีความพยายาม ความปรารถนาที่จะเรียนรู้ และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ ผู้สอนภาษาควรตระหนักถึงความสำคัญและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการฟัง (Dornyei & Ushioda, 2011) เนื่องจากแรงจูงใจเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน หากผู้เรียนขาดแรงจูงใจหรือพลังผลักดันในการเรียนรู้ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะภาษาให้ดีขึ้น ตามแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจของ Gardner (1985) ซึ่งเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการอย่างแพร่หลายมานานหลายทศวรรษ กล่าวถึงแรงจูงใจว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษา มีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ความมานะพยายามในการเรียนภาษา (Effort) 2) ความปรารถนาที่จะบรรลุเป้าหมาย (Desire) และ 3) ความชื่นชอบในกิจกรรมการเรียนรู้ (Positive affect) ดังนั้น ผู้เรียนภาษาที่มีแรงจูงใจจะมีเป้าหมายในการเรียนภาษาชัดเจน กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ตั้งใจ พยายามแสวงหาความรู้ และเพลิดเพลินกับสภาพแวดล้อมในการเรียน

นอกจากนี้ Gardner (1988, 2010) ได้สร้างโมเดลที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับแพร่หลายคือ The Socio-Educational model เพื่ออธิบายถึงการประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษา เกิดจากแรงจูงใจควบคู่กับความสามารถทางภาษา (เขาวัวปัญญาและความถนัดทางภาษา) ซึ่งแรงจูงใจในการเรียนภาษามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เจตคติต่อสถานการณ์เรียนรู้ เช่น ผู้สอน กิจกรรมเรียนรู้ หลักสูตร แผนการสอน การวัดและประเมินผล 2) แรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative motivation) คือ ความสนใจมุ่งมั่นเรียนภาษา มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาและต่อสังคมวัฒนธรรมการใช้ภาษา

และ 3) แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ (Instrumental motivation) หมายถึงความมุ่งมั่นเรียนภาษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง เช่น การทำงาน การสอบ การยอมรับจากสังคม องค์ประกอบทั้งสามประการนี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีเจตคติเชิงบวกต่อสถานะการเรียนรู้จะมีแรงจูงใจเชิงบูรณาการและแรงจูงใจเชิงเครื่องมือเชิงบวกเช่นกัน

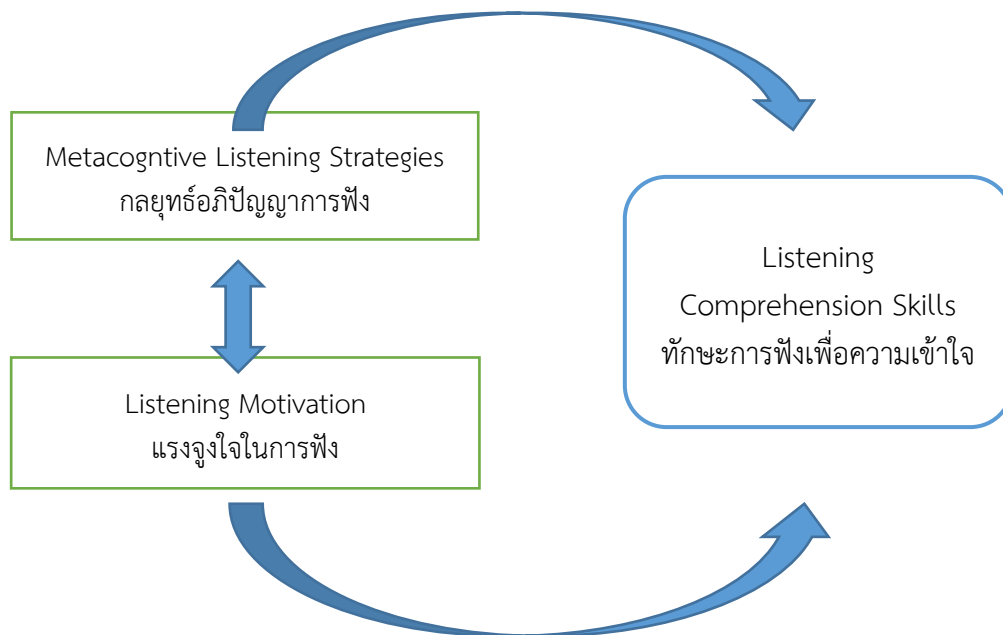
การพัฒนาทักษะการฟังให้กับผู้เรียนภาษาอังกฤษนับเป็นภารกิจสำคัญสำหรับอาจารย์ผู้สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ ซึ่งมักประสบปัญหาในการฟัง เนื่องจากความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อยและอาจไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ และอาจมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนตระหนักถึงปัญหาในการฟังและการพัฒนาทักษะการฟังให้กับผู้เรียน จึงดำเนินการศึกษาสำรวจแรงจูงใจในการฟังและการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2566 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2566 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับแรงจูงใจและการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2566 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาและกลยุทธ์อภิปัญญาเพื่อความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่อาจมีความสัมพันธ์ต่อกัน และอาจมีผลต่อทักษะความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยและดำเนินงานวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน กรอบแนวคิดวิจัยดังรูปภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยนี้ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ไม่ใช่สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ลงทะเบียนเรียนรายวิชากลยุทธ์การฟังภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 142 คน แบ่งเป็นนักศึกษาชาย 36 คน นักศึกษาหญิง 101 คน และนักศึกษาเพศทางเลือก 5 คน ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม 2 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) แบบสอบถามแรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษ (English listening comprehension motivation) มาตรฐาน 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ เป็นแบบสำรวจให้ผู้เรียนประเมินตนเอง โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นโดย Hsu (2006) มาปรับใช้กับงานวิจัยนี้ และ
- 2) แบบสอบถามกลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษ (Metacognitive awareness listening Questionnaire: MALQ) สร้างและพัฒนาโดย Vandergrift et al. (2006) ผู้วิจัยนำมาปรับใช้โดยเป็นแบบสอบถามมาตรฐาน 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ และนำแบบสอบถามทั้งสองฉบับมาแปลเป็นภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการแปลแบบย้อนกลับ (Backward translation technique) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามฉบับแปลให้มีความหมายใกล้เคียงต้นฉบับมากที่สุดจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน นำมาทดสอบค่าความตรง (Validity) โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งจากผลประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่า IOC เท่ากับ 0.86

ส่วนการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสถิติ Cronbach's alpha ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ได้ค่าความน่าเชื่อถือจากสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามแรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษ มีค่าเท่ากับ 0.78 และแบบสอบถามกลยุทธ์อภิปัญญาการฟังมีค่าเท่ากับ 0.81 ทั้งนี้ ได้กำหนดมาตรวัดและการแปลผลค่าเฉลี่ยของแรงจูงใจในการฟังและกลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างไว้ แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 มาตรวัดและการแปลผลค่าเฉลี่ยแรงจูงใจในการฟังและการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษ

ระดับ	ค่าเฉลี่ยความเห็น	การแปลผล
5	4.50 - 5.00	มากที่สุด
4	3.50 - 4.49	มาก
3	2.50 - 3.49	ปานกลาง
2	1.50 - 2.49	น้อย
1	1.00 - 1.49	น้อยที่สุด

ที่มา: (Hsu, 2006)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเริ่มจากการจัดเตรียมและตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ แจ้งวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง อธิบายความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษาคั้งนี้ ชี้แจงรายละเอียดในการตอบแบบสอบถามทั้งสองฉบับ ใช้เวลาตอบแบบสอบถามประมาณ 10 นาที เมื่อนักศึกษากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามครบถ้วนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงเก็บบันทึกข้อมูลคำตอบจากแบบสอบถามออนไลน์ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 98

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งสองฉบับ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลด้านแรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษ และ 2) ข้อมูลด้านการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษ ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 142 คน นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้อง ส่วนการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) ระหว่างแรงจูงใจในการฟังและกลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษใช้สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรและทิศทางความสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ จำนวน 142 คน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิง 101 คน (ร้อยละ 71) และนักศึกษาชาย 36 คน (ร้อยละ 25) และนักศึกษาเพศทางเลือก 5 คน (ร้อยละ 4) ส่วนใหญ่ประเมินตนเองมีทักษะความสามารถภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 56) และนักศึกษาต้องการพัฒนาทักษะการพูดมากที่สุด (ร้อยละ 37) รองลงมา คือ ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง และทักษะการเขียน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 142 คน พบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีแรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.25) มีผลคะแนนสูงสุดเท่ากับ 102 คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 45 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 79 คะแนน เมื่อแปลผลคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการฟังอยู่ในระดับมาก รายละเอียดผลการวิเคราะห์แรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับแรงจูงใจในการฟังของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง (N=142)

นักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอก ภาษาอังกฤษ	คะแนน สูงสุด	คะแนน ต่ำสุด	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย M	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับ
แรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษ	102	45	79	4.25	2.29	มาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้กลยุทธ์แก้ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลยุทธ์กลุ่มย่อย (N=142)

กลยุทธ์แก้ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษ	ค่าเฉลี่ย M	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับ
1. การแก้ปัญหาในการฟัง (Problem solving)	3.81	0.20	มาก
2. การวางแผนและประเมิน (Planning-Evaluation)	3.62	0.07	มาก
3. การแปลในใจ (Mental translation)	3.56	0.23	มาก
4. การตระหนักรู้ตนเอง (Person knowledge)	3.62	0.39	มาก
5. การมุ่งมั่นตั้งใจฟัง (Directed attention)	3.46	0.64	ปานกลาง
รวม	3.61	0.12	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การใช้กลยุทธ์แก้ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษจำแนกตามกลุ่มกลยุทธ์ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 142 คน พบว่าในภาพรวมนักศึกษาใช้กลยุทธ์แก้ปัญหาการฟังอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.61) เมื่อพิจารณาตามกลุ่มกลยุทธ์ย่อยพบว่า นักศึกษาใช้กลยุทธ์แก้ปัญหาในการฟังเป็นลำดับแรก อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) รองลงมา คือ กลยุทธ์การวางแผน

และประเมิน (ค่าเฉลี่ย 3.62) เท่ากับกลยุทธ์การตระหนักรู้ตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.62) และใช้กลยุทธ์การมุ่งมั่นตั้งใจฟัง (ค่าเฉลี่ย 3.46) เป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและกลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง (N=142)

กลยุทธ์อภิปัญญาในการฟัง	ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการฟังและกลยุทธ์อภิปัญญาในการฟังภาษาอังกฤษ			
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Sig. (p)	ระดับ	ทิศทาง
1. การแก้ปัญหาในการฟัง (Problem solving)	.080	.345	น้อย	บวก
2. การวางแผนและประเมิน (Planning-Evaluation)	-.158	.061	น้อย	ผกผัน
3. การแปลในใจ (Mental translation)	.094	.266	น้อย	บวก
4. การตระหนักรู้ตนเอง (Person knowledge)	.210*	.012	น้อย	บวก
5. การมุ่งมั่นตั้งใจฟัง (Directed attention)	-.026	.757	น้อย	ผกผัน
รวม	.052	.536	น้อย	บวก

*p<.05

ผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและกลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษพบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ($r=.052$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อพิจารณารายกลุ่มกลยุทธ์พบว่า แรงจูงใจในการฟังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลยุทธ์ตระหนักรู้ตนเอง ($r=.210$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.05$) อย่างไรก็ตาม แรงจูงใจในการฟังมีความสัมพันธ์แบบผกผันกับกลยุทธ์การวางแผนและประเมิน ($r= -.158$) และกลยุทธ์การมุ่งมั่นตั้งใจ ($r= -.026$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.05$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการฟังและกลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยว่า ในภาพรวมนักศึกษามีแรงจูงใจในการฟังภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะนักศึกษาเห็นความสำคัญของทักษะการฟังภาษาอังกฤษ และตระหนักรู้ว่าทักษะฟังเป็นทักษะจำเป็นพื้นฐานของการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การทำข้อสอบ และเป็นประโยชน์ต่อ

การประกอบอาชีพในอนาคต ซึ่งเป็นแรงจูงใจภายนอก (Instrumental motivation) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hsu (2006), Kassaian & Ghadiri (2011) และ Ajmal & Kumar (2020) นอกจากนี้ในการจัดการเรียนการสอนอาจมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี เพราะผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนกระตือรือร้นและมีความสนใจในกิจกรรมฟัง ให้ความช่วยเหลือ เสริมแรงบวกสร้างกำลังใจ ลดความวิตกกังวล ซึ่งอาจจะส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจเป็นแรงผลักดันให้ต้องการประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ รู้สึกมั่นใจและได้รับการยอมรับจากเพื่อนในชั้นเรียนและอาจารย์ผู้สอน

ส่วนการใช้กลยุทธ์อภิปรายการฟังในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาเลือกใช้กลยุทธ์แก้ปัญหาการฟังบ่อยที่สุดในระดับมาก อาจเป็นเพราะนักศึกษาไม่ได้เรียนเอกภาษาอังกฤษ จึงมักเผชิญกับอุปสรรคในการฟังหลายด้าน เช่น ความรู้ด้านคำศัพท์ การออกเสียง ระดับความเร็วในการพูด หัวข้อสนทนา สำเนียงที่แตกต่าง และแก้ปัญหาโดยการเดาคำศัพท์ พยายามตั้งใจฟัง ใช้ความรู้เดิมช่วยตีความ คอยตรวจสอบความเข้าใจในขณะฟัง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัย Vandergrift (2005), Jafari (2010), Kassaian & Ghadiri (2011), Ajmal & Kumar (2020) และ Alzahrani (2021) ซึ่งพบว่าผู้เรียนใช้กลยุทธ์อภิปรายด้านแก้ไขปัญหาในการฟังบ่อยที่สุดเมื่อเทียบกับกลยุทธ์อภิปรายด้านอื่น

อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าวพบว่า ในภาพรวมแรงจูงใจในการฟังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลยุทธ์อภิปรายการฟังในระดับน้อย อย่างไรก็ตามไม่มีนัยสำคัญ ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องในบางประเด็นกับงานวิจัยของ Ajmal & Kumar (2020) และ Dolex (2022) ซึ่งรายงานผลการวิจัยว่าแรงจูงใจในการฟังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้กลยุทธ์การฟัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลและด้านบริบท แต่ในงานวิจัยนี้ เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มกลยุทธ์ย่อยอภิปรายการฟังพบว่า แรงจูงใจในการฟังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลยุทธ์ด้านตระหนักรู้ตนเอง (Person knowledge) ในระดับน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากการตระหนักรู้ตนเองเป็นหนึ่งในกลยุทธ์อภิปรายที่ผู้เรียนรับรู้ความยากลำบากในการฟังและรับรู้ความสามารถของตนเอง การที่นักศึกษามีแรงจูงใจในการฟังมากอาจเป็นเพราะกิจกรรมในชั้นเรียนเปิดโอกาสให้ฝึกฟังในหัวข้อที่หลากหลาย สอดคล้องกับความสนใจ และมีบรรยากาศเรียนรู้ที่ดี ไม่รู้สึกกดดันหรือเบื่อหน่าย ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษและการฟังภาษาอังกฤษ และประเมินตนเองว่าใช้เทคนิควิธีการฟังเชิงอภิปรายในระดับมาก แต่ผู้เรียนอาจใช้กลยุทธ์การฟังประเภทอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น กลยุทธ์ด้านความรู้ (Cognitive strategies) กลยุทธ์ด้านการจำ (Memory strategies) กลยุทธ์ด้านสังคม (Social strategies) เพื่อให้ตนเองประสบผลสำเร็จในการฟัง

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจในการฟังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกลยุทธ์อภิปรายด้านตระหนักรู้ตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยของ Vandergrift (2005), Jafari (2010), Kassaian & Ghadiri (2011), Ajmal & Kumar (2020) และ Alzahrani (2021) รายงานผลการศึกษาสอดคล้องกันว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้กลยุทธ์อภิปรายในการฟังภาษาอังกฤษ เมื่อผู้เรียนมีแรงจูงใจมาก จะมีแรงผลักดันในการเรียนรู้ภาษา มีความพยายาม ตั้งใจทุ่มเท ตระหนักรู้คิดเพื่อกำหนดเป้าหมายในการฟัง วางแผนตรวจสอบ และประเมินความเข้าใจในการฟังของตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการของการใช้กลยุทธ์

อภิปัญญาการฟัง การสอนกลยุทธ์อภิปัญญาในการฟังเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการฟังให้ดีขึ้นจะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและมีแรงจูงใจในการฟังเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษ โดยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ในด้านแรงจูงใจ นักศึกษามีระดับแรงจูงใจการฟังภาษาอังกฤษในระดับมาก จากกิจกรรมการฟังภาษาอังกฤษที่มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี จึงเสนอแนะว่าผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจ สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นต่อการเรียนรู้ ลดความวิตกกังวลในการฟัง ให้กำลังใจ คอยสนับสนุนผู้เรียน เสริมแรงบวก เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) ในกิจกรรมการฟังภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนมีแรงผลักดันในการบรรลุเป้าหมายของการฟัง

2. ในด้านกลยุทธ์อภิปัญญาการฟัง นักศึกษาใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟังภาษาอังกฤษในระดับปานกลางถึงระดับมาก ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาอาจเลือกใช้กลยุทธ์การฟังบางกลุ่มยังไม่เหมาะสม จึงเสนอแนะว่าผู้สอนควรสอดแทรกการสอนกลยุทธ์อภิปัญญาการฟังในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟังแต่ละชนิดได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการฟังที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้ ศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและการใช้กลยุทธ์การฟังภาษาอังกฤษ ดังนั้น งานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรอื่นที่มีอาจมีผลต่อการใช้กลยุทธ์อภิปัญญาการฟัง และความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ เช่น ความวิตกกังวล ความถนัดทางภาษา ระดับการศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน รูปแบบการสอน

2. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสำรวจเชิงปริมาณ ในงานวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มเทคนิควิธีการศึกษา โดยใช้วิธีศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานเพื่อทราบข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ให้ผลเชิงประจักษ์ต่อความสำคัญของกลยุทธ์การฟัง แรงจูงใจในการฟัง และตัวแปรที่อาจมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการฟังของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Ajmal, M. & Kumar, T. (2020). Inculcating Learners' Listening Motivation in English Language Teaching: A Case Study of British Education and Training System. *Arab World English Journal*. 11(4): 409 - 425.

- Alzahrani, R. (2021). The Relationship between Motivation Types and Metacognitive Listening Strategies: The Case of Adult EFL Students in Saudi Arabia. **Journal of Research in Language & Translation**. 2(1): 18 - 36.
- Dolex, O. (2022). The Relationship between Listening Motivation and Frequency of Listening Strategy Use. **International Journal of Education and Literacy Studies**. 10(2): 2 - 8.
- Dornyei, Z. & Ushioda, E. (2011). **Teaching and Researching Motivation**. (2nd ed). Pearson, Harlow.
- Gardner, R. C. (1985). **Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation**. London: Edward Arnold.
- Gardner, R. C. (1988). The Socio - Educational Model of Second Language Learning: Assumptions, Findings and Issues. **Language Learning**. 38, 101 - 126.
- Gardner, R. C. (2010). **Motivation in Second Language Acquisition: The Socio - Educational Model**. New York: Peter Lang.
- Gilakjani, A. & Ahmadi, A. (2011). A Study of Factors Affecting EFL Learners' English Listening Comprehension and the Strategies for Improvement. **Journal of Language Teaching and Research**. 2(5): 977 - 988.
- Harmer, J. (2015). **The Practice of English Language Teaching**. London: Pearson.
- Hsu, H. I. (2006). **The Effects of Motivation on Taiwanese College Students' English Listening Comprehension**. Doctor of Philosophy Dissertation. University of Idaho, Russia.
- Jafari, M. S. (2010). On the Relationship between Listening Comprehension Motivation and Listening Comprehension among Iranian EFL Learners. **Indonesian Journal of English Language Teaching**. 6(2): 89 - 106.
- Kassaian, Z. & Ghadiri, M. (2011). An Investigation of the Relationship between Motivation and Metacognitive Awareness Strategies in Listening Comprehension: The Case of Iranian EFL Learners. **Journal of Language Teaching and Research**. 2(5): 1069 - 1079.
- Nadhira, S. & Warni, S. (2021). Students' Listening Difficulties in English as a Foreign Language Learning at Secondary School in Indonesian Context. **Advances in Social Science, Education and Humanities Research - Atlantis Press**. 547, 186 - 193.
- Schmitt, N. & Rodgers, M. (2020). **An Introduction to Applied Linguistics** (3rd ed.). Routledge. Taylor & Francis Group.

- Vandergrift, L. (2005). Relationships among Motivation Orientations, Metacognitive Awareness and Proficiency in L2 Listening. **Applied Linguistics**. 26(1): 70 - 89.
- Vandergrift, L. et al. (2006). The Metacognitive Awareness Listening Questionnaire: Development and Validation. **Language Learning: A Journal of Research in Language Studies**. 56(3): 431 - 462.
- Vandergrift, L. (2007). Recent Developments in Second and Foreign Language Listening Comprehension Research. **Language Teaching**. 40(3): 191 - 210.

การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจเพื่อเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพ ให้แก่ประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

PRODUCTIONS OF SPECIALIZED PRINT MEDIA TO WARN ABOUT THE SCAMS FOR PEOPLE IN BANG KHON TEE DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

จิตตมาศ พลีไพร¹ ดลฤดี ศรีมันตะ^{1*} และกำพล ดวงพรประเสริฐ¹
Jittamas Pleeprai¹ Dollruedee Srimanta^{1*} and Kampol Duangpornprasert¹

Received : 8 November 2023

Revised : 17 June 2024

Accepted : 21 June 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจเพื่อเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพให้แก่ประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 2) ศึกษาการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเจาะจงกับประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงครามที่เคยเห็นสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจเพื่อเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพ จำนวน 400 คน โดยแบบสอบถามออนไลน์มีความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.862 การทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.956 และความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.926 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ไปสเตอร์ มีขนาด A3 แนวตั้ง จำนวน 3 แบบ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพ 2) ประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงครามทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 3) ประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงครามมีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70

¹ สาขาวิชาเทคโนโลยีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เขตพื้นที่จักรพงษ์ภูวนารถ

¹ Department of Advertising and Public Relations Technology, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Tawan-Ok: ChakrabongseBhuvanarth Area

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Tangmo1121@gmail.com

และ 4) การทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.862 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: สื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ / กลโกงของมิจฉาชีพ / ประชาชนในอำเภอบางคนที่
จังหวัดสมุทรสงคราม

ABSTRACT

The objectives of this research work were to 1) produce specialized print media to warn about the scams for people in Bang Khon Thee District, Samut Songkhram Province; 2) study on the awareness of the warning about the scams; 3) study on the satisfaction towards the specialized print media; and 4) study on correlation between the awareness of the warning about the scams and the satisfaction towards the specialized print media. This research work was a quantitative research work whereby online questionnaire was used as the tool to collect information purposively from 400 people in Bang Khon Thee District, Samut Songkhram Province who had seen specialized print media to warn about the scams. The online questionnaire had the validity of 0.862; the awareness of the warning about the scams, with the reliability of 0.956 and the satisfaction towards the specialized print media, with the reliability of 0.926. The statistics used in data analysis were numbers, percentages, means and standard deviations. The statistics used for testing thesis hypothesis was the analysis for Pearson coefficient correlation.

The findings from the research were 1) the production of specialized print media was divided into 6 steps, which were a posters of the size of A3 paper in vertical direction for 3 styles, the contents of which concern the scams; 2) in the overview, people in Bang Khon Thee District, Samut Songkhram Province were aware of the warning about the scams in the very high level with the mean of 4.75; 3) in the overview, people in Bang Khon Thee District, Samut Songkhram Province were satisfied with the specialized print media in the very high level with the mean of 4.70; and 4) the awareness of the warning about the scams and the satisfaction with the specialized print media were correlated with each other in the positive direction with the correlation coefficient of 0.862, with the level of significance of 0.01.

Keywords: Specialized print media / Scams / People in Bang Khon Thee District,
Samut Songkhram Province

บทนำ

ในปัจจุบันกลโกงของมิจฉาชีพนั้นเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบทั้งการโทรศัพท์มาหลอกเพื่อให้โอนเงิน การหลอกหลวงผ่านการซื้อของจากเพจที่ดูน่าเชื่อถือ การหลอกเก็บเงินปลายทางจากสินค้าที่ถูกส่งมาแต่เป็นสินค้าที่ไม่ตรงตามที่สั่งซื้อไป เช่น ชาวขายมือถือให้กับเด็กอายุ 14 ปี แต่กลับส่งผงซักฟอกมาให้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2565) หรือชาวเด็กวัย 10 ขวบถูกแก๊งคอลเซ็นเตอร์ หลอกให้โอนเงินกว่าล้านบาท (คมชัดลึกออนไลน์, 2565) เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวสร้างความเสียหายต่อผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียทรัพย์สิน การตกเป็นหนี้โดยไม่รู้ตัว หรืออาจจะถูกปรับ ถูกจับ ดำเนินคดีทางกฎหมาย

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจชุมชนในบริเวณอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม และได้สอบถาม ร.ต.ท. สมยศ พลีไพร (2565) รองสารวัตรสถานีตำรวจภูธร อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ระบุว่า ประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ตกเป็นเหยื่อถูกหลอกหลวงจากกลโกงของมิจฉาชีพในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการถูกหลอกเรื่องซื้อของออนไลน์ การอ้างว่าประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งผิดกฎหมาย การปลอมเฟซบุ๊กเป็นคนรู้จัก หลอกผู้เสียหายให้โอนเงิน ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความสูญเสียทางด้านทรัพย์สินและคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนเป็นอย่างมาก จึงทำให้สถานีตำรวจฯ มีความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ ซึ่งได้แก่โปสเตอร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพให้แก่ประชาชน เนื่องจากสื่อดังกล่าวสามารถดึงดูดความสนใจ อีกทั้งยังสามารถนำไปติดไว้ตามที่สถานีต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ การเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับที่ บุชบา สุธีธร (2555) ระบุว่า โปสเตอร์ เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมในการจัดทำขึ้นเพื่อการประชาสัมพันธ์ สามารถสื่อสารให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจหรือโน้มน้าวใจให้เกิดพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดได้ดี

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ ซึ่งได้แก่ โปสเตอร์ เพื่อเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพให้แก่ประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม รวมถึงประเมินผลการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพ ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงครามที่จะได้นำสื่อไปใช้ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจเพื่อเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพให้แก่ประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงครามภายหลังจากที่ได้เห็นสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจที่ผลิตขึ้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ได้แก่ การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจเพื่อเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพให้แก่ประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดขั้นตอนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ (ปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์, 2540) แนวคิดเกี่ยวกับหลักการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ (นันทนา จำลอง และสมโภชน์ ชื่นเอี่ยม, 2558) แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปสเตอร์ (สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2549) แนวคิดเกี่ยวกับกลโกงของมิจฉาชีพ (ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล, 2565) ทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (อรุณรัตน์ ชินวรรณ, 2553) ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการผลิตสื่อ และระยะที่ 2 ได้แก่ การศึกษาการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพ การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม มีจำนวนทั้งหมด 27,158 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2565) จากนั้นใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สามารถกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงครามที่เคยเห็นสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจเพื่อเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพตามสถานที่ต่าง ๆ จากนั้นผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามออนไลน์เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 1) คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ จำนวน 5 ข้อ 2) คำถามเกี่ยวกับการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพ จำนวน 14 ข้อ 3) คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ จำนวน 8 ข้อ ซึ่งแบ่งการวัดออกเป็น 5 ระดับ และใช้เกณฑ์การแปลผลความหมายของ ชุดิณชนัน นันทาริยะวัฒน์ (2558) ดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 มีความพึงพอใจน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 มีความพึงพอใจน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 มีความพึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 มีความพึงพอใจมาก และค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 มีความพึงพอใจมากที่สุด 4) คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (Rovinelli & Hambleton, 1977) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.862 นอกจากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินคุณภาพเนื้อหาสาระของสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจตามคำแนะนำ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด โดยค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha (ณัฐชวล ตันหยงมาศ และพรพรหม ชมงาม, 2566) พบว่าการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพ เท่ากับ 0.956 และความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ เท่ากับ 0.926

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยใช้เกณฑ์การแปลผลระดับความสัมพันธ์ (r) ดังนี้ $r = .1-.3$ มีความสัมพันธ์ระดับน้อย, $r = .4-.6$ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง, $r = .7-.9$ มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก (ชาลิสสา มากแผ่นทอง, 2559)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจเพื่อเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพให้แก่ประชาชน ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นศึกษาข้อมูลหรือขั้นตีโจทย์ (identify) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกลโกงของมิจฉาชีพที่เกิดขึ้นกับประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เช่น การสัมภาษณ์ตำรวจในพื้นที่ การสืบค้นข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

2. ขั้นร่างแบบจั่วหรือขั้นระดมคำตอบ (preliminary) ผู้วิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับกลโกงของมิจฉาชีพทั้ง 14 กลโกง มาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม แล้ววาดโครงร่างของโปสเตอร์ทั้ง 3 แบบ

3. ขั้นร่างแบบหยาบ หรือขั้นจัดกลุ่มคำตอบ (refinement) ผู้วิจัยออกแบบโครงร่างอย่างคร่าว ๆ ของโปสเตอร์ทั้ง 3 แบบ ขนาด A3 แนวตั้ง เช่น การจัดวางหัวข้อ เนื้อหา ภาพประกอบ โลโก้ตราสัญลักษณ์ เป็นต้น

4. ขั้นร่างแบบละเอียดหรือขั้นคำตอบที่สมบูรณ์ (analyze) ผู้วิจัยออกแบบโปสเตอร์ทั้ง 3 แบบ ให้มีรายละเอียดที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนี้

4.1 โปสเตอร์แบบที่ 1 ด้านบนของกระดาษประกอบไปด้วยหัวเรื่องคำว่า 5 กลโกงมิจฉาชีพและตราสัญลักษณ์ของหน่วยงาน ตรงกลางของกระดาษนำเสนอเนื้อหาแบ่งออกเป็น 5 หัวเรื่องย่อย ได้แก่ 1) หลอกขายของออนไลน์ 2) คอลเซ็นเตอร์ 3) เงินกู้ออนไลน์ 4) เงินกู้ออนไลน์ที่ไม่มีจริง (เงินกู้ทิพย์) และ 5) หลอกให้ลงทุนต่าง ๆ ส่วนด้านล่างของกระดาษนำเสนอเกี่ยวกับชื่อหน่วยงาน เว็บไซต์แจ้งความออนไลน์ หมายเลขโทรศัพท์แจ้งเหตุด่วน และคิวอาร์โค้ด

4.2 โปสเตอร์แบบที่ 2 ด้านบนของกระดาษประกอบไปด้วยตราสัญลักษณ์ของหน่วยงาน ตรงกลางของกระดาษนำเสนอหัวเรื่องคำว่า 5 กลโกงมิจฉาชีพและแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 หัวเรื่องย่อย ได้แก่ 1) หลอกให้เล่นพนันออนไลน์ 2) ปลอมโปรไฟล์หลอกให้หลงรัก แล้วหลอกให้โอนเงิน 3) ส่งลิงค์ปลอมหลอกแฉ็กเอาข้อมูลส่วนตัว 4) อ้างเป็นบุคคลอื่นเพื่อหลอกเอาข้อมูลส่วนตัว และ 5) ปลอมบัญชีไลน์ ส่วนด้านล่างของกระดาษนำเสนอเกี่ยวกับชื่อหน่วยงาน เว็บไซต์แจ้งความออนไลน์ หมายเลขโทรศัพท์แจ้งเหตุด่วน และคิวอาร์โค้ด

4.3 โปสเตอร์แบบที่ 3 ด้านบนของกระดาษประกอบไปด้วยหัวเรื่องคำว่า 4 กลโกงมิจฉาชีพและตราสัญลักษณ์ของหน่วยงาน ตรงกลางของกระดาษนำเสนอเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 หัวเรื่องย่อย ได้แก่ 1) ข่วปลอม 2) หลอกลวงให้ถ่ายภาพโป๊เปลือย 3) โฆษณาชวนไปทำงานต่างประเทศ และ 4) ยินยอมให้ผู้อื่นใช้บัญชีธนาคาร ส่วนด้านล่างของกระดาษนำเสนอเกี่ยวกับชื่อหน่วยงาน เว็บไซต์แจ้งความออนไลน์ หมายเลขโทรศัพท์แจ้งเหตุด่วน และคิวอาร์โค้ด

5. **ขั้นจัดทำต้นฉบับงานออกแบบสิ่งพิมพ์หรือกราฟิก** เรียกว่าขั้นตัดสินใจ (decide) ผู้วิจัยนำโปสเตอร์ทั้ง 3 แบบ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านประเมินคุณภาพเนื้อหาสาระและได้แก้ไขโปสเตอร์ให้มีความสมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

6. **ขั้นงานพิมพ์สำเร็จ หรือขั้นการนำไปใช้ (implement)** ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไฟล์โปสเตอร์เข้าสู่กระบวนการพิมพ์ จากนั้นได้นำโปสเตอร์ทั้ง 3 แบบ ไปติดไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ พร้อมเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์

ภาพที่ 1 รายละเอียดของโปสเตอร์ทั้ง 3 แบบ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ของประชาชนในอำเภอบางคนที่จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 210 คน (ร้อยละ 52.5) มีอายุ 21-30 ปี มีจำนวน 124 คน (ร้อยละ 31.0) มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีจำนวน 208 คน (ร้อยละ 52.0) มีอาชีพค้าขาย/เจ้าของธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 111 คน (ร้อยละ 27.8) และมีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท มีจำนวน 128 คน (ร้อยละ 32.0) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ของของประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

ลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ของประชาชนในอำเภอบางคนที่จังหวัดสมุทรสงคราม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	210	52.5
หญิง	190	47.5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	60	15.0
21-30 ปี	124	31.0
31-40 ปี	106	26.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 41 ปีขึ้นไป	110	27.5
3. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	135	33.8
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	208	52.0
สูงกว่าปริญญาตรี	57	14.2
4. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	75	18.8
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	63	15.7
พนักงานบริษัทเอกชน	73	18.2
รับจ้าง	78	19.5
ค้าขาย/เจ้าของธุรกิจส่วนตัว	111	27.8
5. รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	95	23.7
10,001 - 15,000 บาท	91	22.8
15,001 - 20,000 บาท	128	32.0
มากกว่าหรือเท่ากับ 20,001 บาทขึ้นไป	85	21.5

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิฉฉาชีพของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิฉฉาชีพโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 โดยสามารถเตือนภัยตนเองจากการให้ผู้อื่นใช้บัญชีธนาคารมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

การทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับการทราบ
1. สามารถเตือนภัยตนเองจากการซื้อของออนไลน์	4.71	0.539	มากที่สุด
2. สามารถเตือนภัยตนเองจากมิจฉาชีพที่มาในรูปแบบคอลเซ็นเตอร์	4.71	0.594	มากที่สุด
3. เตือนภัยตนเองจากเงินกู้ออนไลน์	4.71	0.566	มากที่สุด
4. เตือนภัยตนเองจากการหลอกเงินกู้ออนไลน์ที่ไม่มีจริง	4.74	0.567	มากที่สุด
5. เตือนภัยตนเองจากมิจฉาชีพในรูปแบบหลอกให้ลงทุนต่าง ๆ	4.76	0.516	มากที่สุด
6. สามารถเตือนภัยตนเองจากการหลอกให้เล่นพนันออนไลน์	4.78	0.531	มากที่สุด
7. เตือนภัยตนเองจากการหลอกในรูปแบบการปลอมโปรไฟล์ให้หลังรักแล้วหลอกให้โอนเงิน	4.77	0.506	มากที่สุด
8. สามารถเตือนภัยจากการส่งลิงค์ปลอมหลอกแฉีกข้อมูลส่วนตัว	4.74	0.551	มากที่สุด
9. เตือนภัยตนเองจากการหลอกอ้างเป็นบุคคลอื่นเพื่อหลอกนำข้อมูลส่วนตัว	4.74	0.534	มากที่สุด
10. สามารถเตือนภัยตนเองจากการปลอมบัญชีไลน์	4.73	0.558	มากที่สุด
11. เตือนภัยตนเองจากข่าวปลอม	4.75	0.533	มากที่สุด
12. เตือนภัยจากการโดนหลอกให้ถ่ายภาพโป๊เปลือย	4.76	0.526	มากที่สุด
13. เตือนภัยตนเองจากการโฆษณาชวนไปทำงานต่างประเทศ	4.75	0.525	มากที่สุด
14. สามารถเตือนภัยตนเองจากการให้ผู้อื่นใช้บัญชีธนาคาร	4.80	0.462	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.75	0.451	มากที่สุด

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 โดยพึงพอใจว่าโดยรวมแล้วโปสเตอร์ สามารถใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพได้มากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	ค่าเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึงพอใจ
1. หัวเรื่อง สะดุดตา ดึงดูดให้น่าอ่าน	4.70	0.574	มากที่สุด
2. หัวเรื่องรอง สวยงาม	4.67	0.613	มากที่สุด
3. ข้อความประชาสัมพันธ์เนื้อหาอ่านเข้าใจได้ง่าย	4.72	0.545	มากที่สุด
4. ภาพประกอบที่ใช้เหมาะกับเนื้อหา สีสวย	4.70	0.583	มากที่สุด
5. ผู้พิมพ์ประชาสัมพันธ์อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม	4.68	0.583	มากที่สุด
6. ตราสัญลักษณ์ การจัดวางเหมาะสม	4.68	0.583	มากที่สุด
7. สามารถช่วยให้เตือนภัยตนเองจากกลโกงของมิจฉาชีพได้มากขึ้น	4.71	0.547	มากที่สุด
8. โดยรวมแล้วโปสเตอร์ สามารถใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพได้	4.73	0.554	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.70	0.497	มากที่สุด

ตอนที่ 5 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงครามส่วนใหญ่ระบุว่าเป็นสื่อที่ดีในการให้ความรู้ ช่วยเตือนภัยและป้องกันตนเองไม่ให้ถูกหลอกลวงจากกลุ่มมิจฉาชีพมากที่สุด มีจำนวน 12 คน (ร้อยละ 66.5) ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงข้อเสนอแนะของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อเสนอแนะของประชาชนในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม	จำนวน	ร้อยละ
1. เป็นสื่อที่ดีในการให้ความรู้ ช่วยเตือนภัยและป้องกันตนเองไม่ให้ถูกหลอกลวงจากกลุ่มมิจฉาชีพ	12	66.5
2. ควรทำสื่อในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้เข้าถึงประชาชนให้มากขึ้น เช่น ประกาศเสียงตามสายในงานวัด ตลาดนัด ตลาดสด เป็นต้น	2	11.1
3. ควรให้ข้อมูลเตือนภัยผ่านทางออนไลน์มากขึ้น	1	5.6
4. ควรทำในรูปแบบการ์ตูนและนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์	1	5.6
5. ควรใช้ภาพและคำพูดที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายมากขึ้น	1	5.6
6. ควรเพิ่มปริมาณสื่อสิ่งพิมพ์ให้มากขึ้น	1	5.6
รวม	18	100.0

ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิฉฉาซีพิกิจกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจของประชาชนในอำเภอบางคนที่จังหวัดสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($r = .862^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิฉฉาซีพิกิจกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ โดยเรียงลำดับค่าความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก อันดับหนึ่ง คือ สามารถเตือนภัยตนเองจากการปลอมบัญชีไลน์ ($r = .806^{**}$) อันดับสอง สามารถเตือนภัยจากการส่งลิงค์ปลอมหลอกแฮ็กข้อมูลส่วนตัว ($r = .782^{**}$) อันดับสาม เตือนภัยตนเองจากการหลอกอ้างเป็นบุคคลอื่นเพื่อหลอกนำข้อมูลส่วนตัว ($r = .780^{**}$) อันดับสี่ เตือนภัยตนเองจากข่าวปลอม ($r = .769^{**}$) อันดับห้า เตือนภัยตนเองจากการโฆษณาชวนไปทำงานต่างประเทศ ($r = .749^{**}$) อันดับหก สามารถเตือนภัยตนเองจากการซื้อของออนไลน์ เท่ากับ สามารถเตือนภัยตนเองจากการให้ผู้อื่นใช้บัญชีธนาคาร ($r = .724^{**}$) อันดับเจ็ด เตือนภัยจากการโดนหลอกให้ถ่ายภาพไปเปลือย ($r = .723^{**}$) และอันดับสุดท้าย เตือนภัยตนเองจากเงินกู้ออนไลน์ เท่ากับ เตือนภัยตนเองจากการหลอกในรูปแบบการปลอมโปรไฟล์ให้หลงรักแล้วหลอกให้โอนเงิน ($r = .702^{**}$)

เมื่อพิจารณาการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิฉฉาซีพิกิจกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ โดยเรียงลำดับค่าความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง อันดับหนึ่ง คือ เตือนภัยตนเองจากการหลอกเงินกู้ออนไลน์ที่ไม่มีจริง ($r = .691^{**}$) อันดับสอง เตือนภัยตนเองจากมิฉฉาซีพในรูปแบบหลอกให้ลงทุนต่างๆ ($r = .682^{**}$) อันดับสาม สามารถเตือนภัยตนเองจากมิฉฉาซีพที่มาในรูปแบบคอลเซ็นเตอร์ ($r = .677^{**}$) และอันดับสุดท้าย สามารถเตือนภัยตนเองจากการหลอกให้เล่นพนันออนไลน์ ($r = .642^{**}$) ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิฉฉาซีพกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจของประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Y _{รวม}
X ₁	.670**	.556**	.646**	.665**	.662**	.590**	.631**	.611**	.724**
X ₂	.605**	.557**	.621**	.600**	.604**	.575**	.561**	.581**	.677**
X ₃	.615**	.551**	.623**	.625**	.637**	.577**	.641**	.605**	.702**
X ₄	.603**	.506**	.601**	.598**	.604**	.596**	.651**	.647**	.691**
X ₅	.657**	.537**	.635**	.578**	.593**	.543**	.629**	.572**	.682**
X ₆	.573**	.447**	.565**	.579**	.586**	.554**	.594**	.565**	.642**
X ₇	.646**	.526**	.649**	.608**	.615**	.564**	.643**	.630**	.702**
X ₈	.696**	.592**	.689**	.706**	.719**	.680**	.691**	.661**	.782**
X ₉	.691**	.624**	.700**	.678**	.700**	.636**	.736**	.655**	.780**

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Y _{รวม}
X ₁₀	.752**	.651**	.725**	.714**	.720**	.643**	.701**	.697**	.806**
X ₁₁	.721**	.645**	.697**	.667**	.666**	.625**	.690**	.626**	.769**
X ₁₂	.628**	.566**	.641**	.649**	.688**	.631**	.583**	.631**	.723**
X ₁₃	.705**	.567**	.731**	.667**	.665**	.608**	.663**	.599**	.749**
X ₁₄	.656**	.575**	.664**	.624**	.643**	.588**	.609**	.673**	.724**
X _{รวม}	.783**	.671**	.780**	.761**	.773**	.715**	.767**	.743**	.862**

หมายเหตุ 1: X₁₋₁₄ หมายถึง การทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพในแต่ละข้อ, X_{รวม} หมายถึง การทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพในภาพรวม, Y₁₋₈ หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจแต่ละข้อ, Y_{รวม} หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจในภาพรวม

หมายเหตุ 2: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพที่มักใช้หลอกประชาชนในโลกออนไลน์ของฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล (2565) โดยโปสเตอร์สามารถเตือนภัยตนเองจากการให้ผู้อื่นใช้บัญชีธนาคารมากที่สุด เนื่องจากประชาชนอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบอาชีพค้าขายและทำธุรกิจส่วนตัวเป็นหลัก จึงต้องเปิดบัญชีธนาคารหลายบัญชีเพื่อทำธุรกรรมต่าง ๆ ของตนเอง ซึ่งกลุ่มมิจฉาชีพจะอาศัยช่องว่างดังกล่าวหลอกให้ผู้อื่นโอนเงินเข้าบัญชีที่ตนเองซื้อ ซึ่งจะส่งผลเสียหายต่อเจ้าของบัญชีโดยตรง สอดคล้องกับที่ PPTV Online (2565) ระบุว่า มิจฉาชีพจะเข้ามาขอซื้อบัญชีธนาคารของผู้เสียหายไปเป็นของตนเอง เพื่อนำไปใช้เป็นช่องทางในการรับเงินและถ่ายโอนเงินจากการกระทำความผิด เพื่อป้องกันไม่ให้มีพยานหลักฐานเชื่อมโยงมาถึงตัวมิจฉาชีพ ซึ่งเรียกว่า “บัญชีม้า” ซึ่งเมื่อมีการกระทำความผิด หากเจ้าหน้าที่รัฐ ตรวจสอบจับกุมได้ เจ้าของบัญชีจะมีความผิดฐานเป็นตัวการหรือเป็นผู้สนับสนุน

2. ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม มีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจโดยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพึงพอใจว่าโปสเตอร์ สามารถใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพได้ เนื่องจากโปสเตอร์ที่ผลิตขึ้นนำเสนอเนื้อหาหลักเกี่ยวกับการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพในหลากหลายรูปแบบและใช้ภาพประกอบที่สามารถเข้าใจถึงเนื้อหาได้ทันที สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปสเตอร์ของ สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2549) ที่ระบุว่าโปสเตอร์ (Poster) หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาสาระ เพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ต้องการเรียกร้องความสนใจ ส่วนใหญ่แล้วมักนำเสนอเพียงแนวความคิดเดียวเป็นหลักใหญ่ นอกจากนั้นผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ อรวรรณ แท่งทอง (2562) พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

มีความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับประชาสัมพันธ์ชมรมคนรักในหลวงจังหวัดสิงห์บุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมการทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจของประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ที่ระบุว่าในการเปิดรับสารจากสื่ออื่น ผู้รับสารมีความตั้งใจที่จะแสวงหาข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตนเองให้มากที่สุด (อรุณรัตน์ ชินวรรณ, 2553) กล่าวคือเมื่อประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม มีความต้องการที่จะป้องกันตนเองจากภัยกลโกงของมิจฉาชีพ จึงมีความตั้งใจที่จะเปิดรับข่าวสารจากโปสเตอร์เพื่อให้ตนเองทราบถึงการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการเตือนภัยจากการปลอมบัญชีไลน์ การส่งลิงค์ปลอมหลอกแฉ็กข้อมูลส่วนตัว การหลอกอ้างเป็นบุคคลอื่นเพื่อหลอกนำข้อมูลส่วนตัว การเตือนภัยจากข่าวปลอม การโฆษณาชวนไปทำงานต่างประเทศ การซื้อของออนไลน์ การให้ผู้อื่นใช้บัญชีธนาคาร การโดนหลอกให้ถ่ายภาพไปเปลือย ภัยจากเงินกู้ออนไลน์ การปลอมโปรไฟล์ให้หลงรักแล้วหลอกให้โอนเงิน เป็นต้น ซึ่งเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองแล้วจึงเกิดเป็นความพึงพอใจที่มีต่อโปสเตอร์ในเชิงบวกมากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ ฉายสิริ พัฒนาถาวร บุชบา สุธีธร และเสาวณี ชินาลอง (2565) พบว่า ภาพรวมการใช้ประโยชน์สื่อออนไลน์ของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความสัมพันธ์ระดับสูงกับความพึงพอใจสื่อออนไลน์ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) และสอดคล้องกับการศึกษาของ Zwillig et al. (2020) พบว่า ความตระหนักรู้ทางด้านความมั่นคงทางไซเบอร์ของประชาชนในประเทศอิสราเอล สโลเวเนีย โปแลนด์ และตุรกี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการป้องกันตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. การเตือนภัยกลโกง พบว่า การเตือนภัยจากการซื้อของออนไลน์ การเตือนภัยจากคอลเซ็นเตอร์ และการเตือนภัยจากเงินกู้ออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด รวมถึงความพึงพอใจที่มีต่อโปสเตอร์ พบว่า ความพึงพอใจหัวเรื่องรอง สวยงาม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยควรปรับปรุงการออกแบบหัวเรื่องรองของการเตือนภัยทั้ง 3 หัวข้อให้มีความน่าสนใจและสวยงามเพิ่มมากขึ้น

2. สถานที่สำรวจภูธรอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ควรนำโปสเตอร์ไปใช้เตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพที่เกิดขึ้นในระบบออนไลน์ให้มากยิ่งขึ้น เช่น การปลอมบัญชีไลน์ การส่งลิงค์ปลอมเพื่อหลอกเอาข้อมูลส่วนตัว การซื้อของออนไลน์ เป็นต้น เนื่องจากกลโกงดังกล่าวส่งผลเสียต่อทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรผลิตสื่อประเภทอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเตือนภัยกลโกงของมิจฉาชีพ เช่น การผลิตการ์ตูนนำเสนอผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ หรือผลิตเสียงตามสายประกาศในพื้นที่ต่าง ๆ ของ

จังหวัดสมุทรสงคราม เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล งานวัด ตลาดนัด ตลาดสด เนื่องจากประชาชนสามารถรับรู้ข่าวได้อย่างรวดเร็ว

2. ควรศึกษาการเตือนภัยกลโกงกับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เช่น ประชาชนในประเทศไทย เนื่องจากมีผู้ตกเป็นเหยื่อของกลโกงของมิจฉาชีพจำนวนมาก

เอกสารอ้างอิง

คมชัดลึกออนไลน์. (2565). "พ่อสุดซ็อก" หลังลูก 10 ขวบ ถูกแก๊งคอลเซ็นเตอร์หลอกให้โอนเงินกว่า 1.2 ล้าน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<https://www.komchadluek.net/news/524385>. (2566, 14 มกราคม)

ฉายสิริ พัฒนาถาวร บุชบา สุธีธร และเสาวนีย์ ชินาลอง. (2565). การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจสื่อออนไลน์ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของผู้ประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. 9(1): 62 - 79.

ชาลิสสา มากแผ่นทอง. (2559). *การวิจัยการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชุตินถน นันทาริยะวัฒน์. (2558). *ความต้องการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากหนังสือนวนิยายไทย ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐชวล ตันหยงมาศ และพรพรหม ชมงาม. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การสื่อสารของหน่วยงาน สสส. กับแรงจูงใจในการออกกำลังกายของ Gen Y ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*. 13(1): 109 - 120.

ไทยรัฐออนไลน์. (2565). **จับแก๊งต้มขायมือถือ ด.ญ.14 ส่งผงซักฟอก ยัด “พัสดุ” แทน มีเหยื่อเพียบ!**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<https://www.thairath.co.th/news/local/central/2440805>. (2566, 13 มกราคม)

นันทรรณ จำลอง และสมโภชน์ ชื่นเอี่ยม. (2558). *การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

บุชบา สุธีธร. (2555). หน่วยที่ 6 การสร้างสรรค์และผลิตสื่อเฉพาะกิจเพื่อการประชาสัมพันธ์.

ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างสรรค์และผลิตงานประชาสัมพันธ์ หน่วยที่ 6 - 10 (ปรับปรุงครั้งที่ 1)*. (หน้า 1 - 60). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์. (2540). *การออกแบบนิเทศศิลป์ 1*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล. (2565).

ตร.เตือนภัยประชาชน 14 ช่องกลโกงมิจฉาชีพ มักใช้ในการหลอกเหยื่อบนโลกออนไลน์.

[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://sbpolice.go.th/news/ตร.เตือนภัยประชาชน14ช่องกลโกงมิจฉาชีพ มักใช้ในการหลอกเหยื่อบนโลกออนไลน์_592.html. (2565, 3 ธันวาคม)

-
- สมยศ พลีไพร. (2565). รองสารวัตรสถานีตำรวจภูธร อำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม.
สัมภาษณ์, 25 พฤศจิกายน 2565.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2565). จำนวนประชากร ปี พ.ศ. 2564 ระดับอำเภอ.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByYear.php.
(2565, 4 ธันวาคม)
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2549). เรียนรู้วิธีการและงานบรรณาธิการสื่อสิ่งพิมพ์. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อรวรรณ แห่งทอง. (2562). การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับประชาสัมพันธ์ชมรมคนรักในหลวง
จังหวัดสิงห์บุรี. วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม.
6(2): 57 - 66.
- อรุณรัตน์ ชินวรรณ. (2553). สื่อประชาสัมพันธ์ (Public Relation Media). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- PPTV Online. (2565). รับจ้างเปิด "บัญชีม้า" ได้ไม่คุ้มเสีย! โทษหนักเลี้ยงคุก 10 ปี ปรับสูงสุด
2 แสนบาท. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.pptvhd36.com/news/เศรษฐกิจ/181026>. (2566, 9 มีนาคม)
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the
assessment of criterion - referenced test item validity. *Dutch Journal of
Educational Research*. 2(1): 49 - 60.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. (2nd ed.). New York:
Harper & Row.
- Zwilling, M., Klien, G., Lesjak, G., Wiechetek, L., Cetin, F., & Basim, H. N. (2020). Cyber
security awareness, knowledge and behavior: a comparative study. *Journal
of Computer Information System*. DOI: 10.1080/08874417.2020.1712269.
-

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี

DEVELOPMENT OF A BLENDED LEARNING ACTIVITY SET IN CONJUNCTION WITH ACTIVE LEARNING ON WORD TYPES FOR GRADE 6 STUDENTS IN PATHUM THANI PROVINCE

สุภัชฌา ศรีเอี่ยม^{1*}
Supatcha Sri-iam^{1*}

Received : 12 February 2024

Revised : 14 June 2024

Accepted : 18 June 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ทดสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ประชากรที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวันครู 2502 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด 30 คน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องชนิดของคำ จำนวน 7 แผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งฉบับมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 2) ใบความรู้และแบบฝึกหัด เรื่องชนิดของคำ ทั้งฉบับมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องชนิดของคำ ทั้งฉบับได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.23 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.20 - 0.55 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.76 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในระดับมาก สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีประสิทธิผล

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage, Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: supatcha@vru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.95/81.12 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลชุดกิจกรรม การเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี มีค่าเท่ากับ 0.7143 หรือคิดเป็นร้อยละ 71.43 และ 3) ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($M = 4.49$, $S. D. = 0.52$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการวัดและประเมินผล ($M = 4.64$, $S.D. = 0.50$) รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ($M = 4.51$, $S.D. = 0.52$) ด้านเนื้อหา เรื่อง ชนิดของคำ ($M = 4.42$, $S.D. = 0.50$) และด้านครูผู้สอน ($M = 4.37$, $S.D. = 0.55$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ / การเรียนรู้แบบผสมผสาน / การเรียนรู้เชิงรุก / ชนิดของคำในภาษาไทย

ABSTRACT

This research was a quasi - experimental research. The objectives were to 1) create and develop activity sets Blended learning combined with active learning About the type of word For primary school students, Grade 6 students, Pathum Thani Province that is effective according to the 80/80 criteria 2) Find the effectiveness index for the activity set Blended learning combined with active learning About the type of word For primary school students, Grade 6 students, Pathum Thani Province and 3) study students' opinions on learning activity sets. Integrated method with active learning About the type of word For Grade 6 students in Pathum Thani Province The population used is Grade 6 students, semester 2, academic year 2023, under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office. The sample group in this research includes Grade 6 students at Teacher's Day 2502 School, second semester, academic year 2023, a total of 30 people, Khlong Luang District Pathum Thani Province. Using a multi-step random sampling method. The tools used in this research included: 1) Seven lesson plans on types of words, which were evaluated as highly appropriate on average. 2) Knowledge sheets and exercises on types of words, which were also evaluated as highly appropriate on average. 3) An achievement test on types of words, which had an IOC value of 1.00, difficulty index ranging from 0.23 to 0.80, discrimination index between 0.20 and 0.55, and a reliability score of 0.76. 4) A questionnaire for Grade 6 students to gather their opinions on the integrated learning activities combined with active learning on types of words, which was rated as highly appropriate on

average. The statistics used in this research were percentage, mean, standard deviation, and effectiveness index.

The results of the research found that 1) The results of developing and enhancing the integrated learning activities combined with active learning on types of words for Grade 6 students in Pathum Thani province showed an efficiency of 88.95/81.12, meeting the criteria of 80/80. 1) the results of creating and developing a blended learning activity set together with Active learning About the type of word For Grade 6 students in Pathum Thani Province It has an efficiency of 88.95/81.12, which has an efficiency that meets the criteria of 80/80. 2) The effectiveness index value of the blended learning activity set combined with active learning. About the type of word For Grade 6 students in Pathum Thani Province, the value is equal to 0.7143 or 71.43 percent and 3) students' opinions on the blended learning activity set combined with active learning. About the type of word For Grade 6 students in Pathum Thani Province Overall, it was at a high level of agreement. (M = 4.49, S.D. = 0.52) When considering each aspect, it was found that The aspect that has the highest level of student opinions is Measurement and evaluation (M = 4.64, S.D. = 0.50) Followed by: In terms of organizing integrated teaching and learning with active learning (M = 4.51, S.D. = 0.52), content types of words (M = 4.42, S.D. = 0.50), and teachers (M = 4.37, S.D. = 0.55), respectively.

Keywords: Learning activity set / Blended learning / Active learning /
Types of words in the Thai language

บทนำ

สถานการณ์ช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่ผ่านมา ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถมาเรียนในสถานศึกษาได้ตามปกติ สถานศึกษาจึงมีการปรับการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไป มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น และแม้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 จะคลี่คลายลงแล้ว แต่การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนยังคงเป็นที่นิยมในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ รวมถึงสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการทบทวนเนื้อหาในบทเรียนได้ ดังผลงานวิจัยของ สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม และ นवलอนงค์ ทองเสริม (2566) ได้ศึกษาการนำเทคโนโลยีสื่อประสมมาใช้ร่วมกับการสอนในระบบ Virtual School ในรายวิชาภาษาไทย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความพึงพอใจของการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนโดยนำเทคโนโลยีมาใช้อีกสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ระบุว่าให้ส่งเสริมการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย โดยมีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย

ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน จากการศึกษาวิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ตามแนวคิดทฤษฎีของ Staker & Horn (2012); Pulham & Graham (2018); Means & et al. (2022) และ มนต์ชัย เทียนทอง (2554) สามารถแบ่งการผสมผสานเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านสถานที่ หมายถึง บริเวณที่ตั้งที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนร่วมกับการเรียนแบบออนไลน์ ทั้งการเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ ผู้เรียนและผู้สอนอาจไม่ได้อยู่ในที่เดียวกันก็ได้ ซึ่งมีความยืดหยุ่นเน้นการมีส่วนร่วมและทางเลือกของผู้เรียน 2) ด้านสื่อการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน การศึกษาดูงานในแหล่งชุมชน ร่วมกับการเรียนแบบออนไลน์ รวมถึงการให้ผู้เรียนทบทวนบทเรียนผ่านเนื้อหาออนไลน์ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมแบบเผชิญหน้าในชั้นเรียน ร่วมกับการเรียนแบบออนไลน์ โดยวิธีต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีการจัดการในชั้นเรียน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่น

อนึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟังเท่านั้น ผู้เรียนต้องเป็นผู้อ่าน เขียน ตั้งคำถาม อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ทั้งนี้การจัดการเรียนแบบผสมผสานและการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการก้าวสู่วิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ (Next Normal) อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลาย ดังในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กล่าวถึงเป้าหมายการจัดการศึกษาไว้ว่า ระบบการศึกษาที่ตอบสนองและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนแบบผสมผสานและการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยซึ่งมีความจำเป็นที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ภาษาให้ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดไว้ว่าสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษา และหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ ในตัวชี้วัดที่ 1 ว่า ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ดังนั้น ผู้เรียนจึงควรศึกษาชนิดของคำในภาษาไทยให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้ประโยคในการติดต่อสื่อสารต่อไป พระยาอุปกิตศิลปสาร (2546: 70 - 111) และกำชัย ทองหล่อ (2556: 196 - 265) ได้จำแนกคำออกเป็น 7 ชนิด ได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน

และคำอุทาน โดยแต่ละชนิดมีหน้าที่แตกต่างกัน จึงควรศึกษาให้เข้าใจเพื่อให้การใช้ภาษาไทยเป็นไปอย่างถูกต้อง

จากประสบการณ์การสังเกตการสอนโรงเรียนในจังหวัดปทุมธานีของผู้วิจัยที่ผ่านมา การเรียนการสอนหลักภาษาไทยนั้นค่อนข้างลำบาก เนื่องจากผู้เรียนมาจากหลายพื้นที่ทำให้มีความสามารถในการเขียนอ่านภาษาไทยที่แตกต่างกัน ทั้งนี้สาเหตุมาจากจังหวัดปทุมธานีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการส่งเสริมทางด้านอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ทำให้มีนักเรียนที่มาจากต่างจังหวัดและมาจากต่างตำบลที่เดินทางเข้ามาพร้อมกับผู้ปกครองที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้น นักเรียนในจังหวัดปทุมธานีจึงมีความหลากหลาย ครูผู้สอนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนหลักภาษามาบูรณาการสู่การใช้ภาษาในชีวิตจริงได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำนวน 7,816 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนวันครู 2502 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด 30 คน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage random sampling) มีรายละเอียดดังนี้ 1) สุ่มสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ประกอบด้วย 2 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากปรากฏผลสุ่มได้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 2) สุ่มอำเภอจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีทั้งหมด 4 อำเภอ ประกอบด้วย 1) อำเภอเมืองปทุมธานี 2) อำเภอคลองหลวง 3) อำเภอลาดหลุมแก้ว 4) อำเภอสสามโคก โดยสุ่มมา 1 อำเภอ ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random

Sampling) แบบจับฉลาก ปรากฏผลสุ่มได้อำเภอคลองหลวง 3) สุ่มโรงเรียนจากอำเภอคลองหลวง ซึ่งมีทั้งหมด 33 โรงเรียน โดยสุ่มมา 1 โรงเรียน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลาก ปรากฏผลสุ่มได้โรงเรียนวันครู 2502

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี มีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 7 แผน ประกอบด้วย คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน (คำเชื่อม) คำอุทาน โดยในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีสื่อที่ใช้ประกอบ และแบบประเมินผลการเรียนรู้

2. ใบความรู้และแบบฝึกหัด จำนวน 7 เรื่อง ประกอบด้วย คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน (คำเชื่อม) และคำอุทาน

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องชนิดของคำ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ พร้อมเฉลยข้อสอบ ซึ่งใช้ก่อนเรียนและหลังเรียน

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (Likert, 1961) มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี มีดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องชนิดของคำ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานและการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นสร้างแรงจูงใจ 2) ขั้นสอน 3) ขั้นแสวงหาความรู้ 4) ขั้นสร้างองค์ความรู้ 5) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ 6) ขั้นเห็นคุณค่านำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งนำมาใช้เป็นขั้นตอนในกิจกรรมการเรียนการสอน

1.2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชนิดของคำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564), พระยาอุปกิตศิลปสาร (2546: 70 - 111), กำชัย ทองหล่อ (2556: 196 - 265) และกระทรวงศึกษาธิการ (2555: 16 - 17) เพื่อใช้ในการจัดทำสาระสำคัญและสาระการเรียนรู้ให้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

1.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 7 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ให้

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินค่า 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert, 1961) จากการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 7 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ร่วมกับใบความรู้และแบบฝึกหัดกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยทดลองครั้งที่ 1 เป็นกลุ่มย่อย จำนวน 3 คน พบว่าขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้บางแผนไม่สอดคล้องกับเวลาที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขลดเวลาในการอธิบายลง ทดลองครั้งที่ 2 เป็นกลุ่มขนาดใหญ่ขึ้น จำนวน 15 คน โดยปรับปรุงแก้ไขจากครั้งที่ 1 เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องและหาแนวโน้มของประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม จากนั้นปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่บกพร่องอีกครั้ง และดำเนินการทดลองครั้งที่ 3 เป็นกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนบางซวดอนุสรณ์ ตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี พบว่า เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2. ใบความรู้และแบบฝึกหัด เรื่องชนิดของคำ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับชนิดของคำ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำใบความรู้และแบบฝึกหัด เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี

2.2 จัดทำใบความรู้และแบบฝึกหัด เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 7 เรื่อง จากนั้นนำใบความรู้และแบบฝึกหัด ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินค่า 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert, 1961) จากการประเมินความเหมาะสมของใบความรู้และแบบฝึกหัด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ปรับปรุงใบความรู้และแบบฝึกหัด ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปหาประสิทธิภาพ ทดลองผล (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนบางซวดอนุสรณ์ จำนวน 30 คน โดยใช้ควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 แผน พบว่าระยะเวลาในการทำแบบฝึกหัดไม่สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ภาพที่ 1 ใบความรู้และแบบฝึกหัด ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ พร้อมเฉลยข้อสอบ ซึ่งใช้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกี่ยวกับประเภทของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักการสร้างการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ โดยใช้แนวทางทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) (Anderson and Krathwolh, 2001) ในการไต่ระดับขั้นการเรียนรู้ เฉพาะด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำมาใช้เพียง 4 ระดับ ได้แก่ การจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) และการวิเคราะห์ (Analyzing) เพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปี ในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 4.1 ตัวชี้วัด ป.6/1 วิเคราะห์ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ ใช้ดัชนีวัดความสอดคล้อง (IOC) ผลคะแนนทุกข้อเท่ากับ 1.00

3.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญไปทดลองกับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนบางหวาดอนุสรณ์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีความสามารถด้านภาษาไทยใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ที่ผ่านมา ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า มีค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.23 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.20 - 0.55 และค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 ซึ่งข้อสอบทุกข้อมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561)

3.4 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ที่หาคุณภาพเรียบร้อยแล้ว จำนวน 30 ข้อ สำหรับใช้ในการทดลองต่อไป

4. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีผลต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 ศึกษาการสร้างแบบประเมินความคิดเห็น ในด้านวิธีการวัดความคิดเห็นและเครื่องมือวัดความคิดเห็น โดยในการวัดความคิดเห็นในงานวิจัยนี้ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1961)

4.2 นำแบบประเมินความคิดเห็นที่มีผลต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 23 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องและหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence :IOC) ผลโดยรวมเท่ากับ 1 แสดงว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางหวาดอนุสรณ์ จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามความคิดเห็นที่นำไปทดลองใช้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.796 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2561) แสดงว่าแบบสอบถามความคิดเห็นมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

4.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ครบทั้ง 7 แผนการจัดการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ที่ผ่านการตรวจประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการทดลองใช้ (Try out) แล้ว ส่งไปยังคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี โดยผลการประเมินมีมติรับรอง ตามบันทึกที่ อว 0630.08/ จ 83

2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากโรงเรียนวันครู 2502 อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลวิจัย โดยมีครูในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการทดลองสอนตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ที่ได้พัฒนาขึ้น

3. เตรียมนักเรียนก่อนดำเนินการทดลอง โดยมีการแจ้งจุดประสงค์ แจ้งวิธีการใช้ชุดกิจกรรมแล้วดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวันครู 2502 อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ในรายวิชาภาษาไทย โดย มีการทดสอบก่อนเรียน จำนวน 1 ชั่วโมง

4. ดำเนินการสอนนักเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 7 ชั่วโมง ในการจัดการเรียนการสอน สอนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 4 สัปดาห์

5. หลังสอน เมื่อดำเนินการสอนครบตามจำนวนแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว หลังจากเรียนผ่านไปแล้ว 1 สัปดาห์ จึงดำเนินการทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 1 ชั่วโมง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชนิดของคำ จำนวน 30 ข้อ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ร้อยละ (Percentage) 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาค่าคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 2) ค่าความยากง่าย (Difficulty) 3) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) 4) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณจากสูตร KR - 20 ของ คูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ ค่าดัชนีประสิทธิผล

ผลการวิจัย

การศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี

ค่าสถิติ	คะแนนก่อนเรียน (30 คะแนน)	คะแนนแบบฝึก 10 แบบฝึก (100 คะแนน)							รวมคะแนนแบบฝึก	คะแนนหลังเรียน (30คะแนน)
		1 (10)	2 (10)	3 (10)	4 (10)	5 (10)	6 (10)	7 (10)		
ΣX	305	272	264	267	264	269	260	272	1868	730
M	10.17	9.07	8.80	8.90	8.80	8.97	8.67	9.07	8.90	20.34
%	33.89	90.66	88.00	89.00	88.00	89.67	86.67	90.67	88.95	81.12
S.D.	3.24	1.41	2.28	1.16	1.06	1.16	1.45	1.23	6.30	2.43

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 7 แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.90 จากคะแนนเต็ม 10 ในแต่ละแบบฝึก คิดเป็นร้อยละ 88.95 และคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (หลังเรียน) มีค่าเท่ากับ 20.34 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.12 ดังนั้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.95/81.12

2. ผลการหาดัชนีประสิทธิผลชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการหาดัชนีประสิทธิผลชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี

คะแนนการทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม (ΣX)	M	ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
ก่อนเรียน	30	30	305	10.17	0.7143*
หลังเรียน	30	30	730	20.34	

*เกณฑ์ที่ยอมรับได้ มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) จากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี มีค่าเท่ากับ 0.7143 หรือคิดเป็นร้อยละ 71.43 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 71.43 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี

รายการประเมิน	M	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา เรื่อง ชนิดของคำ	4.42	0.50	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก	4.51	0.52	มากที่สุด
3. ด้านครูผู้สอน	4.37	0.55	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.64	0.50	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.49	0.52	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี พบว่า ภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการวัดและประเมินผล รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ด้านเนื้อหา เรื่อง ชนิดของคำ และด้านครูผู้สอน ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากผลการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ที่สร้างขึ้น พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.95/81.12 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เนื่องมาจากผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ ทั้งนี้เนื้อหา ที่นำมาใช้ก็มีความสอดคล้องกับหนังสือแบบเรียนในรายวิชาภาษาไทยและเลือกใช้คำศัพท์ตามบัญชี คำศัพท์พื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเลือกคำที่พบในบทเรียนและคำที่ใช้ ในชีวิตประจำวัน สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีหลากหลาย เช่น เกม เพลงชนิดของคำ การใช้ บัตรคำ สื่อออนไลน์ การทบทวนความรู้ผ่านการจัดทำเนื้อหาในรูปแบบบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ E-book ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อที่หลากหลาย และสามารถเรียนรู้ได้ทั้ง ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตามเวลาที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อในรูปแบบออนไลน์ได้ สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ทักษพร แจ่มศรี และอ้อมจิต แป้นศรี (2563) ที่ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ร่วมกับบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ แบบทดสอบ ผลการศึกษาพบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ตามรูปแบบการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ มีประสิทธิภาพ 89.00/84.79 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. การวิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผลชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี พบว่าค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) มีค่าเท่ากับ 0.7143 หรือคิดเป็นร้อยละ 71.43 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เรื่อง ชนิดของคำ สูงขึ้นร้อยละ 71.43 ทั้งนี้เนื่องมาจากชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีการผสมผสานระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่จัดขึ้นในชั้นเรียน เช่น การนำเกมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เรื่อง ชนิดของคำ เช่น เกมพิชช่าหน้าคำนาม เกมปิ่นโตคำสรรพนาม เกมโดมิโนคำกริยา เกมตะกร้าคำวิเศษณ์ รวมถึงสื่อออนไลน์ที่ผู้เรียนสามารถใช้ผ่านคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือได้ เช่น การตอบคำถามถูกผิดผ่านโปรแกรมออนไลน์ จากเว็บไซต์ <https://puzzel.org> การแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านโปรแกรมเมนติเมเตอร์ จากเว็บไซต์ <https://www.menti.com> สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม และกัณฑ์ฤทัย คลังพหล (2565) ที่ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้เสริมทักษะการเขียนสะกดคำ ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) จากการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เสริมทักษะ เรื่องการเขียนสะกดคำ ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6611 หรือคิดเป็นร้อยละ 66.11

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.48 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.18) แสดงว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้วิจัยมีการสังเคราะห์เนื้อหาเรื่องชนิดของคำ จากแบบเรียนหนังสือภาษาไทยของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับตำราหลักภาษาไทยอื่น ๆ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ครอบคลุม รวมถึงมีการแนะนำครูในการใช้ชุดกิจกรรม ทำให้ครูผู้สอนเกิดความเข้าใจในการใช้งานทั้งสื่อในชั้นเรียนและสื่อออนไลน์ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุติกานต์ แก้ววิเศษ (2565) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยแบบเชิงรุกโดยใช้วรรณคดีเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 พบว่าครูและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อแนวทางการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดการเล่นเกมน การใช้งานโปรแกรมออนไลน์ต่าง ๆ และจัดเตรียมสื่อประกอบการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบในชั้นเรียนและออนไลน์ให้มีความพร้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้อย่างสูงสุด
2. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควร ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน ในรายวิชาภาษาไทยและรายวิชาอื่น ๆ เพื่อเป็นช่องทางให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุก ในเรื่องอื่น ๆ เพิ่มเติม โดยใช้เว็บไซต์หรือเทคโนโลยีอื่นตามสถานศึกษานั้น ๆ มีความพร้อมในการนำมาใช้ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา
2. ควรศึกษาการเรียนรู้เชิงรุก ในวิธีการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน แล้วใช้กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อให้เกิดแนวทางที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุดบรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 3: ชนิดของคำ วลี ประโยคและสัมพันธสาร**. กรุงเทพฯ: สกสค.ลาดพร้าว.
- กำชัย ทองหล่อ. (2556). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ฐิติกานต์ แก้ววิเศษ. (2565). การพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยแบบเชิงรุก โดยใช้วรรณคดีเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. **วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์**. 17(23): 67 - 80.
- ทักษพร แจ่มศรี และอ้อมจิต เป้นศรี. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่อง ชนิดของคำ ตามรูปแบบการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ร่วมกับบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E - Book) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. **วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์**. 16(2): 103 - 116.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2561). **เทคนิคการวิจัยเพื่อการเรียนรู้**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.แฮ้าส์ ออฟ เคอร์มิสท์ จำกัด.

- มนต์ชัย เทียนทอง. (2554). การออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: ภาควิชาคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริม
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานเทศก์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย
ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. กรุงเทพฯ: สกสศ.ลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**.
กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม และกัณฑ์ฤทัย คลังพหล. (2565). การพัฒนาชุดการเรียนรู้เสริมทักษะการเขียน
สะกดคำด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. **วารสารวิชาการธรรมทรศน์**. 22(3): 335 - 348.
- สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม และนวลอนงค์ ทองเสริม. (2566). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม
หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสื่อประสมร่วมกับการสอนในระบบ Virtual
School เรื่อง ลีลิตตะเลงพ่าย. **วารสารวิชาการธรรมทรศน์**. 23(3): 71 - 83.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2546). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Allen, E. & Seaman, J. (2007). **Growing by Degrees: Online education in the United
States, The Sloan Consortium**. [Online], Available: http://www.sloan-c.org/publications/survey/pdf/growing_by_degrees.pdf. (2021, 10 May)
- Anderson, L. W. & Krathwoh, D. R. (2001). **A Taxonomy for Learning, Teaching, and
Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives**.
Boston: Allyn & Bacon.
- Likert, R. (1961). **New Pattern of Management**. New York: McGraw Hill.
- Means, T. et al. (2022). **OLC Blended Learning Symposium 2022 Report**. Online
Learning Consortium.
- Pulham, E. B., & Graham, C. R. (2018). Comparing K - 12 online and blended teaching
competencies: A literature review. **Distance Education**. 39(3), 411 - 432.
<https://doi.org/10.1080/01587919.2018.1476840>
- Staker, H., & Horn, M. B. (2012). **Classifying K - 12 blended learning**. Infosight
Institute.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD ที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT THROUGH GAMIFICATION WITH STAD TECHNIQUE ON ENGLISH READING COMPREHENSION ABILITY OF 7th GRADE STUDENTS

จิตาภา คงประดิษฐ์^{1*} เมษา นวลศรี¹ และออรสา จรุงธรรม^{1*}
Jidapa Kongpradit^{1*} Mesa Nuansri¹ and Orasa Charoonthum^{1*}

Received : 22 April 2024

Revised : 18 June 2024

Accepted : 21 June 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสิงห์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 คน โดยใช้สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.82, S.D. = .31$) (2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่าน เพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .75 และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน และการทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว

¹ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Department of Education Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Jidapa.Kon@vru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 21.21, p = .001$) (2) ความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($M = 23.83$ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน, $S.D. = 2.02, t = 8.83, p = .001$) และ (3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.52, S.D. = .69$)

คำสำคัญ: เกมมิฟิเคชัน / เทคนิค STAD / ความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

This pre-experimental design research aimed to: 1) compare the reading comprehension ability of 7th grade students before and after learning management through gamification along with STAD technique 2) compare the reading comprehension ability of 7th grade students the latter after learning through the learning management through gamification along with STAD technique with the 70 percent criteria, and 3) study the attitudes of 7th grade students the latter after learning through the learning management through gamification along with STAD technique. The sample in this study included 40 seventh grade students of Singburi School in the Secondary Educational Service Area Office Singburi AngThong, in the second semester of the 2023 academic year. They were selected using the multi-stage random sampling method. The data collection instruments included: (1) 8 lesson plans of gamification along with STAD, which were appropriated at the highest level ($M = 4.82, S.D. = .31$) (2) English reading comprehension ability test with multiple choices of 30 items, the reliability was equal to .75 and (3) the questionnaire toward reading teaching through gamification with STAD technique, the reliability was equal to .94. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, t-test for dependent samples, and t-test for one sample.

The results of the study were as follows: (1) Students' reading comprehension ability after using the learning management through gamification along with STAD technique were significantly higher than before, with statistical significance at the 0.05 level ($t = 21.21, p = .001$). (2) Students' reading comprehension ability after learning management through gamification along with STAD were higher than 70 criteria with

statistical significance at the 0.05 level ($M = 23.83$ of the 30 full marks, 2.02 , $t = 8.83$, $p = .001$). (3) Students' satisfaction was at the highest level ($M = 4.52$, $S.D. = .69$).

Keywords: Gamification / STAD technique / English reading comprehension ability

บทนำ

ภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างยิ่งในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 และในโลกอนาคตเนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงเปรียบเสมือนหัวใจของมนุษย์ ด้วยเหตุผลที่ว่า ภาษาอังกฤษจะเป็นเครื่องมือจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (เกศนีย์ มากช่วย, 2561) โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะภาษา 4 ทักษะ โดยเฉพาะทักษะการอ่านเพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ ใช้ในการประกอบอาชีพ หรือเพื่อศึกษาต่อ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) รวมถึงกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนในทุกระดับ จากการศึกษาปัญหาของประเทศไทยในด้านการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษนั้น พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของผู้เรียนทั่วประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานเป็นเวลาหลายปีต่อเนื่องกัน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564) ด้วยเหตุด้านผู้เรียน ได้แก่ การมีทัศนคติไม่ดีต่อภาษาอังกฤษ สาเหตุด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมหรือกิจกรรมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตลอดจนสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564; ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2559) สาเหตุด้านครูผู้สอนและด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ขาดความเข้าใจในใช้เทคนิคการสอน สอนรูปแบบเดิมโดยเน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งหลายสาเหตุของปัญหาประกอบกันทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับคะแนน O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาภาษาอังกฤษของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ปี 2565 พบว่า คะแนนมาตรฐานการเรียนรู้เขตพื้นที่การศึกษาตัวชี้วัดที่ 1.1 (ค่าเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่การศึกษา 35.11) อยู่ในระดับพอใช้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง, 2565) กล่าวคือ นักเรียนไม่สามารถเข้าใจเนื้อหา เนื้อเรื่องโดยภาพรวม หรือตีความเรื่องที่อ่านไม่ได้ และไม่สามารถวิเคราะห์เรื่องที่อ่านได้ สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะ วิธีการสอนที่ของผู้สอนที่ไม่สนองต่อความสนใจของผู้เรียน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2552) ได้กล่าวถึง ปัญหาของการอ่านว่า ผู้เรียนอ่านแล้วไม่เข้าใจ ตีความของเรื่องที่อ่านไม่ได้ เป็นเหตุให้เกิดความรู้สึกไม่สนใจต่อการเรียน จากเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องเลือกวิธีการที่กระตุ้นความสนใจต่อการอ่านของผู้เรียน ครูต้องใช้สื่อที่น่าสนใจมาใช้สอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ในปัจจุบันนักการศึกษาและนักวิจัยทางการศึกษา ได้ทำการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้และได้นำเสนอ นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในวิธีต่าง ๆ เพื่อยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียน และประยุกต์ใช้ได้กับการสอนอ่านภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า วิธีที่จะช่วยพัฒนาทักษะได้คือ การเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับเทคนิค STAD เข้ามาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ของนักเรียนในชั้นเรียน

การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน เป็นการนำแนวคิด รูปแบบ กลไกของเกมมาประยุกต์ใช้ และช่วยสร้างความสนใจ และได้ฝึกความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกแบบ Digital Disruption จึงเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสนุกสนานและท้าทาย ในการเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีในการเรียน อีกทั้ง เกมมิฟิเคชันจะทำให้ให้นักเรียนทราบคะแนนการพัฒนาของตนเองแบบ real time จะช่วยให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อีกทั้งยังจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Yanes & Bououd (2019) ที่ผลการศึกษา พบว่า การใช้เกมมิฟิเคชัน ช่วยสนับสนุนวิธีการ เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อีกทั้งยังทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนช่วยเหลือกัน สมาชิกภายในกลุ่ม ทุกคนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ผู้เรียนจะมีทักษะการทำงาน ได้ปฏิบัติจริง โดยวิธีเสริมแรงทางบวก เป็นตัวขับเคลื่อน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจในแนวทางการจัดกิจกรรม การเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษ โดยการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับเทคนิค STAD สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมุ่งหมายเป็นอย่างยิ่งว่า การจัดการเรียนรู้แบบ เกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับเทคนิค STAD จะช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน เพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้สูงขึ้น รวมถึงทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจมีทัศนคติ ในเชิงบวกต่อการศึกษาในรายวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ร่วมกับเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียน

2. ความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ร่วมกับเทคนิค STAD สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำนวน 11 โรงเรียน ซึ่งมีจำนวน 104 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 3,516 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 40 คน แบ่งเป็นเพศหญิงจำนวน 24 คน (ร้อยละ 60.00) และเพศชายจำนวน 16 คน (ร้อยละ 40.00)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การอ่านเพื่อความเข้าใจ ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 16 สัปดาห์
2. แบบวัดทักษะในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ร่วมกับเทคนิค

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การอ่านเพื่อความเข้าใจ ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 แผน รวมเป็น 16 ชั่วโมง ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ย จากผลการประเมินความเหมาะสม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.77 - 4.87 และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.82 ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แบบวัดความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60 - 1.00 และนำแบบวัดความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 35 คน และนำผลการทำแบบวัดทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ มาวิเคราะห์ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .17 - .94 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .06 - .86 จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพสำหรับใช้จริง จำนวน 30 ข้อโดยพิจารณาจากข้อที่ผ่านเกณฑ์ ค่า p และ ค่า r ทั้งคู่รวมทั้งพิจารณา

ให้เป็นไปตามโครงสร้างเนื้อหา จากนั้นนำมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .75

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD จำนวน 20 ข้อ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ด้าน ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามเชิงปฏิบัติการกับข้อรายการ (IOC) ผลการคำนวณ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์คุณภาพทุกข้อ และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค จากการคำนวณ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถด้านการเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เวลาทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง

2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD เรื่อง การอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง

3. เมื่อสิ้นสุดการสอน ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน จำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เวลาทำแบบวัดความสามารถด้านการเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามความพึงพอใจ 1 ชั่วโมง

4. ผู้วิจัยนำผลการทดสอบจากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษทั้งก่อนและหลังเรียนมาตรวจ เพื่อนำไปเปรียบเทียบก่อนและหลังเรียน และนำคะแนนความพึงพอใจของแบบสอบถามความพึงพอใจหลังเรียนมารวบรวมและแปลผลตามการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

2. ผู้วิจัยจำเป็นต้องตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นก่อน โดยการตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) ว่ามีการแจกแจงแบบปกติหรือไม่ก่อน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การทดสอบ Kolmogorov-Smirnov กับ Shapiro-Wilks เพื่อพิจารณาการแจกแจงปกติของข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์

3.1 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบ 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

3.2 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (t-test for one sample)

3.3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ร่วมกับเทคนิค STAD โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลความหมายตามค่าระดับตามเกณฑ์ ของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) และของ (Best & Kahn, 1993)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบการแจกแจงปกติ (Tests of Normality) ของข้อมูลคะแนน ความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ด้วยการวิเคราะห์ Kolmogorov-Smirnov และ Shapiro-Wilk Test ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า ทั้งคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ มีค่า Kolmogorov-Smirnov และ ค่า Shapiro-Wilk มากกว่า .05 กล่าวคือ ผลการทดสอบทั้งสองค่าแสดงให้เห็นว่าข้อมูลคะแนนความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษมีการแจกแจงปกติ ดังนั้น จึงสามารถทำการทดสอบด้วยสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent sample) ต่อไปได้โดยไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้น

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การทดลอง	n	M	S.D.	df	t	p
ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD	40	15.13	3.03	39	21.213*	.001
หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD	40	23.83	2.02			

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ (M) เท่ากับ 15.13 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ (M) เท่ากับ 23.83 คะแนน และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่าความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ร่วมกับเทคนิค STAD กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ทักษะ การอ่านเพื่อความเข้าใจ ภาษาอังกฤษ	ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม = 21 คะแนน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)					
	n	M	S.D.	df	t	p
	40	23.83	2.02	39	8.827*	.001

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย (M) เท่ากับ 23.83 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.41 และจากการทดสอบพบว่า ความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับเทคนิค STAD

รายการ	M	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านที่ 1 ด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.46	.72	มาก
ด้านที่ 2 สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.55	.69	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ด้านครูผู้สอน	4.60	.68	มากที่สุด
ด้านที่ 4 การวัดและการประเมินผล	4.51	.65	มากที่สุด
ด้านที่ 5 ประโยชน์ที่ได้รับ	4.55	.68	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.52	.69	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน ร่วมกับเทคนิค STAD อยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.52, S.D. = .69) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในประเด็นของด้านครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (M = 4.60, S.D. = .68) รองลงมาได้แก่ ด้านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (M = 4.55, S.D. = .69) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (M = 4.55,

S.D. = .68) ด้านการวัดประเมินผล ($M = 4.51$, S.D. = .65) และด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($M = 4.46$, S.D. = .72) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับเทคนิค STAD ที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับเทคนิค STAD ที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 15.13 คะแนน หลังเรียนเท่ากับ 23.83 โดยคะแนนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน เป็นการนำแนวคิด รูปแบบ กลไกของเกมมาประยุกต์ใช้ส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และได้ฝึกความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ จึงเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปด้วยความสนุกสนานและท้าทาย อันจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติในการเรียน อีกทั้งยังส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนัตต์ พุนเดช (2559) ที่ผลวิจัย พบว่า การออกแบบกิจกรรมตามแนวคิดนี้สามารถช่วยส่งเสริมผู้เรียนในหลายด้าน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งเป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนช่วยเหลือกัน สมาชิกภายในกลุ่มทุกคน เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี เช่นเดียวกับ ทิศนา แคมมณี (2557) กล่าวว่า การออกแบบการสอนด้วยเทคนิค STAD ผู้เรียนที่เก่งจะช่วยเพื่อนในกลุ่มให้เข้าใจบทเรียน ส่งผลให้ทัศนคติต่อการเรียน ของผู้เรียนดีมากยิ่งขึ้น ด้วยการเรียนรู้ที่ช่วยให้เกิดความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD จะมีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ในทุกเนื้อหาสาระ เพราะผู้เรียนในกลุ่มจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ ทำแบบฝึกทักษะและมีการทดสอบเพื่อประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และศึกษาความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เมื่อนำหลักการของเกมมิฟิเคชัน และวิธีการสอนแบบกลุ่มแบบร่วมมือเทคนิค STAD มารวมกัน โดยผู้วิจัยมีการสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 1) ขั้นตอนกำหนดวัตถุประสงค์และเตรียมความพร้อม (Objectives and class introduction) 2) ขั้นสร้างแรงจูงใจกระบวนกรกลุ่มและเกมฝึกการอ่าน (Motivation and team work) 3) ขั้นปฏิบัติตามภารกิจและทดสอบย่อย (Mission and quiz) 4) ขั้นสรุปและเก็บคะแนนพัฒนาการของผู้เรียน (Summarize and score) 5) ขั้นรับรองผลงานและสะท้อนผลการเรียนรู้ (Ranking and reflection) จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะความสามารถทางภาษา และมีแรงจูงใจทางบวกในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ดังที่ ขวัญเกล้า ศรีโสภา (2562) ได้กล่าวว่า ในการเรียนการสอนอ่านที่มีการทดสอบอยู่ด้วยผู้เรียนจะเกิดความกังวลและความกลัว ดังนั้น การที่ครูเสริมแรงจูงใจ จะช่วยทำให้คะแนนดีขึ้นกว่าการทำแบบฝึกหัดธรรมดา โดยปราศจากการชิงชัย สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2556) ยังได้กล่าวอีกว่า แรงจูงใจเป็น

ตัวกำหนดทิศทาง ความเอาใจใส่ ความมุ่งมั่นพยายาม หากนักเรียนเห็นคุณค่าของเป้าหมาย การเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ จะเห็นความสำเร็จที่ตามมา ซึ่งต้องได้รับการจัดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน นักเรียนก็จะมีแรงจูงใจต่อการเรียน

ซึ่งปัจจุบันมีนวัตกรรมและเทคโนโลยีสนับสนุนและกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของนักเรียน หนึ่งในเทคโนโลยีที่น่าสนใจคือการใช้เกมมิฟิเคชัน ดังนั้นการนำหลักการของเกมมิฟิเคชัน และวิธีการสอนแบบกลุ่มแบบร่วมมือเทคนิค STAD มาใช้กับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ช่วยทำให้ผู้เรียนที่เก่งได้ช่วยเหลือเพื่อนกลุ่มปานกลางและอ่อน กลุ่มปานกลางพัฒนาไปสู่เก่ง ส่วนกลุ่มอ่อนสามารถพัฒนาให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับผลการวิจัยของ สมสวาท โพธิ์ภู (2552) ที่ พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพงศ์ มีใจธรรม (2563) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD ได้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.83 หรือคิดเป็นร้อยละ 79.41 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งอาจเกิดจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจของเรียนให้สูงขึ้น เนื่องด้วยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้แบบสนุกสนาน โดยยึดกระบวนการกลุ่ม แบบผู้เรียนช่วยเหลือกัน มุ่งให้กลุ่มเกิดผลสำเร็จ สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านทั้งในระดับตัวอักษร ระดับความหมาย โดยการตีความ ระดับวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน โดยเกิดจากความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาที่อ่านกับภูมิหลังหรือประสบการณ์ความรู้ของผู้อ่านเป็นหลัก นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ความเข้าใจเป็นรากฐานที่จะทำให้เกิดความสามารถด้านการอ่าน ส่งผลให้การอ่านบรรลุเป้าหมาย อันเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการอ่าน

การจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การสอนอ่านแบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD เป็นวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขั้นตอนการสอนมีความชัดเจน นอกจากจะพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจแล้วยังเป็นวิธีการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนซึ่งทำให้บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต 1.1 ต 1.3 สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น มาตรฐาน ต 3.1 และสาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก มาตรฐานที่ 4.2 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เน้นให้นักเรียนได้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) นอกจากนั้น ยังกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ โดยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับเทคนิค STAD ช่วยทำให้การอ่านของผู้เรียนเป็นการอ่านที่ช่วยให้ความเข้าใจในเนื้อหา เก็บความหมาย สาระสำคัญ แนวคิดของเรื่องได้ทำให้ความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังที่ (Kapp et al., 2014) ได้กล่าวไว้ว่า เกมมิฟิเคชันเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญต่อครูผู้สอนในการสร้างแรงจูงใจผู้เรียนในการเรียนรู้ เพราะเป็น

เครื่องมือที่สามารถ ช่วยแปรเปลี่ยนเนื้อหาความรู้ที่ยากและซับซ้อน ให้เป็นความสนุกสนานและความน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรางคณา แสงธิป (2564) ผลการวิจัย พบว่าความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจหลังการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับวิธีการสอนแบบเน้นภาระงาน เท่ากับร้อยละ 75.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และซึ่งยังสอดคล้องกับ วรพงษ์ แสงประเสริฐ (2562) ผลการวิจัยพบว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ทักษะการอ่านโดยใช้เกมมิฟิเคชัน (Gamifications) หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับเทคนิค STAD มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พร้อมกับความสนุกสนานและเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำท่ายและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้มีความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยลดความสามารถของนักเรียนโดยลักษณะแบบเพื่อนช่วยเพื่อนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ หงส์ทอง วาทยโธธา (2550) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนเป็นกลุ่มและเห็นคุณค่าของตนเองในระดับมาก แสดงให้เห็นว่านอกจากผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นแล้ว ยังช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ พัชรรี รื่นนาค วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ และสำราญ กำจัดภัย (2563) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($M = 4.30, S.D. = 0.66$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวพัชร ทองดอนง้าว ภูวดล สุขเกษม และอนันต์ ปิยะศีล (2566) ผลการศึกษา พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนแบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้เทคนิค STAD ในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($M = 4.45$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับเทคนิค STAD ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ครูผู้สอนต้องศึกษารูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน และการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ให้ชัดเจนและเลือกใช้ให้เหมาะสม

2. การจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับเทคนิค STAD มีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ผู้สอนต้องสำรวจความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนการสอน สัญญาณอินเทอร์เน็ต ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี เป็นต้น

3. การจัดการเรียนรู้ควรมีระยะเวลาที่เหมาะสม เนื่องจาก หากเวลาในการจัดการเรียนรู้น้อยเกินไป อาจทำให้นักเรียนยังไม่สามารถมีความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจอย่างเต็มประสิทธิภาพ ได้แก่ ระดับความเข้าใจความหมายตามตัวอักษร ระดับความเข้าใจแบบตีความ และระดับวิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน และหากมากเกินไป อาจทำให้นักเรียนขาดความสนใจในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับเทคนิค STAD สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อศึกษาช่วงชั้นที่เหมาะสมกับการเรียนรู้มากที่สุด
2. ควรมีการใช้รูปแบบเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เทคนิค STAD เพื่อศึกษารูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ในการพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษหรืออาจนำเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ไปใช้กับการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ของนักเรียน
3. ควรทำความเข้าใจและศึกษาแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียนเนื่องจากการเรียนภาษาต่างประเทศ แรงจูงใจและเจตคติที่ดีเป็นสิ่งสำคัญต่อผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- เกศนีย์ มากช่วย. (2561). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษผ่านการเรียนอิเล็กทรอนิกส์และการแพร่ภาพกระจายเสียงสดออนไลน์ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ**. 3(3): 2 - 18.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้น ของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2565**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ขวัญเกล้า ศรีโสภณ. (2562). การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC เพื่อเสริมสร้างทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครู. **วารสารวิชาการ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ**. 9(2): 93 - 106.
- ชนันต์ พูนเดช. (2559). แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิด เกมมิฟิเคชัน. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 18(3): 331 - 339.
- ณัฐพงศ์ มีใจธรรม. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (GAMIFICATION) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, 32(2): 76 - 90.
- ทิตินา เขมมณี. (2557). **ศาสตร์การสอน. องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2559). **การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในสามจังหวัดชายแดนใต้**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). (ดำเนินโครงการวิจัยในสามจังหวัดชายแดนใต้).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **หลักการวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัชรี รื่นนาค วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ และ สำราญ กำจัดภัย. (2563). การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับสื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. **วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน**. 14(39): 59 - 67.

- วรวงษ์ แสงประเสริฐ. (2562). ผลการสอนการอ่านโดยใช้เกมมิฟิเคชันที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและเจตคติที่มีต่อการสอนอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ.
- วรางคณา แสงธิป. (2564). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันร่วมกับวิธีการสอนแบบเน้นภาระงาน เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและแรงจูงใจในการเรียน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์. กรุงเทพฯ: ตาตา พับลิเคชัน.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ องค์การมหาชน. (2564). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้น ม.3 ปีการศึกษา 2564. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบฯ
- สมสวาท โพธิ์ภู. (2552). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. (2565ก). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ปีการศึกษา 2565. สิงห์บุรี: สพม.สิงห์บุรี อ่างทอง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. (2566ข). แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2566. สิงห์บุรี: สพม.สิงห์บุรี อ่างทอง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2552). สร้างเด็กไทยให้อ่านเก่ง อ่านเร็ว ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำของสำนักงานคณะกรรมการ สก.สค.
- สุวพัชร ทองดอนง้าว, ภูวดล สุขเกษม และอานันต์ ปิยะศิลป์. (2566). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Divisions) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม. [รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 3].
- หงส์ทอง วาทยธธา (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน และร้อยละโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ STAD กับการสอนปกติ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และความพึงพอใจของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค การสอนแบบ STAD กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาคานท์ประชาชนุสรณ์ อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ].

Best & Kahn. (1993). **Research in Education**. (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Kapp, K. M., Lee, J. J., & Hammer, J. (2014). **Gamification in Education: What, How
Why Bother?**, *Academic Exchange Quarterly*. New York: Columbia
University.

Yanes, N. & Bououd, I. (2019). **Using Gamification and Serious Games for English
Language Learning**. Retrieved September 20, 2020

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษาน้ำ
เพื่อพัฒนาความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

DEVELOPMENT OF LEARNING PACKAGES YOUTH CONSERVING WATER
TO PROMOTE SCIENCE PROBLEM-SOLVING ABILITIES AND LEARNING
ACHIEVEMENT OF PRIMARY 5 (GRADE 5) STUDENTS

พริยพงศ์ จำปีทอง¹ พรภิรมย์ หลงทรัพย์^{2*} และรสริน เจริมไธสง²
Piriyapong Champeethong¹ Pornpirom Lhonsap^{2*} and Rossarin Jermtaisong²

Received : 28 April 2024

Revised : 30 June 2024

Accepted : 3 July 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษาน้ำ 2) พัฒนาและทดลองใช้ชุดกิจกรรม 3) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 4) เปรียบเทียบความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม และ 5) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาริกา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.05/81.35 คู่มือครู มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ความยากง่ายตั้งแต่ 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.39 - 0.65 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00

¹ สาขาการพัฒนากลยุทธ์และนวัตกรรมการสอน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

² คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹ Master of Education Curriculum Development and Instructional Innovation,
Rajamangala University of Technology Thanyaburi

² Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: pornpirom_L@rmutt.ac.th

ความยากง่ายตั้งแต่ 0.20 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.39 - 0.65 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 และสถิติทดสอบค่าที (t - test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) จากข้อมูลพื้นฐานและความต้องการพัฒนาชุดกิจกรรม มีการนำแหล่งน้ำในท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 2) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องเยาวชนรักษาน้ำ ประกอบด้วย ชื่อชุดกิจกรรม คำนำ คำแนะนำ คู่มือครู บทบาทครู บทบาทนักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ใบความรู้และใบกิจกรรม 3) ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เท่ากับ 82.05/81.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 4) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ / ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) develop a set of learning packages on youth water conservation, 2) develop and try out a set of learning packages, 3) find the effectiveness of the learning packages according to criteria of 80/80, 4) compare the science problem-solving ability of primary 5 (grade 5) students before and after using the learning packages, and 5) compare learning achievements in science and technology subjects of primary 5 students before and after using a set of learning packages. The samples in this study were 26 students in primary in the second semester of 2022 academic year at Sarika school, using cluster random sampling. The research tools were set of learning packages (IOC was in the range from 0.50 - 1.00, $E_1/E_2 = 96.29/85.50$), teacher's guide, (IOC was in the range from 0.50 - 1.00, a test of the science problem-solving ability, (IOC was in the range from 0.50 - 1.00, p was between 0.20 - 0.80, r was between 0.39 - 0.65 and the reliability was 0.91), achievement test, (IOC was in the range from 1.00, p was between 0.20-0.80, r was between 0.39 - 0.65 and the reliability was 0.92). The statistics used in the analysis were mean, standard deviation, efficiency values E1/E2, and t-test.

The research showed that: 1) the basic information and the need to develop a set of learning packages were studied and the activities using local water sources were organized through the inquiry process, 2) a set of learning packages titled Youth Water Conservation was developed, including instructions, teacher's guide, teacher-

student role, lesson plans, achievement test, science problem-solving abilities test, knowledge sheet, and activity sheet, 3) the efficiency of learning packages was 82.05/81.35, which was a higher level of standard at 80/80, 4) the science problem-solving ability after studying through a set of learning packages was higher than before learning at the statistical significance level of 0.01, and 5) the learning achievement in science and technology subjects after studying through a set of learning packages was higher than before learning at the statistical significance level of 0.01.

Keywords: Learning packages / Science problem-solving ability / Learning achievement

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 และฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2553 ระบุแนวทางในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน ดังต่อไปนี้ มาตรา 23 (2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืนและมาตรา 24 (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, ออนไลน์) ในปัจจุบันสถานการณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ เริ่มมีปัญหามากขึ้น หนึ่งในนั้นคือ ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำ อาทิ การขาดแคลนน้ำ น้ำท่วม น้ำเสีย น้ำเค็ม ได้ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2564: 151) ดังนั้นแนวทางแก้ปัญหาคือ การลดปริมาณการใช้น้ำโดยไม่จำเป็น การไม่ทิ้งขยะมูลฝอยหรือน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ และรณรงค์สร้างจิตสำนึกในการตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ

จากรายงานผลการประเมินที่เกี่ยวกับ Programme for International Student Assessment (PISA) ปี 2015 ของรายวิชาวิทยาศาสตร์ การอ่านและคณิตศาสตร์ พบว่า คะแนนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) นักเรียนไม่สามารถระบุบอกว่าประเด็นหรือปัญหาใดเป็นปัญหาทางวิทยาศาสตร์ จึงทำให้ขาดโอกาสที่จะใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ในการเผชิญปัญหาที่พบในชีวิต (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561: 273 - 274) ดังนั้นทักษะการแก้ปัญหา จึงเป็นความสามารถในการคิดและลงมือปฏิบัติ ต้องมีการนำองค์ความรู้และทักษะต่าง ๆ มาใช้ร่วมกันเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยที่ผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดสถานการณ์จำลองหรือนำข้อมูลจากสถานการณ์จริงมาให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ (สุธิดา การิมิ, 2561: 44)

ในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ควรจัดการเรียนการสอนที่มีการนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาความสามารถคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสื่อประสมที่มีหลากหลายชนิด จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาและฝึกฝนตามความสนใจได้ด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เกิดการเรียนรู้

อย่างมีประสิทธิภาพตามความสามารถของแต่ละบุคคล พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการแก้ไขปัญหา เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สะดวกในการใช้งานและช่วยให้ครูสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์

จากการศึกษางานวิจัยของธนวุฒิ มากเจริญ (2563: 71) ซึ่งทำการศึกษาการพัฒนา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนพิทักษ์เขื่อนขุนด่านปราการชล ที่มีต่อความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา ตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนพิทักษ์เขื่อนขุนด่านปราการชลมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังพบว่า การศึกษาในงานวิจัยของ จิรวรรณ สอนสวัสดิ์ (2554: 87) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 จากการศึกษางานวิจัยแสดงให้เห็นว่า การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการ การเรียนรู้ สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนได้

จากการศึกษาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักขนาน้ำ เพื่อช่วยส่งเสริมความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริม การจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหาความต้องการเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักขนาน้ำ
2. เพื่อพัฒนาและทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักขนาน้ำ
3. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักขนาน้ำ ที่เป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐาน 80/80
4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักขนาน้ำ
5. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักขนาน้ำ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ในกลุ่มศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสาริกา ประกอบด้วย 6 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนสาริกา

โรงเรียนบ้านดงวิทยาคาร โรงเรียนวัดพราหมณี โรงเรียนวัดตำหนัก โรงเรียนหัวเขาแก้วและโรงเรียนวังดอกไม้ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 93 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาริกาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนทั้งหมด 26 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เพื่อสอบถามความต้องการเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษัน้ำ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด (Opened form)

2. แบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษัน้ำ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษัน้ำ ประกอบด้วย 3 ชุด กิจกรรม ได้แก่ แหล่งน้ำของเรา น้ำคือชีวิตและเยาวชนรักษัน้ำ ซึ่งแต่ละชุด ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 2 กิจกรรม รวมทั้งสิ้น 6 กิจกรรม

4. คู่มือครู ประกอบด้วย 1) ชื่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) คำนำ 3) คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) คู่มือครู 5) บทบาทครู 6) บทบาทนักเรียน 7) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน 8) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ 9) แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 24 ข้อ 10) ใบความรู้ จำนวน 6 ใบ 11) ใบกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 ใบ 12) เฉลยใบกิจกรรมการเรียนรู้ 13) เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 14) เฉลยแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

5. แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 24 ข้อใน 6 สถานการณ์ เพื่อใช้ทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน

6. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม

ศึกษาเอกสารการสร้างแบบสอบถาม หลักการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดข้อคำถามเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 22 คน

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์

2.1 ศึกษาเอกสารการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางและประเด็นในการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากนั้นสร้างแบบสัมภาษณ์ กำหนดข้อคำถามเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1.00 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลกับครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 3 ท่าน

3. การพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้มากำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ตามเนื้อหาแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผลค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1.00 จากนั้นนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปหาประสิทธิภาพ E1/E2 ทดลองภาคสนาม (Field Tryout) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 22 คน แล้วนำผลสัมฤทธิ์ไปหาประสิทธิภาพของเครื่องมือโดยใช้เกณฑ์ 80/80 ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.82/80.61

4. การสร้างและพัฒนาคู่มือครู

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้มาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาคู่มือครู ออกแบบและสร้างคู่มือครู จากนั้นนำคู่มือครูที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผลค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1.00

5. การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

5.1 ศึกษาเอกสาร วิธีการวัดประเมินผลและวิธีการสร้างแบบทดสอบที่เกี่ยวข้องกับความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์แล้วนำมาวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาและสาระการเรียนรู้ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นสร้างแบบทดสอบประเภทปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 24 ข้อ ครอบคลุม 6 สถานการณ์ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนคือ เมื่อตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และนำแบบทดสอบที่ได้รับการคัดเลือกและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.39 - 0.65 จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามและสถานการณ์ที่ผ่านเกณฑ์ไปสร้างเป็นแบบทดสอบและวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีการของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

6. การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

6.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิธีการวัดและประเมินผลและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ ตัวชี้วัด เนื้อหา

และสาระการเรียนรู้ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น แล้วสร้างแบบทดสอบประเภทปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน คือ เมื่อตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยผู้วิจัยสร้างข้อสอบจำนวน 30 ข้อ นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและผลค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1.00 นำแบบทดสอบที่ได้รับการคัดเลือกและปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 22 คน วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.39 - 0.65 จากนั้นคัดเลือกข้อคำถาม ที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ ไปสร้างเป็นแบบทดสอบ และทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีการของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน สูตร KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดังนี้

ระยะที่ 1 R1 : ศึกษาความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยศึกษาเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศึกษาความต้องการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาริกา จำนวน 22 คน โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 3 คน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ระยะที่ 2 D1 : พัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 R1 มาสังเคราะห์ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 5) คู่มือครู โดยเครื่องมือที่ใช้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีการของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน สูตร KR-20 แล้วนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไปหาประสิทธิภาพ E1/E2 ไปทดลองภาคสนาม (Field Tryout) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

ระยะที่ 3 R2 : ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาริกา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 26 คน ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ โดยมีเครื่องมือวิจัย คือ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักขนาน้ำ จำนวน 3 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน ใช้เวลาสอน 12 ชั่วโมง 3) แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบประเภทปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 24 ข้อ จาก 6 สถานการณ์ และ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นแบบทดสอบประเภทปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และนำนักเรียน

ไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ชมอ่างเก็บน้ำ เขื่อนขุนด่านปราการชล ที่อยู่ใกล้ชุมชน ของนักเรียนในสถานที่จริง และเข้าชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครนายก พระบรมชนกชลพัฒน์ โดยมีวิทยากรแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในจังหวัดนครนายก และทำกิจกรรม กลุ่มทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยมีผู้วิจัยคอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ระยะที่ 4 D2 : พัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำชุดกิจกรรม การเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาริกา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 26 คน แล้วนำมาหา ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 วิเคราะห์ค่าความแตกต่างโดยการทดสอบทางสถิติค่า t-test Dependent samples แล้วปรับปรุงชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ยาวขนรักษ์น้ำ ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนระหว่างเรียน ก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์เป็นรายคนและภาพรวมและนำเสนอ ในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

2. หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยหาประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ โดยใช้สูตรในการคำนวณของเผชิญ กิจระการ

3. เปรียบเทียบความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ เรื่อง ยาวขนรักษ์น้ำ โดยใช้สถิติ t-test for dependent samples ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ร้อยละ 2) ค่าคะแนนเฉลี่ย 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 2) ค่าความยากง่าย 3) ค่าอำนาจจำแนก 4) ค่าความเชื่อมั่น โดยคำนวณจากสูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) และ 5) ค่าประสิทธิภาพ โดยใช้สูตรในการคำนวณ E1/E2

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การทดสอบค่าที ชนิดกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระ ต่อกัน (t-test Dependent samples)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากแบบสอบถามในการศึกษาความต้องการและ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ยาวขนรักษ์น้ำ เพื่อส่งเสริมความสามารถ การคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 26 คน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ ชาย	4	15.38
หญิง	22	84.62
รวม	26	100.00

ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวนทั้งหมด 26 คน เป็นเพศชาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 เพศหญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 84.62

ตอนที่ 2 ความต้องการในการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนร้อยละความต้องการในการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ
1. นักเรียนคิดว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษ์น้ำ ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร		
1.1 มีคำชี้แจง แนะนำการใช้ชุดกิจกรรม	26	100.00
1.2 มีตัวอย่างประกอบในชุดกิจกรรม	26	100.00
1.3 มีภาพประกอบสีสันสวยงาม	26	100.00
1.4 ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย	26	100.00
1.5 มีกิจกรรมที่หลากหลาย	26	100.00
2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษ์ นักเรียนสนใจในเรื่องใดบ้าง		
2.1 แหล่งน้ำบนโลกและแหล่งน้ำในท้องถิ่น	26	100.00
2.2 การออกแบบและสร้างแบบจำลองแหล่งกักเก็บน้ำ	26	100.00
2.3 การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำในชุมชน	26	100.00
2.4 การสร้างแบบจำลองการหมุนเวียนของวัฏจักรน้ำ	26	100.00
2.5 การทดสอบคุณภาพน้ำในชุมชน	26	100.00
2.6 การออกแบบและสร้างแบบจำลองเครื่องกรองน้ำ	26	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการเรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ
3. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษ์น้ำ นักเรียนสนใจวิธีการ เรียนแบบใด		
3.1 เป็นรายบุคคล	26	100.00
3.2 เรียนรู้จากสถานที่จริง	26	100.00
3.3 เรียนรู้จากบุคคลภายนอก	20	76.92
3.4 เรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย	26	100.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษ์น้ำ ใช้วิธีการแบบใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
4.1 ให้ลงมือปฏิบัติ	26	100.00
4.2 ศึกษาด้วยตนเอง	22	84.62
4.3 สาคิต	17	65.38
4.4 ไปทัศนศึกษา	26	100.00
5. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษ์น้ำ มีใบกิจกรรม ในรูปแบบใด		
5.1 แบบเลือกตอบ	26	100.00
5.2 แบบเติมคำ	26	100.00
5.3 แบบคำตอบสั้นๆ	26	100.00
6. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษ์น้ำ ควรเป็นอย่างไร		
6.1 แบบเลือกตอบ	26	100.00
6.2 แบบเขียนตอบ	21	80.77
6.3 แบบเติมคำ	26	100.00
6.4 แบบจับคู่	26	100.00
7. การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษ์น้ำ นักเรียน ต้องการวิธีการวัดและประเมินผลอย่างไร		
7.1 ทำกิจกรรมกลุ่ม	26	100.00
7.2 ตรวจสอบผลงาน/ ชิ้นงาน	26	100.00
7.3 สัมภาษณ์	26	100.00
7.4 การปฏิบัติกิจกรรม	26	100.00
7.5 การนำเสนองาน	22	84.62
7.6 ทำแบบฝึกหัด	26	100.00
7.7 ทำแบบทดสอบ	26	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการในการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ในด้านลักษณะของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความต้องการดังนี้ 1) มีคำชี้แจง แนะนำการใช้ชุดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 100 2) มีตัวอย่างประกอบในชุดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 100 3) มีภาพประกอบ สีสันสวยงาม คิดเป็นร้อยละ 100 4) ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย คิดเป็นร้อยละ 100 และ 5) มีกิจกรรม ที่หลากหลาย คิดเป็น ร้อยละ 100

ด้านความสนใจของนักเรียน มีความสนใจดังนี้ 1) แหล่งน้ำบนโลกและแหล่งน้ำในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 100 2) การออกแบบและสร้างแบบจำลองแหล่งกักเก็บน้ำ คิดเป็นร้อยละ 100 3) การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100 4) การสร้างแบบจำลองการหมุนเวียน ของวัฏจักรน้ำ คิดเป็นร้อยละ 100 5) การทดสอบคุณภาพน้ำในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 100 และ 6) การออกแบบและสร้างแบบจำลองเครื่องกรองน้ำ คิดเป็นร้อยละ 100

ด้านรูปแบบการเรียนรู้ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความต้องการดังนี้ 1) เป็นรายบุคคล คิดเป็นร้อยละ 100 2) เรียนรู้จากสถานที่จริง คิดเป็นร้อยละ 100 3) เรียนรู้จากบุคคลภายนอก คิดเป็นร้อยละ 76.92 และ 4) เรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย คิดเป็นร้อยละ 100

ด้านวิธีการสอนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความต้องการดังนี้ 1) ให้ลงมือปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 100 2) ศึกษาด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 84.62 3) สาธิต คิดเป็นร้อยละ 65.38 และ 4) ไปทัศนศึกษา คิดเป็นร้อยละ 100

ด้านรูปแบบของใบกิจกรรม มีความต้องการดังนี้ 1) แบบเลือกตอบ คิดเป็นร้อยละ 100 2) แบบเติมคำ คิดเป็นร้อยละ 100.00 และ 3) แบบคำตอบสั้น ๆ คิดเป็นร้อยละ 100.00

ด้านลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความต้องการดังนี้ 1) แบบเลือกตอบ คิดเป็นร้อยละ 100 2) แบบเขียนตอบ คิดเป็นร้อยละ 80.77 3) แบบเติมคำ คิดเป็นร้อยละ 100.00 และ 4) แบบจับคู่ คิดเป็นร้อยละ 100.00

ด้านวิธีการวัดและประเมินผล มีความต้องการดังนี้ 1) ทำกิจกรรมกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 100.00 2) ตรวจผลงาน/ ชิ้นงาน คิดเป็นร้อยละ 100.00 3) สัมภาษณ์ คิดเป็นร้อยละ 100.00 4) การปฏิบัติกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 100.00 5) การนำเสนองาน คิดเป็นร้อยละ 84.62 6) ทำแบบฝึกหัด คิดเป็นร้อยละ 100.00 และ 7) ทำแบบทดสอบ คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

พบว่า นักเรียนต้องการให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปศึกษาเรียนรู้นอกโรงเรียน จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 3 ท่าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีรายละเอียดดังนี้

1. การนำข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งน้ำในท้องถิ่น และปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับ วัฏจักรน้ำ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประโยชน์ต่อนักเรียน เพราะเป็นการนำแหล่ง เรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่นมาเป็นฐานการเรียนรู้ในการองค์ความรู้และสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน รวมไปถึง

ถึงช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากสถานที่จริง และเชื่อมโยงความรู้เรื่องที่ได้เรียนได้จากแหล่งเรียนรู้และสถานการณ์ใกล้ตัว

2. การนำเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งน้ำในท้องถิ่นและปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับวัฏจักรน้ำ จากแหล่งเรียนรู้จริงในชุมชน เช่น น้ำตก คลอง แม่น้ำ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน เป็นต้น มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ นำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์น้ำ รู้จักใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคน พืช และสัตว์

3. การนำข้อมูล เรื่องแหล่งน้ำในท้องถิ่น และปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับวัฏจักรน้ำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตัวเอง เน้นให้มีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจเกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้ดีขึ้น

4. ควรมีการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เป็นไปตามสภาพจริง เช่น การสังเกต การสอบถาม การทดลอง ชิ้นงาน การทดสอบ เป็นต้น โดยจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การหาประสิทธิภาพ	จำนวนนักเรียน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (60 คะแนน)		ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (20 คะแนน)	
		ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ (E ₁)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ (E ₂)
นักเรียนชั้น ป.5	26	49.35	82.05	17.43	81.35

จากตารางที่ 3 พบว่า การพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักษาน้ำ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับน้ำและแนวทางในการอนุรักษ์น้ำ มีความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.05/81.35

ตารางที่ 4 คะแนนความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน (n)	คะแนนเต็ม	M	S.D.	t	P
คะแนนก่อนเรียน	26	24	7.88	2.179	15.933*	0.000
คะแนนหลังเรียน	26	24	16.46	3.881		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักซ์น้ำ ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก่อนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน (n)	คะแนนเต็ม	M	S.D.	t	P
คะแนนก่อนเรียน	26	20	7.27	2.070	27.042*	0.000
คะแนนหลังเรียน	26	20	16.27	1.845		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักซ์น้ำ ก่อนเรียนและหลังเรียน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนโดยภาพรวม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อยากให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคำชี้แจง คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรม มีตัวอย่างประกอบในชุดกิจกรรม มีภาพประกอบสีสันสวยงามใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ด้านความสนใจของนักเรียน อยากให้มีการเรียนรู้ในนำแหล่งน้ำและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ต้องการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่ให้ลงมือปฏิบัติ ศึกษาด้วยตนเอง สาธิต และไปทัศนศึกษา ต้องการเรียนรู้ด้วยรูปแบบของใบกิจกรรม แบบเลือกตอบ แบบเติมคำ และแบบคำตอบสั้น ๆ ต้องการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยลักษณะของแบบทดสอบ แบบเลือกตอบ แบบเขียนตอบ แบบเติมคำ และแบบจับคู่ และวัดและประเมินผลจากการทำกิจกรรม ตรวจสอบงาน ชิ้นงาน การสัมภาษณ์ การปฏิบัติกิจกรรม การนำเสนองาน การทำแบบฝึกหัด รวมไปถึงการทำแบบทดสอบ สอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2553: 52) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม ซึ่งเป็นคู่มือสำหรับผู้สอนใช้ศึกษาและปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดชัดเจน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน บทบาทผู้เรียน เป็นต้น 2) บัตรคำสั่ง เป็นเอกสารที่บอกให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย คำอธิบาย คำสั่งประกอบกิจกรรมและการสรุปบทเรียน 3) เนื้อหาสาระ และสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ จัดไว้ในรูปของสื่อที่หลากหลายอาจแบ่งได้ 2 ประเภท

ได้แก่ ประเภทเอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น บทความ บทความความรู้ของเนื้อหาเฉพาะเรื่อง เป็นต้น และประเภท สื่อทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ โทรทัศน์ สไลด์ วีดิทัศน์ เป็นต้น และ 4) แบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบ ที่ใช้วัดและประเมินความรู้ด้วยตนเองทั้งก่อนและหลังเรียน อาจเป็นแบบทดสอบชนิดจับคู่เลือกตอบ หรือกาเครื่องหมายถูกผิดก็ได้ และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 3 ท่าน พบว่า การนำข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งน้ำในท้องถิ่น และปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง กับวัฏจักรน้ำ มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีประโยชน์ต่อนักเรียน เพราะสามารถทำให้นักเรียน เกิดการเชื่อมโยงความรู้เรื่องที่เรียนได้จากสถานการณ์ใกล้ตัว นำความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมให้นักเรียนช่วยกันอนุรักษ์น้ำ ใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคน พืชและสัตว์ ซึ่งในการจัดกิจกรรมจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ด้วยตัวเอง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ เกิดการเรียนรู้และเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ดีขึ้นใช้ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เป็นไปตามสภาพจริง เช่น การสังเกต การสอบถาม การทดลอง การทดสอบ เป็นต้น โดยจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งการรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์ จะช่วยให้สามารถวางแผนและออกแบบ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

2. ผลการพัฒนาและทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยวชนรักษ์น้ำ มีการศึกษา ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย การสอบถามความต้องการจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สัมภาษณ์ ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แล้วนำผลสรุปที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองใช้กับนักเรียน ตามขั้นตอน ทั้งแบบภาคสนาม และกลุ่มทดลอง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 26 คน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยวชนรักษ์น้ำ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นักเรียน มีความสนใจในการปฏิบัติ กิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องเป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีเนื้อหาที่เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียนในชุมชนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่นักเรียน รวมทั้งนักเรียนได้มีโอกาสไปศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ ได้สัมผัสกับแหล่งเรียนรู้โดยตรง ได้ทำกิจกรรม ออกแบบสร้างแบบจำลอง มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้กระบวนการ สืบเสาะหาความรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ซึ่งเป็นกระบวนการที่กระตุ้นการเรียนรู้ ในการสืบค้น สืบเสาะหาความรู้ ตรวจสอบ ข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็น สะท้อนคิดและสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ตามบรรล่วัตถุประสงค์ ผู้วิจัยคอยเป็น ผู้อำนวยความสะดวก จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมตามความสนใจของนักเรียน โดยนักเรียนได้ไปทัศนศึกษา แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ชมอ่างเก็บน้ำที่อยู่ใกล้ชุมชนของนักเรียนในสถานที่จริง และเข้าชม พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ นครนายก พระบรมชนกชลพัฒน์ โดยมีวิทยากรแนะนำและให้ความรู้ เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในจังหวัดนครนายกทำให้เรียนได้รับความรู้มากขึ้น เกิดความสนใจ ในการสืบเสาะหาข้อมูล นักเรียนได้เรียนรู้จากในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งเมื่อนักเรียนที่ได้เรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยวชนรักษ์น้ำ ดังกล่าวแล้ว ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับน้ำและแนวทางในการอนุรักษ์น้ำ มีความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น ซึ่งภายในชุดกิจกรรมนี้ส่งเสริมให้ นักเรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์การทำงานเป็นเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ช่วยเหลือ

แบ่งปัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ ทำให้นักเรียนเกิดความหวงแหนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะวรรณ ช่างทอง (2558: 158 - 159) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ (ป่าชายเลน) เพื่อเสริมสร้างทักษะทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ ครูและนักเรียน ควรให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและค้นหาความรู้ด้วยตนเอง มีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่มและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม คำแนะนำ คำที่ใช้สำหรับครู คำที่ใช้สำหรับนักเรียนสาระสำคัญ/จุดประสงค์ ใบความรู้/ใบกิจกรรม การทดสอบ แผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ 81.46/82.59 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ 3) ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียน มีความสนใจต่อชุดกิจกรรม กระตือรือร้นต่อการเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม และ 4) ผลการใช้ชุดกิจกรรม ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีทักษะทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูง มีจิตวิทยาศาสตร์หลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก และมีความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

3. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักน้ำ พบว่ามีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.05/81.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้ เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้มีการใช้สื่อประสมที่หลากหลาย มีองค์ประกอบครบถ้วน นำเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งน้ำในท้องถิ่นและปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับวัฏจักรน้ำจากแหล่งเรียนรู้จริงในชุมชนมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับน้ำ อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตัวเอง เน้นให้มีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและมีการวัดประเมินผลด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทำให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุวัฒน์ เปรมปรี (2556: 43 - 46) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศน้ำจืด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประเทยวิทยาทาน จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องระบบนิเวศน้ำจืดที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.98/88.53 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป เช่น ควรมีการศึกษาผลการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และพฤติกรรมกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้ประสบการณ์ที่หลากหลาย รวมถึงการนำสิ่งแวดล้อมหรือชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรักและตระหนักต่อหน้าที่ของนักเรียนที่มีต่อชุมชน

4. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง เยาวชนรักน้ำ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสามารถการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล วางแผนและออกแบบจากการนำแหล่งเรียนเรียนในห้องเรียน บริบทในชุมชน และเหตุการณ์ใกล้ตัวนักเรียนที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมาออกแบบการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม นักเรียนจึงได้มีโอกาส ในการระบุปัญหา วิเคราะห์สภาพปัญหา กำหนดวิธีการแก้ปัญหา ตรวจสอบและสรุปผล สอดคล้องกับจากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม ในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจะได้ช่วยกันวางแผน ออกแบบสร้างแบบจำลองต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งสอดคล้องกับ Gagne (1970: 63) ได้อธิบายว่า แก้ปัญหาเป็นรูปแบบของการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยความคิดรวบยอดเป็นพื้นฐานการเรียนเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเป็นการเลือกเอาวิธีการ หรือกระบวนการที่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่ต้องการนั้น โดยอาศัยความรู้แจ้งหรือความอยากเห็น (Insight) ในปัญหาอย่างถ่องแท้เสียก่อนจึงจะเป็นปัญหาและสอดคล้องกับ สุคนธ์ สินธพานนท์ วรรณรัตน์ วรรณเลิศ และพรพรณี สินธพานนท์ (2552: 112) ได้ให้แนวทางการส่งเสริมการแก้ปัญหา ฝึกให้เด็กได้ทำงานหรือทำกิจกรรมอยู่เสมอ ฝึกให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ฝึกให้เด็ก มีเหตุผลและความเชื่อมั่น ฝึกให้เด็กวิจารณ์และกำหนดวิธีการแก้ปัญหาฝึกให้เด็กรู้จักวิเคราะห์สังเคราะห์ จัดสิ่งเร้าหรือมีการกระตุ้น ที่ดีจัดสถานการณ์ใหม่หรือเสนอปัญหามาสนใจให้เด็ก และจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้อิสระในการคิด จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนโดยจะต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ส่งผลทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น

5. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เยาวชนรักขนาน้ำ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยการใช้แหล่งเรียนรู้อื่นในห้องเรียนเป็นฐานในการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้มากขึ้น ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้นด้วย มีการวัดประเมินผลด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ข้อสอบที่เป็นปรนัย ข้อสอบอัตนัย และการตอบสั้นๆ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์คำตอบเพื่อให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์ อีกทั้งการจัดการเรียนรู้ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียนเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริยา สิงห์แก้ว (2560: 56) ได้ทำการศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง รอบรู้วัสดุ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ชุดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เรื่องรอบรู้วัสดุ ประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการเรียนการสอนสำหรับครู และกิจกรรมสำหรับผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 74.30 สูงกว่าที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ 65 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมโดยใช้ชุดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นในระดับมาก และมีข้อเสนอแนะในการศึกษา

ครั้งต่อไป เช่น ควรมีพัฒนาชุดการเรียนการสอน โดยนำความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือสิ่งที่ใกล้ตัวนักเรียน มาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ครูผู้สอนต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม จะได้สามารถมีใช้ปฏิบัติกิจกรรมเรียนรู้ด้วยตนเองและกระตุ้นความคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ในการออกไปศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ที่จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนเป็นหลักและ ครูผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ไม่ควรบอกคำตอบให้กับนักเรียน แต่คอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เพื่อเป็นการฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถช่วยพัฒนาความสามารถ การคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ ดังนั้น ชุดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น ควรมีการเผยแพร่ สนับสนุนให้โรงเรียนที่มีความต้องการอนุรักษ์ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ พัฒนา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542

แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่3) พุทธศักราช 2553.

[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <http://regu.tu.ac.th/quesdata/Data/L31.pdf>.

(2565, 20 มีนาคม).

จิราวรรณ สอนสวัสดิ์. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธนวุฒิ มากเจริญ. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง เยาวชนพิทักษ์ เชื้อขนานปรกาศที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ปิยะวรรณ ช่างทอง. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ (ป่าชายเลน) เพื่อเสริมสร้างทักษะทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภาณุวัฒน์ เปรมปรี. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องระบบนิเวศน้ำจืด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประเทียวิทยาทาน จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). ผลการประเมิน PISA 2015 วิทยาศาสตร์ การอ่านและคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: ชัคเซสพับลิเคชั่น จำกัด.
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2564). รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2563. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://www.onep.go.th/publication-soe/>. (2565, 20 มีนาคม).
- ศุคนธ์ สินธพานนท์ วรรณเลิศ และพรณี สินธพานนท์. (2552). พัฒนาทักษะการคิดพิชิตการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธิดา การมี. (2561). สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://emagazine.ipst.ac.th/210/index.html#1/z>. (2565, 26 มีนาคม).
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2553). ครบเครื่องเรื่องการคิด กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อัจฉริยา สิงห์แก้ว. (2560). การใช้ชุดการเรียนรู้การสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง รอบรู้วัสดุ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Gagne, R. M. (1970). *The condition of Learning*. (2nd ed). New York: Holy, Rinehart and Winstin.

ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกตัวประกอบของ
พหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว โดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค
TGT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

RESULTS OF LEARNING MANAGEMENT ON THE FACTORIZATION OF
ONE-VARIABLE QUADRATIC POLYNOMIALS USING THE STAD TECHNIQUE
COMBINED WITH THE TGT TECHNIQUE ON ACADEMIC ACHIEVEMENT IN
MATHEMATICS OF GRADE 8 STUDENTS

นฤมล บุญลาภ^{1*} สมวงษ์ แปลงประสพโชค² และพรสิน สุภวาลัย²
Naruemon Boonlab^{1*} Somwong Plangprasopchok² and Pomsin Supawan²

Received : 27 March 2024

Revised : 24 June 2024

Accepted : 3 July 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 11 ห้อง รวม 450 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้อง นักเรียนจำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว จำนวนทั้งสิ้น 4 แผน เวลา 10 ชั่วโมง

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹ Master of Education Program Department of Mathematics Education, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

² Faculty of Science and Technology, Phranakhon Rajabhat University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: khonpooton@gmail.com

มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.98 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตอนที่ 1 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) เท่ากับ 0.85 และแบบทดสอบตอนที่ 2 แบบอัตนัย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.72 และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนหลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนหลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($M = 4.39$ S.D. = 0.05)

คำสำคัญ: การแยกตัวประกอบ / พหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว / การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD และเทคนิค TGT

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) compare learning achievement in mathematics on the factorization of one-variable quadratic polynomials among Grade 8 students before and after using the STAD combined with TGT cooperative learning techniques, 2) compare students' learning achievement in mathematics on the factorization of one-variable quadratic polynomials among Grade 8 students after being taught using the STAD combined with TGT cooperative learning techniques against a criteria level of 70%, and 3) study students' satisfaction towards mathematics on the factorization of one-variable quadratic polynomials among Grade 8 students after being taught using the STAD combined with TGT cooperative learning techniques. The population comprised Grade 8 students from Rattanakosin Somphot Bangkok School in Bangkok in the second semester of the academic year 2022, totaling 450 students in 11 classrooms. The sample group consisted of 40 students from one randomly selected classroom. The research tools included four lesson plans, 10 hours on the factorization of one-variable quadratic polynomials, pre- and posttests on the same topic have reliability values of test part 1, multiple choice, 4 options, using Kuder-Richardson's KR-20 formula. (Kuder-Richardson) was equal to 0.85 and the second part of the subjective test using the alpha coefficient formula according to Cronbach's

method was equal to 0.72. and a satisfaction questionnaire. The index of stability (IOC) was 0.98. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, and t-test.

The research findings revealed that: 1) the learning achievement in mathematics on the factorization of one-variable quadratic polynomials among Grade 8 students using the STAD combined with TGT cooperative learning techniques was higher after the learning at the statistical significance level of 0.05, 2) the compare students' learning achievement in mathematics on the factorization of one-variable quadratic polynomials among Grade 8 students after being taught using the STAD combined with TGT cooperative learning techniques was higher than the 70% criteria level at the statistical significance level of 0.05, and 3) the study students' satisfaction towards mathematics on the factorization of one-variable quadratic polynomials among Grade 8 students after being taught using the STAD combined with TGT cooperative learning techniques revealed that the students' satisfaction was at the high level. (M = 4.39 S.D. = 0.05).

Keywords: Factorization, One-Variable Quadratic Polynomials, STAD and TGT Cooperative Learning Techniques

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 1)

ในปัจจุบันโลกกำลังให้ความสำคัญกับคณิตศาสตร์และต้องการประชากรที่รู้คณิตศาสตร์ นักเรียนไทยกลับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง สวนทิศทางการความต้องการของตลาดแรงงานและความจำเป็นในการดำเนินชีวิตส่วนตัวในโลกปัจจุบัน (สุนีย์ คล้ายนิล, 2553: 2) ซึ่งสาเหตุที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ลดลงมาจากหลายปัจจัย อาทิ นักเรียนขาดความสนใจ ขาดแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (วิสุทธิ์ คงกัลป์, 2558: 8) และอีกปัจจัยหนึ่งคือ ธรรมชาติของคณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นนามธรรมทำให้ยากต่อการทำการเรียนรู้ เรียนไม่สนุกและไม่มีความสุขในการเรียน และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการ

วิชาคณิตศาสตร์ คิดว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยาก น่าเบื่อ มีสูตรให้จดจำมาก และไม่เห็นประโยชน์ของคณิตศาสตร์ ในส่วนของการสอนของครูก็พบว่า ครูสอนไม่เข้าใจ สอนไม่สนุก ให้การบ้านมากทำไม่ได้ ทำไม่ทัน ก่อให้เกิดเจตคติในด้านลบต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ดังนั้น หากต้องการพัฒนาการเรียนรู้อคณิตศาสตร์ของนักเรียน ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนให้เหมาะกับลักษณะของเนื้อหา ความสนใจและความแตกต่างของนักเรียน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความสามารถทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่แตกต่างกัน คือ นักเรียนบางคนสามารถเรียนรู้เนื้อหา ได้เร็ว บางคนที่ยังไม่รู้ได้ช้า หากไม่เข้าใจในเนื้อหา จะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้และไม่อยากเรียน และเมื่อต้องเรียนเนื้อหาใหม่จะยิ่งเป็นปัญหามากขึ้น เพราะขาดความรู้ความเข้าใจในพื้นฐาน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำลงและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ในที่สุด (ฟาฏินา วงศ์เลขา, 2553: 8)

จากตารางเปรียบเทียบผลคะแนนของการประเมินผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET: Ordinary National Educational Test) ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน 3 ปีย้อนหลังคือ ในปี 2561 2562 และ 2563 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ระดับประเทศ คือ 37.50 24.15 และ 23.97 ตามลำดับ สำหรับคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน กรุงเทพมหานคร คือ 28.67 24.15 และ 23.97 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ในแต่ละปีนั้นต่ำกว่าระดับประเทศและมีแนวโน้มลดต่ำลงเรื่อย ๆ สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากนักเรียนขาดความรู้พื้นฐานที่จำเป็นโดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและพีชคณิต เพราะเป็นพื้นฐานความรู้ที่สำคัญ ซึ่งต้องนำไปใช้กับเนื้อหาอื่น ๆ ของวิชาคณิตศาสตร์

การแยกตัวประกอบพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว เป็นเนื้อหาหนึ่งที่อยู่ในสาระจำนวนและพีชคณิต ซึ่งวิธีการแยกตัวประกอบพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียวนั้น สามารถทำได้โดยการใช้สมบัติการแจกแจง กำลังสองสมบูรณ์ และผลต่างกำลังสอง ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานสำคัญที่ต้องนำไปใช้ในการเรียนระดับที่สูงขึ้น เช่น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้แก่ การแยกตัวประกอบพหุนามที่มีดีกรีสูงกว่าสอง สมการกำลังสองตัวแปรเดียว กราฟของฟังก์ชันกำลังสอง และวงกลม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ จำนวนจริง ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน ฟังก์ชันเอกซ์โพเนนเชียล ฟังก์ชันลอการิทึม และเรขาคณิตวิเคราะห์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้แก่ ฟังก์ชันตรีโกณมิติ เวกเตอร์ และจำนวนเชิงซ้อน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ แคลคูลัสเบื้องต้น ซึ่งเนื้อหาต่าง ๆ ได้ระบุไว้ในหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน คณิตศาสตร์ ม. 3 - 6 หลักสูตรสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ดังนั้นการแยกตัวประกอบพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว จึงถือว่าเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญเรื่องหนึ่งในการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนทุกคน

เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2562 2563 และปีการศึกษา 2564 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 17.02 16.73 และ 18.38 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ และค่าเป้าหมายที่ทางโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขนตั้งไว้ คือ นักเรียนต้องผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 หรือคิดเป็น 21 คะแนน

การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะด้วยตนเองมากที่สุด ซึ่งนักเรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียน จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนมากขึ้น และการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนได้ช่วยเหลือให้การสนับสนุนกันในการเรียนรู้ ซึ่งจะสอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตจริงที่ทุกคนต้องอยู่ร่วมกันในสังคม การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพดังกล่าวแบบหนึ่ง คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มสัมพันธ์ (STAD) เป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดเห็นร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้เรียนรู้อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของเพื่อนในกลุ่ม เพื่อเป็นแนวคิดในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริงตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล นักเรียนจะเรียนรู้และรับผิดชอบงานของผู้อื่นที่เปรียบเสมือนงานของตน โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่มเป็นเป้าหมาย (ศศิธร เวียงวะลัย, 2556: 153)

นอกจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะด้วยตนเองแล้ว การสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจ และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียนต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก็ถือว่าเป็นส่วนสำคัญเช่นเดียวกัน การใช้เกมการเรียนรู้ ก็เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สามารถใช้สร้างบรรยากาศของการเรียนให้เกิดความสนุกสนาน มีความเอื้อเฟื้อต่อกัน ยอมรับและปรับตัวเข้าหากัน และทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับแนวทางการเรียนแบบร่วมมือ คือ การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT ซึ่งเทคนิคนี้จะช่วยพัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นอีกด้วย (ธาดา ธิกุลวงษ์, 2553)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว โดยใช้ การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD และเทคนิค TGT ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD และเทคนิค TGT จะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และหวังว่าผลวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนรัตนโกสินทร์ สมโภชบางเขน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 ซึ่งมีการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถมีทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อนในห้องเดียวกันทั้งหมด จำนวน 11 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด 450 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้อง นักเรียน จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว จำนวนทั้งสิ้น 4 แผน
2. แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการสอน โดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT จำนวน 4 แผน ใช้เวลา 10 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีค่าอยู่ที่ 0.98 ซึ่งในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ประกอบด้วย คำชี้แจงวัตถุประสงค์ของบทเรียน และวัตถุประสงค์ในการทำงานกลุ่ม ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษากลุ่มย่อย ครูเสนอเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่อชั้นเรียน ประกอบด้วย การทบทวนความรู้เดิม การทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ การอธิบายเนื้อหาใหม่ และยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจทั้งชั้น ขั้นที่ 3 ขั้นทดสอบกลุ่มย่อย สมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่ม ทำแบบฝึกหัดทักษะด้วยตนเอง และนำผลมาอภิปรายข้อที่ผิดของสมาชิก แก่ไขส่งเป็นผลงานกลุ่ม ขั้นที่ 4 ขั้นการแข่งขันเกมวิชาการ (TGT) หรือขั้นการทดสอบ (STAD) เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนจบแล้ว ในแผนที่ 1 - 4 นำผลคะแนนมาเป็นรางวัลกลุ่ม และขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผลและมอบรางวัล ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ประเมินผลการทำงานกลุ่ม และมอบรางวัลแก่กลุ่มที่ทำคะแนนได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน คิดเป็น 20 คะแนน และตอนที่ 2 แบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน คิดเป็น 10 คะแนน รวมทั้งหมดเป็น 30 คะแนน โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนี

ความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบตอนที่ 1 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และแบบทดสอบตอนที่ 2 แบบอัตนัย คือ 1.00 ค่าดัชนีความยากง่าย (p) และค่าดัชนีอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบตอนที่ 1 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 มีค่าความยากง่าย 0.30 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 - 0.57 และแบบทดสอบตอนที่ 2 แบบอัตนัย มีค่าความยากง่าย 0.40 - 0.79 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 - 0.48 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตอนที่ 1 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) เท่ากับ 0.85 และแบบทดสอบตอนที่ 2 แบบอัตนัย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.72

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าอยู่ที่ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง จำนวน 4 แผน รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง
3. ทดสอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
4. ตรวจสอบผลการจัดการเรียนรู้ โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน
5. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มาสอบถามนักเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์แล้วแปลผลตามเกณฑ์หาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบ Pair-Sample t-test
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ 70% โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบ One-Sample t-test
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจ โดยการหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD และเทคนิค TGT แล้วนำมาแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด
1.51 - 2.50	น้อย
2.51 - 3.50	ปานกลาง
3.51 - 4.50	มาก
4.51 - 5.00	มากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระ (Pair-sample t-test)
3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (One sample t-test)
4. การวิเคราะห์ความพึงพอใจโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	M	S.D.	t*	df	p-value
ก่อนเรียน	40	30	8.93	2.39	23.40	39	.000
หลังเรียน	40	30	23.80	3.86			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว โดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 23.400$, $p\text{-value} = .000$)

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว หลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว หลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT กับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	M	S.D.	t*	df	p-value
หลังเรียน	40	30	23.80	3.86	4.58	39	.000

หมายเหตุ: เกณฑ์ร้อยละ 70 เท่ากับ 21 คะแนน

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว หลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 4.58$, $p\text{-value} = .000$)

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT

รายการประเมิน	M	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.29	0.07	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.42	0.04	มาก
3. ด้านสื่อการเรียนรู้	4.40	0.04	มาก
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.43	0.05	มาก
รวมทั้งรวม	4.39	0.05	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT พบว่า โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.39$, $S.D. = 0.05$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ($M = 4.43$,

S.D. = 0.05) รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (M = 4.42, S.D. = 0.04) ด้านสื่อการเรียนรู้ (M = 4.40, S.D. = 0.04) และ ด้านเนื้อหา (M = 4.29, S.D. = 0.07) ตามลำดับ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD และเทคนิค TGT ชอบทำกิจกรรมกลุ่มเพราะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แสดงความคิดเห็น ทำให้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น และรู้สึกสนุกสนานกับการเรียน เมื่อได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม อีกทั้งยังชอบที่มีสื่อการเรียนรู้เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ที่ทำให้นักเรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น ชอบที่ทราบผลการประเมินหลังทำกิจกรรมการเรียนรู้ หรือใบงาน หรือแบบฝึกทักษะย่อย ชอบที่ได้ทราบความก้าวหน้าของการเรียน และชอบเล่นเกมการแข่งขันเพราะจะทำให้นักเรียนมีความพยายามในการเรียนรู้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว โดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งจะทำให้นักเรียนแต่ละคนมีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ การทำงานกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่อกันร่วมกัน ช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ โดยนักเรียนที่เรียนเก่งและมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียน จะช่วยอธิบายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อนกว่า ซึ่งอาจจะยังไม่เข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากนักเรียนอยู่ในวัยใกล้เคียงกัน มีการสื่อสารและใช้ภาษาที่สื่อความเข้าใจกันได้ดีและเข้าใจง่ายว่าภาษาที่ครูอธิบาย ทำให้การอธิบายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เข้าใจเนื้อหาของบทเรียนจากเพื่อนได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการทดสอบท้ายแผนทุกครั้ง ที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ ใส่ใจที่จะพัฒนาคะแนนของตนเองทำให้นักเรียนใส่ใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น จึงเป็นเหตุผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยุทธ ธนทรัพย์วีระชา (2553: 29 - 34) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้อย่างร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชกุลชญา อินพุลวงษ์ (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เจตคติต่อคณิตศาสตร์และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดาราสุมทรร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง บทประยุกต์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และเนื่องจากการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบหนึ่งที่คล้ายกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD แตกต่างกันที่มีการแข่งขันเกมวิชาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจในบทเรียนที่นักเรียนได้เรียนผ่านมา และช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนมากยิ่งขึ้น จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของอดิวัฒน์ เรือนริน (2563: 48 - 52) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเค็ด โดยใช้วิธีการสอนแบบ TGT ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ก่อนเรียนกับหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ ภาวินี อ้วนศรีเมือง (2557: 141-154) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลการเรียน เรื่อง ระบบฐานข้อมูล ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บร่วมกับการเรียนรู้แบบ TGT และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บร่วมกับการเรียนรู้แบบ TGT เรื่องระบบฐานข้อมูล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว หลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนทำงานรวมกันเป็นกลุ่มและช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถต่างกันและต้องใช้ความสามารถของแต่ละคนร่วมกัน เพื่อให้ผลงานประสบความสำเร็จ โดยมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ทำให้คนเก่งได้ช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า โดยสมาชิกที่มีความเข้าใจในเนื้อหาจะช่วยกันอธิบายให้กับเพื่อนสมาชิกที่ยังไม่เข้าใจ เนื่องจากอยากให้ออกกลุ่มของตนมีคะแนนที่ดี ทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในการเรียน ทำให้นักเรียนฝึกความมีน้ำใจในการช่วยเหลือเพื่อน ฝึกการรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้อื่น และกล้าที่จะเสนอความคิดเห็น กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เมื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลชนก เช่นแก้ว (2561: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับเกณฑ์ร้อยละ 75 จำนวน 30 คน โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์ กำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเนื่องมาจากการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้การแข่งขันเกมวิชาการ ทำให้นักเรียนสนใจ ในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น และมีการมอบรางวัล ซึ่งเป็น

การเสริมแรงทางบวกให้นักเรียนอยากจะประสบความสำเร็จ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากกว่าปกติ จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 สอดคล้องกับงานวิจัยของนาย อติวัฒน์ เรือนริน (2563: 48 - 52) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเค็ด โดยใช้วิธีการสอนแบบ TGT เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเค็ด หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ TGT กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเค็ด โดยใช้วิธีการสอนแบบ TGT สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในด้านการวัดผลและประเมินผลเป็นลำดับที่ 1 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 2 อยู่ในระดับมากด้านสื่อการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 3 อยู่ในระดับมาก และด้านเนื้อหาเป็นลำดับที่ 4 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD และเทคนิค TGT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน น่าสนใจ เกิดการร่วมมือในการทำงาน มีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มรวมถึงครูผู้สอนให้ความเป็นกันเอง ทำให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้ลงมือปฏิบัติ และค้นพบความรู้ แก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง อีกทั้งยังมีการเสริมแรงโดยการให้รางวัล นักเรียนจึงมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงสมร มูลกิตติ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้า เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนจริง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD อยู่ในระดับมาก ($M = 4.42$, $S.D. = 0.63$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติวัฒน์ เรือนริน (2563: 48 - 52) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง จำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเค็ด โดยใช้วิธีการสอนแบบ TGT และศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง จำนวนเต็ม ผลการวิจัยพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้วิจัยค้นพบวิธีสอนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT มีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นศึกษากลุ่มย่อย ขั้นทดสอบกลุ่มย่อย ขั้นการแข่งขันเกมวิชาการ และขั้นการประเมินผลและมอบรางวัล ซึ่งขั้นที่ผู้สนใจควรนำไปใช้ควรเตรียมสื่อการสอน คือ ขั้นศึกษากลุ่มย่อย เพื่อให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอน และข้อควรระวังคือขั้นทดสอบกลุ่มย่อย เนื่องจากเป็นการทดสอบแบบกลุ่ม โจทย์ที่ใช้ในการทดสอบควรมี 4 ชุด เริ่มจากง่ายไปยาก และกิจกรรมในแต่ละขั้นควรให้อยู่ในเวลาที่เหมาะสม

2. ผู้วิจัยค้นพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองตัวแปรเดียว โดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ครูควรส่งเสริมการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในเนื้อหาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันกับเพื่อน รวมไปถึงการเสริมแรงหรือการให้รางวัล ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนคณิตศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT
2. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ร่วมกับการศึกษาผลการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการคิดและแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค TGT

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก เซ็นแก้ว. (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยยุทธ ธนทรัพย์วีระชา. (2553). การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ณัฐรัฐชญา อินพูลวงษ์. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เจตคติต่อคณิตศาสตร์และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงสมร มูลกิตติ. (2556). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบจำนวนจริง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธาดา อภิถาวร. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมที่สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT กับการสอนแบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- ฟาฏินา วงศ์เลขา. (2553, มีนาคม 2). กลไกขับเคลื่อนการศึกษาก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. **เดลินิวส์**: หน้า 8.
- ภาวิณี อ้วนศรีเมือง. (2557). การเปรียบเทียบผลการเรียน เรื่อง ระบบฐานข้อมูลของนักเรียน ที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บร่วมกับการเรียนรู้แบบ TGT และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 6(12): 141-154.
- วิสุทธิ คงกัลป์ . (2558). **Math league เทคนิคการสอนรูปแบบใหม่ที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิธร เวียงวะลัย. (2556). **การจัดการเรียนรู้ (Learning management)**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุนีย์ คล้ายนิล. (2553). **การพัฒนาการศึกษาวิทยาศาสตร์ระดับโรงเรียนในประเทศไทยและผลกระทบที่เกิดขึ้น**. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- อดิวัฒน์ เรือนริน. (2563). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนเต็มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองเค็ด โดยใช้วิธีการสอนแบบ TGT**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะ การวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

SECOND ORDER CONFIRMATORY FACTOR ANALYSIS OF COMPETENCY ASSESSMENT OF GRADUATE DIPLOMA STUDENT IN TEACHER PROFESSION

กันต์ฤทัย คลังพหล^{1*} และวัสส์พร จิโรจพันธ์¹
Kanreutai Klangphahol^{1*} and Wassaporn Jirojphan¹

Received : 8 March 2024

Revised : 23 May 2024

Accepted : 14 June 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน 200 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น กำหนดให้ปีการศึกษาเป็นชั้น โดยมีปีการศึกษา 2563 - 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงเนื้อหาโดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.559 - 0.812 มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.971 และเมื่อแยกรายองค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.898 ถึง 0.963 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ค่า Bartlett's Test of Sphericity และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และคุณลักษณะ และ 8 ตัวบ่งชี้ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดย พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน คือ Chi-square = 12.90, df = 10, Chi-square/df = 1.29, p-value = 0.22908, RMSEA = 0.038, CFI = 0.998, SRMR = 0.0226, GFI = 0.984, AGFI = 0.943 แต่ละองค์ประกอบหลักมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในช่วง 0.820 ถึง 1.000 แต่ละตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบหลักมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในช่วง 0.823 ถึง 0.939

คำสำคัญ: องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง / สมรรถนะการวัดและประเมินผล /
ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage, Pathum Thani Province

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: kanreutai@vru.ac.th

ABSTRACT

The objective of this research was to develop the second order confirmatory of competency assessment of graduate diploma students in Teacher Profession. The samples consisted of 200 students at strata from academic year 2020 - 2023, by stratified random sampling. The research instrument was the five-point Likert-scale questionnaire with content validity by IOC method and Discrimination. Each item had IOC score between 0.80 - 1.00 and discrimination score 0.559 - 0.812. In addition, its reliability value was assessed with Cronbach's alpha coefficient and was at 0.971. and when separated by components, the confidence was between 0.898 and 0.963. The collected data were analyzed using descriptive statistics, Pearson correlation coefficient, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin), Bartlett's Test of Sphericity, and second order confirmatory factor analysis.

The research results found that Assessment competency of graduate diploma students in Teacher Profession consists of 3 factors as follows: Knowledge, Skills and attributes and 8 indicators approach were consistent with empirical data based on the consistent index values: Chi-square = 12.90, df = 10, Chi-square/df = 1.29, p-value = 0.22908, RMSEA = 0.038, CFI = 0.998, SRMR = 0.0226, GFI = 0.984, AGFI = 0.943. Each major component has a standard element weight value in the range of 0.820 to 1.000. Each indicator of the main component has a standard composition weight value in the range 0.823 to 0.939.

Keywords: Second Order Confirmatory Factor Analysis / Competency of assessment / Graduate Diploma Teaching Profession

บทนำ

การพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครุมีความสำคัญมากในประเทศไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง ได้รับทราบถึงพระอัจฉริยภาพที่เกี่ยวข้อง จึงน้อมนำ พระราโชบายด้านการศึกษามาจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เป็นการสร้างโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 1 ที่กำหนดให้บัณฑิตครุมหาวิทยาลัยราชภัฏมีอัตลักษณ์และสมรรถนะเป็นเลิศเป็นที่ต้องการของผู้ใช้บัณฑิต และเป้าหมายที่ 3 ที่กำหนดให้บัณฑิตครุมหาวิทยาลัยราชภัฏที่เข้าสู่วิชาชีพได้รับการเสริมสมรรถนะเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การเน้นการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครุจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้บัณฑิตครุมีความพร้อมในการทำงานในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นในระยะยาว (ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ทปอ.มรภ.), 2562)

การผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ มุ่งผลิตตามความสามารถของแต่ละสถาบัน และมุ่งผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ให้ความสำคัญกับปริญญามากกว่าความรู้

และสมรรถนะที่ตลาดงานต้องการ ส่งผลให้เกิดปัญหาครูเกินและขาดแคลนในบางสาขาวิชาและคุณภาพของบัณฑิตที่ไม่เป็นไปตามสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู นอกจากนี้ ยังพบปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน คือ ครูต้องรับภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอน เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานพัสดุ งานกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งปัญหาทั้งในเชิงการผลิตและการบริหารเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูไทย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าระบบการผลิตและพัฒนาครู รวมทั้งการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ และปฏิรูปกระบวนการผลิต การพัฒนา และการบริหารงานบุคคลของครูอย่างจริงจัง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ สนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติ จึงต้องมีการพัฒนาระบบและกลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนในทุกกระบวนการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย พัฒนารูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน วัดและประเมินได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เป็นมาตรฐานเดียวกัน และนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ได้จริง เพื่อการพัฒนาผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ข) ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bedilu (2023) ที่พบว่า ถึงเวลาแล้วที่กระทรวงศึกษาธิการจะต้องตระหนักเกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนของครู เนื่องจากแนวโน้มการประเมินผู้เรียนในปัจจุบันต้องใช้ความรู้และทักษะมากขึ้นเกี่ยวกับการประเมิน ดังนั้นควรมีแนวทางการแก้ไขเพื่อปรับปรุงความสามารถในการวัดและประเมินผลผู้เรียนของครู ควรมีการจัดการฝึกอบรมในการให้บริการเกี่ยวกับการประเมินการศึกษาของผู้เรียนต่อครู เพื่อครูจะได้พัฒนาความสามารถและดำเนินการการประเมินนักเรียนตามมาตรฐานและมีกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องที่ดำเนินการในโรงเรียนเน้นการพัฒนาความสามารถของครู ในการประเมินการศึกษาของผู้เรียน

นโยบายการศึกษาระดับชาติของประเทศไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560ก) จึงได้ (ร่าง) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติฉบับปรับปรุง เพื่อให้สอดคล้องกับ แนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนในอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ และสอดคล้องกับ กรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน (ASEAN Qualifications Reference Framework: AQRF) ซึ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) โดยยังคงยึดโยงกับระบบการศึกษาในบริบทของประเทศไทย และเติมเต็มให้ครบถ้วนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน หลักการสำคัญของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมิน คือ สถานศึกษามีหน้าที่วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง เพื่อประเมินสมรรถนะตามที่กรอบคุณวุฒิแห่งชาติกำหนด สำหรับประเทศไทย สถานศึกษามีหน้าที่วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง เพื่อประเมินสมรรถนะตามที่กรอบคุณวุฒิแห่งชาติกำหนดสมรรถนะทางการวัดและประเมินจึงมีความสำคัญมาก ในระดับชาติ และประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่องรายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู มีรายละเอียดสาระความรู้ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และมีสมรรถนะวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้ (คุรุสภา, 2563) National Education Association (1990) สมาพันธ์ระดับนานาชาติเสนอสมรรถนะ การวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยสหพันธ์ครูอเมริกัน สภาการวัดผลการศึกษาแห่งชาติ และสมาคมการศึกษาแห่งชาติ (American

Federation of Teachers: AFT, National Council on Measurement in Education: NCME & National Education Association: NEA) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพครู และเป็นแรงผลักดันให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาและผู้ฝึกสอนครูสร้างแนวคิดในการประเมินนักเรียนและการฝึกอบรมครูในการประเมินนักเรียนในวงกว้างมากกว่าที่เคยเป็นมา การรับรองครูในอนาคต ควรจะมีการเตรียมความพร้อมให้ครูมีทักษะตามสมรรถนะทั้ง 7 ด้าน ดังนี้ (1) การเลือกวิธีการวัดและประเมินที่เหมาะสมกับการตัดสินใจในการสอน (2) การพัฒนาวิธีการวัดและประเมินที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน การตัดสินใจ (3) การบริหารจัดการ ให้คะแนน และตีความคะแนน วิธีการวัดและประเมินทั้งที่จัดทำโดยภายนอกและที่จัดทำโดยครู (4) การใช้ผลการวัดและประเมินในการตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนรายบุคคล การวางแผนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และโรงเรียน (5) พัฒนาการให้คะแนนนักเรียนที่ถูกต้องซึ่งใช้การวัดและประเมินโดยนักเรียน (6) สื่อสารผลการประเมินให้นักเรียนผู้ปกครอง ประชาชน และนักการศึกษาอื่น ๆ ทราบ (7) ตระหนักถึงการผิดจรรยาบรรณ ผิดกฎหมาย และไม่เหมาะสมของวิธีการวัดและประเมินและการใช้ข้อมูลการวัดและประเมิน อย่างไรก็ตาม Susan (2011) กล่าวว่า ถึงแม้ว่ามาตรฐานสมรรถนะของครูในการวัดและประเมินการศึกษาของนักเรียนปี 1990 (AFT, NCME และ NEA, 1990) จะได้รับการสนับสนุนอย่างดี แต่ยังคงล้าสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ (1) มาตรฐานการวัดและประเมิน ไม่พิจารณาแนวคิดปัจจุบันเกี่ยวกับความรู้และทักษะการประเมินระหว่างเรียน และ (2) มาตรฐานการวัดและประเมินไม่ได้พิจารณาความรู้และทักษะของครูที่จำเป็นต่อการวัดและประเมินผลของผู้เรียน

อย่างไรก็ตาม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จะมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และให้ผลการประเมินตรงตามความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับสมรรถนะของครูและการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนค่อนข้างมาก สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จึงนับเป็นสมรรถนะที่สำคัญหนึ่งของครู แต่ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับสมรรถนะและการปฏิบัติงานของครูด้านการวัดและประเมินบ่งชี้ว่ามีสมรรถนะที่ต่ำ ซึ่งเป็นไปได้ว่าการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาอาจจะยังไม่เหมาะสมกับครูมากนัก ควรเน้นการพัฒนาความรู้และความสามารถของครูในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินเพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมและส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูให้มากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) อีกทั้งงานวิจัยที่ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่ผ่านมามีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันที่ต้องการพัฒนาสมรรถนะการวัดและประเมินผล (กัลย์วิสาข์ ธาราวร และกมลวรรณ ตังธนากานนท์ (2559); จันทิมา จันทรประสาท และคณะ (2560); เกศนีย์ อินอ้าย และคณะ (2565); พินดา วราสุนันท์ และวิทยา ชุ่มเจริญ (2564); วัศส์พร จิโรจพันธ์ และกันต์ฤทัย คลังพหล (2558)) ส่วนงานวิจัยที่ได้พัฒนาองค์ประกอบของสมรรถนะการวัดและประเมินมีไว้พอสังเขป (จารุรัตน์ แก้วรอด และคณะ (2566); วรวิมล วงศ์วีระพันธ์ และคณะ (2565); ศุภมาส ชุมแก้ว และปัญญา ธีระวิทย์เลิศ (2564); สุจริยา ขมสนิท และคณะ (2566); อพินทรี พูลพทุธา และคณะ (2560); อัจศรา ประเสริฐสิน และอารีรัตน์ ลาวน้อย (2564); สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบระดับเดียวหรืออันดับที่ 1 แต่ยังไม่ได้แยกองค์ประกอบของสมรรถนะเป็นอันดับที่ 2 ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ อย่างชัดเจน

ผู้วิจัยจึงทำการสังเคราะห์และพัฒนาโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ การวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู เพื่อให้บัณฑิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏมอ้อมีอัตลักษณ์สมรรถนะและคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพอีกทั้งผลงานการวิจัยสาขาวิชาชีพครูชั้นนี้ยังได้รับการรับตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติอื่นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการผลิตและพัฒนาครูเพิ่มขึ้น ตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ปีการศึกษา 2563-2566 จำนวน 680 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาคณะครุศาสตร์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จำนวน 200 คน โดยขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบขนาด 200 ราย เป็นจำนวนที่สามารถยอมรับได้ (Tabachnick & Fidell, 2012) และจากการคำนวณขนาดตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยองค์ประกอบจากเกณฑ์ของ Hair et al. (2019) ในงานวิจัยนี้มี 19 พารามิเตอร์ กำหนดให้จำนวนพารามิเตอร์เป็น 10 ต่อ 1 ได้ 190 ราย สามารถยอมรับได้ทั้ง 2 เกณฑ์ ในการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดขนาดตัวอย่างเท่ากับ 200 คน โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ให้ปีการศึกษาเป็นชั้น (Strata) โดยสุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา จากทุกชั้นปีการศึกษาตั้งแต่ 2563 - 2566 จำนวน 4 ปี มาปีการศึกษาละ 50 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย คือ แบบสอบถามสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู ที่ผู้วิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครูจำนวน 24 ข้อ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดตามมาตรฐานสมรรถนะของสมาพันธ์ระดับนานาชาติ National Education Association (1990) โดย สหพันธ์ครูอเมริกัน สภาการวัดผลการศึกษาแห่งชาติ และสมาคมการศึกษาแห่งชาติ (American Federation of Teachers: AFT, National Council on Measurement in Education: NCME & National Education Association: NEA) และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของคุรุสภา (2563)

และจากรายงานการวิเคราะห์สมรรถนะและการปฏิบัติงานด้านการวัดและประเมินของครู ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560ค) วัดจาก 3 องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจ มี 3 ตัวบ่งชี้ จำนวนข้อคำถาม 9 ข้อ องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ มี 3 ตัวบ่งชี้ จำนวนข้อคำถาม 9 ข้อ และองค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ มี 3 ตัวบ่งชี้ 3 จำนวนข้อคำถาม 6 ข้อ โดยให้ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (IOC: Index of Item-Objective Congruence) หรือดัชนี IOC โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อรายการที่มีคุณภาพและใช้ได้ คือ จะต้องมียุทธศาสตร์ IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่า IOC มากกว่า 0.60 ทุกข้อ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ จึงสรุปได้ว่าข้อคำถามทุกข้อมีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครูที่ ผู้วิจัยพัฒนา (ฉบับร่าง) ไปทดลองใช้ (Try out) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง จำนวน 30 คน เพื่อทำการตรวจสอบหาคุณภาพของรายข้อ ด้วยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกด้วยการวิเคราะห์หาค่า Item-Total Correlation ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อที่มีคุณภาพคือ มีค่ามากกว่า 0.40 มีค่าอำนาจจำแนกดีมาก (Ebel, 1978) ผลการตรวจสอบ พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.535 - 0.859 และจากการตรวจสอบกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 200 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.559 - 0.812 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 0.40 ทุกข้อทั้งการทดลองเครื่องมือและการใช้เครื่องมือจริง

3. การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) กับกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.971 และเมื่อแยกตามรายองค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.924 องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ มีค่าความเชื่อมั่น 0.923 เท่ากับ และองค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.879 แบบสอบถามทั้งรายด้านและทั้งฉบับมีค่า ความเชื่อมั่นมากกว่า 0.80 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับดีมาก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.963 และเมื่อแยกตามรายองค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.932 องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ มีค่าความเชื่อมั่น 0.931 เท่ากับ และองค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.898 แบบสอบถามทั้งรายด้านและทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.80 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือวิจัยฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามอยู่ในเกณฑ์สูงมาก (Nunnally, 1978)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ (Online Survey) โดยเก็บจากไลน์กลุ่มของนักศึกษาแต่ละห้อง ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน ได้ข้อมูลตอบกลับมา จำนวน 200 ชุด ที่สมบูรณ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้จริงจำนวน 200 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยมีลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นของตัวบ่งชี้ของด้วยค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ ค่าที่อยู่ระหว่าง 4.51 - 5.00 มีระดับสมรรถนะสูงมาก ค่าที่อยู่ระหว่าง 3.51 - 4.50 มีระดับสมรรถนะสูง ค่าที่อยู่ระหว่าง 2.51 - 3.50 มีระดับสมรรถนะปานกลาง ค่าที่อยู่ระหว่าง 1.51 - 2.50 มีระดับสมรรถนะต่ำ และค่าที่อยู่ระหว่าง 1.00 - 1.50 มีระดับสมรรถนะต่ำมาก (Best, 1977)

2. การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ ค่าที่อยู่ระหว่าง 0.81 - 1.00 มีความสัมพันธ์กันมากหรือสูง, 0.51 - 0.80 มีความสัมพันธ์กันปานกลาง, 0.21 - 0.50 มีความสัมพันธ์กันน้อยหรือต่ำ, 0.01 - 0.20 มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.00 ไม่มีความสัมพันธ์กัน (Best, 1977)

3. ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลตัวอย่าง/ตัวแปรเพื่อไปวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยพิจารณาจากค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบคือ ค่า KMO ต้องไม่น้อยกว่า 0.5 ถ้ามีค่ามากเข้าสู่ 1 แสดงว่าข้อมูลเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ค่า KMO ที่มากกว่าเท่ากับ 0.90 แสดงว่าตัวแปรที่ทำมาวิเคราะห์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก (Kaiser & Rice, 1974) และค่า Bartlett's Test of Sphericity เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาวิเคราะห์มีความสัมพันธ์พอที่จะวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ ดังนั้น ค่าระดับนัยสำคัญจึงต้องน้อยกว่า 0.05 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2564)

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) กับข้อมูลที่พัฒนาขึ้นว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ โดยมีดัชนีวัดความสอดคล้องของข้อมูลคือ ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (Root Mean Square Error of Approximation :RMSEA) ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Comparative Fit Index :CFI) ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized root mean squared residual: SRMR) โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบความสอดคล้องดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล

ดัชนีความสอดคล้อง	ระดับความสอดคล้อง	คำอธิบาย
Chi-Square χ^2	ระดับนัยสำคัญมากกว่า 0.05 ; P > 0.05	ต้องดูประกอบกับดัชนีอื่น ๆ อาจเกิดความลำเอียงเนื่องจากขนาด ของกลุ่มตัวอย่าง
χ^2/df	2:1 (Tabachnik & Fidell, 2007) 3:1 (Kline, 2005)	ปรับตามขนาดกลุ่มตัวอย่าง ถ้ากลุ่มตัวอย่างมากควรใช้ เกณฑ์ 2:1
RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสอง ของการประมาณค่าความ คลาดเคลื่อน	RMSEA ควรมีค่าน้อยกว่า 0.07 (Steiger, 2007)	น้อยกว่า 0.03 มีความสอดคล้อง ดีมาก
GFI (Goodness of Fit Index) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน	GFI ควรมีค่ามากกว่า 0.95	มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ค่ายิ่งมากแสดงว่าโมเดล มีความสอดคล้องดี
AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index:) ค่าดัชนีวัดระดับ ความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว	AGFI ควรมีค่ามากกว่า 0.95	ค่าอาจจะมากกว่าช่วง 0 ถึง 1
SRMR (Standardized Root Mean Square Residual) ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสอง ของส่วนเหลือมาตรฐาน	SRMR ควรมีค่าน้อยกว่า 0.08 (Hu & Bentler, 1999)	ค่า SRMR มาตรฐานง่ายต่อ การแปลความหมาย
CFI (Comparative Fit Index) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน เปรียบเทียบ	CFI ควรมีค่ามากกว่า 0.95	เป็นค่ามาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1

ที่มา: กันต์ฤทัย คลังพหล (2561) ดัดแปลงมาจาก Hooper et al. (2008)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
3. ค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) และค่า Bartlett's Test of Sphericity
4. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order Confirmatory Factor Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

ตัวบ่งชี้	M	S.D.	1	2	3	4	5	6	7	8
1. หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล	3.82	0.62	1.00							
2. การสร้างและการใช้เครื่องมือ	3.94	0.59	.757**	1.00						
3. การเลือกใช้วิธีการประเมิน	3.86	0.65	.776**	.800**	1.00					
4. การพัฒนาการวัดและประเมิน	4.10	0.59	.674**	.722**	.754**	1.00				
5. การบริหารการวัดและประเมิน	4.11	0.61	.657**	.746**	.711**	.765**	1.00			
6. การสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมิน	4.06	0.61	.680**	.708**	.660**	.776**	.833**	1.00		
7. จรรยาบรรณ	4.31	0.61	.449**	.495**	.445**	.566**	.652**	.692**	1.00	
8. คุณค่าและประโยชน์ของการประเมิน	4.14	0.60	.554**	.556**	.517**	.628**	.690**	.752**	.735**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < .01$)

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.82 - 4.31 นักศึกษามีระดับสมรรถนะการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับสูง โดยระดับสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความเข้าใจในหลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล ($M = 3.82$, $S.D. = 0.62$) ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือ จรรยาบรรณในการวัดและประเมินผล ($M = 4.31$, $S.D. = 0.61$) โดยรวมส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.59 - 0.62 มีการกระจายของข้อมูลในระดับปานกลาง โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.445 - 0.833 มีความสัมพันธ์ทางบวกกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกคู่ โดยสมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมินกับการบริหารการวัดและประเมินมีความสัมพันธ์กันทางบวกมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r = 0.833$) ส่วนสมรรถนะด้านจรรยาบรรณกับการเลือกใช้วิธีการประเมินมีความสัมพันธ์กันทางบวกน้อยสุด โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับต่ำ ($r = 0.445$)

ตารางที่ 3 ค่าความเหมาะสมของข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน (KMO and Bartlett's Test)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO)		0.919
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1434.811**
	df	28
	Sig.	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P < .01$)

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาค่า KMO สำหรับการวัดความเหมาะสมของข้อมูลในการใช้เทคนิค Factor Analysis โดยในที่นี้มีค่าเท่ากับ 0.919 ซึ่งมีความมากกว่า 0.50 และเข้าใกล้ 1 จึงสรุปได้ว่า ข้อมูลที่ใช้ในครั้งนี้มีเหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis และ Bartlett's Test of Sphericity ใช้ทดสอบสมมติฐาน ซึ่งสถิติทดสอบพบว่าค่าไคสแควร์ มีค่าเท่ากับ 1,434.811 ค่า Sig. เท่ากับ 0.000 มีค่าน้อยกว่า 0.01 จึงสามารถสรุปได้ว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์กัน จึงสามารถใช้เทคนิค Confirmatory Factor Analysis ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดัง ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าดัชนีความสอดคล้องกลไกของโมเดล

ดัชนีความสอดคล้อง	ค่าสถิติ	ผลการตรวจสอบ
Chi-Square χ^2	p-value = 0.229	$P > 0.05$ ผ่านเกณฑ์
χ^2/df	0.129	2:1 ผ่านเกณฑ์
RMSEA	0.038	< 0.07 ผ่านเกณฑ์
GFI	0.984	> 0.95 ผ่านเกณฑ์
AGFI	0.943	> 0.95 ผ่านเกณฑ์
SRMR	0.025	< 0.08 ผ่านเกณฑ์
CFI	0.998	> 0.95 ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครูหลังจากที่ปรับแก้ค่าพารามิเตอร์ พบว่า องค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีดัชนีวัดความสอดคล้องของข้อมูลคือ ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 0.129 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ 0.038 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.984 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.943 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.023 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลไกเชิงสัมพันธ์ (CFI) เท่ากับ 0.998 ดัชนีทุกค่าผ่านเกณฑ์ แสดงว่า องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 5 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

องค์ประกอบสมรรถนะ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	b	β	SE	t	R ²
ด้านความรู้ความเข้าใจ (K)	0.820**	0.820**	0.071	11.598	0.672
หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล K ₁	0.53**	0.862**	-	-	0.743
การสร้างและการใช้เครื่องมือ K ₂	0.525**	0.894**	0.031	16.815	0.799
การเลือกใช้วิธีการประเมิน K ₃	0.578**	0.887**	0.035	16.619	0.788
ด้านทักษะ (S)	1.000**	1.000**	0.070	14.382	0.999
การพัฒนาการวัดและประเมิน S ₁	0.494**	0.836**	-	-	0.699
การบริหารการวัดและประเมิน S ₂	0.543**	0.894**	0.033	16.310	0.799
การสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมิน S ₃	0.576**	0.939**	0.033	17.519	0.882
ด้านคุณลักษณะ (A)	0.882**	0.882**	0.076	11.676	0.777
จรรยาบรรณ A ₁	0.501**	0.823**	-	-	0.678
คุณค่าและประโยชน์ของการประเมิน A ₂	0.537**	0.894**	0.038	14.089	0.799
Chi-square = 12.90, df = 10, p-value = 0.22908, RMSEA = 0.038, CFI = 0.998, SRMR = 0.0226, GFI = 0.984, AGFI = 0.943					

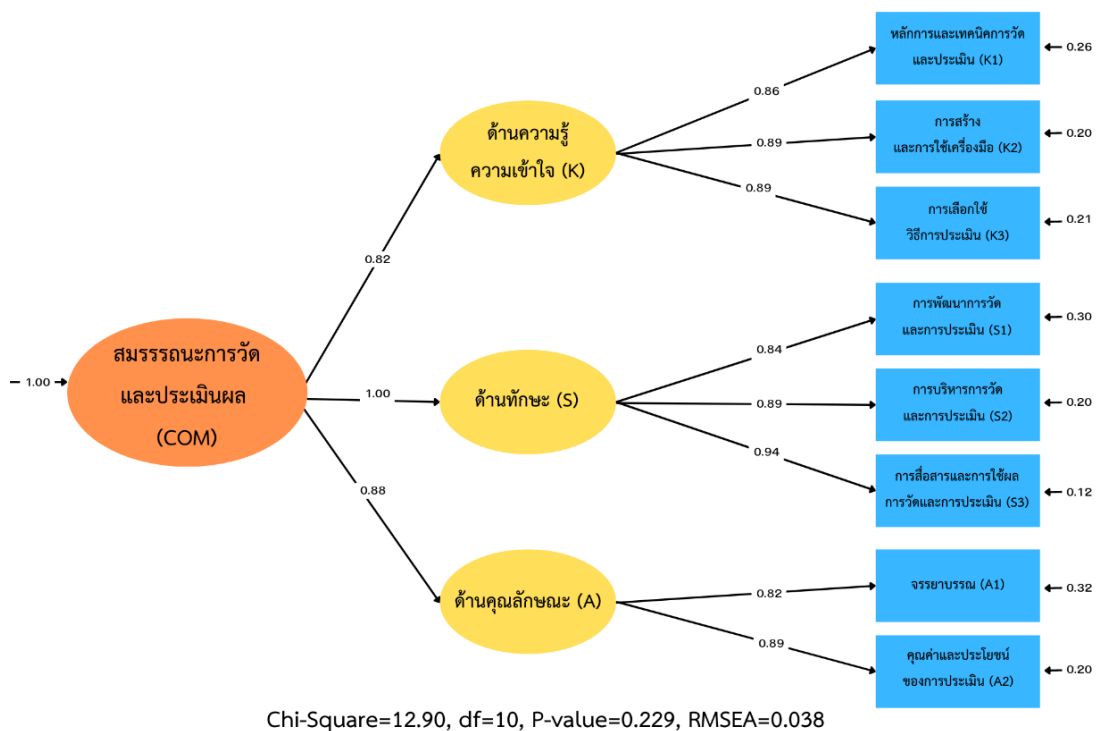
เมื่อพิจารณาน้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จากตารางที่ 5 พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.820 ถึง 1.000 โดย องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจ (K) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.820 มีความแปรผันร่วมกับสมรรถนะการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 67.2) องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ (S) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 1.000 มีความแปรผันร่วมกับสมรรถนะการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 99.9) และองค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ (A) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.882 มีความแปรผันร่วมกับจิตสำนึกของความเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 77.7)

ในแต่ละองค์ประกอบค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β) ของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู พบว่า องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากที่สุด ($\beta_S = 1.000$) รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ ($\beta_A = 0.882$) และ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\beta_K = 0.820$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ในองค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจ มีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวบ่งชี้ อยู่ระหว่าง 0.862 - 0.894 ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p = .000$) ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ ตัวบ่งชี้การสร้างและการใช้เครื่องมือ ($\beta_{K2} = 0.894$) รองลงมาคือตัวบ่งชี้ การเลือกใช้วิธีการประเมิน ($\beta_{K3} = 0.887$) และตัวบ่งชี้หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล ($\beta_{K1} = 0.862$) ตามลำดับ และ มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) อยู่ในระดับสูงอยู่ระหว่าง 0.743 ถึง 0.799) ในองค์ประกอบที่ 2

ด้านทักษะมีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวบ่งชี้ อยู่ระหว่าง 0.836-0.939 ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p = .000$) ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือตัวบ่งชี้ การสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมิน ($\beta_{S3} = 0.939$) รองลงมาคือตัวบ่งชี้ การบริหารการวัดและประเมิน ($\beta_{S2} = 0.894$) และตัวบ่งชี้หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล ($\beta_{S1} = 0.836$) ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) อยู่ในระดับสูงอยู่ระหว่าง 0.699 ถึง 0.882 องค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะมีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวบ่งชี้ อยู่ระหว่าง 0.823 - 0.894 ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p = .000$) ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือตัวบ่งชี้ คุณค่าและประโยชน์ของการประเมิน ($\beta_{A2} = 0.894$) รองลงมาคือตัวบ่งชี้ จรรยาบรรณ ($\beta_{A1} = 0.823$) ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) อยู่ในระดับสูงอยู่ระหว่าง 0.678 ถึง 0.799

โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู โดยมีรายละเอียดค่าสถิติตามตารางที่ 5 สามารถนำเสนอด้วยภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู 3 องค์ประกอบ รวม 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ (หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล การสร้างและการใช้เครื่องมือการเลือกใช้วิธีการประเมิน) องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ (การพัฒนาการวัดและประเมิน การบริหารการวัดและประเมิน การสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมิน) และองค์ประกอบที่ 3 ด้านคุณลักษณะ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ (จรรยาบรรณ คุณค่าและประโยชน์ของการประเมิน) โดยผลการตรวจสอบความตรงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากดัชนี ความสอดคล้องของข้อมูลคือ $\chi^2/df = 0.129$, $p = 0.229$, $GFI = 0.984$, $AGFI = 0.943$, $RMSEA = 0.038$, $CFI = 0.998$, $SRMR = 0.023$ ดัชนีผ่านเกณฑ์ทุกค่า ดังนั้นแสดงว่าองค์ประกอบของสมรรถนะการวัดและประเมินผลของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มีความเหมาะสมถูกต้องสามารถนำมาใช้เป็นแนวปฏิบัติ ในการพัฒนานักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูได้ รวมถึงใช้เป็นกรอบแนวทางสำหรับการวัดและประเมินผลระดับชาติได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดสมรรถนะการวัดและประเมินผลของ (National Education Association, 1990) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติของสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2560ก) และงานวิจัยของ Susan (2011); วรวิมล วงศ์วีระพันธ์ และคณะ (2565); สุจริยา ขมสนิท และคณะ (2566); อัจศรา ประเสริฐสิน และคณะ (2564); สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560ค)

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ (S) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 1.000 มีความแปรผันร่วมกับสมรรถนะการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 99.9) แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบด้านทักษะมีความสำคัญต่อสมรรถนะการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ องค์ประกอบดังกล่าวเกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ 3 ตัว คือ 1) การพัฒนาการวัดและประเมิน เป็นทักษะที่เกี่ยวกับการสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาวิธีการวัดและประเมิน เช่น kahoot google form Quizz เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถพัฒนาวิธีการวัดและประเมิน ได้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อย่างหลากหลาย 2) การบริหารการวัดและประเมินเกี่ยวกับทักษะที่สามารถจัดสภาพแวดล้อมการสอบให้เหมาะสมตามหลักการวัดและประเมินผล สามารถกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนสอบได้อย่างละเอียดทั้งข้อสอบแบบเลือกตอบและข้อสอบเขียนตอบ และสามารถกำหนดวิธีตัดเกรดในรายวิชาที่สอนได้อย่างเหมาะสม 3) การสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมิน เป็นทักษะที่เกี่ยวกับรายงานผลการสอบย่อยประจำให้แก่ผู้เรียน โดยมีการเปรียบเทียบคะแนนนักเรียนกับคะแนนเฉลี่ยระดับห้อง หรือมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ อย่างสม่ำเสมอ ที่สะท้อนให้เห็นความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของผู้เรียน สามารถนำผลการวัดและประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาด้านทักษะ ความรู้ความสามารถ พฤติกรรมการเรียน ความประพฤติของผู้เรียนทุกครั้ง และสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ ครูสภา (2563) และสอดคล้องกับแนวคิดของ Susan (2011) ที่ต้องการให้มีการพัฒนาสมรรถนะการวัดและการประเมินให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ดังนั้นองค์ประกอบด้านทักษะที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน ควรเน้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและนำไปใช้ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษารวมถึงการใช้ในการเรียนการสอนจริงในการปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู้ มี 3 องค์ประกอบ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ และ 8 ตัวบ่งชี้ คือ 1) หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผล 2) การสร้างและการใช้เครื่องมือ 3) การเลือกใช้วิธีการประเมิน 4) การพัฒนาการวัดและประเมิน 5) การบริหารการวัดและประเมิน 6) การสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมิน 7) จรรยาบรรณ และ 8) คุณค่าและประโยชน์ของการประเมิน ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรมีการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู้ ให้ครบทุกตัวบ่งชี้ของสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพรู้มีสมรรถนะและคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ

2. จากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีน้ำหนักความสำคัญมาตรฐานมากที่สุด คือ ด้านทักษะ ในตัวบ่งชี้การสื่อสารและการใช้ผลการวัดและประเมิน ดังนั้น ผู้บริหาร อาจารย์ และครูพี่เลี้ยง จึงควรให้ความสำคัญกับการรายงานผลการสอบย่อยประจำให้แก่ผู้เรียนมีการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอและนำผลการวัดและประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนและนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีกับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปพัฒนาสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ต่างระดับการศึกษาได้อย่างละเอียดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กันต์ฤทัย คลังพหล. (2561). *วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

กัลย์วิสาข์ ธาราวร และกมลวรรณ ตังธนานนท์. (2559). การประเมินความต้องการจำเป็นของครู เพื่อพัฒนาความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 11(3): 374–389.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2564). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS FOR WINDOWS*. (พิมพ์ครั้งที่ 14). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกศนีย์ อินอ้าย, พงศ์วัชร ฟองกันทา และพิสิทธ์ ฌอน บัวกนก. (2565). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

- หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา. 4(4): 161 - 172.
- คุรุสภา. (2563). ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2563/E/109/T_0010.PDF
- จันทิมา จันทรประสาท, ไชยศ ไพวิทยศิริธรรม และยური ผลพันธ์. (2560). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของครูโรงเรียนในสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. Veridian E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทยมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ. 10(3): 1577 - 1595.
- จารุรัตน์ แก้วรอด, วารุณี ถิ่นโชคดี และสุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล. (2566). การพัฒนาแบบวัดสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. วารสารการวัดประเมินผลสถิติและการวิจัยทางสังคมศาสตร์. 4(2): 50 - 63.
- ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2562). ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) (ฉบับปรับปรุง 11 ตุลาคม 2561) https://plan.vru.ac.th/wp-content/uploads/2024/03/Plan-rdi1_1.pdf
- พินดา วราสุนันท์ และวิทยา ชุ่มเจริญ. (2564). การประเมินความต้องการจำเป็นการประเมินผล การเรียนรู้ของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษายุคโควิด. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 15(3): 155 - 165.
- วรวิมล วงศ์วีระพันธ์, จตุภูมิ เขตจัตุรัส และดาวรรุวรรณ ถวิลการ. (2565). การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของครูผู้สอน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 11(3): 280 - 293.
- วัสส์พร จิโรจพันธ์ และกันต์ฤทัย คลังพหล. (2558). ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการประเมินผล การเรียนรู้ ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 10(2): 273 - 285.
- ศิริชัย กาญจนวสี, (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภมาส ชุมแก้ว และปัญญา วีระวิทยเลิศ. (2564). สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลของครูยุคใหม่. คุรุสภาวิทยากร. 2(2): 1 - 15.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ก). กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ข). แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 - 2567. พริกหวานกราฟฟิค.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ค). รายงานการวิเคราะห์สมรรถนะและการปฏิบัติงาน
ด้านการวัดและประเมินของครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สิ่งพิมพ์ สกศ.,
สุจริยา ขมสนิท, พงศ์เทพ จิระโร และเสกสรรค์ ทองคำบรรจง. (2566). การวิเคราะห์องค์ประกอบ
เชิงยืนยันสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทาง
สะเต็มศึกษา. *วารสารนิสิตวัง*. 25(1): 45 - 52.
- อพันธ์ พูลพุกธา, สมบัติ ท้ายเรือคำ และสุรวาท ทองบุ. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการวัด
และประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 12(36): 69 – 82.
- อัจศรา ประเสริฐสิน, กมลทิพย์ ศรีหาเศษ และอารีรัตน์ ลาวน้อย. (2564). แนวทางการวัดและ
ประเมินผลฐานสมรรถนะในศตวรรษที่ 21. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม*. 27(2): 16 - 31.
- Bedilu, L. (2023). Secondary school teachers' competence in educational assessment
of students in Bahir Dar town. *Bahir Dar Journal of Education*,
14(2): 54 - 63. [Online], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.ajol.info/index.php/bdje/article/view/249060>
- Best, J. W. (1977). *Research in Education (3rd ed)*. Englewood cliffs: Prentice-Hall.
- Ebel, R. L. (1978). *Essential of Educational Measurement 3rd ed*. Prentice-Hall.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate Data
Analysis*. (8th ed.). Upper Saddle River, Prentice Hall.
- Kaiser, H. F. & Rice, J. (1974). Little Jiffy, Mark Iv. *Educational and Psychological
Measurement*. 34(1): 111–117.
- National Education Association (1990). Standards for teacher competence in
educational assessment of students. *Educational Measurement: Issues
and Practice*, 9(4): 30 - 32. [Online], เข้าถึงได้จาก:
<https://buros.org/standards-teacher-competence-ducational-assessment-students>
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory (2nd ed.)*. McGraw–Hill.
- Susan, M. B. (2011, 17 March). *Educational Assessment Knowledge and Skills for
Teachers*. [Online], เข้าถึงได้จาก: <https://doi.org/10.1111/j.1745-3992.2010.00195.xCitations>
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2012). *Using multivariate statistics (6th ed)*. Pearson
International Publishing.

การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป
สำหรับชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนวัดท่า จังหวัดชัยนาท

DEVELOPMENT OF PRESCHOOL CHILDREN'S SOCIAL BEHAVIORS
THROUGH CREATIVE ARTS ACTIVITIES BASED ON THE HIGH/SCOPE
APPROACH FOR MIXED-AGE CLASSROOMS, WATTA SCHOOL,
CHAINAT PROVINCE

เสาวลักษณ์ สีตะบุษย์^{1*} ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์² และศุภวรรณ เล็กวิไล²
Saowalak Seetabut^{1*} Dararat UthaiPAYAK² and Supawan Lekvilai²

Received : 1 June 2024

Revised : 28 July 2024

Accepted : 4 July 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ และ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 4 - 5 ปี และระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุ 5 - 6 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ที่จัดชั้นเรียนแบบคละอายุ โรงเรียนวัดท่าในจังหวัดชัยนาท จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ จำนวน 24 แผนซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00 และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00 ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 50 นาที ในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสถิติไค-สแควร์

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹ Master of Education Program Department of Early Childhood Education, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

² College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: seetabutsaowalak@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ มีความสัมพันธ์กัน ทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน
2. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ / แนวคิดไฮสโคป / ชั้นเรียนคละอายุ / พฤติกรรมทางสังคม / เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the relationship of preschool children's social behaviors before and after implementation of creative arts activities based on the High/Scope approach for mixed-age classrooms; and 2) compare preschool children's social behaviors before and after implementation of creative arts activities based on the High/Scope approach for mixed-age classrooms. The population used in this research consisted of 16 preschool children, boys and girls, aged between 4 -5 years studying in Kindergarten year 2 and aged between 5 -6 years studying in Kindergarten year 3 in the 1st semester of the academic year 2023 which was organized into mixed-age classrooms at Watta School in Chainat Province. The research instruments were 24 creative arts activities based on the High/Scope approach for mixed-age classrooms lesson plans with the IOC of 1.00 and preschool children's social behavior observation form which covered 3 aspects: assisting, cooperating, and sharing with the IOC of 1.00. The experiment took 8 weeks, 3 days a week, with 50 minutes each during creative arts activities session. The statistics used to analyze data were mean, standard deviation and Chi-square Test.

The research results revealed that:

1. preschool children's social behaviors before and after implementation of creative arts activities based on the High/Scope approach for mixed-age classrooms, there were relationships in overall and in each aspect.
2. preschool children's social behaviors after implementation of creative arts activities based on the High/Scope approach for mixed-age classrooms was higher than before the experiment.

Keywords: Creative Arts Activities / The High/Scope Approach / Mixed-age Classrooms / Social Behaviors / Preschool Children

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมเด็กสู่นาคต อย่างไรก็ตาม เด็กเมื่อเกิดมาจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติแบบดั้งเดิมตามประเพณี มรดก และการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ ค่านิยม และความเชื่อของบุคคล ในครอบครัวและชุมชนของแต่ละที่ด้วย โดยบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่มีอิทธิพล ต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบท ทางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาและเกิดการเรียนรู้ และดำเนินชีวิตอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นมีความสุข เพื่อเป็นการเตรียมเด็กไปสู่สังคมในอนาคตกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงความเป็นไทยที่มีมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งในด้านภาษา มารยาท คุณธรรมจริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงามและที่สำคัญคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตที่เน้นความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน การใช้ความรู้ควบคู่คุณธรรมโดยในการจัดการศึกษาต้องมีการคำนึงถึงทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐกิจ สถานะ เพศ วัย ความต้องการพิเศษที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสามารถ พัฒนาให้เด็กมีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ในแนวคิดและความหลากหลาย เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรอบด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2561: 10)

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญของพัฒนาการทางด้านสังคม ดังจะเห็นได้ใน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ เด็กอายุ 3-6 ปี ในมาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตรฐานที่ 7 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว และมาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 31)

พัฒนาการทางสังคมเป็นการแสดงออกทางสังคมในทางปฏิบัติกับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงเจตคติและค่านิยมของแต่ละบุคคล ผู้ที่มีการพัฒนาการทางสังคมดี จะมีความสัมพันธ์ดีต่อผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นเช่นเดียวกับตนเอง (มยุรี คนชื่อ, 2562: 1) พฤติกรรมทางสังคมเป็นการกระทำที่แสดงออกถึงการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ในการเล่น หรือทำ กิจกรรมร่วมกันซึ่งจะเป็นไปในลักษณะเริ่มช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันรู้จักการให้และการร่วมมือกัน ทำงานเป็นกลุ่มย่อยได้ ซึ่งลักษณะของการแสดงออกของเด็กช่วงอายุ 4 - 5 ปี จะเป็นไปในลักษณะ ที่มีผู้ชี้แนะหรือแนะนำ ส่วนเด็กช่วง 5 - 6 ปี นั้นเด็กจะสามารถแสดงออกได้ด้วยตนเองและ มีความสำคัญต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมทางสังคมเชิงบวกที่สอดคล้องกับแบบแผนในสังคมที่เด็กอาศัยอยู่จะมีผลต่อการได้รับการ ยอมรับจากผู้อื่น ซึ่งเด็กปฐมวัยจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมเพื่อเป็น พื้นฐานให้เด็กเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กัลยารัตน์ ประเสริฐศรี, 2561: 28-30)

โรงเรียนวัดท่า ตำบลโพงาม อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดการศึกษาระดับอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดชั้นเรียนในระดับชั้นอนุบาลแบบคละอายุ จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวัดท่า (โรงเรียนวัดท่า, 2564: 12) การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่จัดชั้นเรียนคละอายุ คือ เด็กมีอายุต่างกันแต่ต้องมาเรียน ในชั้นเรียนเดียวกันจึงควรได้รับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม เพื่อให้เด็กที่มีอายุคละกันรู้จัก การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบบเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง การร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และการรู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงเห็นถึงความสำคัญของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เพราะพฤติกรรมทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญมาก ควรได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมทางสังคม ตั้งแต่เด็ก ๆ เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และเรียนรู้บทบาทหน้าที่ ของตนเองเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การที่เด็กได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นทำให้เด็กได้ฝึกฝน การช่วยเหลือ การร่วมมือ การแบ่งปัน ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นพัฒนาการทางด้านสังคม ที่จำเป็นต้องปลูกฝังให้เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของ วสพร นิชรรัตน์ (2558: 10 - 30) ได้กล่าวว่า กิจกรรมเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ในช่วงวัย 3 - 6 ปี เป็นช่วงเวลาที่เด็กต้อง ได้รับการเสริมสร้างพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และมีการหล่อหลอม พฤติกรรมสังคมทางควบคู่ไปด้วย วิธีการสร้างเสริมพฤติกรรมทางสังคมอย่างง่ายและเห็นผลชัดเจน คือการสร้างเสริมพฤติกรรมเหล่านี้ผ่านกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมศิลปะ ศิลปะนั้นสามารถนำมาใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาเด็กด้านต่าง ๆ ได้อย่างดีเยี่ยม เป็นการระบายออกทางอารมณ์และถ่ายทอด ความรู้สึก จึงได้มีการพยายามสนับสนุนให้เด็กสนใจในศิลปะ การวาด การปั้น การปะติด เป็นต้น กิจกรรมศิลปะทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมได้จากการที่ต้องมีความร่วมมือ ช่วยเหลือกัน ในการทำงาน มีความรับผิดชอบในการเก็บอุปกรณ์ให้เข้าที่ แบ่งปันเครื่องมือระหว่างกันได้ด้วย และ ด้วยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เน้นให้เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งมีความ สอดคล้องกับหลักการที่สำคัญของไฮสโคปในระดับปฐมวัย คือ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งถือว่าเป็น พื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเด็ก การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ หมายถึงการเรียนรู้ซึ่งเด็กได้จัด กระทำกับวัตถุได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด และเหตุการณ์จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง ซึ่งในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เด็กจะเผชิญกับประสบการณ์สำคัญซ้ำแล้ว ซ้ำอีกในชีวิตประจำวันอย่างเป็นธรรมชาติ ประสบการณ์สำคัญเป็นกุญแจที่จำเป็นในการสร้าง องค์ความรู้ของเด็ก เป็นเสมือนกรอบความคิดที่จะทำความเข้าใจการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เราสามารถให้คำจำกัดความได้ว่า ประสบการณ์สำคัญเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ที่เด็กจะต้องหามาให้ได้ โดยการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ คน แนวคิด และเหตุการณ์ สำคัญต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ประสบการณ์ สำคัญเป็นกรอบความคิดให้กับผู้ใหญ่ในการเข้าใจการเรียนรู้ของเด็ก สามารถวางแผนการจัด ประสบการณ์เพื่อส่งเสริมและประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสม (พัชรี ผลโยธิน และคณะ, 2550: 4-6)

ในการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมสามารถส่งเสริมได้หลายวิธี แต่แนวทางหนึ่ง ที่น่าสนใจ คือ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป เพราะเป็นการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

กับงานศิลปะต่าง ๆ ที่เด็กมีโอกาสแสดงออกทางความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จินตนาการของเด็กผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งกิจกรรมมีลักษณะที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี และเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยสามารถทำได้และเข้าใจได้ง่าย ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การร้อย การพิมพ์ภาพ การปั้น ขยำ ฉีก ตัด ปะ การพับ และการประดิษฐ์ ผ่านวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัย โดยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรม 3 ชั้น ดังนี้ ชั้นวางแผน ชั้นปฏิบัติ และชั้นทบทวนโดย กิติยา ไผ่แก้ว (2557: 35) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครู ไว้ว่าครูในกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด ไฮสโคป เป็นลักษณะการวางแผน การปฏิบัติ และทบทวน เป็นการคิดและการทำงานของเด็กตามที่วางแผนเอาไว้ ครูจะสร้างปฏิสัมพันธ์กับเด็กโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุน ส่งเสริม กระตุ้นความคิด ด้วยการตั้งคำถามให้เด็กคิดตัดสินใจทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง และที่สำคัญเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีการคิดวางแผนร่วมกัน ปฏิบัติ และทบทวนด้วยกันในกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็ก ทำให้เด็กเกิดความสามัคคี มีทักษะทางสังคม มีการคิดอย่างเป็นระบบ และด้วยโรงเรียนของผู้วิจัยจัดชั้นเรียนในระดับชั้นอนุบาลแบบคละอายุ จารุวรรณ กำลั้งเหลือ (2556: 36) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชั้นเรียนคละอายุไว้ว่า ตัวเด็กมีโอกาสพัฒนาด้านสติปัญญา ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ทางสังคม ด้านความรับผิดชอบมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกเป็นผู้นำผู้ตามทำให้เกิดความสามัคคีในการอยู่ร่วมกัน เด็กเล็กได้รับการกระตุ้นจากการทำงานกับเด็กที่โตกว่าและเรียนรู้จากเด็กโต มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น เด็กโตมีความรับผิดชอบโดยช่วยเหลือที่เล็กกว่า มีโอกาสทดสอบและพัฒนาความรู้ของตนเองเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ครูและผู้ปกครองจะมีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกันสามารถช่วยในการจัดการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่จะช่วยทางด้านการศึกษาเติบโตและพฤติกรรมของเด็ก

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคป สำหรับชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนวัดท่า จังหวัดชัยนาท เพื่อเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้นำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยและสามารถนำการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเพื่อให้เด็กปฐมวัยในชั้นเรียนคละอายุได้รับการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุขมีพัฒนาการทุกด้านสมวัยและเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ทางสังคม เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมกับผู้อื่นที่มีอายุและความสามารถที่แตกต่างไปจากตน และมีพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้ หมายถึง ความสามารถที่เด็กแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูดในเพื่อแสดงให้เห็นพฤติกรรม 1. ด้านการช่วยเหลือ ได้แก่ ร่วมเตรียมและเก็บวัสดุหรืออุปกรณ์, พุดแนะนำวิธีการในการทำกิจกรรม 2. ด้านการร่วมมือ ได้แก่ การปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำกิจกรรม, พุดคุยแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น และ 3. ด้านการแบ่งปัน ได้แก่ แบ่งปันวัสดุหรืออุปกรณ์, พุดชักชวนให้ผู้อื่นร่วมใช้วัสดุหรืออุปกรณ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่กระหว่างการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้เหมาะสมตามวัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนวัดท่าจังหวัดชัยนาท
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนวัดท่า จังหวัดชัยนาท

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 4 - 5 ปี และระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 อายุ 5 - 6 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ที่จัดชั้นเรียนคละอายุ โรงเรียนวัดท่า จังหวัดชัยนาท จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 8 คนและ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ จำนวน 24 แผน
2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ให้ครอบคลุม ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน โดยแบ่ง เป็น 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สำหรับสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 (4 - 5 ปี) ฉบับที่ 2 สำหรับสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 (5 - 6 ปี) ซึ่งแบบสังเกตทั้ง 2 ฉบับนี้มีความแตกต่างกัน คือ มีเกณฑ์ในการประเมินพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม ดังนี้

ฉบับที่ 1 สำหรับสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 (4 - 5 ปี)

ระดับ 3 : เด็กทำกิจกรรมทุกครั้งได้โดยมีผู้คอยแนะนำ

ระดับ 2 : เด็กทำกิจกรรมบางครั้งได้โดยมีผู้คอยแนะนำ

ระดับ 1 : เด็กไม่ทำกิจกรรม

ฉบับที่ 2 สำหรับสังเกตพฤติกรรมเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 (5 - 6 ปี)

ระดับ 3 : ทำกิจกรรมทุกครั้งได้โดยตนเอง

ระดับ 2 : ทำกิจกรรมบางครั้งได้โดยตนเอง

ระดับ 1 : เด็กไม่ทำกิจกรรม

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ จำนวน 24 แผน ในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สัปดาห์ละ 3 วัน ครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งในการหาคุณภาพครั้งนี้ได้ค่าเฉลี่ยที่ระดับ 1.00

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ให้ครอบคลุม ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน และกำหนดอันดับคุณภาพเป็น 3 ระดับ คือ 3, 2 และ 1 ตามเกณฑ์การประเมินผลพฤติกรรม โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งในการหาคุณภาพครั้งนี้ได้ค่าเฉลี่ยที่ระดับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ก่อนการจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ ผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมเป็นเวลา 1 สัปดาห์ คือ วันอังคาร - วันพฤหัสบดี โดยเป็นการสังเกตพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ

1) ด้านการช่วยเหลือ 2) ด้านการร่วมมือ และ 3) ด้านการแบ่งปัน

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยทำการทดลองเป็นจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน

3. หลังการดำเนินการจัดกิจกรรมผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน เป็นเวลา 1 สัปดาห์

4. เมื่อดำเนินการครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้ง 3 ด้านที่ได้จากการสังเกตไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์คะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi - square Test)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โดยภาพรวม

เลขที่	ชื่อ	Pretest 18 คะแนน	Posttest 18 คะแนน	Post-Pre (O_i)	E_i	$O_i - E_i$	x^2
1	ด.ญ.ก	9	16	7	7.50	-0.5	0.03
2	ด.ช.ข	8	16	8	7.50	0.5	0.03
3	ด.ญ.ค	8	18	10	7.50	2.5	0.83
4	ด.ญ.ง	8	16	8	7.50	0.5	0.03
5	ด.ช.จ	8	16	8	7.50	0.5	0.03
6	ด.ช.ฉ	6	14	8	7.50	0.5	0.03
7	ด.ช.ช	6	14	8	7.50	0.5	0.03
8	ด.ช.ซ	6	14	8	7.50	0.5	0.03
9	ด.ช.ฌ	9	16	7	7.50	-0.5	0.03
10	ด.ช.ญ	7	16	9	7.50	1.5	0.30
11	ด.ช.ฒ	8	14	6	7.50	-1.5	0.30
12	ด.ญ.ณ	8	16	8	7.50	0.5	0.03
13	ด.ช.ด	11	17	6	7.50	-1.5	0.30
14	ด.ช.ต	8	15	7	7.50	-0.5	0.03
15	ด.ญ.ถ	8	14	6	7.50	-1.5	0.30
16	ด.ช.ท	9	15	6	7.50	-1.5	0.30
รวม				120			2.63

หมายเหตุ O_i แทน ความถี่ที่ได้จากการทดสอบ

E_i แทน ความถี่ที่เกิดจากสมมติฐาน ซึ่งหาได้จาก $\frac{\text{ผลรวม } O_i}{\text{จำนวนประชากร}}$

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โดยภาพรวมจากการวิเคราะห์ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi - square Test) ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยมีสมมติฐานในการทดสอบ ดังนี้

H_0 : การเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เมื่อเทียบกับคะแนนก่อนการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแต่ละคนสัมพันธ์กัน

H_1 : การเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เมื่อเทียบกับคะแนนก่อนการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแต่ละคนไม่สัมพันธ์กัน

เมื่อทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า คะแนนที่ได้จากการคำนวณมีค่า 2.63 ซึ่งน้อยกว่าค่าวิกฤติที่ได้คือ 24.996 ที่ได้ตั้งไว้ อยู่ในบริเวณยอมรับได้ จึงสรุปได้ว่าการเพิ่มขึ้นของคะแนนหลังจากการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เมื่อเทียบกับคะแนนก่อนการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแต่ละคนสัมพันธ์กัน

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โดยจำแนกรายด้าน

รายการ	N	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ผลต่าง D
		μ	σ	μ	σ	
1. ด้านการช่วยเหลือ	16	2.81	0.53	5.13	0.70	2.32
1.1 ร่วมเตรียมและเก็บวัสดุหรืออุปกรณ์		1.69	0.46	2.81	0.39	1.12
1.2 พุดแนะนำวิธีการในการทำกิจกรรม		1.12	0.33	2.31	0.46	1.01
2. ด้านการร่วมมือ	16	2.69	0.58	5.38	0.60	2.69
2.1 การปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำกิจกรรม		1.63	0.48	2.94	0.24	1.31
2.2 พุดคุยแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น		1.06	0.24	2.44	0.49	1.38
3. ด้านการแบ่งปัน	16	2.44	0.61	4.94	0.56	2.50
3.1 แบ่งปันวัสดุหรืออุปกรณ์		1.38	0.48	2.81	0.39	1.43
3.2 พุดชักชวนให้ผู้อื่นร่วมใช้วัสดุหรืออุปกรณ์		1.06	0.24	2.13	0.33	1.07

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ โดยจำแนกรายด้าน

ด้านการช่วยเหลือ พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 2.81$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.53$) และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 5.13$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.70$) ค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.32$) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ มีพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.32$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับ

ชั้นเรียนศิลปะอายุ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ

ด้านการร่วมมือ พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 2.69$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.58$) และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 5.38$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.60$) ค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.69$) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ มีพฤติกรรมทางสังคมด้านการร่วมมือหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.69$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ

ด้านการแบ่งปัน พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 2.44$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.61$) และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.94$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.56$) ค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.50$) แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ มีพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปันหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าคะแนนความแตกต่าง ($D = 2.50$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ

อภิปรายผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ของคะแนนพฤติกรรมทางสังคม ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน มีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณาคะแนนก่อนและหลังการสังเกต พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยมีค่าคะแนนผลต่างหลังการสังเกตและก่อนการสังเกตโดยภาพรวมเมื่อเทียบกันทั้งห้องมีค่าคะแนนที่แตกต่างกันไม่มาก แสดงว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นมานั้น เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยต้องใช้เวลาในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สังเกตได้จากที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ ครบ 8 หน่วยการเรียนรู้ และได้ทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคม เด็กมีพฤติกรรมทางสังคม ทั้ง 3 ด้าน ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยารัตน์ ประเสริฐศรี (2561: 95 - 97) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มศิลปะอายุที่มีความสามารถในการเข้าใจแบบรูปและความสัมพันธ์ และ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านบุตาวงษ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มศิลปะอายุช่วยส่งเสริม พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมทางสังคมทั้งการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือของเด็กปฐมวัย สามารถส่งเสริมได้ด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มศิลปะอายุ ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มศิลปะอายุนั้น เป็นกิจกรรมทางศิลปะที่ครูจัดขึ้น

ให้เด็กเป็นกลุ่มซึ่งสมาชิกในกลุ่มประกอบด้วยเด็กระดับอายุต่างกันได้ร่วมกันกำหนดข้อตกลง มีโอกาสร่วมคิดสร้างสรรค์แรงบันดาลใจ วางแผนกำหนดรูปแบบของชิ้นงานก่อนลงมือกระทำ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มคละอายุ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการนำสู่การเรียนรู้ ในการแบ่งกลุ่มเด็กให้สมาชิกในกลุ่มประกอบด้วยเด็กระดับอายุต่างกัน เมื่อเด็กแบ่งกลุ่มได้แล้ว การเข้าร่วมกลุ่ม ครูจะเปิดโอกาสให้เด็กได้ แสดงพฤติกรรมความช่วยเหลือ นอง ๆ ของพี่ชั้นอนุบาล 3 ในขั้นตอนการ ลงมือทำงานศิลปะตามแผนที่วางไว้ ซึ่งเด็กมีโอกาสนในการแสดงพฤติกรรมความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นสนใจรับฟังคำพูดของผู้อื่นที่ขอให้ช่วยเหลือ พูดบอกวิธีการในการทำกิจกรรมที่ผู้อื่น ไม่สามารถกระทำได้ พูดชมเชยในสิ่งที่ผู้อื่นกระทำสำเร็จเช่น เก่งจัง สวยจัง ช่วยเหลือในการช่วยหยิบ สิ่งของ ลงมือช่วยในสิ่งที่ผู้อื่นไม่สามารถกระทำได้ การแบ่งปัน ไม่ว่าจะเป็น สนใจรับฟังคำพูดเพื่อขอ สิ่งที่เด็กครอบครองอยู่จากผู้อื่นการหยิบยื่นสิ่งของที่ตนครอบครองอยู่มอบให้เพื่อน

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ สูงกว่าก่อนการจัด กิจกรรม แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป ช่วยให้เด็กปฐมวัยในชั้นเรียน คละอายุมีพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดโฮสโคป ครูผู้สอน มีการศึกษาจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ ตลอดจนเข้าใจเนื้อหา มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า พร้อมทั้งจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมให้พร้อม ส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติกิจกรรม คอยชี้แนะ และให้คำแนะนำเมื่อเด็ก ๆ เกิดปัญหาหรือข้อสงสัย โดยเด็ก ๆ จะทำกิจกรรมผ่านกระบวนการจัด กิจกรรม 3 ขั้น ดังนี้ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ และขั้นทบทวน เพื่อให้เด็กได้ช่วยเหลือกัน ร่วมมือกันทำงาน และรู้จักการแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้แก่กัน ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณท รักสกุลไทย (2554: 41 - 42) กล่าวว่า กระบวนการการเรียนรู้ตามแนวคิดโฮสโคป มีขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นทบทวนเป็นการส่งเสริม ให้เด็กได้ลงมือทำงานหรือกิจกรรมด้วยความสนใจ จะทำให้เด็กสนุกกับการทำงาน นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี คนซื่อ (2562: 60-61) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่อ การพัฒนาการด้านสังคม พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีพัฒนาการ ด้านสังคมโดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การยอมรับผู้อื่น หลังการจัด กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 จากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นการกระตุ้นให้เด็กได้ช่วยเหลือกัน ในการทำ กิจกรรม เช่น การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การเก็บอุปกรณ์ เป็นต้น นอกจากนั้น การที่เด็กได้ทำกิจกรรม ร่วมกันสามารถช่วยลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางพร้อมยังสร้างพฤติกรรมยอมรับผู้อื่นหรือ ยอมรับเพื่อนในการทำกิจกรรมสอดคล้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ตามทฤษฎีพัฒนาการ ทางบุคลิกภาพของ Erikson ที่ สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2564: 40 - 42) สรุปไว้ว่า ความต้องการทาง สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการพัฒนาทางสังคมของมนุษย์ การพัฒนาจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับความสำเร็จใน แต่ละช่วงอายุ ถ้าการพัฒนาเป็นไปด้วยดีบุคคลจะมีบุคลิกภาพที่ดี พร้อมทั้งจะพัฒนาต่อไปอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยขั้นพัฒนาการทางบุคลิกภาพ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ คือ ขั้นที่ 3 การเป็นผู้คิด ริเริ่ม - การรู้สึกผิด (Initiative vs Guilt) วัยเด็กอายุประมาณ 3 - 5 ปี อิริคสัน เรียกวัยนี้ว่าเป็นวัยที่ เด็กมีความคิดริเริ่มอยากจะทำอะไรด้วยตนเอง จากจินตนาการของตนเอง การเล่นสำคัญมากสำหรับ วัยนี้ เพราะเด็กจะได้ทดลองทำสิ่งต่าง ๆ จะสนุกจากการสมมติของต่าง ๆ เป็นของจริง เป็นวัยที่เด็ก

จะเลียนแบบจากผู้ใหญ่ ทั้งด้านการพูดและการกระทำและชั้นที่ 4 ความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ-ความรู้สึกด้อย (Industry vs Inferiority) เด็กอายุประมาณ 6 - 12 ปี เนื่องจากเด็กวัยนี้มีพัฒนาการด้านสติปัญญาและทางด้านร่างกาย อยู่ในชั้นที่มีความต้องการที่จะทำอะไรอยู่เสมอไม่เคยว่าง หรืออยู่เฉย ๆ เด็กวัยนี้มักจะภูมิใจว่าทำอะไรได้ จะขยันและจะใช้ความพยายามอย่างมาก ผู้ใหญ่จะต้องพยายามช่วยให้เด็กได้รับสัมฤทธิ์ผล ให้เขารู้ว่าเขามีความสามารถ เพื่อจะให้มีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเอง แต่เด็กก็อาจจะดีเทียบกันเอง เปรียบเทียบความสามารถกันเสมอ ครูและบิดามารดามีส่วนช่วยให้เด็กเห็นความสามารถพิเศษของตัวเอง

เมื่อพิจารณาคะแนนพฤติกรรมทางสังคมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ ในด้านการช่วยเหลือ ด้านการร่วมมือ และด้านการแบ่งปัน พบว่า มีค่าสูงขึ้นตามลำดับ แสดงว่าคะแนนที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุ พฤติกรรมทางสังคมก่อนในแต่ละด้านมีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น โดยด้านการร่วมมืออยู่ลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม 5.38 รองลงมาคือ ด้านการช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม 5.13 และ ด้านการแบ่งปัน มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรม 4.94 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ครูจะต้องให้เวลากับเด็กในการปรับตัวที่จะต้องทำกิจกรรมร่วมกับพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ซึ่งในช่วงสัปดาห์แรก ๆ เด็กบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเท่าที่ควร ดังนั้นครูจึงต้องคอยกระตุ้น ให้กำลังใจในการทำกิจกรรม โดยคอยช่วยแนะนำการทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เด็กรู้สึกมั่นใจในการทำกิจกรรม
2. เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและความสนใจของเด็ก เนื่องจากเด็กมีความสนใจในการเลือกกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกัน ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้เวลาในการตัดสินใจ
3. ก่อนที่จะให้เด็กวางแผน ครูต้องอธิบายคำสั่งและบอกชื่อกิจกรรมที่จะทำในวันนั้น ๆ ให้ชัดเจนและเข้าใจตรงกันก่อนที่จะให้เด็กได้วางแผนเลือกกิจกรรมด้วยตนเอง และครูอาจจะบอกให้พี่ ๆ ช่วยแนะนำน้อง ๆ ในการวางแผนการทำกิจกรรม
4. การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนคละอายุเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เหมาะที่จะจัดในช่วงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักใน 6 กิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ เช่น การเป็นผู้นำ ผู้ตามสำหรับชั้นเรียนคละอายุ เพื่อจะได้พัฒนาพฤติกรรมทางด้านการเป็นผู้นำผู้ตามของเด็กปฐมวัย

2. จากที่ผู้วิจัยทำการศึกษากิจการศึกษากิจการศิลปสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุ ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษากิจการศึกษากิจการอื่น ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย เช่น กิจกรรมเสรีตามแนวคิดไฮสโคป กิจกรรมกลางแจ้งตามแนวคิดไฮสโคป และกิจกรรมเกมการศึกษาตามแนวคิดไฮสโคป

3. ควรมีการศึกษากิจการศึกษากิจการศิลปสร้างสรรค์ตามแนวคิดไฮสโคปสำหรับชั้นเรียนศิลปะอายุส่งผลต่อพฤติกรรมทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ครูสภาลาดพร้าว.
- กิตติยา ไผ่แก้ว. (2557). **ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดไฮสโคปที่มีต่อความสามัคคีของเด็กปฐมวัยสถานสงเคราะห์เด็กมูลนิธิบ้านนวมินทร์**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- กัลยารัตน์ ประเสริฐศรี. (2561). **ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มศิลปะอายุที่มีต่อความสามารถ ในการเข้าใจแบบรูปและความสัมพันธ์ และพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านบุตาวงษ์ จังหวัดบุรีรัมย์**. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จารุวรรณ กำลิ่งเหลือ. (2556). **การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยการจัดการชั้นเรียนศิลปะอายุ โรงเรียนบ้านห้วยหมากแดง จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พัชรี ผลโยธิน และคณะ. (2550). **การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย: ตามแนวคิดไฮสโคป**. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- มยุรี คนชื่อ. (2562). **ผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่อพัฒนาการด้านสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- โรงเรียนวัดท่า. (2564). **รายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนวัดท่า**. ชัยนาท: โรงเรียนวัดท่า.
- วรนาท รักสกุลไทย. (2554). **“ไฮสโคป (High Scope) กับการพัฒนาเด็กปฐมวัย” ในรวมวัฒนธรรม ทฤษฎีการศึกษาปฐมวัยสู่การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน**. กรุงเทพฯ: สาราเด็ก.
- วสพร นิษรัตน์. (2558). **เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 10**. (หน้าที่ 10 - 1 ถึง 10 - 31). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2564). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

การนำเสนอภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ ผ่านรายการโทรทัศน์ “ครัวคุณต๋อย”

THE PRESENTATION OF SOUTHERN FOOD WISDOM THROUGH “KUA KHUN TOI” TELEVISION PROGRAM

ทีปวิท พงศ์ไพบูลย์^{1*}
Teepavit Pongpaibool^{1*}

Received : 8 May 2024

Revised : 14 July 2024

Accepted : 18 July 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่มีความเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้และถูกนำเสนอผ่านรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย 2) ศึกษากระบวนการในการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ผ่านทางรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย และ 3) ศึกษาบทบาทของรายการโทรทัศน์ “ครัวคุณต๋อย” ในการทำหน้าที่สร้าง “ภาพแทน” ด้านภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ โดยศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อยในส่วนที่มีความสัมพันธ์กับภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ ซึ่งออกอากาศในช่วง 1 มกราคม 2563 ถึง 31 ธันวาคม 2565

ผลการวิจัยพบว่าในช่วงที่ทำการศึกษา มีเนื้อหารายการที่สัมพันธ์กับภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้และถูกนำเสนอออกอากาศในรายการครัวคุณต๋อยทั้งสิ้น 83 ตอน และสามารถจำแนกภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ที่นำเสนอในรายการออกได้เป็น 11 ประเภทหลัก ได้แก่ ประเภทแกงเผ็ด ประเภทแกงประเภทต้ม ประเภทผัด ประเภททอด ประเภทคั่ว ประเภทยำ ประเภทย่าง ประเภทน้ำพริก ประเภทของหวานหรือของว่าง และประเภทอื่น ๆ และเมื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์กับมิติต่าง ๆ พบว่าภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ที่นำเสนอในรายการครัวคุณต๋อย จะสัมพันธ์กับความเป็นบริบทสังคมภาคใต้ใน 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ความสัมพันธ์กับศาสนา 2) ความสัมพันธ์กับเชื้อชาติ และ 3) ความสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์

ด้านกระบวนการการผลิตรายการและการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ พบว่ารายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อยจะคัดเลือกเมนูอาหารอย่างเข้มข้นก่อนนำมาออกอากาศ และนำภูมิปัญญาอาหารที่ปรุงสำเร็จแล้ว พร้อมผู้ประกอบเมื่อนั้นมาร่วมพูดคุยในรายการ เพื่อเล่าที่มาความน่าสนใจ เคล็ดลับในการปรุง ตลอดจนรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ โดยพิธีกรทั้งสามคนของรายการ

¹ หลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Bachelor of Communication Arts, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Teepavit@hotmail.com

จะร่วมกันชิมอาหารพร้อมกับสื่อสารในเรื่องรสชาติ ไปยังผู้ชมด้วยคำพูดและการใช้ประสาทสัมผัส ในการรับประทานเพื่อยืนยันถึงความอร่อยของเมนูที่นำมาออกอากาศ ทั้งนี้รายการจะให้ความสำคัญกับการสื่อสารด้านภาพไปยังผู้ชม ด้วยการใช้มุมภาพ ขนาดภาพ ลักษณะภาพ และเทคนิคการลำดับภาพ ที่มีรูปแบบเฉพาะตัวของทางรายการเอง

เมื่อศึกษาถึงบทบาทของรายการโทรทัศน์ “ครัวคุณต๋อย” ในการทำหน้าที่สร้าง “ภาพแทน” ด้านภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ พบว่า มีบทบาทดังนี้ 1) บทบาทในการถ่ายทอดความรู้ด้านอาหาร 2) การสืบทอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอาหาร 3) การสอนวิธีการทำอาหาร 4) การสร้างประสบการณ์ เรื่องรสชาติอาหาร 5) การสร้างและเผยแพร่ความแปลกใหม่ 6) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ร้านอาหาร 7) การส่งเสริมอาชีพซึ่งสัมพันธ์กับอาหาร 8) การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านความเป็นไทยที่ทันสมัยสู่สากล 9) การสร้างต้นแบบเพื่อนำไปสู่การเป็น Soft Power ด้านอาหารของประเทศไทย และ 10) บทบาทในการสร้างความบันเทิง

คำสำคัญ: การนำเสนอ / ภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ / รายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย

ABSTRACT

This qualitative research aimed at examining 1) the television program contents on southern food wisdom presented through “Kua Khun Toi” television program, 2) the process of transferring the southern food wisdom through the program, and 3) the roles the program has played in “representing” such wisdom. In-depth interviews were undertaken with those regarding those topics. Apart from the interview data, the television program contents on the southern food wisdom, presented through “Kua Khun Toi” television program and broadcasted from January 1, 2020 to December 31, 2022, were also analyzed.

The findings revealed that during the mentioned period, the contents in 83 episodes were identified as being related to the southern food wisdom. The food presented could be classified into the following 11 main categories: spicy curry, curry, soup, stir-fried food, fried food, roasted food, salad, grilled food, dip, dessert or snack, and others. The data were analyzed pertaining to their relationship in various dimensions, and it was found that the southern food wisdom presented through the program was relevant to southern Thailand’s social contexts in three main elements: religion, ethnicity, and geography.

The findings on the process of the television program production and the wisdom transfer showed that before broadcasting, the dishes were finely selected. Moreover, the cooked dishes were also presented through displayed on the program with the cooks sharing the dishes’ backgrounds, interestingness, cooking tips, and others relevant. While presenting, three television program hosts concurrently tasted

the dishes and provided feedback on the dishes, attempting to communicate with audiences through words and gestures to affirm the dishes' exquisite flavor. Notably, this television program attached importance to visual communication. That is to say, it used camera angle, shot size, shot feature, and techniques for sequence of shots, all of which were considered to be the program's typical patterns.

Concerning the findings on the role the program has played in "representing" the local food wisdom, ten roles were found. These included 1) transfer of food knowledge, 2) transfer of cultural wisdom cuisine, 3) cooking instructions, 4) creation of food-tasting experience, 5) creation and dissemination of originality, 6) dissemination and promotion of food shops/restaurants, 7) promotion of careers in the food industry, 8) value-added creation of Thainess to internationality, 9) creation of a model promoting Thai food as Thailand's soft power, and 10) entertainment.

Keywords: Presentation / Southern Food Wisdom / Kua Khun Toi Television Program

บทนำ

การประกอบอาหารในแต่ละพื้นที่ถือเป็น "ภูมิปัญญาท้องถิ่น" อันทรงคุณค่าและจำต้องอาศัยปัจจัยสำคัญในการปรุงแต่งอาหารที่หลากหลายกันออกไป ได้แก่ วัตถุดิบ วิถีชีวิต ธรรมเนียม วัฒนธรรมการบริโภค ความเชื่อ เชื้อชาติ ศาสนา ประเพณี สภาพภูมิศาสตร์ ฤดูกาล การแปรรูป ความคิดสร้างสรรค์ในการปรุงแต่ง ฯลฯ ภูมิปัญญาด้านอาหารจึงเกิดความแตกต่างและมีความเป็น "อัตลักษณ์เฉพาะ" ไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก

ประเทศไทยเรามีภูมิปัญญาด้านอาหารที่มีความเป็น "วัฒนธรรมร่วม" ของคนทั้งประเทศ เช่น วัฒนธรรมรับประทานอาหารรสเผ็ด อาหารซึ่งมีองค์ประกอบของเครื่องแกง การรับประทานน้ำพริก การประกอบอาหารจากวัตถุดิบต่าง ๆ ในลักษณะการต้ม การแกง การทอด การนึ่ง การผัด การยำ การหมัก การดอง การปิ้ง การย่าง เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกัน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารของแต่ละภูมิภาค แต่ละพื้นที่ของประเทศไทยก็มีความแตกต่างกันจนเกิดลักษณะเป็น "อัตลักษณ์เฉพาะถิ่น" หรือ "อัตลักษณ์เฉพาะภูมิภาค" อีกมากมายตามแต่ประเภทของอาหาร

ในภูมิภาคภาคใต้ นั้น อัตลักษณ์ความเป็นอาหารพื้นถิ่นจะมีความหลากหลายไปตามสภาพภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่ อาหารพื้นบ้านภาคใต้มีรสชาติโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สืบเนื่องจากในอดีตดินแดนภาคใต้เคยเป็นศูนย์กลางการค้า การเดินเรือ ของพ่อค้าจากอาหรับ อินเดีย จีน มลายู และชวา ส่งผลให้วิถีวัฒนธรรมของชาวต่างชาติโดยเฉพาะอินเดียได้ ซึ่งเป็นต้นตำรับในการใช้เครื่องเทศในการปรุงอาหารเข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีการกินของชาวใต้เป็นอย่างมาก (ธนวรรณ นาคินทร์, 2556)

บริบทของภาคใต้ยังมีความเป็นสังคม "พหุวัฒนธรรม" อย่างเด่นชัดของคนหลายเชื้อชาติหลายศาสนา ซึ่งได้แก่ คนไทยพุทธ คนไทยมุสลิม คนเชื้อชาติไทย คนเชื้อชาติจีน คนเชื้อชาติมลายู เป็นต้น ความแตกต่างเช่นนี้ย่อมส่งผลถึงวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนในพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะของอาหารในแต่ละกลุ่มคนขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็มีการ

ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมการบริโภค จนก่อให้เกิดชนิดของอาหารได้ขึ้นมามากมาย เช่น แกง เหลียง แกงส้ม แกงไตปลา แกงคั่วใส่ใบชะพลู คั่วกลิ้ง จิ้งจิ้ง ขนมหินน้ำยาใต้ ข้าวย่ำ เต้าคั่ว น้ำเคย สะตอผัดกะปิ ปลาทรายทอดขมิ้น ผักเหลียงผัดไข่ ไก่ต้มขมิ้น น้ำพริกปักษ์ใต้ เคาหยก หมูฮ้อง น้ำบูดู ไก่ก้อ และ นาซิดาแม ฯลฯ และเนื่องจากอาหารใต้มักมีรสเผ็ดร้อน คนใต้จึงนิยมกินอาหารหลักที่มีรส เผ็ดจัดจ้านควบคู่ไปกับการกินผักสารพัดชนิดที่เรียกว่า "ผักเหนาะ" ซึ่งเป็นพืชพื้นบ้านหาได้ในท้องถิ่น ภาคใต้ เช่น สะตอ ถั่วหรั่ง ลูกเหลียง ลูกเนียง ยอดกระถิน ยอดมันปู ใบมะม่วงหิมพานต์ ใบเหลียง เป็นต้น มากินร่วมกันกับอาหารจานหลักเพื่อบรรเทาเสียดของอาหาร ทั้งยังมีสรรพคุณเป็นยาไปในตัวอีกด้วย (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้, 2554)

การเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านอาหารผ่านการสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง ภาพยนตร์ ได้เกิดขึ้นในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะการเผยแพร่ผ่านสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบของเนื้อหาที่แตกต่างกัน เช่น การนำเสนอผ่านรายการข่าว รายการสารคดี รายการเกมโชว์ รายการวาไรตี้ ละครโทรทัศน์ ตลอดจนรายการสาธิตการทำอาหาร หรือรายการที่มีเนื้อหาหลักในการนำเสนอเกี่ยวกับอาหารโดยตรง การนำเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอาหารผ่านสื่อสารมวลชนประเภทต่าง ๆ ผ่านรายการโทรทัศน์หลากหลายรูปแบบ สื่อมวลชนมีบทบาทหน้าที่ให้ข่าวสาร หน้าที่ประสานสัมพันธ์ หน้าที่ในการให้ความเพลิดเพลินหรือความบันเทิงแก่สมาชิกในสังคม หน้าที่รณรงค์ทางสังคม และหน้าที่ในการสร้างความต่อเนื่องทางสังคมช่วยในการ ถ่ายทอดวัฒนธรรมช่วยเสริมสร้างและธำรงรักษาค่านิยมพื้นฐานของสังคม (Mc Quail, 2000) สอดคล้องกับ แอโรลด์ ดี ลาสเวลล์ กล่าวไว้เช่นเดียวกับแมคเคลว่าสื่อมีบทบาทหน้าที่ในการ ถ่ายทอด มรดกทางสังคมไปสู่คนรุ่นต่อไป ด้วยการเผยแพร่ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐานของสังคม และประเพณีวัฒนธรรมของสังคมให้คงอยู่ต่อไป (Lasswell, 1948)

ปัจจุบันเรามีรายการโทรทัศน์ซึ่งมีรูปแบบหรือนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับอาหารเป็นจำนวนมากและกระจายออกอากาศผ่านสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ แทบทุกสถานี เป็นผลมาจากความนิยม ในการรับชม อันเนื่องมาจากรายการประเภทนี้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการดำรงชีวิตประจำวันและ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของผู้คนทุกภูมิภาค โดยเฉพาะรายการโทรทัศน์ “ครัวคุณต๋อย” เป็นรายการ ที่มีความโดดเด่นเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ทั้งยังเป็นรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ อาหารที่ได้รับความนิยมในการรับชมเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ

รายการโทรทัศน์ “ครัวคุณต๋อย” ดำเนินงานผลิตโดยบริษัทบอร์น แอนด์ แอสโซซิเอตส์ จำกัด ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 ทุกวันจันทร์ - ศุกร์ ระหว่างเวลา 13.15 - 13.45 น. รายการครัวคุณต๋อย เป็นรายการซึ่งนำเสนออาหารอร่อยทั้งเมนูคาวหวาน อาหารที่หารับประทานได้ ยาก อาหารในกระแส อาหารไทยโบราณที่อร่อยครบรสอย่างแท้จริง ตลอดจนอาหารนานาชาติที่ ได้รับความนิยมในหมู่คนไทย โดยแต่ละเมนูที่รายการเลือกสรรมานำเสนอ มีผู้รู้ตัวจริงมาสอนวิธีการ ปปรุง พร้อมเผยแพร่ลับเฉพาะและเคล็ดลับความอร่อยที่ไม่เคยเปิดเผยที่ไหน (ซึ่งรายการอาหารทั่วไป อาจไม่สามารถได้ข้อมูลตรงนี้มาในการออกอากาศ) จึงทำให้รายการครัวคุณต๋อยมีความโดดเด่น แตกต่างจากรายการอาหารทางโทรทัศน์รายการอื่นๆที่ออกอากาศ ทั้งยังมีการออกอากาศต่อเนื่อง เป็นประจำทุกวันในรอบสัปดาห์ รายการครัวคุณต๋อยยังให้คำจำกัดความรายการของตัวเองว่าเป็น

รายการโทรทัศน์ซึ่งส่งมอบ “ความรู้ และประสบการณ์” ด้านอาหารให้แก่สังคม (สืบค้นออนไลน์จาก <https://www.kruakhuntoi.com/about-us/>)

การนำเสนอภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ผ่านรายการโทรทัศน์ จึงถือเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมอาหารของท้องถิ่นภาคใต้ได้เป็นอย่างดี ช่วยให้เกิดการรับรู้และสร้างความเข้าใจในภูมิปัญญาด้านนี้ให้กับสังคมวงกว้าง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาเรื่อง “การนำเสนอภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ผ่านรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย” จะช่วยให้ทราบถึงเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่ได้นำเสนอเกี่ยวกับภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ว่าทางผู้ผลิตรายการครัวคุณต๋อยได้เลือกนำเสนอหรือถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารประเภทใดบ้าง ทั้งยังประโยชน์ต่อการช่วยอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ให้คงอยู่ ตลอดจนสามารถนำมาต่อยอดขยายผลไปยังประชาชนผู้ชมทั่วไป ทำให้เกิดการพัฒนาในเชิงพาณิชย์หรือวิสาหกิจทางการค้าในระดับชุมชนตามมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่มีความเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้และถูกนำเสนอผ่านรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย
2. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการในการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ผ่านรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย
3. เพื่อศึกษาถึงบทบาทด้านต่าง ๆ ของรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย ในการทำหน้าที่สร้าง “ภาพแทน” ด้านภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การนำเสนอภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ผ่านรายการโทรทัศน์ “ครัวคุณต๋อย” ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นแนวทางในการศึกษา มีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

รายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 โดยคัดเลือกเนื้อหาจากตอนที่ออกอากาศและมีความสัมพันธ์กับประเด็นภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ ในช่วงวันที่ 1 มกราคม 2563 ถึง 31 ธันวาคม 2565

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจข้อเท็จจริง และความคิดเห็นของบุคลากร ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตรายการครัวคุณต๋อย ได้แก่ ผู้ดำเนินรายการ Producer ประจำรายการ Creative ประจำรายการ โดยเจาะจงเลือก (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) คุณไตรภพ ลิมปพัทธ์ 2) Producer รายการ และ 3) Creative ประจำรายการ เพื่อเป็นตัวแทนในการให้ข้อมูลอย่างละเอียด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลทุกขั้นตอนทั้งหมดด้วยตนเอง

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา รูปแบบและเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากการทำบันทึก (Note Taking)
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ในเชิงเจาะลึกหรือ “In - Depth Interview” โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้างคำถามในการสัมภาษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ละเอียดและถูกต้อง
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย ซึ่งออกอากาศในช่วงวันที่ 1 มกราคม 2563 ถึง 31 ธันวาคม 2565 โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากเทปโทรทัศน์รายการครัวคุณต๋อย ซึ่งออกอากาศไปในช่วงที่ทำการศึกษาและการทำบันทึก (Note Taking)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์รูปแบบ กระบวนการในการผลิตและการนำเสนอรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย การวิเคราะห์ส่วนนี้ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสาร ประกอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล ได้แก่ ประธานผู้บริหารบริษัทบอร์นแอนด์เอสโซซิเอท และทีมผลิตรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย
2. วิเคราะห์บทบาทด้านต่างๆของรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อยต่อการนำเสนอภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลจากเอกสารประกอบ เนื้อหาของตัวรายการ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล
3. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย ผู้วิจัยอาศัยการรับชมรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อยจากทุกเทปที่ออกอากาศในช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2563 ถึง 31 ธันวาคม 2565 เพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาของรายการและตีความตามความหมายของเนื้อหาจากบริบท (Context) และสัญลักษณ์ (Sign) ที่ถูกนำเสนอออกมา และใช้วิธีการประเมินคุณค่าเพื่อการเขียนวิเคราะห์สรุปออกมาในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

กระบวนการในการถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ผ่านทางรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย

กระบวนการการถ่ายทำสื่อบริการนอกสถานที่ (ร้านอาหาร)

ในขั้นตอนนี้ ทีมผลิตรายการครัวคุณต๋อย จะเดินทางไปยังที่ตั้งของร้านอาหารซึ่งผ่านการคัดเลือกจากการประชุมทีมงานในขั้นตอนของการเตรียมการถ่ายทำ (Pre production) เพื่อนำภูมิปัญญาอาหาร (เมนูอาหาร) ของร้านนั้นมานำเสนอในรายการ ขั้นตอนนี้จะมีการถ่ายทำบันทึกเทปด้วยภาพสถานที่ตั้งของร้านอาหาร ถ่ายทำภาพเปิดตัวผู้ปรุงเมนู ถ่ายทำกระบวนการในการปรุงอาหารอย่างละเอียด ตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบ กระบวนการในการปรุงและขั้นตอนการปรุงไปตามลำดับ จนได้เมนูอาหารเสร็จสมบูรณ์พร้อมรับประทาน จากเนื้อหาซึ่งต้องการสื่อให้ผู้ชมได้เห็น

และเข้าใจในทุกกระบวนการของการปรุง ทางรายการจึงเน้นการถ่ายทำในช่วงปรุงอาหารนี้ ด้วยหลักการถ่ายทำโดยใช้ขนาดภาพเต็มเฟรม (Full frame) และเน้นใช้มุมกล้องในลักษณะ “ภาพกดจากมุมสูง” (High Angle) เป็นหลัก และยังเน้นถ่ายทำโดยการใช้ภาพเจาะแต่ละวัตถุดิบ (การ Insert ภาพ) เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นรายละเอียดในการปรุงอาหารอย่างชัดเจนและครบถ้วน

การถ่ายทำพิธีกรในสตูดิโอ

เนื่องจากรายการครัวคุณต๋อยมีกำหนดออกอากาศในทุกวันจันทร์ - ศุกร์ และเป็นรายการที่ไม่ได้เป็นรายการสด (Non Live Programming) จึงดำเนินการผลิตรายการในรูปแบบของเทปบันทึกเทปโทรทัศน์ (Video Tape Record Programming) ไว้ล่วงหน้า กระบวนการถ่ายทำเทปโทรทัศน์นี้จะนำพิธีกรของรายการทั้ง 3 ท่าน คือ ไตรภพ ลิมปพัทธ์ (ต๋อย) กิรติ เทพธัญญ์ (เอ๋) และ เจริญพร อ่อนละม้าย (โกะตี) มาถ่ายการดำเนินรายการตั้งแต่ต้นจนจบรายการ โดยการถ่ายทำพิธีกรรายการในตอนใด ๆ จะนำภูมิปัญญาอาหารที่ปรุงสำเร็จแล้ว พร้อมผู้ประกอบเมนูนั้นมาร่วมพูดคุย เพื่อให้เล่าถึงที่มาของเมนู ความน่าสนใจของเมนู เคล็ดลับในการปรุง ตลอดจนรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ จากนั้นพิธีกรทั้งสาม จะร่วมกันชิมอาหาร พร้อมกับสื่อสารในเรื่องรสชาติของอาหารไปยังผู้ชมด้วยคำพูดและการใช้ประสาทสัมผัสในการรับประทานเพื่อยืนยันถึงรสชาติความอร่อยของเมนูที่นำมาออกอากาศ

การบันทึกเทปในสตูดิโอจะใช้กล้องโทรทัศน์จำนวน 5 ตัว และถ่ายทำผ่านระบบ OB Switching (การสลับสัญญาณภาพจากกล้องแต่ละตัว) โดยมีกล้องหนึ่งตัวซึ่งเป็นกล้องที่อยู่บนเครน (crane) มุมสูงจะทำหน้าที่ถ่ายเจาะภาพ (insert) เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นรายละเอียดของอาหารในภาชนะแต่ละจาน ทั้งยังเป็นการสื่อสารด้วยภาพเพื่อสร้างความน่าสนใจและดึงดูดใจในความน่ารับประทานของอาหารเมนูนั้น ๆ

กระบวนการการลำดับภาพ

รายการครัวคุณต๋อย มีขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post production) หรือกระบวนการในการลำดับภาพและเก็บรายละเอียดต่างๆก่อนนำเสนอเพื่อออกอากาศ โดยทางรายการจะนำภาพจากการถ่ายทำมาลงเสียงบรรยาย (Voice over) ประกอบภาพเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น และนำทุกส่วนนี้มาลำดับภาพเรียงไปตามขั้นตอนจนเสร็จสมบูรณ์ ด้วยวัตถุประสงค์หลักของการสื่อสารตามที่กล่าวมา ประกอบเข้ากับการ Insert ภาพโดยเน้นการใช้ “ภาพระยะใกล้” (close up shot) ไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้ชมได้รับ “ต้นแบบ” ในการปรุงอาหารจากทางรายการ และสามารถนำไปปรุงประกอบอาหารเมนูนั้นตามมาในท้ายที่สุด

บทบาทของรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อยในการทำหน้าที่สร้าง “ภาพแทน” ด้านภูมิปัญญาอาหารถิ่นได้

จากการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อยต่อการทำหน้าที่นำเสนอภูมิปัญญาด้านอาหาร สามารถถอดบทบาทของรายการที่ส่งผลให้เกิด “ภาพแทน” ต่อการรับรู้ขึ้นในผู้ชมหรือผู้รับสาร ซึ่งสามารถจำแนกเป็นบทบาทด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. บทบาทในการถ่ายทอดความรู้ด้านอาหาร

บทบาทของรายการครัวคุณต๋อยในการทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ด้านอาหารนี้ เป็นบทบาทหลักที่ทางรายการได้กำหนดไว้ตั้งแต่เริ่มจัดทำรายการ โดยคุณไตรภพ ลิมปพัทธ์ กรรมการบริหารบริษัทบอร์นแอนด์แอสโซซิเอตส์ จำกัด ให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยว่า “เราจะทำรายการอาหารให้แตกต่างจากคนอื่นได้อย่างไร เรามองครั้งแรกว่าพิธีกรของเราทั้ง 4 คนจะเป็นแค่พิธีกรเท่านั้น จะพยายามให้ตัวเองกลายเป็นพ่อครัวไม่ได้ จะเข้าไปเป็นผู้ที่รู้สูตรในการปรุงอาหารเป็นอย่างดีเลยก็ไม่ใช่ แต่เราจะมาเป็นผู้นำความรู้จริง มาเป็นผู้นำเสนอความรู้ด้านอาหาร ซึ่งถือว่ายังเป็นช่องว่างของรายการทีวีในการนำเสนอเรื่องอาหาร เรื่องของการปรุงอาหารจากหลายๆรายการในสมัยครัวคุณต๋อยยังไม่เกิด พิธีกรจะทำหน้าที่เป็นพ่อครัวแม่ครัวเป็นเซฟหมด แต่รายการเราไม่เชื่อว่ามีเซฟคนไหนทำอาหารได้ทุกชนิดบนโลก เราจึงหาผู้ที่รู้จริงในอาหารเรื่องนั้นๆมาเป็นคนนำเสนอไป หาในแต่ละแห่งอาหารในแต่ละภูมิภาคให้เจอ แล้วใช้รายการของเราทำหน้าที่ถ่ายทอดให้ความรู้ออกไป ” (ไตรภพ ลิมปพัทธ์ สัมภาษณ์ 6 กันยายน 2565)

โดยความรู้เรื่องอาหารที่ถูกนำเสนอผ่านรายการ ได้แก่

1.1 ความรู้ในเรื่องการเรียกชื่ออาหาร (ชื่อเมนู) อาหารทุกชนิดจะมีชื่อเรียกเฉพาะตัว รายการครัวคุณต๋อยได้นำเสนอถ่ายทอดความรู้ในเรื่องนี้อย่างชัดเจน โดยมีทั้งเมนูอาหารโดยทั่วไปที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว ตลอดจนเมนูอาหารถิ่นใต้ที่ใช้ชื่อเป็นการเฉพาะและอาจไม่เป็นที่รู้จักและคุ้นเคยของประชาชนทั่วไป

1.2 ความรู้ในภาพรวมของภูมิปัญญาอาหารแต่ละประเภท

รายการครัวคุณต๋อยยังให้ความรู้ในภาพรวมของภูมิปัญญาอาหารแต่ละประเภท ในประเด็นความเป็นมาของอาหารแต่ละเมนู โดยหลังจากเปิดตัวผู้ร่วมรายการ (ผู้ปรุงเมนู) ที่นำมาออกอากาศในวันนั้นแล้ว พิธีกรรายการจะเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมรายการได้เล่าถึงประวัติหรือการเกิดขึ้นของเมนู เช่น ใครเป็นผู้คิดค้นเมนู แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์เมนู จุดกำเนิด ความเป็นมา การพัฒนาปรับปรุงรสชาติ ความสัมพันธ์ของอาหารชนิดนั้นกับบริบทต่างๆทางสังคม (เช่น ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ถิ่นที่อยู่อาศัย อาชีพ ฤดูกาล สภาพแวดล้อม สภาพภูมิศาสตร์ ฯลฯ)

จากคำตอบดังกล่าว จึงเป็นความรู้ที่ผู้ชมรายการจะได้รับจากเจ้าของภูมิปัญญาอาหารนั้นโดยตรง ซึ่งช่วยให้เมนูอาหารชนิดนั้นมี “คุณค่า” และ “มีความหมาย” มากขึ้นกว่าเพียงแค่การนำอาหารชนิดนั้นมาเสนอออกอากาศในรายการตามปกติทั่วไป ทั้งนี้รายการครัวคุณต๋อยยังให้คำจำกัดความรายการของตัวเองว่าเป็นรายการโทรทัศน์ซึ่งส่งมอบ “ความรู้ และประสบการณ์ด้านอาหารให้แก่สังคม”

1.3 ความรู้ในประเด็นสาระทั่วไปซึ่งถูกถ่ายทอดโดยการนำเสนอผ่านผู้ดำเนินรายการ และนำเสนอผ่านทางเนื้อหาของรายการในช่วงต่าง ๆ

รายการครัวคุณต๋อย ยังได้สอดแทรกความรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวเนื่องกับอาหารในหลากหลายประเด็น ได้แก่ เคล็ดลับในการเลือกซื้อวัตถุดิบ สุขอนามัย ปัญหาสุขภาพและโรคที่เกิดจากการบริโภค ประโยชน์และคุณค่าทางโภชนาการ ฯลฯ นอกจากนี้การดำเนินรายการในห้องส่งร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินรายการทั้ง 3 คน ทำให้สามารถสอดแทรกสาระต่าง ๆ ลงไปในตัวรายการได้ตามความเหมาะสม เช่น ข้อมูลหรือเรื่องราวสัพเพเหระ เก๋ตลกเก๋ตล่น้อยเกี่ยวกับ

ภูมิปัญญาอาหารในมิติต่าง ๆ ได้แก่ ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ถิ่นอาศัย เชื้อชาติ ศาสนา การเมือง เศรษฐกิจ ฯลฯ และผู้ดำเนินรายการครัวคุณต๋อยยังสอดแทรกเรื่องราวตามสถานการณ์และสภาพสังคมในช่วงเวลานั้น ๆ ลงไปในตัวรายการอยู่เสมอ

2. บทบาทในการสืบทอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอาหาร

วัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่นจัดเป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมและส่งต่อจากคนรุ่นสู่รุ่นมาช้านาน อาหารบางประเภทมีอายุสืบทอดกันมาหลายร้อยปี อาหารบางประเภทก็พัฒนารูปแบบของตัวเองจนมี “คุณลักษณะเฉพาะ” หรือมี “ความเป็นอัตลักษณ์” จนเป็นที่รับรู้และยอมรับร่วมกันของสังคม ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอาหารถิ่นใต้ อาจมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบไปตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป เช่น มีการปรับเปลี่ยนกรรมวิธีในการปรุง การใช้วัตถุดิบ เปลี่ยนรสชาติ เปลี่ยนวิธีการรับประทาน ฯลฯ ในขณะเดียวกันอาหารภูมิปัญญาถิ่นใต้หลายชนิดเริ่มสูญหายไปจากสังคม หรือหารับประทานได้ยากในปัจจุบัน อันอาจมีสาเหตุจากหลายประการ ได้แก่ ชาวผู้สืบทอดในการประกอบอาหารนั้น เป็นอาหารที่ย่างยากซับซ้อนในการปรุง การขาดวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในการปรุง เป็นอาหารที่นิยมรับประทานกันในคนเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น

“มันเป็นความภาคภูมิใจของพ่อครัว แม่ครัว ของตระกูล ของท้องถิ่นไปเลย ที่พอเราไปพูดถึงเขาในรายการ คนที่นั่งดูอยู่ที่บ้านก็อาจจะรู้สึกว่ามันเท่จังที่ได้ไปออกครัวคุณต๋อย เขาก็เลยอยากมาออกรายการกัน มันมีหลายสิ่งหลายอย่างเลยทีเดียว ทั่ว ๆ ไปเขาเลิกทำเลิกปรุงกันไปแล้ว พอผมเอามาพูดในรายการ มันก็กลับมาเกิด กลับฟื้นฟูเอาขึ้นมาทำกันใหม่ โดยคนที่มืองค์ความรู้ในตรงนั้นเป็นคนเอามาถ่ายทอด” (ไตรภพ ลิมปพัทธ์ สัมภาษณ์ 6 กันยายน 2565)

จากการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาด้านการทำอาหารถิ่นใต้ซึ่งถูกนำมาเสนอในรายการครัวคุณต๋อย เมื่อวิเคราะห์ผ่านผู้สร้างสรรค์เมนูหรือผู้ประกอบการในการปรุงอาหาร จะสามารถจำแนกภูมิปัญญาด้านการทำอาหารออกเป็น 3 ลักษณะหลัก ได้แก่

1. ภูมิปัญญาการทำอาหารถิ่นใต้ซึ่งสืบทอดอัตลักษณ์ดั้งเดิมมาอย่างยาวนาน โดยไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบหรืออัตลักษณ์ในการปรุง ในความหมายนี้คือภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ชนิดนั้น ๆ ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบหรือเปลี่ยนสูตร เปลี่ยนรูปแบบในการปรุงจนทำให้เสีย “คุณลักษณะ” หรือเสีย “ความเป็นตัวตน” ในความเป็นภูมิปัญญาอาหารตำรับดั้งเดิมที่มีมาแต่ช้านาน จากการวิเคราะห์พบว่า ภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ที่อยู่ในลักษณะนี้ และถูกนำเสนอผ่านรายการครัวคุณต๋อย ได้แก่ แกงเหลือง (ตำรับดั้งเดิม) แกงส้ม (ตำรับดั้งเดิม) แกงไตปลา (ตำรับดั้งเดิม) แกงเคยปลา (ตำรับดั้งเดิม) แกงคั่วหอยแครงใบชะพลู แกงกะทิไก่มันขี้หนู แกงตุ้มปลามง คั่วกลิ้ง (ตำรับดั้งเดิม) มัสมัน (ตำรับดั้งเดิม) หมักไข่ต้มหวาน ปลากระบอกต้มน้ำส้มโหนด ต้มหมูใบชะมวง ปลาทรายทอดขมิ้น หมูฮ้อย หมูย่างเมืองตรัง

2. ภูมิปัญญาการทำอาหารถิ่นใต้ซึ่งมีการปรับรูปแบบหรือปรับอัตลักษณ์ขึ้นมาใหม่ภายหลัง แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม ในความหมายนี้คือภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ชนิดนั้น ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบหรือเปลี่ยนสูตร เปลี่ยนรูปแบบในการปรุงจากตำรับดั้งเดิมออกไปบ้าง เช่น เปลี่ยนหรือเพิ่มชนิดของวัตถุดิบ ปรับรูปแบบของเมนู ปรับรสชาติ เปลี่ยนองค์ประกอบบางอย่าง ฯลฯ ขึ้นมาในภายหลัง แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งคุณลักษณะหลักของความเป็นภูมิปัญญาอาหารถิ่น

ใต้ชนิดนั้น ๆ อยู่ จากการวิเคราะห์พบว่า ภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ที่อยู่ในลักษณะซึ่งมีการปรับปรุงแบบหรือปรับอัตลักษณ์ขึ้นมาใหม่ภายหลังนี้ และถูกนำเสนอผ่านรายการครัวคุณต๋อย เช่น ไตปลาชุกชุกแกงไตปลากะทิปลาอย่าง ยำน้ำบูดู คั่วกลิ้งปลากระพง คั่วกลิ้งกระดุกหมูแก้ว ขาหมูชะมวง แกงส้มไข่ปลาริวกวยอดมะพร้าว แกงส้มพริกสดมังคุด

3. ภูมิปัญญาการทำอาหารถิ่นใต้ซึ่งมีการปรับปรุงแบบหรือปรับอัตลักษณ์ให้มีคุณลักษณะพิเศษขึ้นมาใหม่ ในความหมายนี้คือภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ชนิดนั้น ๆ ได้มีการเปลี่ยนรูปแบบหรือปรับอัตลักษณ์เสริมคุณลักษณะพิเศษขึ้นมาใหม่ให้มีความแตกต่างไปจากความเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม เช่น ผลิตขึ้นมาในรูปแบบใหม่ ประยุกต์รูปแบบในการผลิต การผสมเข้ากับรูปแบบซึ่งมาจากต่างวัฒนธรรม เป็นต้น จากการวิเคราะห์พบว่า ภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ที่อยู่ในลักษณะนี้ และถูกนำเสนอผ่านรายการครัวคุณต๋อย เช่น พิซซาหน้าหมูย่าง แกงพริกถือบสเตอร์โบราณขึ้นหนู น้ำพริกขาคะเคียวกรรเชียงปูดพริกขึ้นหนูใบมะกรูด มีสมันไก่ทุเรียน

3. บทบาทในการสอนวิธีการทำอาหาร

ในช่วงซึ่งพาไปชมการประกอบอาหารจากร้านอาหารนอกสถานที่ (การถ่ายทำ ณ ร้านอาหาร) ด้วยรูปแบบของรายการจากช่วงนี้ ซึ่งนำเสนอกระบวนการในการปรุงอาหารเมนูต่าง ๆ ตั้งแต่ “ต้นน้ำ” คือการคัดเลือกและเตรียมวัตถุดิบ การประกอบและปรุงอาหารตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการปรุง เคล็ดลับและเทคนิคตลอดจนสูตรเฉพาะในการปรุง ไปจนถึงขั้น “ปลายน้ำ” คือเมนูอาหารที่เสร็จสมบูรณ์พร้อมรับประทาน

จากเนื้อหาซึ่งต้องการสื่อให้ผู้ชมได้เห็นและเข้าใจในทุกกระบวนการของการปรุงทางรายการจึงเน้นการถ่ายทำและการลำดับภาพ ด้วยหลักการถ่ายทำโดยใช้มุมกล้องในลักษณะ “ภาพกดจากมุมสูง” (High Angle) เป็นหลัก เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นรายละเอียดในการปรุงอาหารอย่างชัดเจน และยังเน้นการใช้ภาพเจาะแต่ละวัตถุดิบ (การ Insert ภาพ) พร้อมการลงเสียงบรรยาย (Voice over) ประกอบภาพเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น และนำทุกส่วนนี้มาลำดับภาพเรียงไปตามขั้นตอนจนเสร็จสมบูรณ์ ประกอบเข้ากับการ Insert ภาพโดยเน้นการใช้ “ภาพระยะใกล้” (close up shot) ไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้ชมได้รับ “ต้นแบบ” ในการปรุงอาหารจากรายการ และสามารถนำไปปรุงประกอบอาหารเมนูนั้นตามมาในท้ายที่สุด

การสื่อสารผ่านการฟังเสียงอธิบายและได้รับชมภาพประกอบ ช่วยให้ผู้ชมสามารถรับรู้และทำความเข้าใจกรรมวิธีและกระบวนการในการปรุงเมนูได้อย่างเป็น “รูปธรรม” ก่อให้เกิด “อรรถรสการเข้าถึง” ในการบริโภคและผู้ชมยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปประกอบเมนูขึ้นเองได้ตามมา

4. บทบาทในการสร้างประสบการณ์เรื่องรสชาติอาหาร

ด้วยข้อจำกัดของสื่อโทรทัศน์ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว (one - way communication) การนำเสนอให้ผู้ชมสัมผัสถึงเรื่องรสชาติของอาหารเมนูนั้นโดยตรงจึงไม่สามารถกระทำได้ทางรายการจำต้องอาศัยบทบาทของผู้ดำเนินรายการทั้ง 3 ท่าน เป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์เรื่อง รสชาติอาหาร ด้วยบรรยากาศเสมือนผู้ชมกำลังรับประทานอาหารนั้นด้วยตนเอง และ

ใช้อิทธิพลของการสื่อสารด้วยภาพไปยังผู้ชมโดยตรง ทั้งภาพขนาดใหญ่ (close up shot) เมนูอาหารขณะกำลังถูกรับประทาน และภาพที่สื่อสารถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ดำเนินรายการขณะรับประทาน ทั้งในรูปของอวัจนภาษา (ภาษากาย) และวัจนภาษา (คำพูด) จากการศึกษาพบว่า กลวิธีด้านวัจนภาษาที่ผู้ดำเนินรายการควรให้ความสำคัญนำมาใช้ คือ การแสดงออกด้วยสีหน้า ด้วยท่าทาง การเคี้ยวอาหารด้วยความเอร็ดอร่อย การแสดงออกผ่านริมฝีปาก การยกนิ้วขึ้นชม การค้อมศีรษะ การพยักหน้าตอบรับ การทำตาเบิกโพลง

กลวิธีด้านวัจนภาษา มีการใช้คำพูดบอกกล่าวและบรรยายถึงรสชาติของอาหารผ่านประสบการณ์ตรงจากการรับประทานร่วมกันของผู้ดำเนินรายการทั้ง 3 ท่าน การแสดงออกเช่นนี้ได้ผลเป็นอย่างดี เป็นการสร้างประสบการณ์รับรู้รสชาติเมนูอาหารร่วมกันและส่งต่อประสบการณ์นั้นไปยังผู้ชมรายการที่ออกอากาศอีกทอด ซึ่งพบว่ากลวิธีในการพูดบรรยายถึงรสชาติอาหารที่นำมาใช้ในรายการ คือ การใช้คำพูดชื่นชมแบบตรง ๆ การบรรยายลงรายละเอียดของการรับประทานจากสัดส่วนสัมผัสที่สามารถรับรู้ได้ เช่น กลิ่น รส ความกลมกล่อม ความนุ่มลิ้นเมื่อสัมผัสกับเนื้ออาหาร การสัมผัสผ่านการเคี้ยว ฯลฯ

ด้วยการสื่อสารผ่านกระบวนการการผลิตรายการทั้งในลักษณะของภาพและการเข้าสู่ประสบการณ์การรับประทานอาหารของผู้ดำเนินรายการเองดังที่กล่าวมา ทั้งยังมีการเสริมประสบการณ์เรื่องรสชาติจากผู้ปรุงหรือเจ้าของภูมิปัญญาอาหารชนิดนั้นโดยตรงประกอบลงไป ในขณะที่ถ่ายทำ จึงเสมือนเป็นการสร้าง “ภาพแทน” ในการรับรู้เรื่องรสชาติอาหารให้เกิดขึ้นกับผู้ชมรายการตามมา

5. บทบาทในการสร้างและเผยแพร่ความแปลกใหม่

อาหารหลากหลายเมนูซึ่งถูกนำเสนอในรายการครัวคุณต๋อยนั้นมีพื้นฐานมาจากภูมิปัญญาการทำอาหารถิ่นใต้แบบปกติหรือมีกรรมวิธีในการปรุงแบบดั้งเดิมมาช้านาน แต่ขณะเดียวกันเพื่อเป็นการตอบสนองพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป หรือต้องการสร้างความแปลกใหม่ในรสชาติหรือแม้แต่การสร้าง “จุดขายใหม่” ผู้ปรุงอาหารบางรายจึงคิดค้น ดัดแปลงสูตร ปรับเปลี่ยนวัตถุดิบ กรรมวิธีในการปรุง ให้มีความแตกต่างไปจากเมนูอาหารชนิดนั้น ๆ ที่มีมาแต่ดั้งเดิม และเมื่อเมนูที่คิดค้นดัดแปลงขึ้นใหม่ได้ถูกนำมาเสนอผ่านรายการครัวคุณต๋อย จึงส่งผลให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง และแพร่หลายไปยังผู้บริโภคทั่วไป

ตัวอย่างของภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ซึ่งถูกนำมาดัดแปลงให้เกิดความแปลกใหม่และถูกนำมาเสนอเผยแพร่ผ่านรายการครัวคุณต๋อยในช่วงที่ผู้วิจัยทำการศึกษา เช่น พิซซาหน้าหมูย่าง แซลมอนย่างกะปิ ข้าวผัดสะตอคอก ขนมน้ำตาลทะเลเดือด มีสมันไก่ทุเรียน แกงคั่วแซลมอนย่างไข่เค็ม แกงส้มพริกสดมุ้งคุด แกงพริกถั่วบสเตอร์ ไบรามา้นซี่หนู ไข่ชั้นเนื้อปูสุราษฎร์ ไก่ทอดกะปิ ไข่ปลาทอดสมุนไพร น้ำพริกข่าเคย

6. บทบาทในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ร้านอาหาร

การเสนอภูมิปัญญาอาหารเมนูต่างๆและนำมาออกอากาศผ่านรายการครัวคุณต๋อย ทั้งในลักษณะของการออกไปถ่ายทำ ณ สถานที่ประกอบอาหารและจำหน่ายเมนูอาหาร (ร้านอาหาร) หรือ

การนำเสนออาหารพร้อมทั้งตัวแทนร้านอาหารมาถ่ายทำในสตูดิโอร่วมกับการทำหน้าที่ของพิธีกรประจำรายการ ทั้งสองรูปแบบนี้คือบทบาทสำคัญซึ่งรายการครัวคุณต๋อยเอง ได้วางหน้าที่ของตัวรายการไว้ว่า จะนำเสนอเมนูอาหารที่มีความอร่อยจากต้นทางของร้านอาหารซึ่งเป็นผู้ประกอบเมนูอาหารนั้น เป็นการประชาสัมพันธ์สู่การรับรู้ของผู้ชม เพื่อให้ผู้ชมได้รับทราบถึงข้อมูลในเมนูอาหาร สถานที่และที่ตั้งของร้าน ช่วยให้ผู้ชมที่สนใจและต้องการรับประทานสามารถไปลิ้มลองอาหารเมนูนั้นได้จากทางร้านโดยตรง

รายการครัวคุณต๋อยยังมีส่วนในการสนับสนุนร้านอาหารที่ผ่านมาตรฐานตามเกณฑ์ของครัวคุณต๋อยให้สามารถเติบโตทางธุรกิจ และนำข้อมูลไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ของทางรายการ เพื่อให้ผู้ชมและผู้สนใจรับรู้ อันจะส่งผลต่อการตามไปบริโภคตามมา ในขณะที่เดียวกันทางร้านซึ่งเป็นเจ้าของเมนูนั้น ๆ ก็จะได้รับคำแนะนำเชื่อถือจากการถูกเชิญไปออกรายการ และยังผ่านการรับรองมาตรฐานจากทางรายการ โดยทางร้านเองสามารถนำไปประชาสัมพันธ์ได้ว่า “ร้านนี้มีความอร่อยแบบครัวคุณต๋อย”

7. บทบาทในการส่งเสริมอาชีพซึ่งสัมพันธ์กับอาหาร

รายการครัวคุณต๋อยนอกจากจะมีบทบาทในการส่งเสริมอาชีพ “ผู้ประกอบการร้านอาหาร” โดยตรงแล้ว รายการยังมีบทบาทรองต่อการส่งเสริมอาชีพอื่น ๆ ซึ่งสัมพันธ์กับธุรกิจร้านอาหาร เช่น การท่องเที่ยว การขนส่ง การสร้างงาน นอกจากนี้ยังมีบทบาทคาบเกี่ยวกับการช่วยเสริมอาชีพซึ่งสัมพันธ์กับ “ห่วงโซ่” ในกระบวนการผลิตภูมิปัญญาด้านอาหารซึ่งก่อให้เกิดเมนูอาหารชนิดต่าง ๆ ขึ้นมา เช่น เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ ชาวประมง เป็นต้น

รายการครัวคุณต๋อย จึงเป็นรายการที่ไม่เพียงแต่นำเสนอวิธีการทำอาหารและชิมอาหารออกอากาศเหมือนรายการอาหารทางโทรทัศน์อีกเป็นจำนวนมาก แต่ “ครัวคุณต๋อย” ยังเสริมความรู้และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง “มนุษย์” กับ “ธรรมชาติ” ในแง่ของการนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาใช้ประกอบอาหารเพื่อการดำรงชีพ ซึ่งมักเป็นไปในลักษณะของการนำวัตถุดิบใกล้ตัววัตถุดิบในท้องถิ่น หรือวัตถุดิบที่สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ สภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อ วัฒนธรรม หรือศาสนา ของผู้คนในบริบทสังคมนั้นมาเป็นวัตถุดิบในการปรุงและสร้างสรรค์เมนูอาหารต่าง ๆ ขึ้นมา

8. บทบาทในการสร้างมูลค่าเพิ่มด้านความเป็นไทยที่ทันสมัยสู่สากล

การนำเสนอภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ผ่านรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย นอกจากจะมีกลุ่มผู้ชมซึ่งเป็นประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทยโดยตรงแล้ว ยังมีกลุ่มผู้ชมชาวต่างชาติซึ่งมีถิ่นพำนักในไทยและสนใจในเรื่องอาหารไทย ก็สามารถติดตามรับชมการนำเสนออาหารเมนูต่าง ๆ ผ่านทางสื่อโทรทัศน์จากรายการครัวคุณต๋อยได้เช่นกัน และด้วยวิทยาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ผู้ชมซึ่งอยู่ในทุกมุมโลกสามารถรับชมการออกอากาศรายการนี้จากประเทศไทยผ่านช่องทางออนไลน์ได้ตลอดเวลา เมนูอาหารและความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ที่รายการครัวคุณต๋อยเลือกมานำเสนอ จึงถูกสื่อสารออกไปสู่สากล

ด้วยรูปแบบรายการอาหารที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ผู้บริหารของรายการได้เห็นความสำคัญของข้อมูลด้านอาหารที่ได้นำเสนอออกอากาศ จึงเกิดความคิดในการจัดทำเว็บไซต์รวบรวมสูตรอาหารจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้น เป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจได้นำสูตรจากเว็บไซต์ไปประกอบอาหาร เป็นการสืบทอดและส่งต่อสูตรอาหารที่เกิดจากภูมิปัญญาเดิมให้อยู่คู่สังคมไทย ซึ่งสูตรอาหารทั้งหมดในเว็บไซต์ครัวคุณต๋อย เป็นสูตรอาหารที่มาจากผู้ประกอบการร้านอาหารโดยตรง สามารถใช้เป็นต้นแบบสำหรับผู้สนใจทำธุรกิจร้านอาหารเข้ามาเรียนรู้การสร้างสรรคเมนู เพื่อนำไปต่อยอดเป็นเมนูประจำร้าน ทั้งยังเป็นการยกระดับมาตรฐานร้านอาหารไทยให้เป็นสากล พร้อมเป็นผู้นำด้านอาหารต่อยอดการเป็นครัวโลกต่อไป

นอกจากรายการครัวคุณต๋อยจะเป็นรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับอาหารรายการแรกของประเทศไทยที่มีเว็บไซต์เป็นของตนเองอย่างสมบูรณ์ คือ www.kuakhuntoi.com ในปัจจุบันทางรายการยังมีมีเดียแพลตฟอร์มในช่องทางออนไลน์แทบทุกประเภทเพื่อช่วยในการสื่อสาร ได้แก่ application YouTube Facebook TikTok Line Instagram การมีแพลตฟอร์มออนไลน์ที่หลากหลายและครอบคลุมเช่นนี้ ช่วยเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงและรับชมรายการและยังส่งผลให้รายการครัวคุณต๋อย สามารถเผยแพร่การออกอากาศรายการและข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาอาหารไทยไปยังผู้รับสารในมุมกว้างทั่วโลก

9. บทบาทในการสร้างต้นแบบเพื่อนำไปสู่การเป็น Soft Power ด้านอาหารของประเทศไทย

Soft Power เป็นอำนาจในการโน้มน้าว ที่มี “วัฒนธรรม” เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อน รวมทั้งมีสิ่งสำคัญอีก 2 ประการที่ช่วยให้เกิดผลสำเร็จ นั่นคือ การสร้างให้เกิด “คุณค่า” และต้องมี “ความต่อเนื่อง” เป็นปัจจัยสำคัญ (ไทยพีบีเอส, 2566) จากคำดังกล่าว เมื่อมองผ่านบทบาทของรายการครัวคุณต๋อย จะเห็นได้ว่าการนำเสนอภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ในรายการครัวคุณต๋อยเป็นการนำประเด็นทางวัฒนธรรมอาหารมาสร้างคุณค่า ทั้งคุณค่าด้านการอนุรักษ์ การสืบสานการต่อยอด สร้างการรับรู้ต่อสังคมในวงกว้าง โดยผ่านอำนาจของความเป็นสื่อมวลชนของตนเอง ซึ่งทางรายการได้ดำเนินการเช่นนี้ต่อเนื่องเรื่อยมาตั้งแต่เริ่มออกอากาศ (ปี พ.ศ. 2556) ภูมิปัญญาอาหารที่นำเสนอผ่านรายการนี้จึงสามารถพัฒนาเป็น “ต้นแบบ” เพื่อนำไปสู่การเป็น Soft Power ด้านอาหารของประเทศไทยได้ในอนาคต

ไตรภพ ลิมปพัทธ์ ให้แง่คิดในเรื่องการนำอาหารไทยไปสู่ความเป็น Soft power ไว้ว่า “ถ้าจะนำอาหารไทยไปโชว์ไปออกสู่ชาวโลก จะต้องไม่เปลี่ยนแปลงความเป็นตัวตนของอาหารนั้น ต้องมีรสชาติเป็นไทยแท้ สำหรับครัวคุณต๋อย อาหารที่จะเป็น Soft power ได้จะต้องมีเอกลักษณ์ต้องรักษาความเป็นตนเองให้ได้ก่อนแล้วให้คนทั่วโลกยอมรับตามมา เช่น อาหารสุราษฎร์ก็จะต้องมีรสชาติเฉพาะตัว อาหารนครก็จะต้องมีรสชาติเฉพาะตัว หรือถ้าคุณไปเบตงก็ต้องไปกิน “ไก่เบตง” ของแท้ดั้งเดิมเท่านั้น รัฐต้องเข้าใจที่จะสร้างความแตกต่างในโลก จะมาบอกว่าเราต้องปรับรสชาติตามลิ้นฝรั่งอย่างนั้นไม่ได้”

ไตรภพ ลิมปพัทธ์ ยังแสดงทัศนคติเพิ่มอีกว่า “อาหารไทยจะเป็นครัวโลกได้จริง จะต้องมีการนำไปจัด Trade fair (การแสดงสินค้า) เป็นเรื่องของภาครัฐบาลที่จะต้องทำให้เกิดการเห็น การ

ตระหนักรู้ คุณก็ต้องมี fair ทัวโลก หรือแม้แต่พอจะจัดกันขึ้นจริงๆ ผู้ปรุงอาหารที่ไปนั้นเป็นใคร เป็นเจ้าที่มันอร่อยสุดๆจริงหรือไม่ เป็นเจ้าตำนานของชาติตัวจริงไหม ไม่ใช่เอาใครต่อใครไปก็ได้ (แบบ ที่อาจจะทำ ๆ กันอยู่)” (ไตรภพ ลิมปพัทธ์ สัมภาษณ์ 6 กันยายน 2565)

10. บทบาทในการสร้างความบันเทิง

ผู้ดำเนินรายการทั้งสามจะถูกวางบทบาทให้มีบุคลิกในการทำหน้าที่ (character) ที่ต่างกัน มีทั้งบุคลิกซึ่งทำหน้าที่ให้สาระความรู้ บุคลิกที่คอยรับส่งมุขให้เกิดความสนุกสนาน และมีพิธีกรคุณวุฒิตือ คุณไตรภพ ลิมปพัทธ์ ซึ่งมีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือเป็นผู้ร้อยเรียงเนื้อหาและควบคุมการนำเสนอ มีการพูดคุย เล่นมุขหยอกล้อกันในแต่ละช่วงของรายการ ช่วยเสริมให้รายการมีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ดูลื่นไหล และมีบรรยากาศในการนำเสนอเนื้อหาแบบไม่เครียดหรือจริงจังเหมือนรายการอาหารทั่วไป

ทั้งยังมีการให้ความบันเทิงผ่านเนื้อหาของรายการด้วยกระบวนการผลิตรายการ (production) ที่ถูกวางแผนและออกแบบโดยผ่านการใช้ความคิดสร้างสรรค์ (creativity) ของทีมผลิตรายการตั้งแต่การเขียนบท (script) การวางมุมภาพในการถ่ายทำ (camera angle) การจัดแสง (lighting) การบันทึกเสียง (sound recording) และการนำมาลำดับภาพ (editing) ร้อยเรียงเรื่องราวให้มีความน่าสนใจ โดยเฉพาะขั้นตอนการถ่ายทำการทำงานที่ร่วมกันของพิธีกรทั้ง 3 คน ในสตูดิโอ จะมีการวางมุมกล้องและตัดสลับสัญญาณภาพระหว่างกล้องถ่ายทำแต่ละตัว (การถ่ายทำด้วยระบบ OB switching) ให้มีความลื่นไหล กลมกลืน ซึ่งเป็นเทคนิคในการนำเสนอรายการอย่างมีสาระโดยอาศัยรูปแบบของความบันเทิงเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการผลิตรายการ

เนื้อหารายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อยที่มีความเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้

ชนิดและประเภทของภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ที่ถูกนำมาเสนอผ่านรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย

จากการวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย ซึ่งมีเนื้อหาสัมพันธ์กับภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ และออกอากาศไประหว่าง 1 มกราคม 2563 ถึง 31 ธันวาคม 2565 พบว่า ในช่วงเวลาดังกล่าว มีการนำเสนอเมนูอาหารซึ่งเป็นภูมิปัญญาอาหารที่มีจุดกำเนิดจากท้องถิ่นภาคใต้โดยตรงหรืออาหารที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องมาจากภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้เป็นจำนวนทั้งสิ้น 83 ตอน ในการออกอากาศ และเมื่อนำเมนูอาหารทั้งหมดนั้นมาจำแนกประเภทตามลักษณะหลักของประเภทอาหาร จะพบจำนวนในการนำเสนอดังนี้ อาหารประเภทแกงเผ็ด จำนวน 28 เมนู ประเภทแกง 5 เมนู ประเภทต้ม 5 เมนู ประเภททอด 6 เมนู ประเภทผัด 12 เมนู ประเภทยำ 2 เมนู ประเภทคั่ว 4 เมนู ประเภทย่าง 2 เมนู น้ำพริก 4 เมนู ประเภทของหวานหรือของว่าง 4 เมนู และประเภทอื่น ๆ จำนวน 11 เมนู

ภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ในรายการครัวคุณต๋อย เมื่อมองผ่านความสัมพันธ์กับมิติต่าง ๆ ความสัมพันธ์กับศาสนา

ภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้หลายชนิดมีความสัมพันธ์กับมิติทางศาสนาอย่างแนบแน่น โดยเฉพาะกับศาสนาอิสลาม อันเนื่องมาจากมีประชากรในพื้นที่ภาคใต้เป็นจำนวนมากที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะกับประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดน ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และในบางพื้นที่ของจังหวัดสงขลา อีกทั้งประชากรไทยเหล่านี้ยังได้รับวัฒนธรรมมาจากประชากรมาเลเซียซึ่งนับถือศาสนาอิสลามเป็นหลัก ส่งผลให้ได้รับอิทธิพลด้านอาหารตามมาเช่นกัน (ซึ่งอาจได้รับมาโดยตรงหรือนำมาปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทพื้นที่) ตัวอย่างภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ที่มีความสัมพันธ์กับศาสนาอิสลามและถูกนำเสนอผ่านรายการครัวคุณต๋อย ซึ่งอยู่ในช่วงที่ผู้วิจัยทำการศึกษ ได้แก่ ไก่กอและ ข้าวหมกไก่ ข้าวหมกแพะ ข้าวหมกเนื้อ ข้าวเนื้อแดง โรตีกุหลาบ โรตีมัสมันไก่ มัสมันไก่ทุเรียน มัสมันเนื้อดี

ความสัมพันธ์กับเชื้อชาติ

เนื่องจากความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมและมีคนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่กระจายทั่วไปในพื้นที่ภาคใต้มาช้านาน ซึ่งเป็นผลมาจากการมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลและมีเมืองท่าติดต่อค้าขายกับนานาชาติมาแต่อดีต ทำให้มีการปะปนของคนหลายสัญชาติอันส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมการบริโภคอาหารที่มีทั้งความเป็น “อัตลักษณ์เฉพาะกลุ่ม” สืบทอดต่อเนื่องกันมาโดยตรง และเมื่อเวลาผ่านไปยังเกิดการ “ผสมอัตลักษณ์อาหารระหว่างกลุ่ม” ส่งผลให้เกิดภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ตามมามากมาย โดยเชื้อชาติสำคัญที่เข้ามามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมอาหารในพื้นที่ภาคใต้ ได้แก่ ชาวจีน มลายู ชาวอาหรับ เปอร์เซีย อินเดีย เป็นต้น

ตัวอย่างภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ที่มีความสัมพันธ์กับเชื้อชาติอย่างเด่นชัดและถูกนำเสนอผ่านรายการครัวคุณต๋อย ซึ่งอยู่ในช่วงที่ผู้วิจัยทำการศึกษ ได้แก่ แกงตุ้มปลามง ปลาทุเลาต้มเต้าเจี้ยว หมูฮ้อง ไก่ต้มราดซอสเบตง ยำน้ำบูดู กะลोजั โรตีกุหลาบ โรตีมัสมันไก่ มัสมันเนื้อดี

นอกจากนี้ ยังมีภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ที่มีการผสมระหว่างความเป็น “อัตลักษณ์เฉพาะกลุ่ม” ของแต่ละเชื้อชาติจนเกิดภูมิปัญญาอาหารใหม่ขึ้นมา เช่น พิซซาหน้าหมูย่าง คากิผัดเปรี้ยวหวาน มัสมันไก่ทุเรียน แกงคั่วเซลมอลย่างไข่เค็ม ตับสะเต๊ะน้ำจิ้มซีอิ้วดำ ไก่กอและจำแลง ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการบริโภคอาหารของคนในสังคมใด ๆ นั้นจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและพฤติกรรมการบริโภคเพื่อให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัตถุดิบ รสนิยม ความชอบ ความเชื่อ ประเพณี ฯลฯ จึงส่งผลให้เกิดการผสมระหว่างวัฒนธรรมและเกิดชนิดของภูมิปัญญาอาหารตามมา

ความสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์

สภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ภาคใต้ มีความหลากหลายด้านโครงสร้าง จึงส่งผลให้เกิดความหลากหลายและมีความจำเพาะในภูมิปัญญาด้านอาหารตามมา ซึ่งสามารถจำแนกสภาพภูมิศาสตร์ในพื้นที่ภาคใต้ ได้ดังนี้

1. พื้นที่ติดชายฝั่งทะเลทั้งสองด้านตลอดแนวความยาวของภูมิภาค ได้แก่ พื้นที่ชายฝั่งทะเลทางทิศตะวันออกซึ่งติดกับอ่าวไทยและพื้นที่ชายฝั่งทะเลทางทิศตะวันตกซึ่งติดกับทะเลอันดามัน

การมีสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่เช่นนี้ ส่งผลให้สามารถนำทรัพยากรสัตว์ทะเลชนิดต่าง ๆ มาเป็นวัตถุดิบในการสร้างภูมิปัญญาอาหารได้อย่างหลากหลาย และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบของอาหารไปตามบริบทของประชากรในแต่ละพื้นที่

2. นอกจากพื้นที่ภาคใต้จะมีสภาพภูมิศาสตร์ติดชายฝั่งทะเลทั้งสองด้านแล้ว ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ยังมีความจำเพาะด้านพื้นที่ ด้วยทะเลสาบสงขลา หรือที่เรียกกันว่าพื้นที่รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่และเชื่อมต่อกับทะเลน้ำเค็มเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย พื้นที่นี้เป็นแหล่งวัตถุดิบสัตว์น้ำตลอดจนพืชน้ำ พืชริมน้ำหลากหลายชนิด จึงเอื้อต่อชุมชนท้องถิ่นในการนำวัตถุดิบเหล่านั้นมาประกอบเป็นภูมิปัญญาอาหารชนิดต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลายเช่นกัน

3. สภาพพื้นที่ดอนและชายเขา ด้วยสภาพภูมิศาสตร์ภาคใต้ประกอบไปด้วยเทือกเขาทอดยาวตลอดตั้งแต่แนวเหนือจรดใต้ของพื้นที่ โดยมีเทือกเขาที่สำคัญ ได้แก่ เทือกเขากระนอง เทือกเขาภูเก็ต เทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาสันกาลาศีรี (ทอดตัวในแนวตะวันตกเฉียงเหนือ-ตะวันออกเฉียงใต้) การมีสภาพภูมิศาสตร์เช่นนี้ ทำให้เกิดแหล่งวัตถุดิบที่สามารถนำมาใช้เป็นส่วนประกอบของภูมิปัญญาอาหารได้ได้อย่างหลากหลาย ได้แก่ พืช ผลไม้ สัตว์ ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติจากป่า โดยเฉพาะพืชพื้นเมืองภาคใต้หลายชนิดได้เข้ามามีส่วนสำคัญต่อวิถีชีวิตการบริโภคอาหารของคนภาคใต้ เช่น สะตอ ลูกเนียง ผักเหลียง ชะมวง มะม่วงหินพานต์ หมุย มันปู ฯลฯ

ตัวอย่างภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ที่มีความสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์และถูกนำเสนอผ่านรายการครัวคุณต๋อยซึ่งอยู่ในช่วงที่ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แกงน้ำเคียวยอดหวาย แกงเคยปลา แกงสมรม แกงส้มปลากทรายยอดมะพร้าวอดิบ (อดิบ : พืชเฉพาะถิ่น) ปูทะเลแกงส้มยอดมะพร้าว แกงไตปลา ไตปลาชุกชุก ปลากระบอกต้มน้ำส้มโหนด (น้ำส้มจากตาลโตนด) ข้าวผัดสะตอคอกุสะตอข้าวสะตอดาน ปลาหมึกผัดกะปิ ไข่ปลาทอดสมุนไพร (ไข่ของปลาเฉพาะถิ่นในทะเลสาบสงขลา) น้ำพริกข่าเคย (กุ้งเคยเฉพาะถิ่น) เหลียงปู ข้าวย่ำสมุนไพร (ส่วนประกอบและวัตถุดิบเฉพาะถิ่น) ขาหมูชะมวง แกงควั้สับปรดหอยแมงภู่

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ว่า การนำเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารผ่านรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย เปรียบเสมือนว่ารายการนี้ได้ทำหน้าที่เป็น “ตัวแทน” หรือ Representative ในการสร้าง การนำเสนอและการบอกเล่าเรื่องราวในลักษณะ “ภาพแทน” ของภูมิปัญญาอาหารผ่านเนื้อหา และรูปแบบของตัวสื่อเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการนำเสนอภาพแทน (Representation) ของ Hall (1997) ที่มองว่าเป็นกระบวนการสร้างความหมายและแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกในวัฒนธรรม ด้วยการแบ่งปันความหมายให้เข้าใจร่วมกันผ่าน คำที่เป็นภาษา (Word) เสียง (Sound) และรูปภาพ (image) ซึ่งจะถ่ายทอดความหมาย ที่เรียกว่าสัญญาณ (Sign) มีการผลิต การบริโภค มีอัตลักษณ์ มีภาพแทน และมีกฎเกณฑ์ในการกำกับการผลิตและการบริโภค

รายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อยยังมุ่งนำเสนอเนื้อหาที่ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาที่มาพร้อมกับการผลิตชนิดอาหาร ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์และมองว่า “รายการครัวคุณต๋อย” เข้าข่ายการมีลักษณะเป็น “สถาบันหรือองค์กรทางวัฒนธรรม” ได้ในระดับหนึ่ง โดยสามารถกำกับรหัสการสื่อสาร

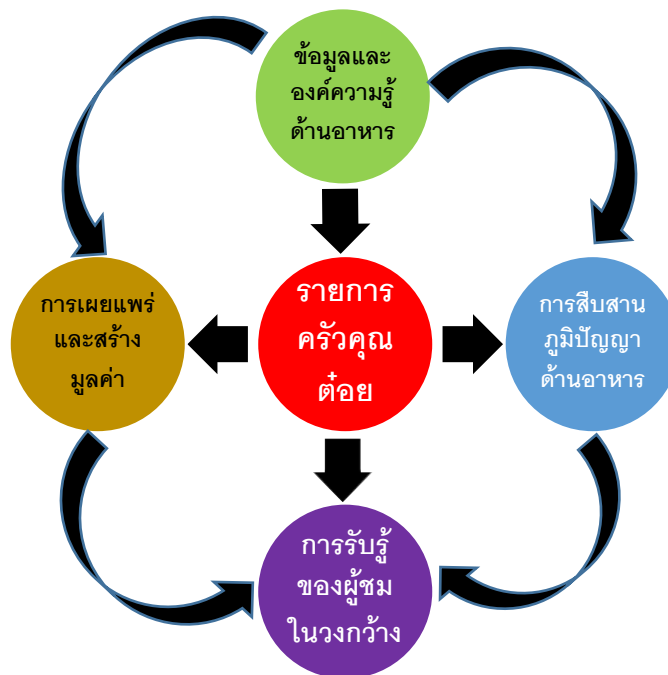
อัตลักษณ์อาหารไทยให้เป็นไปตามที่คาดหวังเอาไว้ โดยมีการกำหนดและวางมาตรฐานด้านวัฒนธรรมอาหารให้มีความใกล้เคียงกับ “ความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิม” ที่ได้รับการยอมรับและถ่ายทอดสืบต่อกันมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “ภูมิปัญญาเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญยิ่งของมนุษย์” (ชวน เพชรแก้ว, 2547)

ด้านผลการศึกษาบทบาทของรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อยในการสืบทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาอาหารนั้น พบว่ารายการครัวคุณต๋อย มีบทบาททั้งสิ้น 10 บทบาท คือ 1) บทบาทในการถ่ายทอดความรู้ด้านอาหาร 2) บทบาทในการสืบทอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอาหาร 3) บทบาทในการสอนวิธีการทำอาหาร 4) บทบาทในการสร้างประสบการณ์เรื่องรสชาติอาหาร 5) บทบาทในการสร้างและเผยแพร่ความแปลกใหม่ 6) บทบาทในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ร้านอาหาร 7) บทบาทในการส่งเสริมอาชีพซึ่งสัมพันธ์กับอาหาร 8) การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านความเป็นไทยที่ทันสมัยสู่สากล 9) การสร้างต้นแบบเพื่อนำไปสู่การเป็น Soft Power ด้านอาหารของประเทศไทย และ 10) บทบาทในการสร้างความบันเทิง

ทั้งนี้บทบาทของรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อยมีความสอดคล้องในบทบาทบางประการตรงกับงานวิจัยของ เอื้องอรุณ สายจันทร์ (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทของรายการอาหารทางโทรทัศน์ในการสืบทอดวัฒนธรรมอาหาร” ซึ่งจากการศึกษาพบว่าบทบาททั้งหมดของรายการอาหารทางโทรทัศน์มีทั้งหมด 9 บทบาท คือ บทบาทในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับอาหาร บทบาทในการให้ความบันเทิง บทบาทในการสอนวิธีการทำอาหาร บทบาทในการยกระดับสถานภาพบุคคลในสังคม บทบาทในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์สินค้า บทบาทในการแนะนำร้านอาหารและแหล่งขายอาหาร บทบาทในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุดิบอาหาร บทบาทในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และ บทบาทในการส่งเสริมอาชีพเกี่ยวกับอาหาร

และยังสอดคล้องกับบทบาทบางประการในการศึกษาเรื่อง “การสื่อสารอัตลักษณ์อาหารไทยผ่านรายการโทรทัศน์” ของ รักชนก สมศักดิ์ (2560) ซึ่งพบว่า รายการโทรทัศน์มีบทบาทหน้าที่ใหม่ ๆ ทั้งหมด 11 บทบาท ได้แก่ 1) บทบาทในการสร้างข้อตกลงร่วมกัน 2) บทบาทในการสร้างความมั่นใจ 3) บทบาทในการสร้างพื้นที่ที่ต่อรอง 4) บทบาทในการสร้างต้นแบบ 5) บทบาทในการสร้างความแตกต่าง 6) บทบาทในการสร้างความภาคภูมิใจ 7) บทบาทในการสร้างความเป็นไทยแท้ 8) บทบาทในการสร้างความแปลกใหม่ 9) บทบาทในการสร้างคุณค่า 10) บทบาทในการสร้างมูลค่าเพิ่มความเป็นไทยที่ทันสมัย และ 11) บทบาทในการแบ่งพื้นที่ให้ชาวต่างชาติมีส่วนร่วมในการนำเสนออัตลักษณ์ความเป็นไทยของอาหารไทยในยุคโลกาภิวัตน์

ผู้วิจัยใคร่สรุปอธิบายผลการวิจัยในภาพรวมด้วยการแสดงผ่านโมเดล ดังนี้

นอกจากนี้ด้วยบทบาทและศักยภาพของรายการโทรทัศน์ครัวคุณต๋อย ผู้วิจัยและสังคมทั่วไปอาจตั้งความหวังไว้ว่าในอนาคตรายการครัวคุณต๋อยจะสามารถมีบทบาทในการสร้างต้นแบบเพื่อนำไปสู่การเป็น Soft Power ด้านอาหารของไทยได้ในระดับหนึ่ง รายการครัวคุณต๋อยเป็นสื่อสารมวลชนซึ่งทำหน้าที่เสมือนเป็นสถาบันการศึกษา หล่อหลอมโน้มน้าว นิยามความหมายใหม่ ความเชื่อทางวัฒนธรรม เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้เนื่องด้วยสื่อมีอิทธิพลก่อให้เกิดการเรียนรู้ ก่อเกิดพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงจากผู้คนในสังคมได้ เป็นการส่งผ่านความรู้การทำอาหาร ยึดครองพื้นที่ความคิดให้วัฒนธรรมอาหารไทยรับรู้กว้างขวางไปทั่วโลก ผ่านบทบาทหน้าที่ของสื่อตามที่ ลาสเวลล์ (Lasswell, 1948) และ เมควอล (Mc Quail, 2000) เสนอไว้

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัวชมพู ฟอร์ด (2552) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง “โครงการผลิตรายการอาหารไทย สำหรับไทยสู่สำหรับโลก” โดยศึกษาผ่านรายการ มาร์ค มาดี คูกกั้ง ไทย (Mark Madee Cooking Thai) ไว้ ซึ่งพบว่ามีการใช้สื่อโทรทัศน์ข้ามชาติของไทยผ่านรายการนี้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาหารไทยและมีการสร้างรูปแบบรายการอาหารไทยที่สอดคล้องกับโครงการ “ครัวไทยสู่โลก” ของหน่วยงานของรัฐและเอกชน อันจะส่งผลต่อการนำภูมิปัญญาอาหารไทยก้าวไปสู่ความเป็นสากลและเกิด “มรดกผล” ในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาอาหารถิ่นใต้ซึ่งนำเสนอผ่านรายการครัวคุณต๋อยในช่วงระยะเวลาอื่น ๆ เพิ่มเติมจากช่วงเวลาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไว้

2. อาจมีการศึกษาภูมิปัญญาอาหารของภูมิภาคต่าง ๆ ที่ออกอากาศผ่านรายการครัวคุณต๋อย ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพิ่มเติมขึ้นมาเพื่อให้เกิดความครอบคลุมในเรื่องภูมิปัญญาอาหารของไทย

3. ขยายผลการศึกษาในเรื่องการนำเสนอภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นไปยังรายการโทรทัศน์รายการอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาประเด็นภูมิปัญญาอาหารถิ่นได้
2. นำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนารูปแบบรายการโทรทัศน์ที่นำเสนอประเด็นเกี่ยวกับอาหาร
3. นำผลวิจัยไปเป็นแนวทางในการสร้าง soft power ด้านอาหาร เพื่อเผยแพร่สู่สากล

เอกสารอ้างอิง

ชวน เพชรแก้ว. (2547). การยกระดับและการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานการณ์ปัจจุบัน.

สารภาษาไทย. 3(3): 14 - 23.

ไตรภพ ลิมปพัทธ์. ประธานบริษัท บอร์น แอนด์ แอสโซซิเอตส์ จำกัด. สัมภาษณ์ วันที่ 6 กันยายน 2565

ไทยพีบีเอส. (2566). Soft Power คืออะไร ? รวม “ของไทย” ปังจริงในหมู่ชาวต่างชาติ

[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaipbs.or.th/now/content/491>

ชนวรรณ นาคินทร์. (2556). **เมนูปีกษ์ใต้ หรอยจิ้งจู้**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงแดด.

บัวชมพู ฟอร์ด. (2552). **โครงการผลิตรายการอาหารไทย สำหรับไทยสู่ระดับโลก**. กรุงเทพฯ:

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รักชนก สมศักดิ์. (2560). การสื่อสารอัตลักษณ์อาหารไทยผ่านรายการโทรทัศน์. **วารสารศาสตร์**.

10(3): 97 - 98.

วันชัย จิระกุลชัยนันท์. Producer รายการครัวคุณต๋อย. สัมภาษณ์ วันที่ 6 กันยายน 2565

สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้. (2554). กรุงเทพฯ: ธนาคารไทยพาณิชย์.

เอื้องอรุณ สายจันทร์. (2553). **บทบาทของรายการอาหารทางโทรทัศน์ในการสืบทอดวัฒนธรรม**

อาหาร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Hall, S. (Ed.). (1997). **Representation: Cultural representations and signifying practices** (Vol. 2). New York: Sage.

Lasswell, H. D. (1948). The structure and function of communication in society. In L. Bryson (Ed.) *The communication of ideas*. (pp. 32 - 51). New York: Harper & Brothers.

McQuail, D. (2000). *McQuail's mass communication theory*. (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage

การศึกษาการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคอัลฟา

A STUDY OF EARLY CHILDHOOD TEACHERS' ACTIVITIES THAT PROMOTE EARLY CHILDHOOD WELL- BEING AND SAFETY IN THE ALPHA ERA

คันทรรส ภาพล^{1*}Khantharot Papol^{1*}

Received : 24 May 2024

Revised : 6 August 2024

Accepted : 9 August 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคอัลฟา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคอัลฟา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม 3) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัย และ 4) ด้านการประเมินพฤติกรรมสุขภาวะและความปลอดภัย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปทุมธานี เขต 2 จำนวน 120 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค เท่ากับ 0.87 ทั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยมีการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.15, S.D. = 0.93$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.62, S.D. = 0.60$) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.60, S.D. = 0.63$) ด้านการสังเกตวัดประเมินพฤติกรรมสุขภาวะและความปลอดภัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.20, S.D. = 1.08$) และด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19, S.D. = 1.42$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมของครูปฐมวัย / สุขภาวะ / ความปลอดภัย / เด็กปฐมวัย

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage, Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: kxantharot@vru.ac.th

ABSTRACT

This research Objective was to study the dissemination of early childhood teachers that promote well-being and safety for early childhood in the Alpha era. 4 areas Including 1) knowledge and understanding about organizing activities 2) setting up the environment 3) Organizing activities that promote well-being and safety 4) Aspects of well-being and safety behavior assessment. The sample group used in this research were early childhood teachers under the Office of the Basic Education Commission Pathum Thani Province, Area 2, 120 people obtained from multi-stage random sampling. The instrument used in this research was a questionnaire with a Cronbach's alpha coefficient of reliability equal to 0.87. The data was analyzed by finding percentages. Arithmetic mean and standard deviation

The research results found that Early childhood teachers organize activities for early childhood teachers that promote well-being and safety for early childhood children. Environmental management Overall, it is at the highest level (M = 4.62, S.D. = 0.60). Organizing activities that promote health and safety Overall, it is at the highest level (M = 4.60, S.D. = 0.63). Observation and measurement of well-being and safety behavior Overall, it is at a high level (M = 4.20, S.D. = 1.08) and knowledge and understanding about organizing activities Overall, it was at a moderate level (M = 3.19, S.D. = 1.42) respectively.

Keywords: Early childhood teachers' activities / Well-Being / Safety / Early childhood

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมอนามัย (2565) สถานการณ์ปัญหาด้านสุขภาพในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา จากปัญหาเดิม เช่น อนามัยแม่และเด็ก โรคติดต่อต่าง ๆ การขาดสารอาหาร การขาดสุขาภิบาล และ สุขอนามัยที่ดี ได้ขับเคลื่อนไปสู่ปัญหาสุขภาพใหม่ ได้แก่ ไข้หวัดนก เชื้อไวรัสฮิบลา โรคติดต่อไวรัส โคโรนา 2019 (COVID-19: โควิด 19) ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และสถานะสุขภาพของอายุ 0 - 5 ปี มีพัฒนาการสมวัยลดลงจากร้อยละ 87.41 ในปี พ.ศ. 2562 เป็นร้อยละ 84.5 ในปี พ.ศ. 2564 สำหรับพัฒนาการด้านสูงตีสมส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 58 ในปี พ.ศ. 2562 เป็นร้อยละ 62.6 ในปี พ.ศ. 2564 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 และแผนที่เกี่ยวข้องมีเป้าหมาย ให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ สามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถ ป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้เกิดเป็นสังคมเข้มแข็งสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น โดยตั้งค่า เป้าหมายของอัตราความรอบรู้ด้านสุขภาพร้อยละ 60 ในปี พ.ศ. 2566 - 2570 ทั้งนี้จาก ผลการดำเนินงานตัวชี้วัดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ พ.ศ. 2563 - 2565 พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 เด็กอายุ 0 - 5 ปี มีภาวะอ้วนร้อยละ 9.3 จากเป้า 9.5

มีภาวะผอมร้อยละ 5.5 จากเป้า 5.5 มีภาวะเตี้ยร้อยละ 10.6 จากเป้า 12 ภาวะเด็กอายุ 3 ปี ปราศจากผื่นผุ ร้อยละ 73.70 จากเป้า 73 โดยความมั่นคงด้านสุขภาพคือ การมีสุขภาพสมบูรณ์และเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุลทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ ซึ่งเด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านต่าง ๆ จะพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และเป็นรากฐานที่สำคัญของช่วงวัยต่อไป เด็กในวัยนี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศ หากเด็กปฐมวัยได้รับการดูแลที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโต พัฒนาการ และสุขภาพ จากการศึกษาวิจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2560 โดยกรมอนามัย พบปัจจัยด้านสุขภาพ ได้แก่ การไม่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก ด้านโภชนาการ เช่น การกิน อาหารมื้อหลัก ด้านสภาพแวดล้อมและสังคมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก ได้แก่ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านพฤติกรรมการเล่นของเด็ก ได้แก่ การเล่นกับเด็กอย่างมีคุณภาพ มีอิทธิพลต่อพัฒนาการสมวัยของเด็กปฐมวัย การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับ การดูแลด้านสุขภาพอย่างเหมาะสม จะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2564) ดังนั้น การพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะช่วงปฐมวัย มีความสำคัญสูงสุดในการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีสุขภาพกายและจิตใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ

เด็กในยุค Generation Alpha หรือเด็กยุคเจนอัลฟา กำลังจะเติบโตมาเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยบุคลิกลักษณะที่แตกต่างจากเด็กรุ่นก่อน ๆ ไม่ว่าจะเป็นความเฉลียวฉลาด ความเข้าใจ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ตามมาซึ่งการยึดติดเอาอุปกรณ์ดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ทำให้เด็กส่วนใหญ่มีความอดทนต่ำลง นอกจากนั้นเด็กยังมีปัญหาด้านสุขภาพทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคม ทางสติปัญญา และทักษะชีวิตในด้านอื่น ๆ ส่งผลทำให้การเจริญเติบโตไม่เหมาะสม ดังนั้นบทบาทของครูในยุคเจนอัลฟาอาจไม่ใช่แค่ผู้สอนตามตำราเพียงอย่างเดียว แต่ครูยุคใหม่ควรมีบทบาทที่สามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นเรื่องทักษะจำเป็นเพื่อต่อเติมให้พวกเขาอยู่ในสังคมนี้ได้ โดยมีภูมิทัศน์และคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต ดังนั้นการจัดการเรียนรู้และการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจึงไม่ใช่การเร่งเรียนเขียนอ่านการบังคับให้บวกลบ แต่เป็นการเรียนรู้สร้างประสิทธิภาพต่อการทำงานของสมองในระยะยาว คือการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและประสบการณ์ที่จัดขึ้นอย่างเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และบรรยากาศ ที่อบอุ่น เป็นมิตร และปลอดภัย มีกิจกรรมที่กระตุ้นให้เด็กได้คิด และจินตนาการ กิจกรรมที่ได้ใช้ประสาทสัมผัสเพื่อฝึกให้การรับรู้มีความละเอียด ได้ฝึกคิดแก้ปัญหา ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการ 7 ด้าน คือ การเคลื่อนไหวและสุขภาพทางกาย พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านอารมณ์ พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา พัฒนาการด้านภาษา พัฒนาการด้านจริยธรรม และพัฒนาการด้านการสร้างสรรค์ ที่ถูกต้องเหมาะสมตามวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ, 2556) การส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยที่ดีควรปลูกฝังและสร้างลักษณะนิสัยที่ดี ในวัยอนุบาล ครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กและเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก ให้ความรู้เด็กในเรื่องความปลอดภัยรวมทั้งสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็กด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ ทั้งนี้กลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินโครงการโรงเรียนปลอดภัยขั้น และขยายผลสู่โรงเรียนอื่น ภายใต้โครงการเด็กไทยปลอดภัยอีกด้วย (เปมิกา ไทยชัยภูมิ, 2561)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะการศึกษาการจัดกิจกรรมของ ครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคอัลฟ่า เพื่อเป็นพื้นฐาน ในการส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม 3) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยและ 4) ด้านการประเมินพฤติกรรมสุขภาวะและความปลอดภัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 จังหวัดปทุมธานี ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 159 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จังหวัดปทุมธานี ในปีการศึกษา 2566 โดยได้จากการกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างโดยใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 คน แต่เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องมือเป็น แบบสอบถามการศึกษาการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ในจังหวัดปทุมธานี เพื่อเพิ่มความมั่นใจในเรื่องของอัตราการตอบกลับของแบบสอบถาม ที่กำหนดค่าที่ยอมรับได้ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (Kaemkate, 2012) ผู้วิจัยจึงปรับขนาดกลุ่มตัวอย่าง เป็น 120 คน แต่เนื่องจากศึกษากับกลุ่มครูจะมีการอัตราการตอบกลับประมาณร้อยละ 60 (Wiersma & Jurs, 2005) อีกทั้งเพื่อชดเชยแบบสอบถามที่อาจไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับการตอบกลับ ดังนั้นผู้วิจัย จึงปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 120 คน จากกำหนดขนาดตัวอย่างได้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการกำหนด กรอบการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) โดยมี ขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มโรงเรียน จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จังหวัดปทุมธานี ทั้งหมด 65 โรงเรียน ผู้วิจัยสุ่มโรงเรียนมา 45 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก

ขั้นที่ 2 สุ่มครูปฐมวัย จาก 45 โรงเรียน ที่สุ่มได้จากขั้นที่ 1 โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก ดังนั้น ในขั้นตอนนี้จะได้ตัวอย่างครูปฐมวัยจำนวนทั้งสิ้น 120 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการศึกษาการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำ มีจำนวน 9 ข้อ และแบบสอบถามการศึกษาการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย มีจำนวนด้านละ 10 ข้อ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม 3) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัย และ 4) ด้านการประเมินพฤติกรรมสุขภาวะและความปลอดภัย จำนวนข้อคำถาม รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการศึกษาการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 ชุด ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) ที่ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือขึ้นตามหลักการออกแบบการวัดตัวแปร (measurement design) โดยแบบสอบถามดังกล่าวได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำ เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 เกณฑ์มาตรฐานประมาณค่าการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย เป็นแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ (ตั้งแต่ระดับที่ 1 ถึง 5) โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (dual-response format) (Withkin, 1984 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการศึกษาการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย มีจำนวนด้านละ 10 ข้อ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม 3) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัย 4) ด้านการประเมินพฤติกรรมสุขภาวะและความปลอดภัย จำนวนข้อคำถาม รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) จำนวน 5 ท่าน โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อรายการที่มีคุณภาพและใช้ได้ คือ จะต้องมียาค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) ผลการพิจารณาพบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.80 - 1.00 จึงสามารถนำไปใช้ได้จริงทุกข้อ และคุณภาพด้านความเที่ยง (reliability) แบบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำตามเกณฑ์ของ Nunnally (1967) ที่กำหนดให้มีค่ามากกว่า 0.70

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นของครูปฐมวัย นำมาเสนอแนะสนับสนุนด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยของเด็กปฐมวัยในการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตัวอย่าง โดยส่งเอกสารด้วยระบบออนไลน์ ใช้ระยะเวลาประมาณ 30 วัน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้รับข้อมูลตอบกลับคืนมาจำนวน 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นจำนวนที่ยอมรับได้ ซึ่งไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (วรรณิ แกมเกตุ, 2555) จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กำหนดกรอบการวิเคราะห์ในการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย ตามหลักการจัดกิจกรรม การจัดสภาพแวดล้อม การดูแลส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัย และหลักการสังเกตวัดประเมินพฤติกรรมสุขภาวะและความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการศึกษาการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ในจังหวัดปทุมธานี นำมาจำแนกข้อมูล และประมวลผลให้เป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์หาร้อยละ การแจกแจงความถี่ และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 การจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยมีการส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยมาตราประมาณค่ามี 5 ระดับ เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินระดับความคิดเห็นดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยมีการแปลความหมายดังนี้

คะแนน 4.51 - 5.00 หมายถึง	การปฏิบัติของครูปฐมวัยในรายการข้อนั้น
อยู่ในระดับมากที่สุด	
คะแนน 3.51 - 4.50 หมายถึง	การปฏิบัติของครูปฐมวัยในรายการข้อนั้น
อยู่ในระดับมาก	
คะแนน 2.51 - 3.50 หมายถึง	การปฏิบัติของครูปฐมวัยในรายการข้อนั้น
อยู่ในระดับปานกลาง	
คะแนน 1.51 - 2.50 หมายถึง	การปฏิบัติของครูปฐมวัยในรายการข้อนั้น
อยู่ในระดับน้อย	
คะแนน 1.00 - 1.50 หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมในรายการข้อนั้น
อยู่ในระดับน้อยที่สุด	

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของครู

ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปทุมธานี เขต 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 120 คน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 99.17 ส่วนใหญ่มีอายุ 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.83 ครูปฐมวัยส่วนใหญ่มีระดับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 95 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอน 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนใหญ่สอนระดับชั้นอนุบาล 3 คิดเป็นร้อยละ 52.50 สภาพห้องเรียนส่วนใหญ่เป็นอาคาร 2 ชั้น เป็นปูน คิดเป็นร้อยละ 51.66 สภาพห้องน้ำส่วนใหญ่ อยู่ภายนอกห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 90.83 สภาพห้องรับประทานอาหารทั้งหมดอยู่นอกห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 และสภาพพื้นห้องเรียนส่วนใหญ่เป็นพื้นปูน คิดเป็นร้อยละ 91.67

2. ผลการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติของครูปฐมวัย		
	M	S.D.	แปลความหมาย
1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย			
1.1 ท่านศึกษาค้นคว้าอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะทั้งกาย จิตใจ สังคม และปัญญาสำหรับเด็กปฐมวัย	3.75	1.13	ระดับมาก
1.2 ท่านศึกษาค้นคว้าอบรมเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย	3.83	0.98	ระดับมาก
1.3 ท่านสามารถอธิบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะทั้งกาย จิตใจ สังคม และปัญญาสำหรับเด็กปฐมวัยให้ผู้อื่นเข้าใจได้	3.70	0.98	ระดับมาก
1.4 ท่านสามารถอธิบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยให้ผู้อื่นเข้าใจได้	4.05	0.81	ระดับมาก
1.5 ท่านรู้วิธีการช่วยเหลือเมื่อเด็กเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ	3.86	0.80	ระดับมาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะ และความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติของครูปฐมวัย		
	M	S.D.	แปลความหมาย
1.6 ท่านสามารถช่วยเหลือเมื่อเด็กโดนไฟดูด	2.74	1.59	ระดับปานกลาง
1.7 ท่านสามารถทำ CPR (ปั๊มหัวใจ) ให้เด็กปฐมวัย	2.27	1.44	ระดับน้อย
1.8 ท่านสามารถติดต่อประสานหน่วยงานมาช่วยเหลือ เด็กเมื่อเกิดอุบัติเหตุ	3.68	1.36	ระดับมาก
1.9 ท่านได้รับรางวัลหรือใบประกาศเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะทั้งกาย จิตใจ สังคม และปัญญา สำหรับเด็กปฐมวัย	2.04	1.28	ระดับน้อย
1.10 ท่านได้รับรางวัลหรือใบประกาศเกี่ยวกับการดูแล ความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย	2.03	1.21	ระดับน้อย
รวม	3.19	1.42	ระดับปานกลาง
2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย			
2.1 ท่านเตรียมจัดมุมต่างๆในห้องเรียน สะอาด ปลอดภัย มีพื้นที่ให้เด็กเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ	4.64	0.52	ระดับมากที่สุด
2.2 ท่านเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ที่สะอาด ปลอดภัย ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กรรไกรปลายมนทำศิลปะ เป็นต้น	4.68	0.55	ระดับมากที่สุด
2.3 ท่านตรวจสอบวัสดุ อุปกรณ์ที่ชำรุด และซ่อมแซม	4.62	0.52	ระดับมากที่สุด
2.4 ท่านจัดครุภัณฑ์ที่มีน้ำหนัก เช่น โต๊ะครู แท่นทับกระดาษ ตู้เก็บเอกสาร ไว้อย่างปลอดภัย มีที่หุ้มกันกระแทกมุมทุกมุม	4.33	0.87	ระดับมาก
2.5 ท่านจัดเก็บสายไฟอย่างปลอดภัย เช่น คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ ปลั๊กไฟ เป็นต้น	4.63	0.57	ระดับมากที่สุด
2.6 ท่านตรวจสอบพัดลม เครื่องปรับอากาศ เช็ดทำความสะอาด และการชำรุดของอุปกรณ์การใช้	4.54	0.58	ระดับมากที่สุด
2.7 ท่านจัดมุมส่งเสริมสุขภาวะทางจิตใจสำหรับเด็ก ปฐมวัย เช่น มุมนิทาน มุมศิลปะ มุมดนตรี เป็นต้น	4.73	0.55	ระดับมากที่สุด
2.8 ท่านจัดมุมที่ส่งเสริมการทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น มุมบล็อก มุมบทบาทสมมติ บ่อน้ำ บ่อทราย	4.59	0.74	ระดับมากที่สุด
2.9 ท่านจัดสื่ออุปกรณ์ที่เด็กสามารถหยิบใช้และเก็บได้เอง	4.71	0.46	ระดับมากที่สุด
2.10 ท่านจัดพื้นที่การนอน / การรับประทานอาหารเป็น สัดส่วน และสะอาด	4.78	0.48	ระดับมากที่สุด
รวม	4.62	0.60	ระดับมากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติของครูปฐมวัย		
	M	S.D.	แปลความหมาย
3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย			
3.1 ท่านจัดกิจกรรมให้เด็กได้ฝึกการประสานสัมพันธ์ ระหว่างมือกับตาและอวัยวะต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมผ่าน การเล่น	4.77	0.42	ระดับมากที่สุด
3.2 ท่านจัดกิจกรรมให้เด็กรับประทานอาหารเช้าครบ 5 หมู่	4.77	0.48	ระดับมากที่สุด
3.3 ท่านให้เด็กฝึกการขับถ่ายเป็นเวลา และ ทำความสะอาดอย่างถูกต้อง	4.64	0.58	ระดับมากที่สุด
3.4 ท่านฝึกให้เด็กการเอาตัวรอดจากภัยอันตรายต่าง ๆ เช่น ฝึกการหนีไฟ ฝึกการออกจากรถตู้เมื่อติดอยู่ในรถ เป็นต้น	4.13	0.88	ระดับมาก
3.5 ท่านให้เด็กนอนหลับเป็นเวลา และระยะเวลา ที่เหมาะสมในการนอนหลับตอนกลางวัน	4.77	0.53	ระดับมากที่สุด
3.6 ท่านฝึกให้เด็กแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร กลางวัน และวิธีการแปรงฟันที่ถูกต้อง	4.78	0.48	ระดับมากที่สุด
3.7 ท่านให้เด็กดื่มน้ำสะอาด 7 - 8 แก้ว ต่อวัน	4.48	0.59	ระดับมาก
3.8 ท่านให้เด็กดื่มนม อย่างน้อย วันละ 2 ถ้วย	4.37	0.79	ระดับมาก
3.9 ท่านตอบสนองทางบวกทันทีเมื่อเด็กร้องไห้ แสดงอาการตกใจ อาการเสียใจ อาการกลัว เป็นต้น	4.55	0.58	ระดับมากที่สุด
3.10 ท่านชื่นชม ให้กำลังใจเด็ก และสอนให้เด็กให้ ตระหนักถึงภัยอันตรายต่าง ๆ	4.73	0.44	ระดับมากที่สุด
รวม	4.60	0.63	ระดับมากที่สุด
4. ด้านการสังเกตวัดประเมินพฤติกรรมสุขภาพและความปลอดภัย			
4.1 ท่านสังเกตและจดบันทึกการเจริญเติบโต น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะ ของเด็กเป็นรายบุคคล	4.74	0.44	ระดับมากที่สุด
4.2 ท่านสังเกตและจดบันทึกการรับประทานครบ 5 หมู่ ของเด็กเป็นรายบุคคล	4.38	0.72	ระดับมาก
4.3 ท่านสังเกตและจดบันทึกการขับถ่ายของเด็ก เป็นรายบุคคล	3.53	1.29	ระดับมาก
4.4 ท่านสังเกตและจดบันทึกพัฒนาการ 4 ด้าน ของเด็กเป็นรายบุคคล	4.63	0.66	ระดับมากที่สุด
4.5 ท่านนำผลการบันทึกมาปรับปรุงพัฒนาการให้ ส่งเสริม สุขภาพและความปลอดภัยมากขึ้น	4.55	0.78	ระดับมากที่สุด
4.6 ท่านสังเกตและจดบันทึกอัตราการนอนหลับของเด็ก เป็นรายบุคคล	3.98	1.12	ระดับมาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะ และความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติของครูปฐมวัย		
	M	S.D.	แปลความหมาย
4. ด้านการสังเกตวัดประเมินพฤติกรรมสุขภาวะและความปลอดภัย			
4.7 ท่านสังเกตและจดบันทึกอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับเด็ก ปฐมวัย เช่น หกล้ม ตกเก้าอี้ ของมีคมบาด ตกน้ำ ไฟดูด หมากัด เป็นต้น	3.69	1.40	ระดับมาก
4.8 ท่านสังเกตและจดบันทึกการดื่มน้ำ ดื่มนม ของเด็กเป็นรายบุคคล	4.08	1.11	ระดับมาก
4.9 ท่านสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมเด็กที่มีอาการ ผิดปกติ และส่งรายงานให้ผู้ปกครองรับทราบ	4.22	1.08	ระดับมาก
4.10 ท่านสังเกตและจดบันทึกการเล่นของเด็ก เป็นรายบุคคล	4.14	1.10	ระดับมาก
รวม	4.20	1.08	ระดับมาก
รวมทั้งหมด	4.15	0.93	ระดับมาก

ตารางที่ 1 พบว่า การจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.15$, $S.D. = 0.93$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ($M = 4.62$, $S.D. = 0.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ($M = 3.19$, $S.D. = 1.42$) อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19$, $S.D. = 1.42$) โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ครูสามารถอธิบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยให้ผู้อื่นเข้าใจได้ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.05$, $S.D. = 0.81$)

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.62$, $S.D. = 0.60$) โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ครูสามารถจัดพื้นที่การนอน การรับประทานอาหารเป็นสัดส่วนและสะอาดอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.78$, $S.D. = 0.48$)

ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.60$, $S.D. = 0.63$) โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ครูสามารถฝึกให้เด็กแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันและวิธีการแปรงฟันที่ถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.78$, $S.D. = 0.48$)

ด้านการประเมินพฤติกรรมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.20$, $S.D. = 1.08$) โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ครูสังเกต

และจัดบันทึกการเจริญเติบโต น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะของเด็กเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.74$, $S.D. = 0.44$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคอัลฟ่า ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จังหวัดปทุมธานี ในปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 120 คน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 99.17 ส่วนใหญ่มีอายุ 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.83 ครูปฐมวัยส่วนใหญ่มีระดับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 95 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอน 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนใหญ่สอนระดับชั้นอนุบาล 3 คิดเป็นร้อยละ 52.50 สภาพห้องเรียนส่วนใหญ่เป็นอาคาร 2 ชั้น เป็นปูน คิดเป็นร้อยละ 51.66 สภาพห้องน้ำส่วนใหญ่อยู่ภายนอกห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 90.83 สภาพห้องรับประทานอาหารทั้งหมดอยู่นอกห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 และสภาพพื้นห้องเรียนส่วนใหญ่เป็นพื้นปูน คิดเป็นร้อยละ 91.67 สอดคล้องกับมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ (2554) โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัย ควรเป็นอาคารชั้นเดียว แต่หากเป็นอาคาร 2 ชั้น มีช่องลูกกรงบันไดระยะห่างไม่เกิน 17 เซนติเมตร เพื่อกันเด็กพลัดตก ควรมีบันไดที่ไม่ลาดชัน มีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย และอัคคีภัย สถานที่สะอาด อากาศถ่ายเท ไม่มีเสียงดังรบกวน บริเวณที่นอน บริเวณรับประทานอาหาร บริเวณจัดกิจกรรมเด็ก ควรแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหารที่สะอาดไม่มีแมลง หนู ป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรคมารู้้อาหาม ส่วนห้องน้ำ พื้นไม่ลื่น โดยห้องส้วม 1 ที่สำหรับเด็ก 10 - 12 คน โถส้วมมีขนาดเล็กเหมาะสำหรับเด็ก ห้องมีแสงสว่าง ถ่ายเทอากาศและระบายน้ำดี มีอ่างล้างมือและตู้ก่อนและหลังการใช้ มีมาตรการความปลอดภัย เช่น การติดตั้งปลั๊กไฟ อุปกรณ์ไฟฟ้าสูงจากพื้น 1.5 เมตร ตู้ยาเครื่องเวชภัณฑ์ สารเคมีทุกชนิด ของใช้ที่มีคม เก็บมิดชิดในที่ปลอดภัย

2. ผลการวิจัยการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในภาพรวม พบว่า ครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จังหวัดปทุมธานี ในปีการศึกษา 2566 เป็นแบบอย่างที่ดีในการการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย โดยครูปฐมวัยมีการปฏิบัติที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.15$, $S.D. = 0.93$) โดยครูปฐมวัยมีการปฏิบัติที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ($M = 4.62$, $S.D. = 0.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และครูปฐมวัยมีการปฏิบัติที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำที่สุดคือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย ($M = 3.19$, $S.D. = 1.42$) อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรสร้างคุณค่าและคุณภาพชีวิตให้เกิดขึ้นกับเด็กจากการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาที่มีคุณภาพ พร้อมกับการส่งเสริมด้านสุขภาวะทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ

สติปัญญา จากการได้รับโภชนาการที่ดี การดูแลสุขภาพอนามัย การมีโอกาสพักผ่อน เล่น การปกป้องคุ้มครองจากการเจ็บป่วย และบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ตลอดจนการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัย และถูกสุขอนามัย

ทั้งนี้ผลการวิจัยการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยรายด้าน พบว่า

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

จากผลการวิจัย พบว่า ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.19$, $S.D. = 1.42$) สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2561) ในการเพิ่มความรู้ความเข้าใจ ครูควรได้รับการพัฒนาผู้สอนและบุคลากรปฐมวัยในด้านการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการจัดประสบการณ์ เทคนิควิธีการจัดประสบการณ์ เทคนิคการควบคุมชั้นเรียน และด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้สอน และบุคลากรปฐมวัย ควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน การจัดกิจกรรม PLC เป็นต้น โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสามารถอธิบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยให้ผู้อื่นเข้าใจได้ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.05$, $S.D. = 0.81$) สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) บทบาทของครูปฐมวัยที่มีความสามารถในการอธิบายถ่ายทอดให้เด็กและผู้อื่นเข้าใจได้อย่างดีด้วยสื่อและกิจกรรมผ่านการเล่นที่ใช้ในการถ่ายทอด และครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำที่สุดคือ ครูได้รับรางวัลหรือใบประกาศเกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับน้อย ($M = 2.03$, $S.D. = 1.21$) ทั้งนี้เกิดจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในแต่ละปีงบประมาณไม่มากนักที่จัดกิจกรรมดังกล่าวส่งผลต่อครูได้รับรางวัลหรือใบประกาศของครูปฐมวัย นอกจากนี้ครูปฐมวัยรู้วิธีช่วยเหลือเมื่อเด็กเกิดอุบัติเหตุต่างๆ และการช่วยเหลือเมื่อเด็กโดนไฟดูด อยู่ในระดับน้อย ทางสถาบันควรส่งเสริมการให้ความรู้และความเข้าใจรวมทั้งทักษะวิธีการช่วยเหลือเด็กเมื่อเกิดอุบัติเหตุต่างๆและวิธีการช่วยเหลือเด็กโดนไฟดูดให้กับครูปฐมวัย

2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

จากผลการวิจัย พบว่า ครูปฐมวัยจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.62$, $S.D. = 0.60$) โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสามารถจัดพื้นที่การนอน การรับประทานอาหารเป็นสัดส่วนและสะอาด อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.78$, $S.D. = 0.48$) สอดคล้องกับ สำนักกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2567) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ความปลอดภัย ความปลอดภัยโปร่งภายในห้องเรียน การใช้พื้นที่อเนกประสงค์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน หรือพื้นที่นอกอาคาร จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และความเครียดที่ลดน้อยลง จึงทำให้สามารถช่วยกระตุ้นความอยากเล่น และอยากเรียนได้มากขึ้น และจากแบบสอบถามทุกโรงเรียนแบ่งโซนรับประทานอาหารและการปูที่นอนเป็นสัดส่วนและสะอาด

ครูปฐมวัยสามารถจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำที่สุดคือ ครูจัดครุภัณฑ์ที่มีน้ำหนักรุน เช่น โต๊ะครู แท่นที่บกระดาศ ตุ๊กเก็บเอกสาร ไว้อย่าง

ปลอดภัย มีที่หุ้มกันกระแทกนุ่มทุกมุม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.33$, $S.D. = 0.87$) ทั้งนี้ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2564) ระบุว่าพื้นที่ใช้สอยต้องสะอาด คำนึงถึงความปลอดภัย และเพียงพอ เหมาะสมกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และจัดกิจกรรมอื่น ๆ ของเด็ก ควรเป็นพื้นไม้หรือวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ทำความสะอาดง่าย และอยู่ในสภาพที่ สะอาดอยู่เสมอ จัดวางสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ตู้ โต๊ะ เป็นระเบียบ และมีการยึดติดกับผนัง หรือพื้น อย่างมั่นคง ในกรณีที่เครื่องใช้นั้นล้มได้ง่าย เหลี่ยม มุมที่แหลมคมของเครื่องใช้ต่าง ๆ ต้องหุ้มด้วย วัสดุที่นุ่ม เพื่อป้องกันการกระแทกของเด็ก ดังนั้นครูปฐมวัยควรจัดครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขเพื่อการจัดสภาพแวดล้อมที่ความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย

3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัย

จากผลการวิจัย พบว่า ครูปฐมวัยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.60$, $S.D. = 0.63$) โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ครูสามารถฝึกให้เด็กแปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันและวิธีการแปรงฟันที่ถูกวิธี อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.78$, $S.D. = 0.48$) สอดคล้องกับ สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย (2556) ทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทั้งในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้เด็ก รู้จักแปรงฟัน ตนเอง และเรียนรู้ว่าการแปรงฟันเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวัน เมื่อเด็กแปรง ฟันเป็นประจำ จะเคยชินกับการมีสภาพช่องปากสะอาด ทำให้เกิดการ เรียนรู้ว่าการแปรงฟันเป็นสิ่งที่จะต้อง ปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำ วัน และจะพัฒนาเป็นสุขนิสัย เมื่อเติบโต ใหญ่ ผลดีของการแปรงฟันหลังอาหารยังช่วย ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุและเหงือกอักเสบ

ครูปฐมวัยดูแลส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยของเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำที่สุดคือ ครูฝึกให้เด็กเอาตัวรอดจากภัยอันตรายต่างๆ เช่น ฝึกการหนีไฟ ฝึกการเอาตัวรอดจากรถตู้ เมื่อติดอยู่ในรถ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.13$, $S.D. = 0.88$) สอดคล้องกับ Missouri Department of Elementary and Secondary Education (2009) ได้เสนอกลยุทธ์ในการส่งเสริมความปลอดภัย ในเด็ก โดยครูต้องฝึกซ้อมสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างสม่ำเสมอและฝึกซ้อมจนคุ้นชินเมื่อพบสถานการณ์จริงจะสามารถเอาตัวรอดได้

4. ด้านการสังเกตพฤติกรรมสุขภาวะและความปลอดภัย

จากผลการวิจัย พบว่า ครูปฐมวัยมีการสังเกตพฤติกรรมสุขภาวะและความปลอดภัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.20$, $S.D. = 1.08$) โดยมีการปฏิบัติกิจกรรมย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ครูสังเกตและจดบันทึกการเจริญเติบโต น้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะของเด็กเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.74$, $S.D. = 0.44$) สอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ครูมีบทบาทหน้าที่ในการสังเกต พัฒนาการการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย และควรบันทึกน้ำหนัก ส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินการเจริญเติบโตของเด็กว่า อยู่ในสภาวะปกติหรือไม่ นอกจากนี้ ยังควรเปรียบเทียบผลการประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กว่าล่าช้ากว่าพัฒนาการของเด็กปกติทั่วไป หรือไม่ หากพบว่าพัฒนาการหยุดชะงักหรือถดถอยลง หรือมีการพัฒนาที่ล่าช้าห่างจากวัยมาก ก็ถือได้ว่าเป็นสัญญาณเตือนถึงความบกพร่องทางพัฒนาการที่อาจเกิดขึ้นได้

ครูปฐมวัยมีการสังเกตพฤติกรรมสุขภาวะและความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำที่สุดคือ ครูสังเกตและจดบันทึกการขับถ่ายของเด็กเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก ($M = 3.53$, $S.D. = 1.29$) ทั้งนี้เกิดจากระยะเวลาในการจัดประสบการณ์หรือการจัดกิจกรรมในแต่ละวันของครู ครูมีภาระหน้าที่ หลากหลายทั้งประเมินพัฒนาการรายวัน ทั้งบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ อาจส่งผลต่อการสังเกตและ บันทึกการขับถ่ายของเด็ก และจากการข้อมูลที่ศึกษาเด็กส่วนใหญ่มักขับถ่ายที่บ้านมากกว่าที่โรงเรียน อาจมีการสื่อสารให้ผู้ปกครองร่วมกันสังเกตการขับถ่ายที่บ้านเพิ่มเติม สอดคล้องกับ จีรวรรณ สาคร และศศิลักษณ์ ขยันกิจ (2563) พบปัญหาการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนละอออกุทิศ ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินการประเมินได้ตามแผนที่วางไว้ ครูบางส่วน พบปัญหา ได้แก่ การเก็บข้อมูลจากผู้ปกครอง และครูบางส่วนพบปัญหาในการสรุปและแปลผลข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาสภาพจริงในการจัดกิจกรรมการพัฒนาสุขภาวะและความปลอดภัยของครูปฐมวัย
2. ควรประชาสัมพันธ์การเก็บรวบรวมข้อมูลทุกช่องทางเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่รวดเร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมด้านความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย
2. ควรส่งเสริมด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาวะและความปลอดภัยของครูปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กรมอนามัย. (2565). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)**. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน กรมอนามัย. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://planning.anamai.moph.go.th/th/strategy-plan/4229#wow-book/15>. (2566, 10 สิงหาคม).
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2564). **คู่มือการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเด็กไทยสุขภาพดี**. นนทบุรี: สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- จีรวรรณ สาคร และศศิลักษณ์ ขยันกิจ. (2563). สภาพและปัญหาในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนละอออกุทิศ. **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต**. 16(2): 155 - 172.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- เปมิกา ไทยชัยภูมิ. (2561). การศึกษาบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ. (2554). *คู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม = Classical test theory*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2564). *แนวทางการส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัยด้านสุขภาพ (4D) ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2567). *สภาวะและสภาพแวดล้อมต่อการเรียนรู้ของเด็ก*. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaihealth.or.th/get-to-know-thaihealth/contact-thaihealth/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *รายงานประจำปี 2556 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากับเส้นทางพัฒนาการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. (2556). *แนวทางการดำเนินงานการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็ก ในศูนย์เด็กเล็ก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- Kaemkate, W. (2012). *Behavioral research science methodology*. (3rd ed.). Bangkok: The Publisher of Chulalongkorn University.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sampling Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*. 10(11): 607 - 610.
- Missouri Department of Elementary and Secondary Education. (2009). *Missouri pre-k physical development, Health and Safety Standards*. Retriever form <https://dese.mo.gov/childhood/child-care/forms>.
- Nunnally, J. C. (1967). *Psychometric Theory*. New York: McGraw-Hill.
- Thorndike, R. M. (1991). *Measurement and Evaluation in Psychology and Education*. New York: Macmillan.
- Wiersma, W. & Jurs, S. G. (2005). *Research methods in education: An introduction*. (8th ed). Massachusetts: Pearson Education.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิด
สะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์
รายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

EFFECT OF USING PROJECT-BASED LEARNING MANAGEMENT WITH STEM
EDUCATION AFFECTING ACADEMIC ACHIEVEMENT AND CREATIVE
THINKING OF SCIENCE SUBJECTS OF GRADE 6 STUDENTS

สำรวย ไลยตลับ^{1*} เมษา นวลศรี¹ และสุวรรณา จุ้ยทอง¹
Samruay Laitalup^{1*} Mesa Nuansri¹ and Suwana Juithong¹

Received : 18 April 2024

Revised : 18 July 2024

Accepted : 3 August 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และ 3) เปรียบเทียบผลของการประเมินความคิดสร้างสรรค์ภายหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประสิทธิ์วิทยาฯ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา จำนวน 8 แผน เวลา 16 ชั่วโมง ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมาก ($M = 4.10 - 4.40$) 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92 และ 3) แบบประเมินโครงงานเพื่อวัดความคิดสร้างสรรค์ โดยมีการวัดประเมิน 4 ด้าน คือ (1) ด้านความคิดคล่องแคล่ว (2) ด้านความคิดยืดหยุ่น (3) ด้านความคิดริเริ่ม และ (4) ด้านความคิดละเอียดลออ ซึ่งมีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ($M = 4.00 - 5.00$) 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน และกลุ่มตัวอย่างเดียว

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage, Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Samruay.lai@vru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($M = 22.33$ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน, $S.D. = 2.06$ และ $t = 20.904$) 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($M = 22.33$ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน, $S.D. = 2.06$ และ $t = 2.242$) และ 3) ผลของการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($M = 13.08$ จากคะแนนเต็ม 16 คะแนน, $S.D. = 1.62$ และ $t = 4.024$)

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน / สะเต็มศึกษา / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน / ความคิดสร้างสรรค์

ABSTRACT

This pre - experimental research design aimed to 1) compare the science achievement of grade 6 students before and after project-based learning combined with STEM education, 2) compare the science achievement of grade 6 students after project-based learning combined with STEM education with the criterion of 70 percent of the full score, and 3) compare the results of the assessment creativity later project-based learning was organized along with STEM education of students in grade 6 with the criterion of 70 percent of full scores. The sample used was grade 6 students of Prasitti Wittaya School who are studying in the semester 1 of academic year 2023, totaling 12 people. The instruments used in this research were 1) Science learning plan which organized project-based learning with STEM education 8 plans in 16 hours which was appropriate at a high level ($M = 4.10 - 4.40$), 2) Academic achievement test which is a multiple choice test with 4 options totaling 30 questions has a reliability of .92 and 3) a project evaluation form to measure creativity there are four areas of assessment: (1) Fluency (2) Flexibility (3) Originality and (4) Elaboration which is appropriate at the highest level ($M = 4.00 - 5.00$). Statistics used in data analysis include percentage, mean, standard deviation, t-test for dependent samples and t-test for one sample. The research findings were as follows: 1) science achievement of grade 6 students who received project-based learning combined with STEM education after receiving the learning management academic achievement was higher than before receiving the learning management. Statistically significant at the .05 level ($M = 22.33$ from a full score of 30, $S.D. = 2.06$, $t = 20.904$), 2) science achievement of grade 6 students after project-based learning

combined with STEM education was higher than 70 percent of the full score with statistical significance at the level 0.05 ($M = 22.33$ from a full score of 30, $S.D. = 2.06$ and $t = 2.242$) and 3) the results of the creativity assessment later project-based learning was organized along with STEM education of grade 6 students above the 70 percent threshold of full score with statistical significance at the 0.05 level ($M = 13.08$ from a full score of 16, $S.D. = 1.62$ and $t = 4.024$).

Keywords: Project-Based Learning / STEM Education / Academic Achievement / Creative Thinking

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ผลกระทบจากยุคโลกาภิวัตน์นี้ บุคคลในศตวรรษที่ 21 จำเป็นจะต้องมีความสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา วิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนในชีวิตประจำวันและทุกสาขาอาชีพ มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย ทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพที่ตรวจสอบได้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะความรู้ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge based society) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มีบทบาทสำคัญในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและอุตสาหกรรม อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือช่วยยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น หลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ควรเป็นหลักสูตรเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยมีการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการ และยึดโครงงานเป็นฐาน นอกจากนี้ควรเป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาในโลกที่เป็นจริง และสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้ เน้นทักษะการคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมัลติมีเดีย สำหรับการวัดและประเมินผลจะเน้นการประเมินผลตามสภาพจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง (Self-Assessment) (สุพรรณิ ชาญประเสริฐ, 2556)

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งนักเรียนและโรงเรียนสมัครใจเข้ารับการทดสอบ โดยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอ่างทอง มีผลการทดสอบในวิชาวิทยาศาสตร์ร้อยละ 34.64 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอ่างทอง, 2565) จะเห็นว่าคะแนนผลการสอบ O-NET ค่อนข้างต่ำ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับความเข้าใจแนวคิดวิทยาศาสตร์ สุพรรณิ ชาญประเสริฐ (2556) กล่าวว่า ในยุคที่โลกมีการแข่งขันสูงการศึกษาศาสตร์นับเป็นปัจจัยลำดับต้น ๆ ที่ควรได้รับการพัฒนา การศึกษาศาสตร์อย่างมีคุณภาพสามารถช่วยพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ เช่น ช่วยพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง การแก้ปัญหา รวมทั้งการสื่อสารและความร่วมมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าจัดการเรียนรู้

ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการฝึกปฏิบัติด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถพัฒนาทักษะ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างคงทนจากการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมโครงงานที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีครูเป็นผู้คอยกระตุ้นทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้ โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติงาน ได้รู้จักการทำงานเป็นทีม การทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักการวางแผนเป็นขั้นตอน นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับได้อย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานแห่งความเป็นจริง วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนต้องเรียน โดยลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) การเรียนโดยปฏิบัติวิธีหนึ่งที่เป็น Active Learning ก็คือ เรียนโดยทำโครงงาน (Project Based Learning: PBL) โดยเรียนเป็นทีม มีการฝึกค้นหาความรู้ และเวลาค้นจะพบความรู้หลายชุด โดยการศึกษายุค 4.0 เน้นการสร้างนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อน ประเทศไทย 4.0 ที่เน้นมั่นคง พอเพียง มั่งคั่ง ยั่งยืน การจัดการเรียนรู้ในยุคนี้ต้องเป็นการเรียนรู้แบบเชิงรุก สร้างผลงาน สร้างนวัตกรรมด้วยการเรียนรู้ใช้การสืบสอบเป็นฐาน (Inquiry Based Learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และตัวครูเองต้องเป็นนักวิจัย (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาร์ ยินดีสุข, 2560)

สะเต็มศึกษาเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่บูรณาการวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง รวมทั้งการพัฒนากระบวนการหรือผลผลิตใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพผ่านประสบการณ์ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2557) สะเต็มศึกษาเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาที่เน้นการบูรณาการ 4 ศาสตร์ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเศรษฐกิจของประเทศ (ลือชา ลดาชาติ, 2565) โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (2558) เห็นว่าสะเต็มศึกษาช่วยแก้ปัญหาในชีวิตจริง เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ ทักษะชีวิต ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้องค์ความรู้ และทักษะกระบวนการด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมทั้งนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในอนาคต

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อเปรียบเทียบผลของการประเมินความคิดสร้างสรรค์ ภายหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประสิทธิวิทยาฯ จำนวนนักเรียน 12 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้

1. สุ่มอำเภอมา 1 อำเภอ จากทั้งหมด 7 อำเภอในจังหวัดอ่างทอง โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก ผลการสุ่มได้อำเภอแสวงหา
2. สุ่มกลุ่มโรงเรียนในอำเภอแสวงหา ซึ่งประกอบด้วย 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก ผลการสุ่มได้กลุ่มโรงเรียนแสวงหาพัฒนา
3. สุ่มโรงเรียนจากกลุ่มโรงเรียนแสวงหาพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย 9 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลาก ผลการสุ่มได้โรงเรียนประสิทธิวิทยาฯ ซึ่งมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ห้องเรียน โดยมีจำนวนนักเรียน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ รวม 16 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งใช้ในการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน
3. แบบประเมินโครงงานเพื่อวัดความคิดสร้างสรรค์จากชิ้นงานที่นักเรียนสร้างขึ้น เป็นเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับการปฏิบัติแบบรูบริก (Scoring Rubrics) แบบแยกองค์ประกอบ (Analytic Rubrics) ตามแต่ละองค์ประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 แผน ระยะเวลา 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ รวม 16 ชั่วโมง เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ตามมาตรวัดของ ลิเคิร์ต (Likert scale) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ต้องมีค่าเฉลี่ย (M) เกิน 4.00 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ไม่เกิน 1.00 สำหรับการวิจัยครั้งนี้ แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (M) อยู่ระหว่าง 4.10 - 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.16 - 0.20

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาค่า Index of Item - Objective Congruence: IOC โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และนำข้อสอบไปทดสอบกับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เคยเรียนผ่านไปแล้ว จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.31 - 0.77 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.26 - 0.90 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

3. แบบประเมินโครงงานเพื่อวัดความคิดสร้างสรรค์จากชิ้นงานที่นักเรียนสร้างขึ้น เป็นเกณฑ์การให้คะแนนตามระดับการปฏิบัติแบบรูบริค (Scoring Rubrics) แบบแยกองค์ประกอบ (Analytic Rubrics) ตามแต่ละองค์ประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินตามมาตรวัดของ ลิเคิร์ต (Likert scale) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ต้องมีค่าเฉลี่ย (M) เกิน 4.00 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ไม่เกิน 1.00 ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า มีค่าเฉลี่ย (M) อยู่ระหว่าง 4.00 - 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อยู่ระหว่าง 0.00 - 0.55

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ จากนั้นจึงดำเนินการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา จำนวน 8 แผน รวม 16 ชั่วโมง และทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนและวัดความคิดสร้างสรรค์เป็นรายบุคคลจากชิ้นงานในการทำโครงงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ทดสอบการแจกแจงปกติ (Tests of Normality) ของข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ Kolmogorov-Smirnov และ Shapiro-Wilk Test และ

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ด้วยสถิติทดสอบที (t-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ตรวจสอบความเหมาะสมและดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อวัดความเที่ยงตรง (Validity) แบบประเมินค่าของ ลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์

2.2 ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

2.3 ค่าความยากง่าย (Difficulty) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายข้อ

2.4 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

2.5 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ KR_{20} ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson Method)

2.6 ค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (Inter - Rater Reliability) ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบการแจกแจงปกติ (Tests of Normality) ของข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ Kolmogorov-Smirnov และ Shapiro-Wilk Test

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples

3.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และคะแนนประเมินความคิดสร้างสรรค์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยคำนวณจากสูตร t-test แบบ One Sample

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา

ดำเนินการทดสอบการแจกแจงปกติ (Tests of Normality) ของข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ Kolmogorov-Smirnov และ Shapiro-Wilk Test ก่อนดำเนินการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples โดยผลการวิเคราะห์มีรายละเอียด ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบการแจกแจงปกติ (Tests of Normality) ของข้อมูลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์	การทดสอบการแจกแจงปกติ					
	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	<i>p</i>	Statistic	df	<i>p</i>
คะแนนก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้	.201	12	.194	.877	12	.080
คะแนนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้	.231	12	.077	.955	12	.708

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบการแจกแจงปกติ (Tests of Normality) ของข้อมูลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ด้วยการวิเคราะห์ Kolmogorov-Smirnov และ Shapiro-Wilk Test เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นก่อนที่จะใช้สถิติทดสอบที (t-test) พบว่ามีค่า *p* มากกว่า 0.05 (ระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้) กล่าวคือ ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าข้อมูลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการแจกแจงปกติ ดังนั้น จึงสามารถทำการทดสอบด้วยสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent sample) ต่อไปได้โดยไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้น

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม	n	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
หลังได้รับการจัดการเรียนรู้	30	12	22.33	2.06	20.904*	0.001
ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้	30	12	11.17	1.64		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 20.904$, $p = .001$)

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษากับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ดำเนินการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยคำนวณจากสูตร t-test แบบ One Sample โดยผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้	ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 30 คะแนน = 21 คะแนน					
	คะแนนเต็ม	n	M	SD	t	p
	30	12	22.33	2.06	2.242*	0.047

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 2.242, p = .047$)

3. ผลการเปรียบเทียบผลของการประเมินความคิดสร้างสรรค์ ภายหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ดำเนินการทดสอบการแจกแจงปกติ (Tests of Normality) ของข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ Kolmogorov-Smirnov และ Shapiro-Wilk Test ก่อนดำเนินการเปรียบเทียบคะแนนประเมินความคิดสร้างสรรค์ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยคำนวณจากสูตร t-test แบบ One Sample โดยผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4 การทดสอบการแจกแจงปกติ (Tests of Normality) ของข้อมูลคะแนนความคิดสร้างสรรค์

ตัวแปรที่ทดสอบ	การทดสอบการแจกแจงปกติ					
	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	p	Statistic	df	p
คะแนนความคิดสร้างสรรค์	.230	12	.081	.951	12	.645

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบการแจกแจงปกติ (Tests of Normality) ของข้อมูลคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ด้วยการวิเคราะห์ Kolmogorov-Smirnov และ Shapiro-Wilk Test เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นก่อนที่จะใช้สถิติทดสอบที (t-test) พบว่า มีค่า p มากกว่า 0.05 (ระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้) กล่าวคือ ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าข้อมูลคะแนนความคิดสร้างสรรค์มีการแจกแจงปกติ ดังนั้น จึงสามารถทำการทดสอบด้วยสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม (t-test for one sample) ต่อไปได้โดยไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้น

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบผลของการประเมินความคิดสร้างสรรค์ ภายหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้	ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 16 คะแนน = 11.20 คะแนน					
	คะแนนเต็ม	n	M	S.D.	t	p
	16	12	13.08	1.62	4.024*	.002

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 การเปรียบเทียบผลของการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาวิทยาศาสตร์ หลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม พบว่า มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 4.024, p = .002$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นทั้ง 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การกระตุ้น สร้างความสนใจและระบุปัญหา ขั้นที่ 2 การนำเสนอแนวคิดและวางแผน ขั้นที่ 3 การปฏิบัติและดำเนินการแก้ปัญหา โดยสร้างชิ้นงาน ขั้นที่ 4 การทดสอบชิ้นงานและปรับปรุงแก้ไข ขั้นที่ 5 การเขียนรายงานและนำเสนอผลงาน และขั้นที่ 6 การประเมินผลและเผยแพร่ผลงาน โดยในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 4 ของจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ระบุเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีรายวิชาวิทยาศาสตร์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้มีเนื้อหาสอดคล้องตามตัวชี้วัดชั้นปีและจุดประสงค์การเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้าง ดังนั้น นักเรียนจึงได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาสาระในบทเรียนตามตัวชี้วัดชั้นปี และได้ลงมือปฏิบัติโดยการสร้างชิ้นงานควบคู่กันจากกิจกรรมโครงงานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา พูนเรือง (2559) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($p < .05$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภสร ยลสุรียัน (2563) ที่พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับ

แนวคิดแบบ STEM EDUCATION ทำให้นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ Nancy (2007) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้ แบบโครงการในนักเรียนประถม 2 ห้องเรียน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นเมื่อทำโครงการและทำกิจกรรมกลุ่มย่อย มีส่วนร่วมและให้ความสนใจเมื่อทำโครงการ

โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2564) ได้สรุปประโยชน์ของการทำโครงการไว้ว่า เป็นการศึกษาค้นพบองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ เป็นการตอบปัญหาข้อสงสัยโดยอธิบายด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำทักษะกระบวนการที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับความสำคัญของสะเต็มศึกษาที่ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (2558) กล่าวว่า สะเต็มศึกษา เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาการเชื่อมต่อองค์ความรู้และการนำงานวิจัยไปสู่การใช้จริงได้ และให้ข้อเสนอแนะว่าต้องเริ่มพัฒนากำลังคนในการสร้างความรู้ความเข้าใจและแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน โดยในระดับประถมศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ โดยครูจะต้องสอนเพื่อให้ผู้เรียน เกิดความอยากรู้ ตั้งคำถามแล้วหาคำตอบด้วยตนเอง รวมทั้งสามารถทำงานเป็นกลุ่ม

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานร่วมกับ แนวคิดสะเต็มศึกษาที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นในขั้นที่ 1 การกระตุ้น สร้างความสนใจและระบุปัญหา และ ขั้นที่ 4 การทดสอบชิ้นงานและปรับปรุงแก้ไข มีการสอดแทรกเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัดชั้นปีรายวิชาวิทยาศาสตร์ ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระตาม ตัวชี้วัดชั้นปีควบคู่กับการทำกิจกรรมโครงการร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา โดยการเรียนรู้โดยใช้ โครงการเป็นฐานนักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม ซึ่งช่วยสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนยิ่งขึ้น เนื่องจากมีเพื่อนร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ และได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง แก้ปัญหาอย่างเป็น ระบบและมีขั้นตอนอย่างชัดเจนด้วยตนเอง และการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมสะเต็มศึกษาที่เน้นการบูรณา การโดยให้นักเรียนได้มีการระดมสมอง วางแผน ออกแบบการสร้างชิ้นงานตามสถานการณ์เงื่อนไข ที่กำหนด เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของนักเรียน ซึ่งสังเกตได้จากพฤติกรรมของนักเรียน ที่มีความสนใจ ซักถามข้อสงสัย สืบค้นข้อมูล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างชิ้นงาน ซึ่งพฤติกรรม เหล่านี้มีส่วนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณ์ เขียวมณี (2562) ที่พบว่า จัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐานทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณา สายสว่าง (2564) ที่พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัด การเรียนรู้สะเต็มศึกษาร่วมกับทักษะปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Diana (2012) ที่ได้ศึกษา เรื่อง ผลการจัด กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์ ผ่านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้บูรณาการ STEM

ในการให้นักเรียนทำโครงการ ส่งผลให้นักเรียนสามารถถ่ายโอนความรู้และทักษะสู่การแก้ปัญหา ในสถานการณ์จริง และประยุกต์ใช้กับปัญหาใหม่ ๆ สอดคล้องกับ เทพกัญญา พรหมขัติแก้ว (2557) ที่ได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่มีประสิทธิภาพ คือ มีความมุ่งหมายที่จะสอนเนื้อหาสาระที่สำคัญเป็นเป้าหมายของการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวคิดหลักที่ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ และสอดคล้องกับ ทิศนา แชมมณี (2561) ที่ได้กล่าวว่า หลักการใช้โครงการหรือโครงการในการสอนตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อ และหลักการว่า การให้ผู้เรียนทำโครงการหรือโครงการ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะ กระบวนการในการสืบสอบและการแก้ปัญหาแล้ว ยังสามารถช่วยดึงศักยภาพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนออกมาใช้ประโยชน์ด้วย

3. จากผลการวิจัย พบว่า ผลของการประเมินความคิดสร้างสรรค์ ภายหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

จากการสังเกตนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรมตลอดการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนร่วมกันแบบกลุ่ม สอบถามบทเรียนล่วงหน้า ร่วมกันระดมสมอง ในการสืบค้นข้อมูล วางแผนออกแบบชิ้นงาน ทดสอบ ปรับปรุงแก้ไขชิ้นงานเมื่อพบข้อบกพร่อง พร้อมทั้งร่วมกันนำเสนอผลงานที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม สำหรับความสามารถในการคิดของนักเรียน ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ พัฒนามากขึ้นเมื่อฝึกทำกิจกรรมบ่อย ๆ ผ่านการทำกิจกรรมโครงการร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น 6 ขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นที่ 1 การกระตุ้น สร้างความสนใจและระบุปัญหา โดยครูเตรียมกิจกรรมที่จะกระตุ้นความสนใจของนักเรียนเพื่อดึงดูดให้นักเรียนสนใจใคร่รู้ เกิดการระดมสมองในการทำโครงการหรือกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งระบุปัญหาที่ต้องการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ขั้นที่ 2 การนำเสนอแนวคิดและวางแผน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ระดมสมองร่วมกันวางแผนในการออกแบบชิ้นงานตามสถานการณ์เงื่อนไขที่กำหนด โดยคิดออกแบบสร้างชิ้นงานที่มีความแปลกใหม่ไปจากบุคคลอื่น และไม่ซ้ำแบบใคร ออกแบบได้อย่างรวดเร็ว หลากหลายประเภท หลากหลายทิศทาง มีความยืดหยุ่นในเรื่องรูปแบบของชิ้นงาน วัสดุที่นำมาใช้ และประโยชน์ใช้สอย ซึ่งเป็นการฝึกและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดยืดหยุ่น ขั้นที่ 3 การปฏิบัติและดำเนินการแก้ปัญหาโดยสร้างชิ้นงาน เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในการทำชิ้นงานได้อย่างถูกต้องตรงตามประเด็นของสถานการณ์เงื่อนไข และปฏิบัติกิจกรรมทันตามเวลาที่กำหนด ซึ่งเป็นการฝึกความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ขั้นที่ 4 การทดสอบชิ้นงานและปรับปรุงแก้ไข โดยนักเรียนทำการทดสอบชิ้นงาน หากพบข้อบกพร่องให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขชิ้นงาน และเปิดโอกาสในการออกแบบหรือตกแต่งเพิ่มเติมใส่รายละเอียดในการสร้างชิ้นงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการฝึกและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ขั้นที่ 5 การเขียนรายงานและนำเสนอผลงาน โดยให้นักเรียนเขียนบรรยายในรูปแบบของรายงานโครงการ และการนำเสนอหน้าชั้นเรียน เพื่อให้ผู้อื่นรู้ถึงแนวคิด กระบวนการออกแบบ และวิธีการสร้างชิ้นงาน

ตามสถานการณ์ที่กำหนดอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการฝึกและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ และขั้นที่ 6 การประเมินผลและเผยแพร่ผลงาน เป็นการการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยประเมินโครงการจากชิ้นงานสร้างสรรค์เพื่อวัดความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานโดยการนำเสนอหน้าชั้นเรียนและผ่านสื่อโซเชียล

สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ เขียวมณี (2562) ที่พบว่า ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์นักเรียนหลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน อยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภสร ยลสุริยัน (2563) ที่พบว่า ผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบ STEM EDUCATION โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษายังทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จากการสร้างชิ้นงานตามสถานการณ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Scott (2012) ที่พบว่า นักเรียนที่สมัครใจเข้าเรียนร่วมแบบ STEM มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่านักเรียนระดับเดียวกันที่ไม่ได้เข้าเรียนร่วมแบบ STEM ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา เป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมในทุกขั้นตอน ร่วมกันวางแผนด้วยการระดมความคิด อภิปราย หรือจนได้ข้อสรุป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติออกแบบและสร้างชิ้นงานอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งยังสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนเมื่อต้องทำกิจกรรมโดยลำพัง เนื่องจากผ่านการทำงานแบบกระบวนการกลุ่มมาก่อน นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะเด่นของการเรียนรู้แบบโครงงานว่าเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ หรือการค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้ หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เลือกศึกษาตามความสนใจของตนเองหรือของกลุ่ม เป็นการตัดสินใจร่วมกันจนได้ชิ้นงานที่สามารถนำเสนอผลการศึกษาไปใช้ได้ในชีวิตจริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ ดังนั้นผู้สอนต้องสอดแทรกเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดลงในแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ควบคู่กัน โดยใช้กิจกรรมการปฏิบัติเป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าปกติ และนักเรียนไม่เคยผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษามาก่อน ในการออกแบบและสร้างชิ้นงานจะใช้เวลาค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงต้องใช้เวลาออกเหนือจากเวลาเรียนปกติ และผู้สอนต้องมีการวางแผนการปฏิบัติกิจกรรมการสอนที่ดี พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางเพื่อให้ได้ชิ้นงานที่มีคุณภาพและการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. ผู้สอนควรกระตุ้นความคิดให้ผู้เรียนคิดวางแผนและออกแบบชิ้นงานให้มีความหลากหลาย แปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบใคร ทั้งรูปแบบของชิ้นงาน วัสดุที่นำมาใช้ และคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย

4. ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา ผู้สอนต้องกระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ ให้กำลังใจผู้เรียนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเรียนและการทำกิจกรรม กล้าแสดงความคิดเห็น เพื่อส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษา มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม นอกจากนี้ผลของการประเมินความคิดสร้างสรรค์ภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มเช่นเดียวกัน ดังนั้นจากข้อค้นพบจึงเสนอแนะประเด็นเพื่อให้สามารถนำข้อมูลผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์รายวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นอื่น ๆ และเนื้อหาอื่น ๆ

2. ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์กับระดับชั้นอื่น ๆ และรายวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ และปฐมวัย เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาความคิดเห็น ความพึงพอใจ หรือเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดสะเต็มศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ทิศนา ขวมมณี. (2561). **ศาสตร์การสอน.** (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทพกัญญา พรหมขัติแก้ว. (2557). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.

นิตยสาร สสวท., 42(188): 14 - 17.

นงลักษณ์ เขียวมณี. (2562). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน.**

ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

- นภสร ยลสุริยัน. (2563). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบ STEM EDUCATION เพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น.** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2560). **สอนเด็กทำโครงงาน สอนอาจารย์ทำวิจัย ปฏิบัติการในชั้นเรียน.** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลือชา ลดาชาติ. (2565). **สะเต็มศึกษา นโยบาย ทฤษฎี และการปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณสา สายสว่าง. (2564). **ผลการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาร่วมกับทักษะปฏิบัติที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: ตถาตา พับลิเคชัน จำกัด. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://thesis.swu.ac.th/swuebook/h407867.pdf>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557). **ความรู้เบื้องต้นสะเต็ม.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.scimath.org/ebook-stem/item/13056-2023-06-15-02-13-03>
- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2558). **รายงานข้อเสนอเชิงนโยบายสะเต็มศึกษา (STEM Education) นโยบายเชิงรุกเพื่อพัฒนาเยาวชน และกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์.** กรุงเทพฯ: สำนักงานพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สุพรรณิ ขาญประเสริฐ. (2556). **การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21. นิตยสาร สสวท., 42(185): 10 - 13.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). **ก้าวแรก การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL).** กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ.รัตนะเทรตตั้ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอ่างทอง. (2565). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** <https://bit.ly/report-o-net-2564>

-
- อาทิตยา พูนเรือง. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง เอนไซม์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Diana, L. R. (2012). **Integrated STEM Education through Project-Based Learning**. [Online], Available: https://issuu.com/dlaboyrush/docs/integrating_stem_through_project_based_learning
- Nancy, B. H. (2007). Transporting Pedagogy: Implementing the Project approach in Two First-Grade Classroom. **Journal of Advanced Academics**. 18(4): 530 - 564.
- Scott, C. (2012). An Investigation of Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM) Focused High School in the U.S. **Journal of STEM Education**. 13(5): 30 - 39.

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย
โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

THE STUDY OF NEEDS ASSESSMENT ON THAI LITERATURE LEARNING
MANAGEMENT UTILIZING LOCAL WISDOM FOR TEACHER PROFESSIONAL
STUDENTS OF PHRANAKHON SI AYUTTHAYA RAJABHAT UNIVERSITIES

จันทร์จิรา ทาวิชา¹ และหนึ่งฤทัย ชวนะลิขิกร^{1*}
Janjira Havicha¹ and Nuengruethai Chavanalikhom^{1*}

Received : 6 July 2024

Revised : 14 August 2024

Accepted : 16 August 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลคือ อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการศึกษาข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.67 - 5.00 ประชากร คือ นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 27 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified})

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีความจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดีไทยและเข้าใจบริบทของท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณจากค่าเฉลี่ยด้านสภาพที่มีอยู่จริงมีระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านสภาพที่คาดหวังทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาจัดลำดับแยกเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹ Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: naamnueng37@gmail.com

องค์ประกอบด้านสภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified} 0.11) รองลงมาคือ ด้านการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (PNI_{modified} 0.09) และ อันดับที่ 3 คือ ด้านการวัดและประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย (PNI_{modified} 0.06)

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น / การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย / ภูมิปัญญาท้องถิ่น /
นักศึกษาวิชาชีพครู

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the needs assessment on Thai literature learning management abilities utilizing local wisdom for teacher professional students of Rajabhat Universities. This research is based on survey research. Using qualitative research methods by analyzing structured interviews (structured interviews). The key informants for the interview were lecturer in Thai language education 3 persons and expert teachers 3 persons, university advisors, and school advisors, totaling 7 persons. Using quantitative research methods, the data were collected by using the questionnaire about needs assessment on Thai literature learning management abilities utilizing local wisdom for teacher professional students of Rajabhat Universities. There are content validity and average (3.67-5.00) by rating scale. The population in this research consisted of fourth-year teaching students in the bachelor of education program, Department of Thai Language, Faculty of Education, 27 people. Using the purposive random sampling. Data analysis will be conducted qualitatively through content analysis and quantitatively using mean, standard deviation, and modified priority needs index (PNI_{modified}).

The results were as follows: Teacher professional students need to be promoted in the management of Thai literature learning by incorporating local wisdom to enhance their abilities in Thai literature education. According to qualitative data obtained from interviews with relevant stakeholders, it is suggested that managing the learning of Thai literature by incorporating local wisdom helps students understand the content of Thai literature and comprehend the local context. In alignment with the results of the quantitative data analysis, the actual conditions have lower levels than the averages in the expected conditions for every component. When considering the prioritized rankings for each component, it is found that the component related to the situation of managing Thai literature learning and the component related to organizing learning activities using local wisdom have the highest priority level (PNI_{modified} 0.11). Following that is the component related to the use of media in organizing learning activities using local wisdom

(PNImodified 0.09), and the third-ranked is the component related to assessing and evaluating the ability to manage Thai literature learning (PNImodified 0.06).

Keywords: Needs assessment / Thai literature learning management /
Local wisdom / Professional education students

บทนำ

การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของนักศึกษาวิชาชีพรู้ ถือเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ว่าด้วยเรื่องการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสมบูรณ์ครบทุกด้าน สามารถพัฒนาตัวเองเพื่อการเรียน การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อสามารถพัฒนานักศึกษาวิชาชีพรู้ให้ออกไปเป็นครูที่มีประสิทธิภาพแล้ว ก็จะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน นักศึกษาวิชาชีพรู้จึงต้องได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบทผู้เรียนและท้องถิ่น เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน บทบาทในการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทของท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้จากส่วนท้องถิ่นสู่ระดับสังคมและประเทศชาติจึงจะสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่กล่าวว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ มีคุณภาพ มีสมรรถนะ และเป็นสถาบันหลักที่บูรณาการองค์ความรู้สู่นวัตกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ” (สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2561: 8)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีบทบาทสำคัญในการผลิตและพัฒนาบัณฑิตครูที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตครูมีสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่งได้จัดทำรูปแบบการผลิตบัณฑิตครู (PTRU Model: Professional Teacher of Rajabhat University) โดยกำหนดสมรรถนะบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยราชภัฏไว้ 17 สมรรถนะโดยการบูรณาการศาสตร์สู่การสอน เป็น 1 ใน 17 ข้อที่มีความสำคัญเพราะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของผู้เรียนที่จะสามารถนำความรู้ในภาคทฤษฎีจากเนื้อหาวิชาที่เรียนไปปรับใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ไปฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาได้ โดยเฉพาะการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งเป็นพันธกิจสำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาก็เช่นเดียวกันได้เน้นการให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ระบุว่า “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน...” ทั้งนี้ ในสาขาวิชาการสอนภาษาไทย สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้รายวิชา คติชนวิทยา และรายวิชาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างลงตัว

สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันพบว่า ปีการศึกษา 2566 นักศึกษาวิชาชีพรู้ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เห็นได้จากผลคะแนนย้อนหลัง 3 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา

2564 - 2566 ในรายวิชาคณิตวิทยา นักศึกษาได้ผลการเรียนระดับดีมาก จำนวน 12 คน จากทั้งหมด 32 คน คิดเป็นร้อยละ 37, จำนวน 16 คน จากทั้งหมด 29 คน คิดเป็นร้อยละ 55, จำนวน 10 คน จากทั้งหมด 27 คน คิดเป็นร้อยละ 37 ตามลำดับ นอกจากนี้ในรายวิชาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย นักศึกษาวิชาชีพรู้อย่างขาดความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาวรรณคดีไทย เห็นได้จากผลคะแนนประเมินการสอบสอนในรายวิชาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาวิชาชีพรูส่วนใหญ่ได้คะแนนอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 10 คน จากทั้งหมด 27 คน คิดเป็นร้อยละ 37 จะเห็นได้ว่า นักศึกษาได้ผลการเรียนในระดับดีมากไม่ถึงร้อยละ 50 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้นักศึกษาวิชาชีพรูเมื่อได้ไปฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2566 พบปัญหาจากการสอบถามอาจารย์นิเทศก์ในสาขาวิชาการสอนภาษาไทยทั้ง 5 คน ที่ได้ประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพรูตามเกณฑ์คุรุสภา ครั้งที่ 1 - 3 ด้านการปฏิบัติงานในส่วนของสมรรถนะย่อยที่กล่าวถึงการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ โดยเฉพาะเนื้อหาวรรณคดีไทยที่เป็นเนื้อหาสอดคล้องกับการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ชัดเจนมากที่สุด ดังนั้น ระดับคุณภาพของคะแนนจึงอยู่เพียงระดับปานกลาง

ในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา นั้น การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสำคัญเพราะเป็นกระบวนการที่วิเคราะห์ความแตกต่างของสภาพที่มีอยู่จริงและสภาพที่คาดหวังอย่างเป็นระบบ จัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง ระบุเป็นความต้องการจำเป็นทำให้สามารถนำผลความต้องการจำเป็นไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กุลยา ตันติผลชีวะ (2546 : 75) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) หมายถึง กระบวนการประมาณการอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันปัญหา หรือสิ่งซึ่งหน่วยงานหรือบุคคลต้องการ เพื่อนำไปสู่การเลือกวิธีการแก้ปัญหาหรือการตอบสนองที่ตรงประเด็น ซึ่งกระบวนการประมาณการอย่างเป็นระบบเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลอย่างเจาะจงเพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริงที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้น เพื่อวิเคราะห์ว่า การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นประสบปัญหาใดบ้าง จึงต้องมีการประเมินความต้องการจำเป็นขึ้น

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้จึงเป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาวิชาชีพรู ซึ่งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยก็เป็นแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมตามบริบทของสังคมโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาที่เป็นเมืองมรดกโลกมีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักศึกษาวิชาชีพรูจะสามารถนำมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยได้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้น นอกจากนั้น นักเรียนจะได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ทำให้การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยมีประสิทธิภาพขึ้น การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำผลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทยและผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของนักศึกษาวิชาชีพครูในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 27 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาคหิตวิทยาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การศึกษาเชิงคุณภาพประกอบด้วยการสัมภาษณ์อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วย 5 ข้อ ดังนี้ 1) ท่านคิดว่า สภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร 2) ท่านคิดว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีลักษณะเป็นแบบใด 3) ท่านคิดว่า แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านใดบ้างที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย 4) ท่านคิดว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรใช้สื่อประกอบการสอนแบบใด และ 5) ท่านคิดว่า วิธีการวัดและประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูควรประเมินในลักษณะ/ รูปแบบและใช้เครื่องมือใด

ส่วนแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วย 7 ข้อ ดังนี้ 1) ท่านคิดว่า สภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยในปัจจุบันเป็นอย่างไร 2) ท่านคิดว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทย ควรมีองค์ประกอบสำคัญอะไรบ้าง 3) ท่านคิดว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทย ควรมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้อย่างไร 4) ท่านคิดว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีลักษณะเป็นแบบใด 5) ท่านคิดว่า แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านใดบ้างที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย 6) ท่านคิดว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรใช้สื่อประกอบการสอนแบบใด และ 7) ท่านคิดว่า วิธีการวัดและประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ควรประเมินในลักษณะ/ รูปแบบและ ใช้เครื่องมือใด

2. การศึกษาเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยการใช้แบบสอบถามนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 27 คน ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน แบ่งเป็นสภาพที่มีอยู่จริง และสภาพที่คาดหวัง

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การศึกษาเชิงคุณภาพประกอบด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยอาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ผลการประเมินความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหา พบว่าแบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทยมีความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.33 - 4.67 ส่วนแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ในระดับมาก (3.51 - 4.50) คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00

2. การศึกษาเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยการใช้แบบสอบถามตามรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านข้อมูลพื้นฐาน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ด้านการใช้สื่อโดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) ด้านการวัดและประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งหมด 18 ข้อ สอบถามนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำนวน 27 คนที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน แบ่งเป็นสภาพที่มีอยู่จริง และสภาพที่คาดหวัง ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามความต้องการจำเป็นจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 คน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านภาษาและวรรณคดีไทย และด้านการวัดและประเมินผล โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 121) พบว่าแบบสอบถามมีความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาอยู่ในระดับมาก (3.51 - 4.50) ถึงมากที่สุด (4.51 - 5.00) คือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.67 - 5.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมจำนวน 6 คน และใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูกับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ จำนวน 27 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2554: 121) โดยมีเกณฑ์ ดังนี้ ความคิดเห็นอยู่ระดับน้อยที่สุด (1.00 - 1.50), ความคิดเห็นอยู่ระดับน้อย (1.51 - 2.50), ความคิดเห็นอยู่ระดับปานกลาง (2.51 - 3.50), ความคิดเห็น

อยู่ระดับมาก (3.51-4.50), ความคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด (4.51 -5.00) และวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNImodified) ซึ่งเป็นการหาผลต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) แล้วหารด้วยค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) หรือ (I-D)/D

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNImodified)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ แบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ 1) ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ และ 2) ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

1. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วยอาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทยและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า สภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันมักเป็นการสอนที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลางโดยเน้นการท่องจำเนื้อหาจากหนังสือหรือตำรา ขาดการเชื่อมโยงกับบริบทสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในวรรณคดีไทยจึงทำให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การพาผู้เรียนออกไปเรียนรู้นอกสถานที่ที่แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับวรรณคดีไทย การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นจุดเด่นในพื้นที่มาใช้เป็นกรณีศึกษาหรือตัวอย่างในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย การเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้นำชุมชนมาถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวรรณคดีไทยโดยแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยอาจมาจากปราชญ์ชาวบ้าน หมอเพลงพื้นบ้าน พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน สมุนไพรพื้นบ้าน นาฏศิลป์พื้นบ้าน โบราณสถานหรือโบราณวัตถุในท้องถิ่น

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 2.1) การสร้างความรู้ 2.2) การแสวงหาความรู้ 2.3) การรวบรวมความรู้ 2.4) การจัดเก็บความรู้ 2.5) การแลกเปลี่ยนความรู้ 2.6) การนำความรู้ไปใช้ 3) ขั้นสรุปบทเรียน และ 4) ขั้นการสะท้อนผล

ส่วนการวัดและประเมินผลอาจใช้ได้หลายเครื่องมือ เช่น แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน การประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) โดยการใช้การถามตอบ การสะท้อนคิด ชิ้นงาน การนำเสนอการทำรายงาน และการประเมินหลังเรียน (Summative Assessment) โดยใช้แบบทดสอบความรู้ ทั้งที่เป็นปรนัยและอัตนัย การประเมินแบบสองทาง (ผู้สอนประเมินผู้เรียนหรือผู้เรียนประเมินผลงานของเพื่อนร่วมชั้นเรียน)

2. ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยการใช้แบบสอบถามถามนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็น โดยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่มีอยู่จริงกับสภาพที่คาดหวัง รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสภาพที่มีอยู่จริง สภาพที่คาดหวัง และผลการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

รายการ	สภาพที่มีอยู่จริง (D)		สภาพที่คาดหวัง (I)		ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	M	S.D.	$PNI_{modified}$ (I-D)/D	ลำดับความสำคัญ
สภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย	3.99	0.93	4.46	0.72	0.11	1
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.98	0.89	4.46	0.74	0.11	1
การใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.26	0.81	4.66	0.55	0.09	2
การวัดและประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย	4.24	0.87	4.49	0.69	0.06	3

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าเฉลี่ยในด้านสภาพที่มีอยู่จริงของทั้ง 3 องค์ประกอบ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.98-4.26 มีรายละเอียด ดังนี้ 1) สภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย มีค่าเฉลี่ย 3.99 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 3.98 3) การใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ย 4.26 และ 4) การวัดและประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยมีค่าเฉลี่ย 4.24

ส่วนค่าเฉลี่ยในด้านสภาพที่คาดหวังของทั้ง 3 องค์ประกอบอยู่ในระดับมากจนถึงมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.46 - 4.66 มีรายละเอียดดังนี้ 1) สภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย มีค่าเฉลี่ย 4.46 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่า 4.46 3) การใช้สื่อในการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.66 และ 4) การวัดและประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย มีค่าเฉลี่ย 4.49

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของทั้ง 4 องค์ประกอบในด้านสภาพที่มีอยู่จริงอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านสภาพที่คาดหวัง และเมื่อวิเคราะห์ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 4 องค์ประกอบ โดยการหาผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง (I) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่มีอยู่จริง (D) แล้วหารด้วยค่าเฉลี่ยของสภาพที่มีอยู่จริง (D) หรือ (I-D)/D พบว่า มีค่า $PNI_{modified}$ อยู่ระหว่าง 0.06 - 0.11 โดยองค์ประกอบด้านสภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยและองค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นอันดับที่ 1 มีค่า $PNI_{modified}$ 0.11 รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่า $PNI_{modified}$ 0.09 และอันดับที่ 3 คือ องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย มีค่า $PNI_{modified}$ 0.06

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรุ มหวิทยาลัยราชภัฏนี้ ได้นำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษาการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรุ มหวิทยาลัยราชภัฏ ดังนี้

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรุ มหวิทยาลัยราชภัฏพบว่า การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักศึกษาวิชาชีพรุ ดังจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของทั้ง 4 องค์ประกอบในด้านสภาพที่มีอยู่จริงมีระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในด้านสภาพที่คาดหวังในทุกองค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาตามลำดับของความต้องการจำเป็นโดยวิเคราะห์แยกเป็นรายองค์ประกอบก็พบว่า องค์ประกอบด้านสภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยและองค์ประกอบด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักศึกษาวิชาชีพรุยังไม่มีหลากหลายจึงไม่สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งอาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทยและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความคิดเห็นพ้องกันว่า สภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันยังยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางเน้นการสอนแบบบรรยาย ผู้เรียนเรียนรู้จากการท่องจำเนื้อหาจากหนังสือหรือตำรา ดังนั้น การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการพาผู้เรียนออกไปเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นจุดเด่นในพื้นที่มาเชื่อมโยงกับเนื้อหาในวรรณคดีไทยอาจช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดีไทยและเข้าใจบริบทของท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่อย่างถ่องแท้ยิ่งขึ้น จนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ สอดคล้องกับการศึกษานววิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้

ดั่งที่ วรวิทย์ นิเทศศิลป์ และชวลิต ขอดศิริ (2560: 290 - 293) ได้ศึกษา เรื่อง การบูรณาการการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา ผลการศึกษาพบว่า ด้านพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอนจากการให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูลศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยตรงในบริบทจริง ทำให้ผู้เรียนมีความภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการรักษาวัฒนธรรมล้านนา เกิดความสนใจใคร่รู้ ได้โอกาสสร้างสรรค์ออกแบบและผลิตชิ้นงาน ชลธิชา หอมทุ่ง และสมพร ร่วมสุข (2559: 1549 - 1560) ได้ศึกษา เรื่อง การสอนคติชนวิทยากับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนและการเสริมสร้างความภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ผลการศึกษาพบว่า การสอนคติชนวิทยาโดยการพาผู้เรียนไปเก็บข้อมูลภาคสนามนั้นเป็นวิธีสอนสำคัญที่ส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน คือ พัฒนาทักษะ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้ชีวิตในวัฒนธรรมข้ามชาติ ภาวิณี เดชเทศ (2559: 97 - 108) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 2 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสารผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการสื่อสารผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดี มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 74.41 และอยู่ในระดับดีมาก มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.27

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ควรมีการศึกษาและวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพรุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยนำผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพบว่า การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดีไทยและเข้าใจบริบทของท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณจากค่าเฉลี่ยด้านสภาพที่มีอยู่จริงมีระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านสภาพที่คาดหวังทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านสภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} 0.11$) เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวทางหรือออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง ตรงตามความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง ซึ่งจะเกิดประโยชน์และประสิทธิภาพในการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพรุ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีผลการศึกษาจากข้อมูลเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่าการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดีไทยและเข้าใจบริบทของท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณจากค่าเฉลี่ยด้านสภาพที่มีอยู่จริงมีระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยด้านสภาพที่คาดหวังทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านสภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมี

ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{\text{modified}} 0.11$) การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เช่น นักศึกษาวิชาชีพรุ่นในสาขาต่าง ๆ เพื่อขยายบริบทของการศึกษาและพัฒนาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความชัดเจนและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2546). การประเมินความต้องการจำเป็น. **สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. (หน้า 75 - 79). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชลธิชา หอมฟุ้ง และสมพร ร่วมสุข. (2559). การสอนคณิตชนวิทย์กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนและการเสริมสร้างความภูมิใจในภูมิปัญญาไทย. **Veridian E-Journal**. (9)2: 1549 - 1563.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภาวิณี เดชเทศ. (2559). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาการออกแบบการสอนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 2 ในการส่งเสริมสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการสื่อสารผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้โครงงานภาษาอังกฤษ. **วารสารครูพิบูล**. 3(2): 97 - 108.
- วรวิทย์ นิเทศศิลป์ และชวลิต ขอดศิริ. (2560). การบูรณาการการเรียนการสอนด้วยวิธีการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนา. **วารสารวิชาการธรรมทัศน์**. 17(3): 285 - 295.
- สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. (2561). **ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) (ฉบับปรับปรุง 11 ตุลาคม 2561)**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://epar.kpru.ac.th/contents/edms/EDMS-Doc-201905131557735366.pdf>. (2566, 5 มกราคม).

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความภักดีของลูกค้า ในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ในกรุงเทพมหานคร

THE RELATIONSHIP BETWEEN SERVICE QUALITY AND THE CUSTOMER LOYALTY THROUGH SERVICES OF SUPERSPORTS STORE CONSUMER IN BANGKOK

ศรินธร ไชยรัตน์^{1*}
Sarintorn Chaiyarat^{1*}

Received : 13 June 2024

Revised : 12 August 2024

Accepted : 14 August 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพการให้บริการและระดับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพการให้บริการกับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม มีระดับความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .978 โดยค่าระดับความเชื่อมั่นแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านคุณภาพการบริการมีระดับค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .981 และด้านความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports มีระดับค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .974 กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและเคยซื้อสินค้าในร้าน Supersports จำนวน 400 คน ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็นแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณภาพการบริการของร้าน Supersports มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 (S.D.=.861) และระดับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 (S.D.=.652) และเมื่อทำการทดสอบ ด้วยสถิติการสหสัมพันธ์เพียร์สัน พบว่า ปัจจัยคุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับสูง ทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การบริการ / คุณภาพการบริการ / ความภักดีของลูกค้า / ร้าน Supersports

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Faculty of Management Science, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage, Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: sarintorn@vru.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to examine the service quality factors and customer loyalty levels in using Supersports stores' services, and to investigate the relationship between service quality factors and customer loyalty among consumers in using Supersports stores' services. The quantitative approach was employed in this research. Moreover, the questionnaire was used as a data collection tool with the reliability value of .978. The reliability values were separated by each dimension as follows: the service quality had a reliability value of .981 and the customer loyalty had a reliability value of .974. The research sample consisted of 400 Bangkok residents with prior purchasing experience at Supersports stores. A multiple-stage sampling method was employed to select the research sample. The data were analyzed by statistical methods, which included mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation analysis.

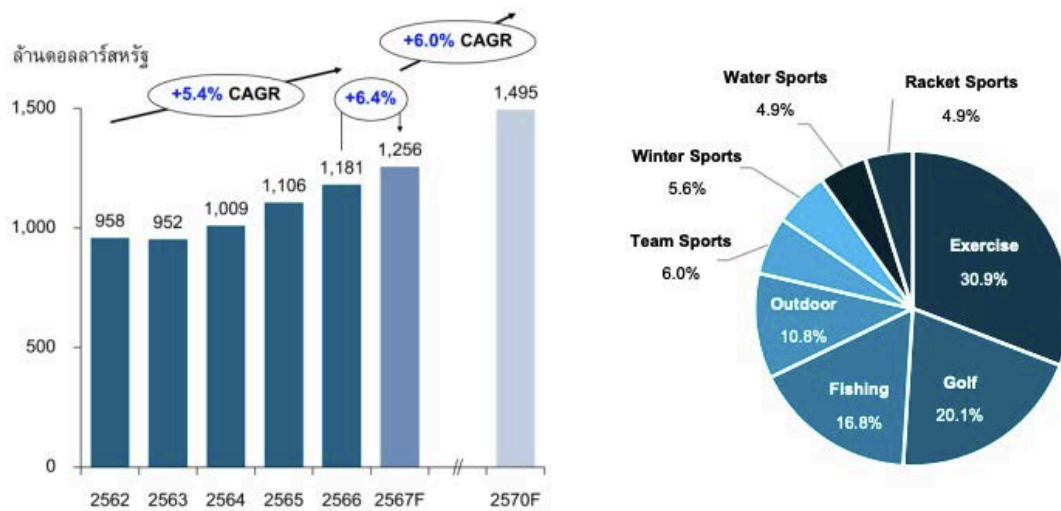
The results showed that the service quality factors of the Supersports stores score were at a high level with a mean score of 3.56 (S.D.=.861), and the customer loyalty levels among consumers in using Supersports stores' services in Bangkok were also at a high level with a mean score of 3.62 (S.D.=.652). Moreover, after analyzing Pearson's product-moment correlation, it was found that the service quality factors had a significant positive correlation with customer loyalty among consumers who had used the services of Supersports stores in Bangkok at a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Service / Service quality / Customer loyalty / Supersports Shop

บทนำ

การดำเนินธุรกิจสิ่งสำคัญที่ต้องมี คือการทำการกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนก่อให้เกิดความชื่นชอบในสินค้าของธุรกิจและเกิดการซื้อซ้ำหรือซื้อเป็นประจำ ทำให้ธุรกิจต้องมีการวางแผนการดำเนินธุรกิจของตนเองให้มีคุณภาพมากที่สุด จนสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นกับลูกค้า ส่งผลให้เกิดการซื้อซ้ำและบอกต่อกับลูกค้าคนอื่น ๆ ได้ และสิ่งหนึ่งที่ธุรกิจจำเป็นต้องนำมาใช้เพื่อสร้างความแตกต่างในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ คือ การนำการบริการเข้ามาสนับสนุนการขายสินค้าของธุรกิจ โดยมุ่งเน้นให้การบริการนั้นมีคุณภาพ เกิดประสิทธิภาพต่อการให้บริการกับลูกค้าทุกคน เพราะการบริการที่ดีมีคุณภาพย่อมทำให้ลูกค้าได้รับสิ่งที่ต้องการตรงกับสิ่งที่คาดหวังไว้หรือเหนือกว่าความคาดหวังของตนเอง จึงมีนักวิชาการอย่าง Parasuraman, Zeithaml, Berry (1988: 23) ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับแนวคิดด้านการบริการที่มีคุณภาพเพราะคุณภาพการบริการจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ของผู้รับบริการรวมถึงระดับความคาดหวังของผู้รับบริการกับการได้รับบริการที่เกิดขึ้นจริง ความคาดหวังของผู้รับบริการจะเกิดจากการได้รับข้อมูลบอกเล่าต่อ ๆ กันมา ประสบการณ์และความต้องการของผู้รับบริการเอง รวมถึงข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับมาทั้งทางตรงและทางอ้อม ถ้าการรับ

บริการดีกว่าหรือเท่ากับความคาดหวังจึงถือได้ว่าบริการนั้นมีคุณภาพ จึงเกิดเป็นแนวคิด SERVQUAL ขึ้นโดยเกี่ยวข้องกับ 5 มิติของการบริการ คือ 1) ความเป็นรูปธรรมของการบริการ 2) ความน่าเชื่อถือ 3) การตอบสนองความต้องการ 4) ความเชื่อมั่น และ 5) ความเข้าอกเข้าใจลูกค้า ซึ่งได้มีการนำแนวคิดนี้ไปใช้เพื่อประเมินคุณภาพการให้บริการของธุรกิจ ทำให้ธุรกิจหลาย ๆ ธุรกิจจึงควรมีการวางแผนกระบวนการให้บริการที่ดีเพื่อให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อลูกค้าตนเอง และเมื่อโลกเกิดภาวะวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้คนหันมาใส่ใจดูแลสุขภาพมากขึ้น ธุรกิจที่ได้รับโอกาสจากภาวะวิกฤตนี้อีกหนึ่งธุรกิจก็คือธุรกิจจัดจำหน่ายสินค้าประเภทกีฬา เนื่องจากคนหันมาดูแลสุขภาพและการออกกำลังกายเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ได้รับคามนิยม จากรายงานวิจัยธุรกิจธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ ได้รายงานถึงภาพรวมมูลค่าการตลาดอุปกรณ์กีฬาไทยในปี พ.ศ. 2567 โดยคาดว่าจะมีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 1,256 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2566 เฉลี่ยร้อยละ 6.0 ต่อปี เนื่องจากกระแสสุขภาพมีการขยายวงกว้างทำให้ความต้องการอุปกรณ์ออกกำลังกายและเล่นกีฬากลับมาเติบโตได้มากขึ้นแม้จะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิดและการปิดประเทศในช่วงปี 2563 - 2565 ที่ผ่านมา (วิจัยธุรกิจธนาคารแลนด์แอนด์เฮาส์, 2567) ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 ภาพรวมมูลค่าตลาดอุปกรณ์กีฬาประเทศไทยและสัดส่วนมูลค่าตลาดอุปกรณ์กีฬาปี พ.ศ. 2566 จำแนกรายประเภท
ที่มา: วิจัยธุรกิจธนาคารแลนด์แอนด์เฮาส์ (2567)

ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2566 ที่มีค่าใช้จ่ายด้านการกีฬา 7,054 บาทต่อปี โดยเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อรองเท้ากีฬา ค่าเสื้อผ้าและกางเกงกีฬา/ชุดกีฬา ค่าอาหารในระหว่างการชมกีฬา อาหารเสริม เป็นต้น (หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, 2567) รวมถึงกำลังซื้อในประเทศมีแนวโน้มที่จะฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปซึ่งมีการเติบโตในระดับ 2.7 -3.4% ต่อปี ในขณะที่กระแสการดูแลสุขภาพก็เข้มข้นขึ้นมากจนหนุนยอดขายสินค้าในหมวดที่เกี่ยวข้อง อาทิ อาหารเพื่อสุขภาพ ผักและผลไม้สด และกลุ่มสินค้ากีฬา (วิจัยธนาคารกรุงศรีอยุธยา, 2567) และสำหรับธุรกิจ

ด้านการกีฬาของประเทศไทย มีหนึ่งธุรกิจที่มีจำนวนสาขามากถึง 98 แห่งทั่วประเทศ และ 144 แพรนไชส์ ได้แก่ ร้าน Supersports ถือเป็นธุรกิจค้าปลีกสินค้ากีฬาอันดับต้นของประเทศดำเนินงานโดยกลุ่มบริษัท CRC Sport Co.,Ltd เป็นบริษัทโฮลดิ้งสำหรับผู้ค้าปลีกและผู้จัดจำหน่ายเสื้อผ้าและอุปกรณ์กีฬาที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยและเวียดนามเกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2540 โดยใช้ชื่อร้านคือ Supersports ที่มีการแบ่งการบริหารงานออกเป็น 3 ส่วน คือผู้ค้าปลีกอุปกรณ์กีฬา ผู้นำเข้าและจัดจำหน่ายแบรนด์ชั้นนำ (บริษัท ซุปเปอร์สปอร์ต จำกัด, 2567) แม้ว่าตลาดค้าปลีกอุปกรณ์กีฬาจะเติบโต หากแต่พฤติกรรมผู้บริโภคเกี่ยวกับกีฬามีแนวโน้มความเป็น Brand Loyalty ลดลง นิยมที่จะซื้อสินค้าหลากหลายแบรนด์ เนื่องจากผู้บริโภคสามารถหาแบรนด์สินค้ากีฬาใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้น ความภักดีในตราสินค้าลดลง ไม่ยึดติดกับแบรนด์ (บริษัทดับเบิล บี มีเดีย จำกัด, 2567) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความภักดีของลูกค้า ในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานด้านการให้บริการสำหรับธุรกิจค้าปลีกด้านการกีฬาในประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพการให้บริการและระดับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพการให้บริการกับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของงานวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและซื้อสินค้า ในร้าน Supersports

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและซื้อสินค้า ในร้าน Supersports ซึ่งมีขนาดประชากรไม่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณของ Cochran (1953) ทำให้มีขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384 ตัวอย่าง ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการประเมินผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 ตัวอย่าง มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยความน่าจะเป็นแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) คือ 1) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการจับฉลากเพื่อเลือกตัวแทนโดยคัดเลือกจาก 50 เขตในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งจับสลาก ได้จำนวน 5 เขต ได้แก่ ลาดพร้าว ลาดกระบัง ปิ่นเกล้า พระราม 2 และบางนา 2) กำหนดโควตาของกลุ่มตัวอย่างให้แต่ละเขต ๆ ละ 80 คน 3) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวกเพื่อเก็บแบบสอบถามกับผู้ตอบในบริเวณพื้นที่สาธารณะ อาทิ พื้นที่สาธารณะหน้าห้างสรรพสินค้า ตลาด พื้นที่สาธารณะของรถไฟฟ้าของแต่ละเขตที่ได้ทำการสุ่มในขั้นส่วนที่ 1 โดยผู้วิจัยจะมีคำถามคัดกรองก่อนให้ตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ตรงกับที่กำหนดไว้และเก็บจนครบจำนวน มีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 เดือน ตั้งแต่ ตุลาคม พ.ศ. 2566 - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ปัจจัยคุณภาพในการให้บริการของร้าน Supersports ประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านความมั่นใจในการให้บริการ และด้านความเข้าใจลูกค้า ส่วนที่ 3 ความภักดีของลูกค้าที่มาเข้าใช้บริการร้าน Supersports ประกอบด้วย การบอกต่อ ความตั้งใจจะซื้อ ความอ่อนไหวต่อราคา และการร้องเรียน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย คือ ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบเครื่องมือในรูปแบบของแบบสอบถาม โดยออกแบบจากการค้นคว้าข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ผลงานทางวิชาการ บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยของคุณภาพการให้บริการและความภักดีในตราสินค้า ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 ปัจจัยคุณภาพการให้บริการของร้าน Supersports จำนวน 22 ข้อ และส่วนที่ 3 ความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 ข้อ มีการสร้างคำถามโดยใช้การวัดระดับข้อมูลแบบอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นการวัดมาตราส่วนของคำถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับโดยให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว มีเกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ยดังนี้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2549)

$$\begin{aligned} \text{ช่วงความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

การแปลผลการวิจัยของลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภท อันตรภาคชั้น (Interval scale) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยในการอภิปรายผลโดยการคำนวณดังนี้

- 5.00 - 4.21 หมายถึง ความคิดเห็นมากที่สุด
- 4.20 - 3.41 หมายถึง ความคิดเห็นมาก
- 3.40 - 2.61 หมายถึง ความคิดเห็นปานกลาง
- 2.60 - 1.81 หมายถึง ความคิดเห็นน้อย
- 1.80 - 1.00 หมายถึง ความคิดเห็นน้อยที่สุด

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 คุณภาพการให้บริการกับความภักดีของลูกค้าที่เข้าใช้บริการในร้าน Supersports โดยใช้ทฤษฎี แนวคิด ผลการวิจัย ผลงานวิชาการ และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องนำมาใช้เพื่อสร้าง

แบบสอบถามแล้วนำไปให้ผู้มีความรู้ความสามารถ ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน ให้คำชี้แนะ ผู้วิจัยได้มีการแก้ไขเพื่อให้มีเนื้อหาที่มีสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และมีความเที่ยงตรงสำหรับการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ปัจจัยคุณภาพการให้บริการของร้าน Supersports และส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551)

2.2 การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะประชากรใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จึงทำการทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผลและนำข้อบกพร่องต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) ที่มีระดับความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .978 โดยแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านคุณภาพการบริการมีระดับค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .981 และด้านความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports มีระดับค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .974

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ปัจจัยคุณภาพการให้บริการของร้าน Supersports และส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพการให้บริการกับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครด้วยวิธีทางสถิติ การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product moment Correlation Coefficient) ด้วยค่า Sig. หากค่า Sig. น้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันโดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 ค่าลบคือแสดงความสัมพันธ์ทางลบหรือทิศทางตรงกันข้าม ค่าบวก แสดงความสัมพันธ์ทางบวกหรือทางเดียวกัน โดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่า (r)	ระดับความสัมพันธ์
0.50 - 1.00	มีความสัมพันธ์มาก
0.30 - 0.49	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
0.10 - 0.29	มีความสัมพันธ์น้อย
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยของงานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐและนิยมซื้อรองเท้ากีฬาและชุดกีฬาในร้าน Supersports

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการและความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ในกรุงเทพมหานคร ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตัวแปร	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
คุณภาพการให้บริการของร้าน Supersports	3.56	.861	ระดับมาก
ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ	3.53	.690	ระดับมาก
ด้านความน่าเชื่อถือ	4.01	.747	ระดับมาก
ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า	4.20	.704	ระดับมาก
ด้านความมั่นใจในการให้บริการ	4.40	.644	ระดับมากที่สุด
ด้านความเข้าใจลูกค้า	3.65	.672	ระดับมาก
ความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports	3.62	.952	ระดับมาก
การบอกต่อ	3.59	.622	ระดับมาก
ความตั้งใจจะซื้อ	3.61	.936	ระดับมาก
ความอ่อนไหวต่อราคา	3.58	.679	ระดับมาก
การร้องเรียน	3.51	.741	ระดับมาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ปัจจัยคุณภาพการให้บริการของ Supersports ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และเมื่อแยกออกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นใจในการให้บริการ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 (S.D. = .644) รองลงมา การตอบสนองต่อลูกค้า ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเข้าใจลูกค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 (S.D. = .704) และ 4.01 (S.D. = .747) 3.65 (S.D. = .672) และน้อยที่สุด ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 (S.D. = .690) ตามลำดับ และในส่วนระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และเมื่อแยกออกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความคิดเห็นในด้านความตั้งใจจะซื้อมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 (S.D. = .936)

รองลงมา การบอกต่อความอ่อนไหวต่อราคา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 (S.D. = .622) และ 3.58 (S.D. = .679) และน้อยที่สุดด้านการร้องเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 (S.D.=.741) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพการให้บริการกับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 สามารถสร้างสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานทางสถิติ :

H_0 : คุณภาพการให้บริการไม่มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

H_1 : คุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Correlation Coefficient)

คุณภาพการให้บริการของร้าน Supersports	ความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports				
		บอกต่อ	ตั้งใจซื้อ	อ่อนไหว	ร้องเรียน
ความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ	R	.825	.844	.839	.831
	Sig.	.000*	.000*	.000*	.000*
ด้านความน่าเชื่อถือ	R	.802	.800	.793	.801
	Sig.	.000*	.000*	.000*	.000*
การตอบสนองต่อลูกค้า	R	.859	.851	.844	.845
	Sig.	.000*	.000*	.000*	.000*
ด้านความมั่นใจในการให้บริการ	R	.853	.878	.878	.874
	Sig.	.000*	.000*	.000*	.000*
ความซื่อสัตย์ใจลูกค้า	R	.869	.881	.871	.876
	Sig.	.000*	.000*	.000*	.000*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Correlation Coefficient) พบว่า

ปัจจัยคุณภาพในการให้บริการของร้าน Supersports ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนองต่อลูกค้า ด้านความมั่นใจในการให้บริการ และความซื่อสัตย์ใจลูกค้ามีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ได้แก่ ด้านการบอกต่อ ความตั้งใจซื้อ ความอ่อนไหวต่อราคาและการร้องเรียนของผู้บริโภค

ในกรุงเทพมหานครมีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับ H_0 ปฏิเสธ H_1 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

ปัจจัยคุณภาพในการให้บริการของร้าน Supersports ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ด้านความตั้งใจซื้อมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .844 รองลงมา ความอ่อนไหวต่อราคาการร้องเรียน และการบอกต่อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .839 .831 และ .825 โดยมีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทิศทางเดียวกัน

ปัจจัยคุณภาพในการให้บริการของร้าน Supersports ด้านความน่าเชื่อถือ มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ด้านการบอกต่อมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .802 รองลงมา การร้องเรียน ความตั้งใจซื้อและความอ่อนไหวต่อราคา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .801 .800 และ .793 โดยมีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทิศทางเดียวกัน

ปัจจัยคุณภาพในการให้บริการของร้าน Supersports ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ด้านการบอกต่อมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .859 รองลงมา ความตั้งใจซื้อ ความอ่อนไหวต่อราคา และการร้องเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .851 .845 และ .844 โดยมีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทิศทางเดียวกัน

ปัจจัยคุณภาพในการให้บริการของร้าน Supersports ด้านความมั่นใจในการให้บริการ มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ด้านความตั้งใจซื้อและความอ่อนไหวต่อราคามากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .878 รองลงมา การร้องเรียน และการบอกต่อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .874 และ .853 โดยมีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทิศทางเดียวกัน

ปัจจัยคุณภาพในการให้บริการของร้าน Supersports ด้านความเข้าใจลูกค้า มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ด้านความตั้งใจซื้อมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .881 รองลงมา การร้องเรียน ความอ่อนไหวต่อราคา และการบอกต่อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .876 .871 และ .869 โดยมีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยคุณภาพการให้บริการและระดับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ผลการวิจัยคือ ปัจจัยคุณภาพการให้บริการของร้าน Supersports ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และเมื่อแยกออกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นใจในการให้บริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความภักดีในตราสินค้าร้าน Supersports พบว่า มีความตั้งใจจะซื้อมากที่สุดและน้อยที่สุด มีการร้องเรียนตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศริยาภรณ์ อัศวเศษฐ์และระบิล พันภัย (2565) พบว่า คุณภาพการบริการ

โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านความน่าเชื่อถือมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านสิ่งที่จับต้องได้ และด้านการตอบสนอง สอดคล้องกับงานวิจัยของสวารินทร์ อารยวรรณไชยาและสวัสดิ์ วรรณรัตน์ (2564) พบว่า คุณภาพการให้บริการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 (S.D.=0.46) รองลงมา ความภักดีต่อตราสินค้าในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 (S.D.=0.75) และน้อยที่สุดประสบการณ์ตราสินค้าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 (S.D.=0.63) สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ กลมปล้อง (2563) พบว่า มีระดับความคิดเห็นเรื่องคุณภาพการบริการด้านการตอบสนองและความเป็นรูปธรรมในระดับมาก ด้านความเอาใจใส่อยู่ในระดับปานกลาง และด้านความเชื่อมั่นในระดับน้อย ในส่วนของปัจจัยความภักดี พบว่า มีระดับความคิดเห็นด้านความอ่อนไหวต่อราคามากที่สุด และน้อยที่สุด ด้านพฤติกรรมการร้องเรียนตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สราลี อธิสุขาภรณ์ (2563) พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการด้านการตอบสนองลูกค้าและความเข้าใจและรู้จักลูกค้ามากที่สุดน้อยที่สุด ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการตามลำดับ และในเรื่องความภักดีของลูกค้า พบว่า ความภักดีของลูกค้าต่อการเข้าใช้บริการอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของ กนกวรรณ นาสมpong (2555) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการคือความสามารถในการที่ธุรกิจจะทำการตอบสนองสิ่งต่าง ๆ ให้กับลูกค้าได้ โดยสิ่งสำคัญที่สุดคือ การบริการนั้นต้องสร้างความแตกต่างได้เหนือกว่าคู่แข่งขั้นได้ โดยจะต้องเสนอคุณภาพการให้บริการให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า ดังนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการจัดการคุณภาพการให้บริการของตนเองให้เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าโดยเฉพาะการสร้างเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในการให้บริการซึ่งธุรกิจอาจใช้เครื่องมือการสื่อสารการตลาดเข้ามาช่วยเพื่อสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ซึ่งจะช่วยให้ลูกค้ามั่นใจ และสัมผัสถึงรูปธรรมที่ได้รับจากการบริการมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพการให้บริการกับความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports ผลการวิจัย คือ ในส่วนของปัจจัยคุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการร้าน Supersports อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพงษ์ โรจน์บุญมา และสุทธิภัทร อัครวิชัยโรจน์ (2566) พบว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้า บุคลิกภาพผู้บริโภคมีอิทธิพลต่อความภักดีต่อตราสินค้าของรองเท้ากีฬาผ้าใบ NIKE อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 สอดคล้องงานวิจัยของ อิศริยาภรณ์ อัครเวศน์ และระบิล พันภัย (2565) พบว่า คุณภาพการบริการด้านการตอบสนอง ด้านการรับประกันด้านการเอาใจใส่ รายบุคคลส่งผลกระทบต่อความภักดีในตราสินค้าวิดีโอโฮสติรมิ่งของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ทัศนคติและคุณภาพการบริการสามารถร่วมกันกำหนดทำนายความภักดีในตราสินค้าได้ร้อยละ 59.8 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดี กลั่นภักดี (2564) พบว่า การรับรู้คุณภาพการบริการมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลรวมสูงสุด 0.834 ทำให้ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ กลมปล้อง (2563) พบว่า ตัวแปรด้านคุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการสถานบริการฟิตเนส โดยตัวแปรด้านคุณภาพการให้บริการสามารถร่วมกันทำนายความภักดีต่อการใช้บริการโดยมีอำนาจการพยากรณ์ คิดเป็นร้อยละ 52.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ญาดา วังชิดกุลโรจน์ (2563) พบว่า คุณภาพการบริการมีความสัมพันธ์กับ

ความภักดีของผู้บริโภคในธุรกิจร้านขายยาในทิศทางเดียวกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Marta Frascuet, Marco Ieva, Alejandro Molla-Descals (2567) พบว่า การสร้างแรงบันดาลใจให้กับลูกค้า ช่วยให้ลูกค้าปลีกสามารถเพิ่มความตั้งใจในการซื้อสินค้าและความภักดีของลูกค้า การมีช่องทางที่หลากหลายในการเลือกซื้อสินค้าทั้งออนไลน์และออฟไลน์ สามารถเพิ่มความความแปลกใหม่ ประสบการณ์การช้อปปิ้งที่แข็งแกร่งในร้านค้าและออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อลงกรณ์ รักษาพรหมณ์ (2561) พบว่า คุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.01 และสอดคล้องกับแนวคิดคุณภาพการบริการของ Parasuraman, Zeithaml, Berry, (1988: 23) ที่ได้สร้างเครื่องมือที่ชื่อ SERVQUAL โดยมีมิติคุณภาพบริการออกเป็น 5 มิติ ได้แก่การบริการที่เป็นรูปธรรม ความน่าเชื่อถือ การตอบสนอง การเอาใจใส่ และการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ซึ่งทั้ง 5 มิติจะเป็นเครื่องมือที่ธุรกิจนำมาใช้เพื่อการเกิดคุณภาพในการบริการของธุรกิจได้

ดังนั้น จากผลการศึกษาพบว่า การให้ความสำคัญต่อคุณภาพการบริการของธุรกิจสามารถส่งผลให้เกิดความภักดีและใช้บริการร้าน Supersports ซึ่งสามารถอธิบายได้ใน 5 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการ สำหรับการบริการเป็นรูปแบบของสินค้าประเภทที่จับต้องไม่ได้ หากแต่ผู้ประกอบการต้องทำให้ผู้บริโภครู้สึกถึงรูปธรรมในการบริการของธุรกิจของตนเองโดยผ่านกระบวนการให้บริการที่พนักงานได้มอบให้กับลูกค้า เช่น การบริการที่สะดวกรวดเร็ว การใช้ช่องทางออนไลน์เข้ามาช่วยในการบริการทำให้ลูกค้าเกิดความสะดวกมากขึ้น การมีพื้นที่ในการทดลองสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ ซึ่งเมื่อเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการบริการที่มองเห็นเป็นรูปธรรม จะทำให้เกิดความภักดีในตราสินค้าได้ ทำให้เกิดเป็นความตั้งใจมาซื้อสินค้าของร้านมีการบอกต่อหรือแนะนำให้ผู้อื่นเข้ามาใช้บริการ ช่วยเพิ่มฐานลูกค้าให้กับธุรกิจ (ณัฐฐา อู่มานะชัย, 2556)

2. มิติด้านความน่าเชื่อถือ เกิดจากการที่ลูกค้าได้รับการบริการที่เป็นไปตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้ตั้งแต่ในช่วงของการตัดสินใจซื้อ ซึ่งความไว้วางใจนี้จะส่งผลทำให้ลูกค้ายอมรับในตราสินค้าได้ง่ายและจดจำได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้ประกอบการต้องมีกระบวนการในการบริการกับลูกค้าด้วยที่เหมาะสม ถูกต้องเพื่อให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือ และมีความตั้งใจที่จะมาซื้อสินค้าที่ของธุรกิจเป็นอันดับแรกเมื่อนึกถึงสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค (ณัฐจิรา อิมวิเศษ, 2558) และมีการบอกต่อกับผู้บริโภคอื่น ๆ ให้มาใช้บริการของธุรกิจ

3. มิติด้านการตอบสนองต่อลูกค้า เป็นความพร้อมทั้งในด้านการบริการความกระตือรือร้นในการให้บริการ สินค้าที่พร้อมจัดจำหน่าย เพื่อให้ลูกค้าได้รับการบริการที่มีคุณภาพ ทำให้ควรมีการวางแผนกระบวนการบริการที่รวดเร็วไม่ซับซ้อน มีช่องทางการชำระเงินที่หลากหลายให้ลูกค้าได้เลือกเพื่อความสะดวกในการชำระเงิน มีการสื่อสารทั้งช่องทางออนไลน์และออฟไลน์เพื่อสร้างความสะดวกต่อการตอบข้อสงสัยให้กับลูกค้า (ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย, 2567)

4. มิติด้านความมั่นใจในการให้บริการ คือ การที่พนักงานขายสามารถให้บริการรวมถึงการตอบคำถามในปัญหา หรือข้อสงสัยของลูกค้าได้อย่างครบถ้วนและถูกต้องทำให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจในข้อมูลที่ได้รับเมื่อลูกค้าได้รับข้อมูลหรือการบริการที่สามารถช่วยคลายข้อสงสัยต่อ

การซื้อสินค้าในร้านจะทำให้ลูกค้าเชื่อมั่นและมีความตั้งใจซื้อสินค้าในร้านได้ แม้ว่าจะมีการลดราคาของคู่แข่งก็ไม่สามารถดึงความสนใจของลูกค้าที่มีต่อแบรนด์ได้ (Jacob & Chestnut, 1978)

5. มิติด้านความเข้าใจลูกค้า ความสามารถในการเข้าถึงจิตใจหรือความต้องการของลูกค้าได้ตลอดเวลา เป็นอีกมิติที่ธุรกิจควรมีกระบวนการให้บริการให้สามารถเข้าถึงลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องของการสื่อสารที่เข้าใจได้ง่าย การที่ให้ลูกค้าเข้าถึงข้อมูลสินค้าได้หลากหลายช่องทาง ทำให้ลูกค้าได้เลือกซื้อสินค้าด้วยความสะดวกสบายและมีสินค้าที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า ทำให้ลูกค้าเกิดความตั้งใจซื้อสินค้าของธุรกิจ (Dick & Basu, 1994)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยคุณภาพการบริการที่จะทำให้เกิดความภักดีในตราสินค้าโดยธุรกิจควรให้ความสำคัญในการวางแผนกระบวนการให้บริการกับลูกค้าเพื่อให้บริการลูกค้าได้อย่างมีคุณภาพ และส่งผลให้เกิดความภักดี โดยมองผ่าน 5 มิติของ การบริการที่มีคุณภาพ ดังนี้

1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ธุรกิจควรเน้นการสร้างการบริการที่ดีเยี่ยม และแตกต่างจากร้านจำหน่ายอุปกรณ์กีฬาทั่วไป ควรมุ่งเน้นให้เป็นร้านจำหน่ายอุปกรณ์กีฬาที่สร้างสรรค์สร้างประสบการณ์ที่ดีในการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ อาทิ การไลฟ์สดเพื่อให้ลูกค้าได้มองเห็นสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ การสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดียในการสอบถามเกี่ยวกับสินค้าและการจัดเตรียมสินค้าให้กับลูกค้าล่วงหน้า เมื่อลูกค้ามาถึงหน้าร้านลูกค้าสามารถเห็นสินค้าโดยไม่ต้องรอนาน และไม่ผิดหวังกับการไม่มีสินค้าให้เลือกชม

2. ความน่าเชื่อถือ ธุรกิจมีการนำเสนอข้อมูลสินค้าอย่างตรงไปตรงมา การนัดหมายต้องเป็นไปตามที่ตกลงไว้

3. การตอบสนองต่อลูกค้า ธุรกิจต้องมีการให้บริการลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว แสดงถึงความกระตือรือร้นในการให้บริการกับลูกค้าอย่างเสมอภาค

4. ความมั่นใจในการให้บริการ มีการรับประกันคุณภาพสินค้า การให้ร้องเรียนผ่านช่องทางต่าง ๆ มีช่องทางในการสื่อสารกับลูกค้าได้ตลอดเวลา เช่น การแชทผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย การใช้ Auto chat เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์ได้ทันทีและสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า

5. ความเข้าใจใจลูกค้า การค้นหาถึงความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่องจะทำให้สามารถจัดเตรียมสินค้าที่เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าได้ การมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลายช่วยเพิ่มความสะดวกต่อการซื้อสินค้าให้กับลูกค้าได้มากขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญต่อคุณภาพการบริการในมิติทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความน่าเชื่อถือ การตอบสนองต่อลูกค้า ความมั่นใจในการให้บริการ และ

ความเข้าใจลูกค้าโดยผ่านกิจกรรมทางการตลาด หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริการของธุรกิจเพื่อก่อให้เกิดการกระตุ้น สร้างการจดจำ และสร้างความภักดีในตราสินค้าของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าภายในร้านค้าปลีกด้านการกีฬาเพื่อได้แนวทางในการวางแผนการจัดจำหน่ายสินค้าของทางร้าน
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อความต้องการเข้าใช้บริการร้านค้าปลีกด้านการกีฬา เพื่อได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการตลาดออนไลน์ให้ตอบสนองต่อพฤติกรรมผู้บริโภคซื้อสินค้าในยุคดิจิทัล
3. ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มในความต้องการของสินค้าประเภทกีฬาของธุรกิจค้าปลีกด้านกีฬาในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ กลมปล้อง. (2563). **คุณภาพบริการและส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการสถานบริการฟิตเนสในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต การจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐฐา อู่มานะชัย. (2556). **ผู้ทรงอิทธิพลในโลกออนไลน์กับพลังการบอกต่อ. วารสารนักบริหาร.** 33(3): 47 - 51.
- ณัฐจิรา อิมวิเศษ. (2558). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีในตราสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้า สตาร์เวลล์ ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- บริษัทดับเบิล บี มีเดีย จำกัด. (2567). **เจาะ 5 อินไซต์ต์ตลาดค้าปลีกกีฬาโต Supersport ชุมลิตส์โตร์ตั้งผู้ซื้อกลุ่ม Brand Loyalty ลดลง นิยมซื้อหลายแบรนด์.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.brandbuffet.in.th/2024/05/supersports-unveiled-3-key-strategies-new-brand-direction/>.
- บริษัท ซุปเปอร์สปอร์ต จำกัด. (2567). **เกี่ยวกับSUPERSPORTS.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.Supersportss.co.th/th/content/about-Supersportss>.
- พิมพ์ญาติ วังชินกุลโรจน์. (2563). **ผลกระทบของคุณภาพบริการต่อความภักดีผู้บริโภคของร้านขายยาในอำเภอเมืองเชียงราย. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- ภักดี กลั่นภักดี. (2564). **คุณภาพการบริการ กลยุทธ์การตลาดบริการ และความพึงพอใจต่อการบริการวิธีใหม่ที่ส่งผลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ใช้บริการสถานประกอบการสปาเพื่อสุขภาพระดับสากลในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.**

- รสสุคนธ์ แซ่เฮีย. (2556). **ปัจจัยพฤติกรรมการใช้บริการโรงแรม คุณภาพการบริการส่วนผสม การตลาดบริการ และคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าชาวต่างชาติ ที่ใช้บริการโรงแรมระดับห้าดาวแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย. (2567). **5 มิติคุณภาพการบริการ.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/SMEDevelopmentBank/photos/a.985956378124207/3612852002101285/>
- วิจัยธนาคารกรุงศรีอยุธยา. (2567). **แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2567-2569: ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/wholesale-retail/modern-trade/io/modern-trade-2024-2026>
- วิจัยธุรกิจธนาคารแลนด์แอนด์เฮ้าส์. (2567). **ภาพรวมธุรกิจจำหน่ายอุปกรณ์กีฬา.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.lhbank.co.th/getattachment/2e204d8f-7d11-4877-a646-c3f1f59c69e7/economic-analysis-Industry-Outlook-2024-Sports-equipment-retailer.>
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม.** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2549). **การวิจัยการตลาด.** กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สวารินทร์ อารยวรรณไชยา และสวัสดิ์ วรรณรัตน์. (2564). **ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความภักดีต่อตราสินค้าผ่านคุณภาพการบริการและประสบการณ์ตราสินค้า กรณีศึกษาสนามฟุตบอลหญ้าเทียม จังหวัดนนทบุรี. BU Academy Review.** 20(2): 55.
- สรลาลี ธีรสุชาภรณ์. (2563). **ปัจจัยที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าในการเข้าใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์.** สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). **การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC).** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329>.
- อลงกรณ์ รัชัฎพรพราหมณ์ ธนายุ ภูวิทยาธร และสุณีย์ ล่องประเสริฐ. (2561). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการ การสร้างคุณค่าตราสินค้ากับความจงรักภักดีต่อตราสินค้าของร้านกาแฟ. วารสารวิทยาการจัดการ.** 5(2):155.
- อิสริยาภรณ์ อัครเวศน์ และระบิล พันภัย. (2565). **ทัศนคติและคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความภักดีในตราสินค้าวิดีโอสตรีมมิ่งของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์.** 24(1): 1 - 2.
- Cochran, W. G. (1953). **Sampling Techniques.** New York: John Wiley & Sons.
- Dick, A. S., & Basu, K. (1994). Customer loyalty: toward an integrated conceptual framework. **Journal of the academy of marketing science.** 22(2): 99 - 113.

Jacob, J. & Chestnut, R. W. (1978). **Brand Loyalty Measurement and Management.**

New York: John Wiley and Sons.

Marta, F., Marco, L., Alejandro, M. D. (2024). Customer inspiration in retailing: The role of received novelty and customer loyalty across and online channels.

Journal of Retailing and Consumer Services. 76: 1.

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A Multiple-Item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Service Quality.

Journal of Retailing. 64(1): 12 - 40.

กลวิธีทางภาษาที่ใช้สร้างความขบขันในการทำนายดวงชะตา ของเฟซบุ๊กแฟนเพจโหรารัตนโกสินทร์

LINGUISTIC STRATEGIES USED TO CREATE HUMOR IN FORTUNE TELLING OF THE RATTANAKOSIN ASTROLOGER FACEBOOK FAN PAGE

สุพรรณณี เรืองสงค์^{1*} และพิชญานี เชิงศรี ไชยยะ¹
Supanee Ruangsong^{1*} and Pitchayanee Choengkeeree Chaiya¹

Received : 2 February 2024

Revised : 21 July 2024

Accepted : 3 August 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาเพื่อสร้างความขบขันที่ปรากฏในการทำนายดวงชะตา โดยการเก็บข้อมูลจากเฟซบุ๊กแฟนเพจโหรารัตนโกสินทร์ - The rattanakosin ที่เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กตั้งแต่มกราคม - มิถุนายน พ.ศ. 2566 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 116 ข้อความ ผลการศึกษาพบว่ากลวิธีทางภาษาที่ใช้สร้างความขบขันประกอบด้วยกลวิธีทางภาษาระดับคำและกลวิธีทางภาษาระดับข้อความ โดยที่กลวิธีทางภาษาระดับคำพบ 4 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำพ้อง การซ้ำคำ การใช้คำภาษาถิ่น และการใช้คำสัมผัส ส่วนกลวิธีทางภาษาระดับข้อความพบ 7 กลวิธี ได้แก่ การใช้ถ้อยคำเสียดสี การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน การใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ การกล่าวเกินจริง การอ้างถึง การตัดแปลงสำนวน และการใช้เนื้อเพลงประกอบคำทำนาย ซึ่งกลวิธีดังกล่าวทำให้เนื้อความน่าสนใจ ชวนติดตาม และยังสะท้อนให้เห็นถึงถ้อยคำภาษาที่สื่อถึงความขบขัน เพื่อแฝงเจตนาประชดประชันและเสียดสี

คำสำคัญ: กลวิธีทางภาษา / ความขบขัน / การทำนายดวงชะตา

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹ Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage, Pathum Thani Province

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Supanee.ruang@vru.ac.th

ABSTRACT

This research article aimed to study the linguistic strategies used to create humor in fortune telling. The data was collected through the rattanakosin astrologer facebook fan page which was posted through the online media facebook from January -June 2023. The total messages were 116. The findings revealed that the linguistic strategies used to create humor included word level linguistic strategies and text level linguistic strategies. At word level linguistic strategies were 4 linguistic strategies: synonym, repetition word, dialect word, and rhyme. On the other hand, at text level linguistic strategies were 7 linguistic strategies: sarcasm, connotation, metaphor, hyperbole, reference, idiom and the lyrics with the prophecies. These linguistic strategies made the content interesting and fascinating. Moreover, they reflected humor in an ironic and sarcastic way.

Keywords: Language strategies / Humor / Fortune telling

บทนำ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า เชื่อ หมายถึง เห็นตามด้วย มั่นใจ และไว้ใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 390) หากบุคคลใดรู้สึกเชื่อถือ เห็นตาม คล้อยตามความเชื่อนั้นอาจมีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการแสดงออก ความเชื่อเรื่องการทำนายดวงชะตาก็ถือเป็นความเชื่อหนึ่งที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ เหมือนการเก็บรวบรวมสถิติข้อสังเกตต่าง ๆ เป็นข้อมูลที่น่ามาใช้ทำนายว่า จะมีอะไรเกิดขึ้นในอนาคตเพราะความกระหายใคร่รู้เรื่องอนาคตที่ไม่มีใครสามารถล่วงรู้ได้จริงให้สามารถล่วงรู้ได้จากคำทำนาย ภาวะโลกปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งสภาพภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ จึงเป็นความท้าทายที่ทุกคนต้องเผชิญ เป็นความไม่แน่นอนที่อาจส่งผลกระทบต่อความเครียด การรับรู้คำพยากรณ์จึงเป็นเหมือนเข็มทิศช่วยวางแผนการดำเนินชีวิตให้ไปในทิศทางที่ได้รับผลกระทบจากเหตุสุดวิสัย สิ่งที่คุณควบคุมไม่ได้ให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้งานวิจัยของ เรวดี สกุลอารียะ (2552: 54 - 87) กล่าวถึงเหตุผลของคนดูดวง และบทบาทของนักพยากรณ์ในการช่วยเหลือด้านจิตใจ ไว้ดังนี้ 1) ต้องการคำตอบจากคำพยากรณ์อย่างแท้จริง 2) ใช้แทนการไปพบนักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์ 3) เพื่อพิสูจน์ความแม่นยำ อยากรู้อยากลองว่าคำทำนายแม่นยำจริงหรือไม่ มีคำอธิบายถึงสาเหตุที่ผู้คนเลือกเข้าหานักพยากรณ์ เพราะต้องการที่พึ่งทางใจเมื่อมีความทุกข์ ต้องการทราบอนาคตเพื่อลดความกังวล ต้องการเติมเต็มความมั่นใจในการตัดสินใจ ต้องการทราบแนวทางในการดำเนินชีวิต แนวทางของนักพยากรณ์มีหลายวิธี ได้แก่ 1) ใช้สถิติแก้ไขปัญหา 2) สร้างบุญกุศล 3) ให้แก้ตามดวงดาว 4) ให้เวลาปรับภาวะใจ 5) ใช้วาทศิลป์ลดความกังวล 6) ปฏิบัติธรรมนำปัญญา และ 7) เน้นจุดดี เน้นจุดด้อย

กิ่งแก้ว อุตถากร และธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (2537: 667, 687) แบ่งประเภทของความเชื่อไว้ 7 ประเภท นั่นคือ ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติ ความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดและการตาย ความเชื่อเกี่ยวกับการรักษาโรค ความเชื่อเกี่ยวกับการพยากรณ์ ความเชื่อเกี่ยวกับอาชีพ ความเชื่อเกี่ยวกับ

การสูญเสียและได้กลับคืน และความเชื่อเกี่ยวกับครว้เรือน ในที่นี้ได้ระบุไว้ว่า ความเชื่อเกี่ยวกับการพยากรณ์จัดแบ่งได้ 4 หมวดด้วยกัน ได้แก่ หมวดนรลักษณ์ศาสตร์ หมวดหัตถศาสตร์ หมวดไสยศาสตร์ และหมวดโหราศาสตร์ ทั้งได้ตั้งข้อสังเกตว่า การทำนายดวงชะตาก็คือวิธีการแก้ปัญหาให้แก่คนในสังคมนั่นเอง ความเชื่อเกี่ยวกับการทำนายดวงชะตาจึงเป็นความเชื่อที่มีคุณค่าต่อสุขภาพจิตของคนในสังคมประการหนึ่ง

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้ทำนายดวงชะตาหรือที่เรียกว่านักโหราศาสตร์เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อวิถีความเชื่อของคนในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีวิธีการทำนายดวงชะตาหลากหลายศาสตร์ ทั้งการทำนายดวงชะตาจากลายเส้นบนฝ่ามือ ทำนายจากลักษณะใบหน้า ทำนายจากวันเดือนปีเกิด ทำนายจากไผ่ยิบซี่ ทำนายจากลักษณะดวงดาว และอื่น ๆ ซึ่งโหราธิบดีโกสินทร์เป็นบุคคลหนึ่งที่ทำนายดวงชะตาจากลักษณะดวงดาว และเป็นผู้ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากการนำเสนอดวงชะตาผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจชื่อว่า โหราธิบดีโกสินทร์ - The rattanakosin เนื่องจากถ้อยคำภาษาที่ถ่ายทอดคำทำนายมีลักษณะโดดเด่น น่าสนใจ และชวนให้เกิดอารมณ์ขัน ซึ่งถือเป็นลักษณะเด่นของโหราธิบดีโกสินทร์ ดังเช่น

“ผู้ที่เกิดวันศุกร์ ซื้ข้าทะเล่าพลอย บอกเลิกแบบห่วย ๆ ยิ่งสวยยิ่งซ้า
ท่องไว้คนที่ใช้ไม่ต้องพยายาม.. ตรูขจันนี้ ตำแหน่งว่าที่เจ้าแก็เนี้ยต้องมา **ไม่ได้**
แต่เฮีย ได้เฮียก็ย้งดี!!”

(โหราธิบดีโกสินทร์ - The rattanakosin, 7 มกราคม 2566)

จะเห็นได้ว่ามีลักษณะภาษาที่สื่อถึงความขบขันด้วยการใช้การอ้างถึงชื่อละคร “ซื้ข้าทะเล่าพลอย” การซ้าคำว่า “ได้” การเล่นเสียงสัมผัสสระ “เฮีย - เฮีย” ทำให้เนื้อความน่าสนใจ และสร้างความขบขันให้แก่ผู้อ่าน จากการสร้างสรรค์ภาษาลักษณะเช่นนี้ถือเป็นความแตกต่างและแปลกใหม่จากการทำนายดวงชะตาแต่เดิม นอกจากนี้ลักษณะภาษาของโหราธิบดีโกสินทร์ยังใช้ถ้อยคำที่ต้องอาศัยการตีความ และมีลักษณะสื่อเจตนาประชดประชัน เสียดสี เปรียบเปรยผ่านการใช้ถ้อยคำที่สื่อความขบขัน แม้ว่าคำทำนายอาจจะสื่อในทางจะมีเคราะห์ อาจประสบกับโชคร้ายมากกว่าโชคดีแต่กลวิธีการทำนายดวงชะตาที่เป็นลักษณะเฉพาะ ทำให้มีจำนวนผู้ติดตาม 86,000 คน ด้วยคำขวัญที่ว่า “ดวงไทยไว้ใจโหราธิบดีโกสินทร์”

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขัน พบว่ามีผู้ศึกษาอยู่จำนวนหนึ่ง เช่น งานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด” ของ ฐาปนี สีทาจันทร์ และคณะ (2564) งานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างความตลกขบขันในนิทานก้อมอีสานออนไลน์” ของเกษสุดา จันทะชาติ และจารุวรรณ ธรรมวัตร (2564) งานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในนิทานก้อมพื้นบ้านอีสานช่องยูทูป THAI TALE” ของธีรพงศ์ มีโภาค (2564) นอกจากนี้งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาภาษาในการทำนายดวงชะตา ซึ่งเป็นการศึกษาภาพรวมของภาษาในการทำนายดวงชะตา และยังมีงานวิจัยที่ศึกษาภาษาด้วยการนำแนวคิดทางภาษาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ เช่น งานวิจัยเรื่อง “ภาษาหมอดูในสังคมปัจจุบัน” ของ กมลวรรณ ลูติเจริญรักษ์ (2550) งานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมพยากรณ์ดวงชะตา: การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์” ของ ชนกพร พัวพัฒนกุล (2556)

จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษากลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน และการศึกษาภาษาในการทำนายดวงชะตาอยู่บ้าง แต่จากการศึกษายังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษากลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในการทำนายดวงชะตา นอกจากนี้ สิ่งที่น่าสนใจคือศึกษาว่าการทำนายดวงชะตาควรมีลักษณะภาษาที่ตรงไปตรงมาและน่าเชื่อถือ แต่ลักษณะภาษาที่ปรากฏในโหราตโนโกสินทร์พบว่าเป็นถ้อยคำภาษาที่สื่อถึงอารมณ์ขันเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้สร้างความขบขันในการทำนายดวงชะตา เพื่อจะทำให้ทราบว่าลักษณะภาษาแบบใดที่ทำให้เกิดอารมณ์ขันปนการยั่วล้อผ่านเนื้อหาเกี่ยวกับการทำนายดวงชะตา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาเพื่อสร้างความขบขันที่ปรากฏในการทำนายดวงชะตาของเฟซบุ๊กแฟนเพจโหราตโนโกสินทร์ - The rattanakosin

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวคิดทางด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ ทฤษฎีการสร้างอารมณ์ขัน รวมถึงศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้สร้างความขบขัน และการทำนายดวงชะตา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแฟนเพจโหราตโนโกสินทร์ - The rattanakosin ที่เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊ก เนื่องจากมีลักษณะภาษาที่น่าสนใจ โดยเฉพาะการปรากฏเนื้อหาที่สื่อถึงความขบขันผ่านการใช้ภาษา นอกจากนี้เฟซบุ๊กแฟนเพจดังกล่าวยังมียอดผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก และมีเว็บไซต์ที่มีชื่อเสียงได้นำข้อมูลจากเฟซบุ๊กแฟนเพจไปเผยแพร่บนเว็บไซต์ของตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น เว็บไซต์สนุกดอทคอม เว็บไซต์กระปุกดอทคอม เว็บไซต์ไลน์ทูเดย์

2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม - มิถุนายน พ.ศ. 2566 รวมเป็นระยะเวลา 6 เดือน มีจำนวนทั้งสิ้น 116 ข้อความ โดยเลือกเฉพาะการทำนายดวงชะตาเท่านั้น ผู้วิจัยจะไม่วิเคราะห์ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นการประชาสัมพันธ์และข้อความที่เผยแพร่มาจากเฟซบุ๊กแฟนเพจอื่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในการสร้างความขบขัน โดยใช้หลักการทางภาษาและแนวคิดวจนปฏิบัติศาสตร์ประกอบการวิเคราะห์

การเรียบเรียงและนำเสนอข้อมูล

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเรียบเรียงและนำเสนอข้อมูล จากนั้นจึงสรุปและอภิปรายผลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้สร้างความซับซ้อนในการทำนายดวงชะตาในเฟซบุ๊กแฟนเพจ โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin พบทั้งกลวิธีทางภาษาระดับคำและกลวิธีทางภาษาระดับข้อความ กล่าวคือ กลวิธีทางภาษาระดับคำพบ 4 กลวิธี และกลวิธีทางภาษาระดับข้อความพบ 7 กลวิธี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลวิธีทางภาษาระดับคำ

กลวิธีทางภาษาด้านการใช้คำที่ปรากฏในเฟซบุ๊กแฟนเพจโหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin แบ่งได้เป็น 4 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำพ้อง การซ้ำคำ การใช้คำภาษาถิ่น และการใช้คำสัมผัส ดังนี้

1.1 การใช้คำพ้อง

คำพ้อง หมายถึง คำที่มีรูปหรือเสียงเหมือนกัน แต่ความหมายต่างกัน โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ คำพ้องรูป จะมีลักษณะรูปเขียนเหมือนกัน ออกเสียงเหมือนกัน แต่มีความหมายที่แตกต่างกัน และคำพ้องเสียง จะมีการออกเสียงของคำเหมือนกัน แต่รูปเขียนและความหมายแตกต่างกัน จากการศึกษาพบการใช้คำพ้องเสียงและคำพ้องรูปปรากฏในการทำนายดวงชะตา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“ลัคนาสีงห์ กัณย์ ธนู มังกร ...เป็นช่วงเวลาที่สับสนมาก สับสน”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 20 กุมภาพันธ์ 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนต้องการจะสื่อถึงลัคนาราศีที่ว่าในช่วงเวลานี้มีชีวิตที่ไม่สงบ โดยได้เลือกใช้คำพ้องรูปในการนำเสนอ คำว่า “สับสน” ในบริบทนี้เป็นคำสแลงมีความหมายว่า ตี โดนใจ ซึ่งมีการออกเสียงและมีรูปเขียนที่ตรงกับคำว่า “สับสน” หมายถึง ปะปนกันยุ่งไม่เป็นระเบียบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น.) ผู้เขียนตั้งใจที่จะสื่อความตรงข้ามกันเพื่อชวนให้เข้าใจความหมายผิด นำไปสู่การเกิดความซับซ้อน

ตัวอย่างที่ 2

“พฤษภ โลกนี้มันอยู่ยาก สนทนกันมากก็หลอกกันได้.. ถ้าเธอจะมาหลอก
ขอบอกว่าเราใส่พระ!!”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 27 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนต้องการจะสื่อถึงลัคนาราศีพฤษภที่มีแนวโน้มจะถูกผู้อื่นหลอกหลวง แต่ในบริบทนี้ผู้เขียนใช้คำพ้องรูปในการนำเสนอ คำว่า “หลอก” มีความหมายว่า ทำให้เข้าใจผิด สำคัญผิด นอกจากนี้ยังมีความหมายว่าทำให้ตกใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

ตัวอย่างที่ 3

“มีน ลุคไหนก็ไม่สดใสเท่าลูกไปหาเงิน.. ไม่ไหวบอกไหว เพราะเงินคือ
พระเจ้า คนเลยชอบเข้าวัดไปหาพระ..ได้เงินทองโชคลาภจากลูกหลานบริวารคน
อายุน้อยกว่า..”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 9 พฤษภาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนต้องการให้คำแนะนำแก่ลัคนาราศีมีนว่าต้องไปทำงานหาเงิน โดยเลือกใช้คำพ้องเสียง คำว่า ลุค ซึ่งเป็นคำทับศัพท์หมายถึงลักษณะ ส่วนคำว่าลูกหมายถึงเคลื่อนขึ้นจากที่นั่งหรือท่านอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) เป็นการใช้คำที่ออกเสียงเหมือนกัน แต่รูปเขียนและความหมายแตกต่างกัน

1.2 การซ้ำคำ

การซ้ำคำ หมายถึง การใช้คำที่มีเสียง รูป ความหมาย เหมือนกันมาเรียงไว้ใกล้กัน ในข้อความ จากการศึกษาพบการใช้คำที่ปรากฏไปแล้วในประโยคแรก นำมากล่าวซ้ำอีกในประโยคที่ตามมา เพื่อเน้นความหมายของคำให้มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

“เมษ ...ใกล้แล้ว ไม่ใช่ใกล้จะหมดความอดทนแล้ว แต่ใกล้จะพ้นเคราะห์แล้ว...”

(โหรารัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 15 มกราคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนซ้ำคำว่า “ใกล้” เพื่อเน้นว่าลัคนาราศีเมษเกือบจะผ่านพ้นเคราะห์กรรมในอีกไม่ช้า

ตัวอย่างที่ 5

“ผู้ที่เกิดวันจันทร์ ไม่ได้อยาก move on จากความรัก แต่อยาก move on จากความจน หรือว่าจริง ๆ แล้ว เราไม่เหมาะกับการถูกรัก แต่เราเหมาะกับการถูกห่วย!!”

(โหรารัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 23 มกราคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนซ้ำคำว่า “move on” ซึ่งในบริบทนี้หมายถึงการเคลื่อนออกไปจากสิ่งนั้น เพื่อเน้นย้ำความหมายถึงการกระทำที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นอกจากนี้ยังซ้ำคำที่เป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 6

“มิถุน โลกของเค้าคือแบงก์สีเทา แต่โลกของเราคือศรีธัญญา.. ความโลภทำให้คนเป็นบ้า อยากรได้ชื่อเสียงเงินทอง หน้าตาทางสังคม คิดเยอะจนหัวจะปวด”

(โหรารัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 26 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนซ้ำคำว่า “โลก” ซึ่งในบริบทนี้หมายถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของคนที่เกิดลัคนาราศีมิถุนและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของผู้อื่น

1.3 การใช้คำภาษาถิ่น

ภาษาถิ่น หมายถึง หมายถึง ภาษาย่อยของภาษาที่พูดกันตามท้องถิ่นต่าง ๆ มีลักษณะทางด้านเสียง คำ และประโยคที่สื่อความกันอย่างเข้าใจ จากการศึกษาพบการใช้ภาษาถิ่นเหนือและภาษาไทยถิ่นอีสาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

“สิงห์ 14 กุมภาพันธ์อยากได้ก็ดอกก็บอกนะ หมายถึงดอกบัวไหว้พระนะ
อย่าคิดเยอะ.. โสัดไม่จริงห้ามทัก เพราะเรารักคนง่าย.. ถึงไม่ได้แต่ะเอ๊ย แค่นี้
เฮียมาเป็น my valentine ก็ม่วนหลายอยู่เด้อ!!”

(โหรรัตน์โกสินทร์ - The rattanakosin, 2 กุมภาพันธ์ 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนนำคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานมาใช้ในการนำเสนอ
คำทำนาย นั่นคือคำว่า “ม่วนหลาย” หมายถึง สนุกมาก และคำว่า “เด้อ” เป็นคำลงท้าย หมายถึง
นะ

ตัวอย่างที่ 8

“เมฆ ถ้ามลงไม่ลงจะงมมาก.. อึดถึกทนยิ่งกว่าใคร เทพเจ้าแห่งความ
ตายยังว่าไม่ลง.. ต้องยอมรับชะที่ว่าเป็นคนหน้าด้าน ด้านไหนก็ร้าย!! ไหว้
องค์พระพิฆเนศ ยิ่งรวยได้มากกว่านี้ รวยแล้วรวยอีก รวยปะล้าปะเหลื่อ...”

(โหรรัตน์โกสินทร์ - The rattanakosin, 26 กุมภาพันธ์ 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนนำคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือมาใช้ในการนำเสนอคำ
ทำนาย นั่นคือคำว่า “ปะล้าปะเหลื่อ” หมายถึง มาก

1.4 การใช้คำสัมผัส

คำสัมผัส หมายถึง คำที่ออกเสียงคล้องจองอาจเป็นการสัมผัสพยัญชนะหรือสัมผัส
สระ ซึ่งจากการศึกษาพบการใช้คำที่ออกเสียงคล้องจอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

“ผู้ที่เกิดวันพุธ ที่ผ่านมาเสียทรงไปนิต หงุดหงิดไปหน่อย ตอนนี่ต้อง
เร่งทำมาหากินแล้ว.. ไม่มีเธอเหมือนขาดอะไรไป แต่ถ้าไม่มีเงินใช้ ขาดใจ
แน่นอน!!”

(โหรรัตน์โกสินทร์ - The rattanakosin, 7 มกราคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนใช้คำสัมผัสสระ อย่างนิต-หงิด และ ไป-ไม่-ใช้-ใจ เพื่อให้
เกิดความคล้องจองของถ้อยคำและเกิดความน่าสนใจของเนื้อหาที่มีการออกเสียงคำคล้องจองกัน

ตัวอย่างที่ 10

“ตุลย์ เลิกหงุดหงิดกับคนรอบข้าง แล้วหันมาใส่ใจสุขภาพตัวเองบ้าง..
คนอื่น เหว S แต่เราเอวเคล็ด ปวดหลังไม่ไหว66”

(โหรรัตน์โกสินทร์ - The rattanakosin, 26 กุมภาพันธ์ 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนใช้คำสัมผัสคำว่าเอสกับเคล็ด เพื่อให้เกิดความคล้องจอง
ของถ้อยคำ

ตัวอย่างที่ 11

“มังกร น่ารักไม่เท่าไร แต่หน้าใหญ่อะแนอน.. ถ้าหยุดเปย์
เมื่อไหร่ไม่ว่าไม่รัก แค่ขอหยุดพักไปหาเงิน.. จะได้ใกล้ชิดกับผู้หลักผู้ใหญ่
ได้เดินทางไกล ได้ไปต่างประเทศ”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 18 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนใช้คำสัมผัสสระคำว่า ไร - ใหญ่ และคำว่า รัก - พัก
เพื่อทำให้ข้อความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2. กลวิธีทางภาษาระดับข้อความ

กลวิธีทางภาษาด้านข้อความที่ปรากฏในเฟซบุ๊กแฟนเพจโหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin แบ่งได้เป็น 7 กลวิธี ได้แก่ การใช้ถ้อยคำเสียดสี การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน การใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ การกล่าวเกินจริง การอ้างถึง การตัดแปลงสำนวน และการใช้เนื้อเพลงประกอบคำทำนาย ดังนี้

2.1 การใช้ถ้อยคำเสียดสี

การใช้ถ้อยคำเสียดสี หมายถึง การใช้ภาษาในลักษณะกล่าวกระทบกระทั่งเปรียบเปรยเปรียบเปรย ประชดประชัน หรือเหน็บแนม ซึ่งเป็นลักษณะภาษาที่ไม่ได้สื่อความตรงไปตรงมา ต้องอาศัยการตีความ ซึ่งจากการศึกษาพบการใช้ถ้อยคำเชิงเสียดสี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 12

“มังกร ชอบงานบุญเป็นพิเศษ ชุคขาวจะได้ใส่บ่อย มูเตลูเข้าเส้น
เน้นไหว้พระไหว้เจ้า...”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 15 มกราคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนใช้ถ้อยคำเสียดสีในลักษณะที่กล่าวถึงลัคนาราศีมังกร ว่าเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับความเชื่อ และมักปฏิบัติตามความเชื่อทุกวิถีทาง ดังปรากฏคำว่า “มูเตลู” ซึ่งเป็นคำที่สื่อความหมายถึงความเชื่อ โหราศาสตร์ การเสริมดวง การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ

ตัวอย่างที่ 13

“มิน มงลงได้เป็นเทพประจำแท่นพิธิบวงสรวง ได้กลืนรูปควนเทียน
เมื่อไหร่ ต้องไปในทันใด...”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 15 มกราคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนใช้ถ้อยคำเสียดสีในลักษณะที่กล่าวถึงลัคนาราศีมิน ที่มีวิถีการดำเนินชีวิตเกี่ยวข้องกับความเชื่ออยู่เสมอ ดังปรากฏวลีที่ว่า เทพประจำแท่นพิธิบวงสรวง สะท้อนให้เห็นถึงการเสียดสี เหน็บแนม ที่สื่อว่าลัคนาราศีมินมักจะมี ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งลึกลับ สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมาก

ตัวอย่างที่ 14

“มีน บ่นว่าเงินไม่ค่อยมี กินใช้แต่ละที นึกว่าเศรษฐกิจดีไป.. ร้อนอะไร ไม่เท่าร้อนเงิน.. ฤกษ์ที่ดีที่สุดของปีนี้ คือ เลิกจน!!”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 27 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนใช้ถ้อยคำเสียดสีในลักษณะที่กล่าวถึงลัคนาราศีมีน ที่มักจะพร่ำบ่นว่าตนเองมีเงินไม่พอใช้ แต่ก็ใช้จ่ายเป็นจำนวนมากเสมือนมีฐานะร่ำรวยเป็นเศรษฐกิจ

2.2 การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน

การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (Verbal irony) เป็นถ้อยคำที่มีความหมายตรงข้ามกับความหมายตามรูปภาษา และเป็นวัจนกรรมต่าง ๆ ที่ละเมียดเงื่อนไขความจริงใจ (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 117) ซึ่งจากการศึกษาพบการใช้ถ้อยคำนัยผกผันในการทำนายดวงชะตา เพื่อสื่อเจตนาประชดประชัน และสร้างอารมณ์ขัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 15

“ตุลย์ 14 กุมภาพันธ์แล้วไง เราคนไทยรู้จักแต่มาฆบูชา.. ต้องทำบุญแบบไหน ถึงจะได้ใจเธอ.. จริง ๆ แล้วเป็นคนรักใคร่ยาก แต่ถ้าใครรวยมากก็พร้อมรักทันที!! กุหลาบไม่ต้องการ แค่อยู่ด้วยกันนาน ๆ ก็พอ..”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 2 กุมภาพันธ์ 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนไม่ได้สื่อความหมายตรงตามถ้อยคำที่ว่า “ตุลย์ 14 กุมภาพันธ์แล้วไง เราคนไทยรู้จักแต่มาฆบูชา” เนื่องจากคนไทยไม่ได้รู้จักเพียงวันมาฆบูชาตามที่ปรากฏในข้อความ แต่ต้องอาศัยการตีความจากบริบท จึงสามารถตีความได้ว่าวันที่ 14 กุมภาพันธ์เป็นวันแห่งความรัก ซึ่งลัคนาราศีตุลย์ไม่ต้องการที่จะให้ความสำคัญกับวันดังกล่าว ฉะนั้นจึงกล่าวอย่างมีเจตนาเพื่อประชดประชันว่าลัคนาราศีตุลย์ไม่สนใจเกี่ยวกับวันแห่งความรัก

ตัวอย่างที่ 16

“พิจิก (ดาวมฤตยู ภพปัตนิ) คนมีคู่ดูแลกันให้ดี โดยเฉพาะสุขภาพ.. คนโสด โปรดโหลตน้ำมันพรายให้เต็มถัง ระวังวิวาทต้องลั่นแล้ว คนเหงาจะพบคู่เวรคู่กรรม สายฝอคือนิพพาน ยิ่งมอยิ่งหล่ออยากหอกลับบ้าน อยากได้จัดไป..”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 7 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนไม่ได้สื่อความหมายตรงตามถ้อยคำที่ว่า “คนโสด โปรดโหลตน้ำมันพรายให้เต็มถัง” แต่เป็นการสื่อว่าให้คนโสดเตรียมความพร้อม เพราะคนที่ถูกใจจะเข้ามาในชีวิต ซึ่งเป็นการกล่าวที่มีเจตนาเพื่อให้เกิดความขบขัน

ตัวอย่างที่ 17

“เมฆ ตอนที่โจรปิดเมืองปล้น ใครร่ำรวยได้ทีปจากโจร.. รอบ 1 ปี ต่อจากนี้ ยินดีด้วย คุณผ่านเข้ารอบชิงชนะเลิศ.. อยากมีเงิน อยากมีหน้ามีตา อยากไปเที่ยวต่างประเทศ ฝึกพูด “ทั้งร้านเท่าไร” ต่อไปได้เลย”

(โหรารัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 29 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนไม่ได้สื่อความหมายตรงตามถ้อยคำที่ว่า “ฝึกพูด “ทั้งร้านเท่าไร” ต่อไปได้เลย” แต่เป็นการสื่อว่าจะมีเงินทองมากมายเข้ามา ซึ่งเป็นการกล่าวที่มีเจตนาเพื่อให้เกิดความขบขัน

ตัวอย่างที่ 18

“6 ลัคนา ที่ได้รับบัตรเชิณสุวรรณค์ คือ ลัคนาเมฆ มิถุน สิงห์ ตุลย์ ธนู และ กุมภ์ ผู้ที่กำลังอึดอัดคับข้องใจ สู้ชีวิตแต่ชีวิตสู้กลับหนักมาก เลือกลงแล้วแต่ไม่ได้ อยากให้เทวดาช่วยเหลือ อยากมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองดวงชะตาอย่าพลาด “ทำบุญไหว้พระ” แล้วกระซิบบอเทวดาตามเวลาฤกษ์ยามยามดี..”

(โหรารัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 30 พฤษภาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนไม่ได้สื่อความหมายตรงตามถ้อยคำที่ว่า “6 ลัคนาที่ได้รับบัตรเชิณสุวรรณค์” เพราะการได้รับบัตรเชิณสุวรรณค์ มักจะเป็นการได้รับโอกาสที่ดี ได้รับเกียรติให้เข้าร่วมงาน แต่ในคำทำนายดวงชะตานี้ หมายถึง จะได้รับความโชคร้าย ซึ่งเป็นการกล่าวที่มีเจตนาเพื่อประชดประชัน

2.3 การใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ

การใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ หมายถึง การเปรียบเทียบลักษณะของสิ่งหนึ่งเหมือนกันอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อทำให้เนื้อความกระชับ และเกิดจินตภาพจากการอ่าน ซึ่งจากการศึกษาพบการใช้ถ้อยคำที่เชิงความเปรียบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 19

“ลัคนาเมฆ ตุลย์ กุมภ์ มิถุน 7 ปีที่ผ่านมา..ถูกเทพเจ้าแห่งความตาย มาทำให้ละลายโดนสาปให้ตายแล้วตายอีก.. ชีวิตเหมือนตกรอกเหวลึกที่หาทางขึ้นไม่ได้.. เช็ดขยาดกับ “ความทุกข์” หรือยัง..”

(โหรารัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 20 กุมภาพันธ์ 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนใช้ถ้อยคำในลักษณะเปรียบเทียบดังปรากฏข้อความที่ว่า “ชีวิตเหมือนตกรอกเหวลึกที่หาทางขึ้นไม่ได้” ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างชีวิตที่ไม่สมหวังกับนรก เพื่อสื่อความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 20

“เมฆ (ดาวมฤตยู ภูพุดมฤ) อายุน้อยนิด แต่บทเรียนชีวิตหนากว่า
พระไตรปิฎก.. หมดเคราะห์หมดโคกแล้ว จัดว่าเป็นคนดวงดี (ดีที่ยังไม่ตาย)
ให้ค่อยเป็นค่อยไป แผลเป็นยังไม่หาย อย่าเพิ่งดีด้า เกรงใจเทวดาบ้าง!!”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 7 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนใช้ถ้อยคำในลักษณะเปรียบเทียบระหว่างบทเรียนจำนวนมากที่ได้รับจากการดำเนินชีวิตกับคัมภีร์พระไตรปิฎกที่มีลักษณะเป็นเล่มหนาเพราะรวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าครบทั้ง 3 หมวด ได้แก่ พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก ทำให้เห็นภาพมากยิ่งขึ้น และทำให้เห็นภาพอย่างชัดเจนว่าบทเรียนของชีวิตที่ผ่านมามีจำนวนมากเพียงใด

ตัวอย่างที่ 21

“สุดยอดพระคาถา!! เสริมดวงชะตา เดินทางปลอดภัยไร้อุบัติเหตุ
อาจารย์ขอให้ลูกศิษย์ทุกท่าน เดินทางกลับบ้านไปพบกับความรักความอบอุ่น
ของครอบครัวด้วยความปลอดภัย..อากาศแปรปรวน ร้อนจัดสลับฝนฟ้า
คะนอง อีก 2 วัน จะเกิดฟ้าร้องฟ้าผ่า ดูแลตัวเองดี ๆ รุ่นนี้ ะไหล่หายาก!!”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 12 เมษายน 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนใช้ถ้อยคำในลักษณะเปรียบเทียบสภาพร่างกายของคนชราว่าเหมือนอะไหล่ยนต์ที่ผลิตมายาวนานจนหาอะไหล่เปลี่ยนยาก

ตัวอย่างที่ 22

“ผู้ที่เกิดวันศุกร์ “คิดดี ทำดี พูดดี” ให้มาก โดยเฉพาะ “ปาก” ไม่
ชอบใจใคร จะไปเที่ยววิจารณ์กตจกเค้าตามอำเภอใจไม่ได้ จะทำตัวเป็นคน
“ปีไก่” ต้องรู้ไว้ว่า ปีไก่เป็นปีขง เดี่ยวจะเดือดร้อน”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 23 เมษายน 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนใช้ถ้อยคำในลักษณะเชิงเปรียบเทียบระหว่าง พฤติกรรมของมนุษย์ที่มักจะวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นเหมือนกับกริยาทำทางการจัดหาอาหารของไก่

2.4 การกล่าวเกินจริง

การกล่าวเกินจริง หมายถึง การกล่าวถ้อยคำที่ไม่สามารถเกิดเหตุการณ์นั้นขึ้นจริงได้ แต่เป็นการกล่าวเพื่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกในความหมายของถ้อยคำให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจากการศึกษาพบการกล่าวถ้อยคำเกินจริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 23

“ผู้ที่เกิดวันพุธ (กลางคืน) สิ่งศักดิ์สิทธิ์เรียกหา ไปเข้าเฝ้าเทวดา สักหน่อยมัย ทุกวันนี้คนก็เข้าใจว่ามีองค์ทรงพระขลังอยู่แล้ว อีกนิดจะเป็นไรไป รวยเมื่อไหร่อย่าอิจฉากัน!!”

(โหรารัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 12 กุมภาพันธ์ 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนกล่าวเกินความเป็นจริง โดยแนะนำให้ผู้เกิดวันพุธไปเข้าเฝ้าเทวดา ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง

ตัวอย่างที่ 24

“ศุภร์เดิม ราศีเมษ (ประ, อัจจาภิมุข) พูดถึงความรักแล้วดีดแรงยิ่งกว่ากินกระทิงแดงสิบขวด สบตาคนหน้าตาดีครั้งใด หัวใจดับไตไส้พุงก็พากันสั้นห้วนไหว เพื่อนฝูงถึงกับสายหน้าระอาใจในความคลั่งรัก.. สมองสับสน วุ่นวาย หวาดระแวงบ่อย ทะเยอทะยานเรื่องการเงิน หาเงินเก่ง..”

(โหรารัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 15 กุมภาพันธ์ 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนกล่าวเกินความเป็นจริง เนื่องจากดับไตไส้พุงไม่สามารถมีลักษณะสั้นไหวได้เมื่อมีคนกล่าวถึงความรัก เป็นลักษณะที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง การกล่าวเกินความจริงเช่นนี้ทำให้เนื้อหาเกิดความน่าสนใจและสร้างความขบขันให้กับผู้อ่าน

ตัวอย่างที่ 25

“มิถุน โขคดีมีโอกาสรับทรัพย์ แต่จะเป็นทุกขลาภ หืดขึ้นคอ บุญหล่นทับเท้าบวม อยากรู้คนมาช่วยพุงมัย!!”

(โหรารัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 9 พฤษภาคม 2566)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนกล่าวเกินความเป็นจริง เนื่องจากบุญไม่สามารถที่จะทับเท้าจนบวมได้ แต่เป็นการสื่อความว่าจะมีโชควาสนาเข้ามาเป็นอย่างมาก

2.5 การอ้างถึง

การอ้างอิง หมายถึง การนำตัวละครในละคร ภาพยนตร์ หรือเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสังคมมากล่าวประกอบเนื้อความ ซึ่งจากการศึกษาพบการอ้างถึงลักษณะดังกล่าวประกอบการทำนายดวงชะตา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 26

“พฤษภ (ดาวมฤตยูทับลัคนา) หากคุณมีดาวประจำตัว เป็นดาวมฤตยู (๐) ถือเป็นดวงมหาเฮง ได้ชมทรัพย์จากเจ้าคุณปู่ ปรารถนาสิ่งใดและได้เริ่มเตรียมการไว้แล้ว “โลกทั้งใบให้เธอคนเดียว” ร้อยล้านพันล้านไม่ใช่เรื่องไกลเกินฝัน..”

(โหรารัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 7 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้อ้างถึงชื่อภาพยนตร์เรื่อง “โลกทั้งใบให้เธอคนเดียว” เพื่อให้สอดคล้องกับบริบท เนื่องจากคำทำนายได้กล่าวไว้ว่าสิ่งที่ปรารถนาและทรัพย์สมบัติจะตกเป็นของลัคนาราศีพฤษภแต่เพียงผู้เดียว

ตัวอย่างที่ 27

“พิจิก นางเอก “คมพยาบาท” ความอิจฉาริษยา ความคั่งแค้นในใจ ทำให้คนดีกลายเป็นผีบ้า ทำไมจิตใจถึงได้สับสนวุ่นวายขนาดนี้”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 26 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้อ้างถึงนางเอกจากละครเรื่อง “คมพยาบาท” ที่มีลักษณะสวยหวาน หัวอ่อน แต่อาจทำให้ลัคนาราศีพิจิกเปลี่ยนแปลงบุคลิกได้จากสิ่งที่มากระทบอารมณ์

ตัวอย่างที่ 28

“กันย์ เป็นคนสู้ชีวิตมาก หนี้ก็ต้องใช้ เงินก็ต้องออม หมอนทอง ก็ต้องกิน.. โหดกว่าแอมไฮยาไนต์ โหดกว่าแดดเมืองไทย ก็รายจ่ายแต่ละเดือนนี้แหละ!!”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 3 พฤษภาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้อ้างถึงคดีของผู้ต้องหาชื่อ แอม ซึ่งเป็นคดีที่ได้รับความสนใจอย่างมาก เพราะแอมได้วางยาผู้คนมากมายด้วยการใช้สารไฮยาไนต์ สื่อมวลชนจึงตั้งฉายาให้ว่า “แอมไฮยาไนต์” คำทำนายนี้เป็นการนำเหตุการณ์ในข่าวมาประกอบคำทำนาย

2.6 การดัดแปลงสำนวน

การดัดแปลงสำนวน หมายถึง การนำสำนวนไทย สุภาษิต คำพังเพย รวมถึงสำนวนภาษาที่ใช้ในภาษาไทยมาดัดแปลงเป็นสำนวนใหม่ จากการศึกษาพบการดัดแปลงสำนวนไทย เพื่อสร้างความขบขันให้กับเนื้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 29

“ผู้ที่เกิดวันพฤหัสบดี ...กุหลาบย่อมมีหนาม หลิงงามย่อมมีพุง อะไรไม่ดีก็ช่างมันเถอะนะ แค่มั้หมูกระทะเราก็มั้ชีวิตต่อไปได้!!”

(โหรรัตนโกสินทร์ - The rattanakosin, 23 มกราคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำสำนวนภาษามาดัดแปลงจากเดิมคือ “กุหลาบงามย่อมมีหนามแหลม” เป็นคำเปรียบเปรยที่ใช้กับสิ่งที่สวยงาม แต่มีอันตราย นำมาดัดแปลงเป็น “กุหลาบย่อมมีหนาม หลิงงามย่อมมีพุง”

ตัวอย่างที่ 30

“กรกฎ สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในออฟฟิศ การงานเปลี่ยนแปลง
ตลอดเวลา หัวจะปวด.. ปากบอกไม่เป็นไร แต่ในใจก็ไม่ค่อยไหวแล้วนะ”

(โหรรัตน์โกสินทร์ - The rattanakosin, 27 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำสำนวนไทยที่ว่า “สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ” มีความหมายว่าความสุขที่เกิดจากการทำความดี หรือความทุกข์ที่เกิดจากการทำความชั่ว ย่อมอยู่ในใจของผู้ทำเอง โดยนำสำนวนดังกล่าวมาดัดแปลงเป็น “สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในออฟฟิศ”

2.7 การใช้เนื้อเพลงประกอบคำทำนาย

การใช้เนื้อเพลงประกอบคำทำนาย หมายถึง การใช้เนื้อเพลงมาใช้ในการทำนายดวงชะตา ซึ่งจากการศึกษาพบการใช้เนื้อเพลงในเนื้อความ เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้อ่าน และทำให้นื่องานมีสีสันมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 31

“ผู้ที่เกิดวันอาทิตย์ โดนัทยังมีรูแล้วเมื่อไหร่จะมีใจ ความโรแมนติก
ไม่รู้หายไปไหน ถึงจะไม่มีคนเข้าใจ โปรดจงรู้ว่าคุณยังมี “งาน”...”

(โหรรัตน์โกสินทร์ - The rattanakosin, 23 มกราคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำส่วนหนึ่งของเนื้อเพลง Stand by หล่อ ของวง New Country มาประกอบคำทำนายที่ว่า “โดนัทยังมีรูแล้วเมื่อไหร่จะมีใจ” เพื่อให้เนื้อความชัดเจนและมีสีสันมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 32

“สิ่ง รังหารักมาอ่อนใจ ถึงเวลาได้พบคนที่ใช่สายเปย์สักที..
“อยู่ต่อเลยได้มั๊ย” ชอบก็เปิดใจไว้แล้วไปต่อ.. ถ้าไม่ชอบก็ปิดไฟ แล้วไป
ท่องเที่ยว ไปรูดงค์ ไปปฏิบัติธรรม”

(โหรรัตน์โกสินทร์ - The rattanakosin, 29 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำส่วนหนึ่งของเนื้อเพลงอยู่ต่อเลยได้ไหม ของสิงโต นำโชค มาประกอบคำทำนายที่ว่า “อยู่ต่อเลยได้มั๊ย” เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 33

“กันย์ Down Trend Graph แนวโน้มขาลงปลงชีวิต เธอมาทำให้
ละลาย โดนสาปให้ตายแล้วตายอีก.. ญาติพี่น้องครอบครัวและคู่ครอง
สลับกันมีปัญหาและเจ็บป่วย อนุญาตให้ถอนหายใจยาว ๆ”

(โหรรัตน์โกสินทร์ - The rattanakosin, 29 มีนาคม 2566)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนได้นำส่วนหนึ่งของเนื้อเพลงโตะริม ของนนท์ ธนนท์ มาประกอบคำทำนายที่ว่า “เธอมาทำให้ละลาย โดนสาปให้ตายแล้วตายอีก” ทำให้เนื้อความชัดเจนยิ่งขึ้นและสร้างความขบขันให้กับเนื้อความ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีทางภาษาที่ใช้สร้างความขบขันในการทำนายดวงชะตาของเฟซบุ๊กแฟนเพจโหรารัตนโกสินทร์-The rattanakosin แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านการใช้ภาษาที่สร้างความขบขันให้ผู้อ่านด้วยการใช้ทฤษฎีทางภาษาทั้งระดับคำ 4 ทฤษฎี อันได้แก่ การใช้คำพ้อง การซ้ำคำ การใช้คำภาษาถิ่น การใช้คำสัมผัส และทฤษฎีทางภาษาระดับข้อความ 7 ทฤษฎี ได้แก่ การใช้ถ้อยคำเสียดสี การใช้ถ้อยคำนัยผกผัน การใช้ถ้อยคำเชิงเปรียบเทียบ การกล่าวเกินจริง การอ้างถึง การตัดแปลงสำนวน และการใช้เนื้อเพลงประกอบคำทำนาย ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐาปนี สีทาจันทร์ และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาทฤษฎีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด” เนื่องจากพบทฤษฎีการสร้างขบขันด้วยการใช้ทฤษฎีการใช้คำพ้อง และทฤษฎีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรพงศ์ มีโชค (2564) ที่ได้ศึกษาทฤษฎีการสร้างอารมณ์ขันในนิทานก้อมพื้นบ้านอีสานช่องยูทูป THAI TALE พบทฤษฎีทางภาษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยนี้คือ พบทฤษฎีการใช้คำพ้อง ทฤษฎีการใช้การกล่าวเกินจริง ทั้งนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ฐิติเจริญรักษ์ (2550) ที่ศึกษาภาษาหมอดูในสังคมปัจจุบัน

ทั้งนี้ หากพิจารณาผลการวิจัยกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ฐิติเจริญรักษ์ (2550) ที่ศึกษาภาษาหมอดูในสังคมปัจจุบัน พบว่ามีลักษณะทางภาษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ งานวิจัยของกมลวรรณ พบว่าภาษาหมอดูที่เปิดบริการแบบตั้งโต๊ะ ปรากฏการใช้ภาษาในการทำนายดวงชะตา ได้แก่ การใช้สำนวนภาษา การใช้ภาษาต่างประเทศ การใช้ภาษาพูด ประกอบด้วยการใช้คำที่เปลี่ยนเสียงจากเดิม คำไม่สุภาพ คำสแลง คำย่อ คำอุทาน อีกทั้งยังปรากฏการใช้สรรพนาม ส่วนการทำนายดวงชะตาของเฟซบุ๊กแฟนเพจโหรารัตนโกสินทร์มีลักษณะภาษาที่มุ่งเน้นเพื่อให้เกิดความขบขันเป็นส่วนใหญ่

ทฤษฎีในการสร้างความขบขันผ่านการเลือกสรรถ้อยคำภาษาสะท้อนให้เห็นเจตนาของผู้เขียนที่ได้นำเสนอภาษาที่ใช้ในการทำนายดวงชะตาในลักษณะที่มักจะต้องตีความเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีเจตนาที่จะสร้างความขบขันด้วยการเสียดสี ประชดประชัน ยั่วล้อ และยังสร้างสีสันให้กับเนื้อหาเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ รวมทั้งทำให้เกิดอารมณ์ในการอ่าน ทั้งนี้จากผลสำรวจของบริษัท Lucky Heng Heng ได้นำเสนอผลสำรวจพฤติกรรมของคนไทย พบว่า คนไทยประมาณ 52.5 ล้านคน หรือ 75% เชื่อเรื่องการทำนายดวงชะตา แบ่งสัดส่วนตามช่วงชั้นอายุหรือรุ่นได้ดังนี้ กลุ่ม Gen Y ผู้ที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2523 - 2540 เชื่อเรื่องการทำนายดวงชะตาเป็นอันดับ 1 คิดเป็น 43.4% Gen Z ผู้ที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2541 - 2565 เชื่อเรื่องการทำนายดวงชะตาเป็นอันดับ 2 คิดเป็น 21.6% Gen X ผู้ที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2508 - 2522 เชื่อเรื่องการทำนายดวงชะตาเป็นอันดับ 3 คิดเป็น 17.4% กลุ่ม Baby Boomer ผู้ที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2489 - 2507 เชื่อเรื่องการทำนายดวงชะตาเป็นอันดับ 4 คิดเป็น 6.7% (ไทยรัฐออนไลน์, 2565) จากผลการสำรวจดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่ให้ความสนใจการทำนายดวงชะตามากที่สุด เป็นผู้ที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2523 - 2540 หรือกลุ่ม Gen Y

ซึ่งเป็นผู้ที่เติบโตขึ้นพร้อมกับความเจริญของเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ใช้ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์และโซเชียลมีเดียเป็นหลัก ซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ทำให้ถ้อยคำภาษาที่ใช้จะต้องเหมาะสมกับสมัยนิยมและกลุ่มเป้าหมายด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่าเนื้อหาที่มีเจตนาบริภาษ มักจะใช้ถ้อยคำภาษาที่ไม่ได้กล่าวอย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากยังคงรักษาหน้าของผู้ที่กล่าวถึงดังแนวความคิดความสุภาพของ Brown and Levinson, 1987 อ้างถึงใน ปันนดา เลอเลิศยุติธรรม, (2549: 13) ที่ได้กล่าวว่า ความสุภาพในการใช้ภาษาเป็นกลวิธีการเลือกใช้ภาษาที่มีเจตนาในการรักษาหน้าของคู่สนทนา เป็นสำคัญ พยายามที่จะไม่ละเมิดหรือคุกคามหน้าของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะวัฒนธรรมของสังคมไทยที่ยังคงให้ความสำคัญกับการเลี่ยงการคุกคามหน้าด้วยการกล่าวถ้อยคำที่มีลักษณะ อ้อมค้อมและต้องตีความ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าเนื้อความเกี่ยวกับการทำนายดวงชะตาในอดีตมักใช้ถ้อยคำภาษาที่ตรงไปตรงมา แต่ปัจจุบันมีผู้ทำนายดวงชะตาบางคนที่ใช้ภาษาที่มีลักษณะแตกต่างกับที่ใช้ในสมัยก่อน โดยจะใช้ถ้อยคำภาษาที่สร้างความขบขันในการทำนายดวงชะตา เพื่อสร้างความน่าสนใจและเชิญชวนให้ติดตาม อันเป็นกลวิธีทางภาษาที่เหมาะสมกับสมัยนิยม ทั้งนี้ กลวิธีทางภาษาในลักษณะเช่นนี้ผู้ทำนายดวงชะตาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำนายดวงชะตา ก็จะทำให้เนื้อหาดึงดูดความสนใจให้ชวนติดตามได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการสร้างความขบขันจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ได้อีก เช่น การแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊กแฟนเพจเฟซบุ๊กโทรทัศน์โกสสินทร์-The rattanakosin เนื้อเพลงที่ปรากฏในประเภทเพลงไทยลูกทุ่ง

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ฐิติเจริญรักษ์. (2550). *ภาษาหมอดูในสังคมปัจจุบัน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- กิ่งแก้ว อุตถากร และธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์. (2537). หน่วยที่ 9 ความเชื่อ. ในเอกสารการสอนชุดวิชา **ภาษาไทย 8 (คติชนวิทยาสำหรับครู) หน่วยที่ 8 - 15**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เกษสุดา จันทะชาติ และจารุวรรณ ธรรมวัตร. (2564). กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสร้างความตลกขบขัน ในนิทานก้อมอีสานออนไลน์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 40(4): 19 - 31.

- ชนกพร พัวพัฒนกุล. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมการพยากรณ์ดวงชะตา: การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐาปนี สีทาจันทร์, นันทมน คณะสุวรรณ, จุฬาลักษณ์ ลาพานิชย์, วิภาดา รัตนติลก ณ ภูเก็ต และ วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ. (2564). กลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่ออารมณ์ขันในรายการ “ตามใจตุ๊ด”. **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**. 21(2): 274-298.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). **วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2565). **ไลฟ์สไตล์: เปิดพฤติกรรมคนไทย “สายมู” กว่า 75% เชื่อเรื่องดวง กลุ่ม Gen Y มาแรงเป็นอันดับ 1**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2481670>. (2566, 25 สิงหาคม).
- ธีรพงศ์ มีโชค. (2564). กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในนิทานก้อมพื้นบ้านอีสานช่องยูทูป THAI TALE. **วารสารอักษราพิบูล**. 2(1): 78 - 96.
- ปิ่นดา เลอเลิศยุติธรรม. (2549). **การศึกษาความสุภาพในการขอร้องและการปฏิเสธในการติดต่อธุรกิจทางจดหมายในภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เรวดี สกุลาอาริยะ. (2552). **การพยากรณ์โชคชะตาและกระบวนการช่วยเหลือด้านจิตใจ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โธเรตันโกสินทร์ - The rattanakosin. (2566). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://web.facebook.com/Therattanakosin>. (2566, 1 กรกฎาคม).

การพัฒนาแพลตฟอร์มการสื่อสารการตลาดดิจิทัล
ผักเหาะขนมจีนเมืองคอนตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล
จังหวัดนครศรีธรรมราช

THE DEVELOPMENT OF PLATFORM FOR DIGITAL MARKETING
COMMUNICATION OF VEGETABLES FOR MUANG KHON RICE NOODLES
IN FISH CURRY SAUCE WITH KHAO PA NA LE IDENTITY,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

กรกฎ จำเนียร^{1*} เมธาวี จำเนียร¹ ทองพูล มุขรัักษ์²
ศศิพัชร บุญขวัญ¹ และนิภารัตน์ นักรัตน์พงศ์¹
Korrakot Chamnian^{1*} Methawee Chamnian¹ Thongphun Mukharak²
Sasipat Boonkwan¹ and Niparat Nuktreepong¹

Received : 1 April 2024

Revised : 16 July 2024

Accepted : 3 August 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแพลตฟอร์มการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผักเหาะขนมจีนเมืองคอนตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช และ 2) ประเมินการรับรู้ผักเหาะขนมจีนเมืองคอนและความพึงพอใจการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผักเหาะขนมจีนเมืองคอนของผู้บริโภค งานวิจัยเป็นแบบผสมผสาน ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้ประกอบการร้านขนมจีนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 11 ร้าน และกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคขนมจีน จำนวน 386 คน ใช้เครื่องมือวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกผลการสังเกตการณ์ และแบบสอบถามออนไลน์ ได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามหรือ The Item Objective Congruence (IOC) มากกว่า 0.50 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ลงพื้นที่สัมภาษณ์/สังเกตพฤติกรรมผู้บริโภค การใช้แบบสอบถามความต้องการผู้บริโภค ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาแพลตฟอร์มการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผักเหาะขนมจีนเมืองคอนแบบผู้ประกอบการร้านขนมจีนมีส่วนร่วม และขั้นตอนที่ 3 การประเมินการรับรู้และความพึงพอใจการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผักเหาะขนมจีนเมืองคอนโดยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ สอบถามผู้ประกอบการร้านขนมจีนและผู้บริโภค

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

¹ Faculty of Management Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

² Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: korakot_jam@nstru.ac.th

ผลการวิจัยพบว่า 1) ร้านขนมจีนแต่ละร้านได้ร่วมพัฒนาและสื่อสารคุณค่าของผักเหาะของแต่ละโซนพื้นที่เขา ป่า นา เล ผ่านแพลตฟอร์มผักเหาะขนมจีนออนไลน์ ตลอดจนการเชื่อมโยงข้อมูลกับป้ายสื่อสารสรรพคุณของผักเหาะ นอกจากนี้ ในการสื่อสารการตลาดดิจิทัล ยังมีการสื่อสารรูปแบบกิจกรรมเชิงการท่องเที่ยวเชิงอาหาร “กิน - เที่ยว - ธรรม” และภูมิปัญญาการรับประทานขนมจีนกับผักเหาะ และ 2) การประเมินการรับรู้และความพึงพอใจการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผักเหาะขนมจีนเมืองคอนโดยใช้แบบสอบถามกับผู้ประกอบการ และผู้บริโภคขนมจีน พบว่าผู้ประกอบการสะท้อนว่า ผู้บริโภครู้จักผักเหาะและคุณค่าผักเหาะเพิ่มมากขึ้น สนใจรับประทานผักเหาะเพิ่มขึ้นจากการชักถามของผู้ประกอบการ ในขณะเดียวกัน การจัดทำป้ายให้ข้อมูลที่เชื่อมต่อกับแพลตฟอร์มออนไลน์ให้ความรู้เรื่องผักเหาะ เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างการรับรู้ครั้งนี้ สำหรับผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อแพลตฟอร์มการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผักเหาะ อยู่ในระดับปานกลาง และเป็นข้อสังเกตว่า ผู้รับประทานผักเหาะช่วงอายุน้อยจะมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับช่วงอายุอื่น ๆ

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาด / การตลาดดิจิทัล / ผักเหาะ / ขนมจีน / อัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to develop online platform for digital marketing communication for vegetables for Muang Khon Rice Noodles in Fish Curry Sauce with Khao Pa Na Le Identity, Nakhon Si Thammarat Province and 2) to evaluate consumers' perception towards vegetables and satisfaction towards online platform for the digital marketing communication. The research is mixed methods: both qualitative and quantitative methodology. The key informants are 11 Rice Noodles in Fish Curry Sauce entrepreneurs and sample group is 386 customers. The research tools were used, namely interview form, observation form and online questionnaires. The reliability of the questionnaire or the Item Objective Congruence (IOC) was obtained at more than 0.50. The research steps include: Step 1: Field study, interview, observation of consumer behavior and using consumers' survey with questionnaires. Step 2: Development of digital marketing communication platform for vegetables for Muang Khon Rice Noodles in Fish Curry Sauce by entrepreneurs' participation and step 3: Evaluate consumers' perception and satisfaction towards online platform the digital marketing communication by using questionnaires with entrepreneurs and consumers.

The results revealed that 1) entrepreneurs can develop and communicate the value of vegetables in each zone of Khao Pa Na Le with the research team and information signs that connect to online platform to communicate the value vegetables. In addition, in digital marketing communication, there is also communication of food tourism activity. “Eat-Travel-Dhamma” and the wisdom of eating Muang Khon Rice Noodles in Fish Curry Sauce with vegetables together with sub-projects in the research

plan. 2) For evaluating the perception of online platform for digital marketing communication of Rice Noodles Fish Curry Sauce Restaurant by using questionnaires with entrepreneurs and consumers, it was found that entrepreneurs reflected that consumers are increasingly aware of vegetables and its value. They increased interest in eating vegetables. This can be observed from inquiries from entrepreneurs. Meanwhile, creating information signs that connect to online platform to provide knowledge about vegetables be a part of creating this awareness. For consumers, they are satisfied with the digital marketing communication platform is at a moderate level and it is noted that there are fewer vegetable eaters in young age groups compared to other age groups.

Keywords: Marketing communication / Digital marketing / Vegetable/ Rice noodles in fish curry sauce / Khao Pa Na Le Identity

บทนำ

หากกล่าวถึงอาหารอัตลักษณ์ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช “ขนมจีน” เป็นอีกหนึ่งอาหารอัตลักษณ์ที่มักได้รับการกล่าวถึงเป็นลำดับต้น ๆ อยู่เสมอ Damsri (2011) ได้กล่าวถึง บริบทของขนมจีนเมืองคอนว่า ด้วยความนิยมรับประทานขนมจีนของชาวนครฯ เป็นพื้นฐาน และรสชาติอันชวนรับประทานของขนมจีนเมืองนครฯ ทำให้ชาวเมืองอื่น ๆ ที่มาอาศัยหรือมาท่องเที่ยวเมืองนครฯ นิยมรับประทานขนมจีนกันมากขึ้น ขนมจีนเมืองนครฯ จึงกลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของเมืองนี้ จนถึงกับถือว่า มาเมืองนครฯ ถ้าไม่ได้รับประทานขนมจีนเมืองนครฯ เสมือนหนึ่งยังไม่ถึงเมืองนครฯ

ทั้งนี้ ขนมจีนของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะขนมจีนที่ชวนรับประทาน Damsri (2011) ให้ข้อมูลว่า เนื่องจากขนมจีนจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 1) เส้นดี ลักษณะเส้นเล็ก เหนียวนุ่ม ผู้ทำขนมจีนเส้นดีต้องเป็นผู้ที่มีฝีมือ และชำนาญการ ไม่แต่การรู้จักเลือกข้าวสาร การแช่ แป้ง การเคล้าแป้ง การบิด การต้ม การล้างน้ำ และการจัดเส้นขนมจีนใส่ภาชนะ 2) น้ำแกงอร่อย น้ำแกงที่นำมารับประทานขนมจีน แต่เดิมเพียง 1 - 2 ชนิด คือ แกงเผ็ดไม่ใส่กะทิ กับน้ำแกงใส่กะทิ ต่อมาเมื่อมีการจำหน่ายขนมจีนเป็นอาชีพจึงมีน้ำแกงเพิ่มขึ้นอีกหลายชนิด เช่น น้ำพริก แกงไตปลา และแกงเขียวหวาน เป็นต้น น้ำแกงจะอร่อยหรือไม่ นอกจากจะเป็นเพราะฝีมือคนปรุงแล้ว ยังเป็นเพราะปริมาณและคุณภาพของเนื้อปลาที่เลือกใช้ด้วย และ 3) ผักหมวดสด ผักหมวดขนมจีน คือ ผักเหนาะ หรือผักจิ้ม ที่นำมารับประทานกับขนมจีนนั่นเอง โดยธรรมชาติการรับประทานขนมจีน แต่โบราณ ผักเหนาะเป็นส่วนสำคัญเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ทั้งนี้ Rattanathari (2019) มีความเห็นสอดคล้องว่า องค์ประกอบที่สำคัญของขนมจีนของภาคใต้ คือ “ผักเหนาะ” หรือผักแกล้ม ผักเหนาะของชาวใต้ันมีรายละเอียดที่ไม่เหมือนกับผักเคียงบนโต๊ะอาหารของภาคอื่น ด้วยล้วนเป็นผักพื้นบ้านที่เลือกสรรมาแล้วว่าช่วยเสริมรสแกงต่าง ๆ ในงานขนมจีนได้อย่างดี ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีผักดองรสดีไว้ตัดเลี่ยนด้วย

นอกจากนี้ ผักเหนาะในแต่ละพื้นที่หรือภูมิภาคสตรีนครศรีธรรมราชจะมีความแตกต่างไป เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ ถูกแบ่งพื้นที่ตามสภาพภูมิศาสตร์ เขา ป่า

นา เล ดังนั้น แหล่งพืชผักที่จะเป็นผักเหาะในขนมจีนในแต่ละพื้นที่ย่อมมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับที่ Charungsutjaritkul et al. (2023) ให้ความเห็นว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นที่กว้างใหญ่ถึง 23 อำเภอ จึงได้มีการแบ่งจังหวัดนครศรีธรรมราชในมิติของสภาพภูมิประเทศ มีพื้นที่เขา กล่าวคือเป็นพื้นที่อยู่ในบริเวณเทือกเขาหลวงและเขานัน มีป่า มีภูเขา (พื้นที่ลาดชันสูง) พื้นที่ป่า (พื้นที่ลาดชันปานกลาง) ที่นา (พื้นที่ราบ) และพื้นที่ติดทะเล (อ่าวนคร) ซึ่งลักษณะของพื้นที่ จะส่งผลต่อกิจกรรมการผลิตของชุมชนมีความหลากหลายตามไปด้วยพื้นที่ เขา ป่า นา เล เป็นการจำแนกพื้นที่ตามลักษณะภูมิศาสตร์และบริบทต่าง ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสภาพวิถีชีวิตของประชาชน ทั้งวิถีคิด จิตใจ ทรัพยากรที่ส่งเสริมในการดำรงชีวิต การจำแนกในลักษณะนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในพื้นที่ต้นน้ำ (พื้นที่เขา) ถึงปลายน้ำออกทะเล อ่าวไทย (พื้นที่เล)

สำหรับแหล่งในการซื้อขายตลาดพืชผักที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ตั้งอยู่ที่นครศรีธรรมราช ซึ่งรวมทั้งผักเหาะขนมจีนเมืองคอน ได้แก่ ตลาดรวมพืชผลหัวอัฐ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นตลาดกลางผักและผลไม้ ที่จัดตั้งขึ้นโดยเอกชน ซึ่งได้รับการส่งเสริมจากกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ นับเป็นตลาดกลางที่สำคัญและมีชื่อเสียงของจังหวัดนครศรีธรรมราชและของภาคใต้ เป็นศูนย์รวมของผักและผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดของภาคใต้ (Marketing Promotion and Administration, Division Department of Internal Trade Ministry of Commerce, 2022)

อย่างไรก็ตาม จากผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งการแพร่ระบาดของโควิด-19 และภาวะสงคราม ในต่างประเทศที่ทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศได้รับผลกระทบ ทำให้รูปแบบการตลาดเปลี่ยนแปลงไป จากการซื้อขายที่ต้องเดินทางไปตลาดสู่การตลาดในรูปแบบดิจิทัล ไม่เว้นแม้แต่การตลาดของผักเหาะจึงทำให้เกษตรกร ผู้รวบรวม ผู้ประกอบการผักเหาะขนมจีนต้องปรับตัว จึงเป็นที่มาและความสำคัญของคณะผู้วิจัยที่จะพัฒนาแพลตฟอร์มการสื่อสารการตลาดดิจิทัลและส่งเสริมการตลาดผักเหาะขนมจีนเมืองคอน เพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อสารคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผักเหาะขนมจีนเมืองคอน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผักเหาะขนมจีนเมืองคอนตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อประเมินการรับรู้ผักเหาะขนมจีนเมืองคอนและความพึงพอใจการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผักเหาะขนมจีนเมืองคอนของผู้บริโภค

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ประกอบการร้านขนมจีนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ผู้ประกอบการร้านขนมจีนในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 11 ราย ครอบคลุม 4 โซนที่มีความแตกต่างทางภูมิศาสตร์ คือ โซนเขา ป่า นา เล ดังนี้

ตารางที่ 1 ผู้ประกอบการร้านขนมจีนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย

พื้นที่	ชื่อร้าน	ที่ตั้ง
โซนเขา	ขนมจีนป่าเขียว	8/2 ม.5 ตำบลท่าดี อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
	ขนมจีนบ้านลุงเมือง	187 ซอยป้อมไสชิงหน้าวัดปะ ตำบลท่าดี อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
โซนป่า	ขนมจีนเส้นสดน้องหนึ่ง	145 หมู่ที่ 6 ตำบลควนกรด อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
	ขนมจีนแม่เยาว์	229/2 หมู่ 8 หมู่บ้านถาวร 2 บ้านนาแฝด ถนนทุ่งสง-สุราษฎร์ ตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
โซนนา	ขนมจีนสวนใหญ่น้อย สวนสมรม อำเภอปากพนัง	ถนนทางเข้าบางบุชา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
	ร้านขนมจีนครัวประชาวัฒนา (ป่าทิ้ง)	ถนนประชาวัฒนา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
โซนเล	ขนมจีนบ้านสวนพอเพียงผักเพียงดิน	41/3 อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
	ขนมจีนโกดำบ้านในสวน	ถนนพาด ตำบลทุ่งปรัง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช
	หน้าขนมจีน by K'ธัญ	ถนนสายเบญจมา-นาพรุ ซอยพ่อสิงห์ ตำบลโพธิ์ เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
	ขนมจีนบ้านคุณย่า สูตรแม่เฒ่าเจิม	1 หมู่ 3 ตำบล นาทราย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
	ขนมจีนประตูสาม สาขาบ้านสวน อุดม @สวนพล	บ้านสวนอุดม สีแยกชลประทานท่าดี ฝั่ง อบต. กำแพงเขา ซอยสวนพล อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สำหรับประชากรเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริโภคขนมจีน จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง จากกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคขนมจีนจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน โดยการใช้สูตรของ Krejcie & Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยจึงใช้เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการธุรกิจขนมจีน แบบบันทึกผลการสังเกตการณ์ และแบบสอบถามออนไลน์ ผู้ประกอบการและผู้บริโภคขนมจีน

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือการวิจัย ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการตลาดดิจิทัล การสื่อสารมวลชน ธุรกิจอาหาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 3 คน ซึ่งผลการพิจารณาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามหรือ The Item Objective Congruence (IOC) พบว่า มีค่าความเที่ยงตรงมากกว่า 0.50 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไปได้ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดก่อนนำไปรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม โดยการบันทึกเทปหรือบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกผลการสังเกตการณ์ ต่อมานำมาถอดข้อมูลเป็นเนื้อหาเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเป็นผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ กลุ่มเฟซบุ๊ก แฟนเพจเฟซบุ๊ก เฟซบุ๊กส่วนบุคคลและไลน์ เพื่อไปยังผู้ประกอบการและผู้บริโภค ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เน้นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาที่ได้จากทุกกระบวนการวิจัย การหาความเหมือน ความแตกต่าง การเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่วางไว้

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะถูกนำไปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นหลักโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.)

สำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ย ประกอบด้วย

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การพัฒนาแพลตฟอร์มการสื่อสารการตลาดดิจิทัลฝักหนาะขนมจีนเมืองคอนตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช

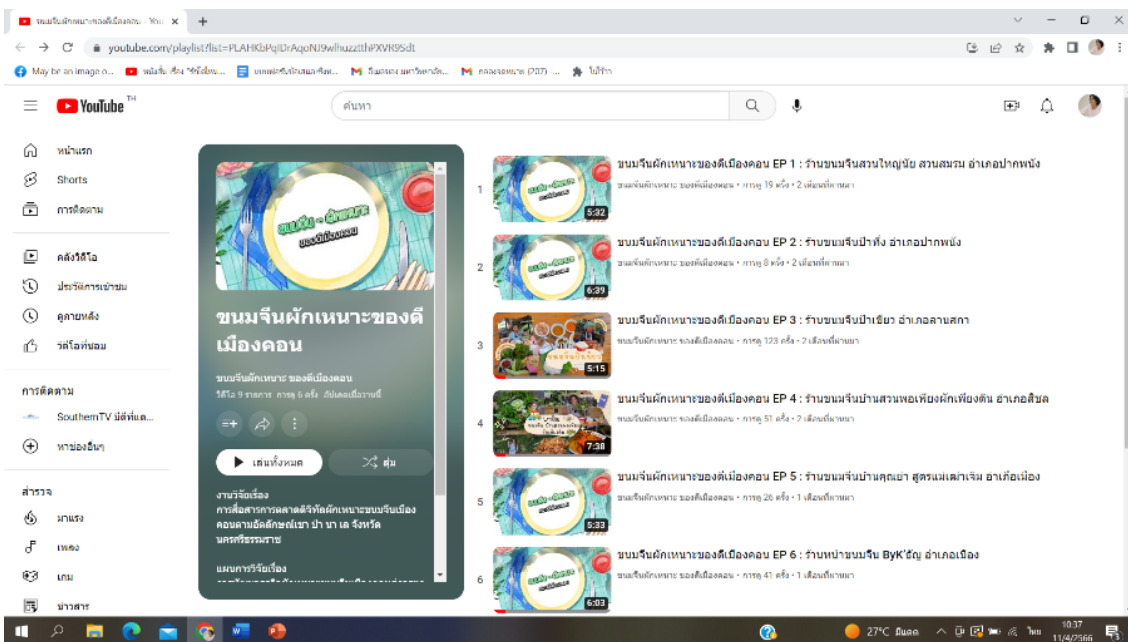
จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจขนมจีน พบว่า ฝักหนาะถือว่าเป็นอัตลักษณ์ของขนมจีนเมืองคอนที่ขาดไม่ได้ รองจากน้ำยาขนมจีน ซึ่งการรับประทานฝักหนาะควบคู่กับขนมจีน จะทำให้มีรสชาติอร่อยขึ้น โดยทางร้านเน้นเลือกฝักหนาะที่ปลอดภัย ไร้สารพิษ และการจัดฝักที่มี

ความหลากหลาย อย่างไรก็ตาม การสื่อสารเรื่องราวของผักเหนาะยังมีไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรมีสื่อสารคุณค่าผักเหนาะ สรรพคุณ โดยเฉพาะในแต่ละโซนพื้นที่ ตามอัตลักษณ์ของจังหวัด นครศรีธรรมราช คือ เขา ป่า นา เล โดยผ่านแพลตฟอร์มการสื่อสารการตลาดดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ

ดังนั้น เพื่อสื่อสารเรื่องราวของผักเหนาะขนมจีนเมืองคอนตามอัตลักษณ์ เขา ป่า นา เล ของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้รับรู้อย่างกว้างขวางมากขึ้น คณะผู้วิจัยและผู้ประกอบการร้านขนมจีนจึงร่วมกันพัฒนาสื่อเพื่อใช้ในการสื่อสารการตลาดผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

1. YouTube Channel: ขนมจีน-ผักเหนาะ

เป็นแหล่งรวบรวมและสื่อสารอัตลักษณ์และคุณค่าของธุรกิจขนมจีนในแต่ละร้าน ในแต่ละโซนของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเชื่อมโยงไปยังองค์ประกอบสำคัญของผักเหนาะขนมจีน นอกจากนี้ ยังมีคลิปวิดีโอที่รวบรวมแหล่งที่มาของผักเหนาะในแต่ละโซน และประเพณี วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับประทานผักเหนาะขนมจีนของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 1 YouTube Channel: ขนมจีน-ผักเหนาะ

2. แพลตฟอร์มร้านขนมจีนและผักเหนาะขนมจีนตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล ของจังหวัดนครศรีธรรมราช

แพลตฟอร์มออนไลน์ดังกล่าว ได้จัดทำขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจร้านขนมจีนและผักเหนาะขนมจีนเมืองคอนเพื่อเผยแพร่ไปยังผู้บริโภคให้ได้รับรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเชิงวิชาการ การเผยแพร่คุณค่าของขนมจีนและผักเหนาะขนมจีนในแง่มุมต่าง ๆ ตลอดจนในเชิงการตลาด ผู้บริโภคที่สนใจสามารถติดต่อร้านขนมจีนและเกษตรกรผักเหนาะ เพื่อซื้อสินค้าต่อไปได้ จากข้อมูลที่น่าเสนอในแพลตฟอร์มดังกล่าว

ภาพที่ 2 แพลตฟอร์มขนมจีนและผักเหนาะออนไลน์

3. การสื่อสารผ่านป้ายแสดงชนิดและคุณค่าทางโภชนาการของผักเหนาะ ป้ายที่ได้รับ การออกแบบขึ้นแสดงชนิดและสรรพคุณ ตลอดจนคุณค่าทางโภชนาการของผักเหนาะแต่ละชนิดที่ เขา ป่า นา เล ในฤดูร้อนและฤดูฝน สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาในรูปแบบคลิปวิดีโอภาพเคลื่อนไหวของ ร้านขนมจีนแต่ละร้านและแพลตฟอร์มผักเหนาะขนมจีน

ภาพที่ 3 ป้ายเชื่อมโยงแพลตฟอร์มขนมจีนและผักเหนาะ

ทั้งนี้ จากการดำเนินการวิจัย ร้านขนมจีนแต่ละร้านได้ร่วมพัฒนาและสื่อสารคุณค่าของ ผักเหนาะของแต่ละชนิดที่เข่า ป่า นา เล ผ่านแพลตฟอร์มผักเหนาะขนมจีนออนไลน์ ตลอดจน การเชื่อมโยงข้อมูลกับป้ายสื่อสารสรรพคุณของผักเหนาะ นอกจากนี้ ในการสื่อสารการตลาดดิจิทัล ยังมีการสื่อสารรูปแบบกิจกรรมเชิงการท่องเที่ยวเชิงอาหาร “กิน – เที่ยว - ธรรม” และภูมิปัญญา การรับประทานขนมจีนกับผักเหนาะ

การประเมินการรับรู้และความพึงพอใจการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผักเหนาะขนมจีน จากแบบสอบถามออนไลน์ในลักษณะปลายเปิดผลการรับรู้ผักเหนาะขนมจีนเมืองคอนของ ผู้บริโภคผ่านผู้ประกอบการร้านขนมจีนและการประเมินความพึงพอใจการสื่อสารการตลาดดิจิทัล

ผักเหนาะขนมจีนเมืองคอนของผู้บริโภค ซึ่งคณะผู้วิจัยต้องการเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้ประกอบการสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ ได้ผลการตอบกลับจาก 6 ผู้ประกอบการจาก 11 ผู้ประกอบการร้านขนมจีน คิดเป็นร้อยละ 55 ดังนี้

ผู้ประกอบการทั้ง 6 คน ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริโภครู้จักผักเหนาะหรือผักพื้นบ้านเพิ่มมากขึ้น โดยมีผู้บริโภคสอบถามทางร้านเพิ่มเติม และประกอบกับทางโครงการวิจัยได้พัฒนาป้ายสื่อสารข้อมูลผักเหนาะในฤดูฝนในการดำเนินการวิจัยที่ผ่านมา ทำให้ผู้บริโภคได้รับรู้ข้อมูลผักเหนาะขนมจีนเพิ่มมากขึ้น และด้วยกระแสการรับประทานผักเพื่อสุขภาพประกอบด้วย

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการร้านขนมจีน 4 คน จาก 6 คน คิดเป็นร้อยละ 67 สะท้อนว่า ผู้บริโภครับรู้คุณค่าผักเหนาะมากขึ้น เพราะได้รู้จากการสื่อสารจากทางร้าน จากป้ายให้ข้อมูล จากแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยเฉพาะในประเด็นสรรพคุณและประโยชน์ของผักเหนาะจากป้าย

ผักเหนาะที่ผู้บริโภคสนใจรับประทาน จากการสอบถาม พบว่า ผู้ประกอบการให้ข้อมูลว่า มีผักทั่วไป และผักพื้นถิ่น ผักทั่วไป ได้แก่ ถั่วฝักยาว แตงกวา ถั่วพู ผักกาด ถั่วงอก ส่วนผักพื้นถิ่นนิยมรับประทานเพิ่มขึ้น ได้แก่ ใบบัวบก สะตอ ลูกเนียง ใบแมงลัก โหระพา ใบกาหยอ ชะอม ผักชีล้อม ใบมันปู ใบมะม่วงหิมพานต์

ในประเด็นแพลตฟอร์มการสื่อสารการตลาดดิจิทัลขนมจีนและผักเหนาะขนมจีนเมืองคอน ผู้ประกอบการทั้ง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เห็นว่า ดี เพราะมีลูกเล่นและน่าสนใจ ลูกค้าน่าสามารถสแกนเข้าไปดูผักหรือขนมจีน ทำให้ลูกค้ามีความรู้เรื่องผักเหนาะและสรรพคุณของผักมากขึ้น ตลอดจนช่วยให้สนับสนุนร้านขนมจีนพื้นบ้านของจังหวัดนครศรีธรรมราชทำให้คนได้รู้จักมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ควรทำหรือโฆษณาในแพลตฟอร์มที่ผู้คนเข้าถึงได้ง่าย เช่น เฟซบุ๊ก หากทำเพียงในเว็บไซต์อาจจะทำให้เพียงคนบางกลุ่มได้เห็นเท่านั้น หรือมีการโฆษณาไปแล้วแต่อาจจะยังไม่เห็นกันเท่าที่ควร

จากการสอบถามความคิดเห็นผู้บริโภคขนมจีนผ่านแบบสอบถามออนไลน์ มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 386 คน ซึ่งถือเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คณะผู้วิจัยจึงนำมาประมวลผล และได้ผลที่สามารถนำเสนอเป็นประเด็น ๆ ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 11-20 ปี จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาได้แก่ อายุ 21-30 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32 และอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ตามลำดับ

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 77 รองลงมาได้แก่ระดับปริญญาโท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13 และระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7 ตามลำดับ

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พบว่า มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 75 อื่น ๆ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11 และรับราชการ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9 ตามลำดับ

ภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ภาคใต้จำนวน 366 คน คิดเป็นร้อยละ 95 และอื่น ๆ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5

ผลการวิเคราะห์ผู้ตอบแบบสอบถามในการรับรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับประทานผักเหนาะขนมจีน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักผักเหนาะขนมจีนเมืองคอน จำนวน 381 คน คิดเป็นร้อยละ 87 ไม่รู้จักผักเหนาะขนมจีนเมืองคอน จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 13

ในประเด็นพฤติกรรมมารับประทานผักเหนาะ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับประทานผักเหนาะ จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23 และไม่รับประทานผักเหนาะ จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 77

ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่ไม่รับประทานผักเหนาะเนื่องจากผักมีรสขมไม่เหมาะกับขนมจีน จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 31 อื่น ๆ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 29 ไม่ชอบรับประทานผักเป็นทุนเดิม จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 27 ตามลำดับ

สำหรับช่องทางการรู้จักผักเหนาะเมืองคอน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้จักผักเหนาะขนมจีนเมืองคอนจากช่องทางอื่น ๆ จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 59 ช่องทางการบอกต่อปากต่อปาก จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 27 และช่องทางสื่อมวลชน วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 14 ตามลำดับ

ในประเด็นความคิดเห็นต่อรูปแบบและเนื้อหาแพลตฟอร์มซึ่งพัฒนาภายใต้การวิจัยโดยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการร้านขนมจีนทั้ง 11 ร้านได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบและเนื้อหาแพลตฟอร์มผักเหนาะขนมจีน

ประเด็นคำถาม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลค่า
รูปแบบแพลตฟอร์มมีความเหมาะสม	3.97	0.79	มาก
เนื้อหาตรงตามความต้องการ	3.02	0.96	ปานกลาง
มีข้อมูลครบถ้วน	2.77	1.07	ปานกลาง
ข้อมูลเชื่อมโยงได้อย่างเหมาะสม	2.61	1.02	ปานกลาง
ความสะดวกในการใช้งาน	2.69	1.09	ปานกลาง
การนำเสนอมีความน่าสนใจ	2.65	1.22	ปานกลาง
มีความสวยงาม	2.75	0.88	ปานกลาง
เหมาะกับผู้ใช้บริโภคทุกกลุ่ม	2.71	1.00	ปานกลาง
อื่น ๆ	2.86	1.27	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเห็นต่อรูปแบบแพลตฟอร์มมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 3.97 แสดงความเห็นด้วยระดับมาก นอกนั้น มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง และมีข้อสังเกตคือ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หรือ S.D. (Standard Deviation) มาก แสดงว่าชุดข้อมูลมีค่าแตกต่างกันสูง ซึ่งมาจากทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาแพลตฟอร์มผักเหนาะขนมจีน

อภิปรายผลการวิจัย

ขนมจีนเมืองคอน หรือขนมจีนจังหวัดนครศรีธรรมราช ถือเป็นอาหารอัตลักษณ์หนึ่งประเภทของจังหวัด ที่คนในท้องถิ่นรับประทานในชีวิตประจำวัน และนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือนให้ความสนใจ ดังที่ Damsri (2011) ระบุไว้ว่า ขนมจีนเมืองนครกลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของเมืองนี้ สอดคล้องกับที่ จิระนาถ รุ่งช่วง ธรรมจักร เล็กบรรจง และธนินทร์ สังขดวง (2563) ให้ข้อมูลด้านการบริโภคอาหารในรูปแบบขนมจีนต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวในหนึ่งครั้งของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าอาหารในการบริโภคอาหารในรูปแบบขนมจีนหนึ่งมื้ออยู่ที่มากกว่า 200 บาท ขนมจีนจึงเป็นอาหารอัตลักษณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จนถึงกับถือว่า มาเมืองนครฯ ถ้าไม่ได้รับประทานขนมจีนเมืองนครฯ เสมือนหนึ่งยังไม่ถึงเมืองนคร โดยผักเหนาะถือเป็นองค์ประกอบสำคัญ

จากการดำเนินการวิจัยพบว่า ผักเหนาะที่ใช้รับประทานกับขนมจีน ประกอบไปด้วย ผักเหนาะหรือผักพื้นถิ่นที่เป็นผักสด และผักแปรรูป ได้แก่ ผักลวก ผักลวกกะทิ ผักดอง ซึ่งเมื่อจำแนกตามลักษณะทางภูมิศาสตร์เขา ป่า นา และเลขของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีผักเหนาะแบบสดและแปรรูปที่มีความเป็นอัตลักษณ์แตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้จึงนำผลการวิจัยอัตลักษณ์ขนมจีนทั้ง 11 ร้านที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และผักเหนาะดังกล่าว มาสร้างคุณค่าและสื่อสารผ่านการตลาดดิจิทัลไปยังผู้บริโภคให้มากขึ้น

ทั้งนี้ จากการวิจัย ได้มีการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์จึงมีความสำคัญกับสังคมดิจิทัลในปัจจุบันในทุกมิติ จึงมีการพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jaripoom & Subanjui (2017) ที่พัฒนาระบบสั่งอาหารออนไลน์ โดยเพิ่มระบบที่สามารถคำนวณเวลาจัดส่งอาหารแต่ละรายการให้ผู้ใช้งานได้ อำนวยความสะดวกให้กับร้านอาหาร และผู้ใช้งานได้ รวมถึงช่วยให้ร้านอาหารมีการทำงานอย่างเป็นระบบ

ทั้งนี้ การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ จะต้องคำนึงถึงผู้ใช้งานที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ ดังเช่นในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจะต้องออกแบบโดยคำนึงถึงผู้ประกอบการร้านขนมจีน เกษตรกรปลูกผักเหนาะขนมจีน และผู้บริโภค สอดคล้องกับที่ Huanthanom, Saladkaew & Chunwiphat (2020) เสนอว่า แพลตฟอร์มธุรกิจอีคอมเมิร์ซรูปแบบใหม่ สำหรับการรับฝากซื้อสินค้าออนไลน์ที่น่าเสนอได้ออกแบบกลุ่มผู้ใช้งานระบบแยกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ใช้ทั่วไป ผู้รับฝากซื้อ ผู้ดูแลระบบ

นอกจากนี้ เมื่อพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์จะต้องมีการประเมินผล สอดคล้องกับที่ Ongwimonkarl (2018) ได้พัฒนาระบบการวางแผนความต้องการองค์กร กรณีศึกษา ธุรกิจฟาร์มอัจฉริยะ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารและสามารถตอบสนองความต้องการของธุรกิจ จะช่วยลดการทำงานที่ไม่จำเป็น ประหยัดเวลา และช่วยในการวางแผนต่าง ๆ โดยใช้แอปพลิเคชัน จากการประเมิน ประสิทธิภาพของระบบโดยผู้ใช้งานพบว่า ระบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีและสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับในกรณีของการประเมินการรับรู้ผักเหนาะขนมจีนเมืองคอนจากการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้ประกอบการสะท้อนว่า ผู้บริโภครู้จักผักเหนาะและคุณค่าผักเหนาะเพิ่มมากขึ้น และผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อแพลตฟอร์มการสื่อสารการตลาดดิจิทัลผักเหนาะอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากการดำเนินการวิจัย คณะผู้วิจัยสำรวจความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภค เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์ม อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาถึงศักยภาพของผู้ประกอบการในการต่อยอด แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อต่อยอดในธุรกิจขนมจีนของตนต่อไปได้ด้วย และในส่วนของผู้บริโภคควรมี แนวทางการพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ให้เข้าถึงพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการสัมภาษณ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม ด้านอาหารของจังหวัดเพิ่มเติม การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเชิงลึก ควรนำผลการประเมินแพลตฟอร์ม ไปพัฒนาต่อยอดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หรือขยายผลสู่ผลิตภัณฑ์อัตลักษณ์อื่น ๆ ของจังหวัด นครศรีธรรมราช

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การสื่อสารการตลาดดิจิทัลผักเหาะขนมจีน เมืองคอนตามอัตลักษณ์เขา ป่า นา เล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยได้รับงบประมาณสนับสนุน การดำเนินการวิจัย จากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงาน สภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทสว.) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับ พื้นที่ (บพท.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประจำปี 2565

เอกสารอ้างอิง

- Charungsutjaritkul, W., Na Nakorn, C. Jarapong, K. (2023). Studying the context and analyzing the production of community products from processed agricultural products According to the identity of Khao Pa Na Le, Nakhon Si Thammarat Province. **Narkbhutparitat Journal**. 15(3), 148 - 160.
- Damsri, W. (2011). Muang Khon Rice Noodles in Fish Curry Sauce. Retrieved from <http://dspace.nstru.ac.th:8080/dspace/bitstream/ขนมจีนเมืองนคร>
- Huanthanom, C., Saladkaew, N. & Chunwiphat. S. (2020). A development of new e-commerce platform for product preordering. **The Journal of Industrial Technology**. 16(1). 1 - 14.
- Jariyapoom, T. & Subanjui, R. (2017). Food ordered online system developing. **Journal of Mass Communication Technology, RMUTP**. 2(2), 6 - 15.
- Marketing Promotion and Administration, Division Department of Internal Trade Ministry of Commerce. (2022). Hua-It Vetgetable Market]. Retrieved from <https://mwsc.dit.go.th/viewCenterMarket.php?id=2061&page=1#.YrouynZBxPY>

- Ongwimonkarl, W. (2018). **The development of digital commerce platform based on Togaf 9.1 enterprise architecture standard case study smart farm business.** Master of Science in Information Technology, School of Information Technology, Sripatum University.
- Rattanathari, A. (2019). Muang Khon rice noodles in fish curry sauce: A heavy breakfast that reflects the identity of "Muang Khon"]. Retrieved from <https://adaymagazine.com/khanom-jeen-muang-nakhon>

การพัฒนารูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิต
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

THE DEVELOPMENT OF EMPOWERMENT LIVING ACCORDING
THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY MODEL FOR STUDENTS
OF THE LOPBURI COLLEGE OF DRAMATIC ARTS

ราชวงศ์ นวลอินทร์^{1*}
Rajavongse Nuanin^{1*}

Received : 10 July 2024

Revised : 14 August 2024

Accepted : 16 August 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้สอนรายวิชาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์แห่งละ 1 คน รวม 12 คน และ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยืนยันข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi) 2) แบบประเมินการเสริมสร้างพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หากคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต มัธยฐาน ฐานนิยม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัยระหว่าง ควอลิตี้ไทล์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) แบบการวิเคราะห์สารระบบ (Taxonomy Analysis)

¹ ภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

¹ Department of General Education, Lopburi College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: rachawong98@gmail.com

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 การค้นพบสภาพการณ์จริง กิจกรรมที่ 2 การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (การตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง) กิจกรรมที่ 3 การตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับตนเอง และกิจกรรมที่ 4 การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เรียนมีสภาพการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M = 4.51, S.D. = 0.49$)

3. ภายหลังจากทำกิจกรรมในการเสริมสร้างพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M = 4.60, S.D. = 0.55$) โดยผู้เรียนคิดว่ารูปแบบการเสริมพลังอำนาจทำให้นักศึกษามีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ: การเสริมพลังอำนาจ / หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง / การดำเนินชีวิต

ABSTRACT

This research aimed to examine 1) Development the model of empowerment living according the sufficiency economy philosophy 2) Study the results of using the model of empowerment living according the sufficiency economy philosophy and 3) Study students' satisfaction with the model of empowerment living according the sufficiency economy philosophy. The target group is a first-year undergraduate students studying in the first semester of the 2024 academic year at Lopburi College of Dramatic Arts. Bunditpatanasilpa Institute, 45 people

The research instrument was 1) The model of empowerment living according the sufficiency economy philosophy that verify data using the Delphi technique. 2) Questionnaire to assess the conditions of empowerment in living according to the Sufficiency Economy Philosophy and 3) Questionnaire on student satisfaction with the model of empowerment living according the sufficiency economy philosophy that finding a quality by checking content validity. Statistics for data analysis include frequency, percentage, arithmetic mean, median, mode, standard deviation. Interquartile range and used data analysis using typological analysis and taxonomy analysis. a quality by checking content validity. Statistics for data analysis include frequency, percentage, arithmetic mean, median, mode, standard deviation. Interquartile range and used data analysis using typological analysis and taxonomy analysis.

The research result:

1. The model for empowerment in living according to the Sufficiency Economy Philosophy consists of 4 main activities: Activity 1: Discovering the real situation. Activity 2: Critical reflection. (Realizing your own worth) Activity 3: Deciding on a course of action that is appropriate for yourself. and activity 4: maintaining effective practices

2. After doing activities to build empowerment in living according to the Sufficiency Economy Philosophy, it was found that the students' overall behavior in living according to the Sufficiency Economy Philosophy was at the highest level.

3. After doing activities to build empowerment in living according to the Sufficiency Economy Philosophy, it was found that the students were satisfied with the overall form of empowerment in living according to the Sufficiency Economy Philosophy. It is at the highest level, with students thinking that the empowerment model makes students have more effective ways of living according to the Sufficiency Economy Philosophy.

Keywords: Empowerment / The sufficiency economy philosophy / Living

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำริว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 ความหนึ่งว่า “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” ทั้งนี้ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560)

การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายที่สำคัญ คือการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งในด้านการบริหารสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในส่วนของการสอดแทรกเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ รวมถึงการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาผู้เรียนนอกชั้นเรียน ทั้งนี้ ผู้สอนจะเป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังหลักคิดต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนต้องมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียง/ไม่พอเพียง ของตนเองและครอบครัว และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง (ปริยานุช พิบูลสรารุช, 2551)

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียนนั้น เป้าหมายสำคัญคือ การทำให้เด็กรู้จักความพอเพียง ปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะให้เด็กมีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยสอดแทรกแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร สาระเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสอนให้เด็กรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุล ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม ความเป็นไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รู้ว่าตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของโลก การกระทำของตนย่อมมีผล และเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในโลกที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น สิ่งสำคัญคือครูจะต้องรู้จักบูรณาการการเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงความเชื่อมโยงในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งความเป็นองค์รวมนี้จะเกิดขึ้นได้ครูต้องใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน (ปรัชญา พลพัฒน์นันท์, 2554)

การเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) คือ กระบวนการที่สะท้อนให้เห็นความสามารถของบุคคลในการที่จะดึงสิ่งที่มีอยู่ภายในตัวเองในการควบคุม การจัดการสร้างอิทธิพลกับตนเอง และสังคมรอบข้างอันจะส่งผลเป็นรูปธรรมต่อชีวิตตนเอง เป็นความสามารถในการทำนาย ควบคุม และมีส่วนร่วมกับสังคมแวดล้อมแล้วทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมขึ้น รวมถึงการมีอำนาจที่จะนำเอาอำนาจไปดำเนินการต่อเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิตและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การทำงานในเรื่องของอำนาจอาจแบ่งได้หลายแบบ เช่น การมีอำนาจเหนือ การมีอำนาจโดยการมอบหมาย และการมีอำนาจโดยการกระทำ (วิชัย ชูจิต, 2563)

ทั้งนี้จากความสำคัญของแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการเสริมพลังอำนาจข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะดำเนินการพัฒนารูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏศิลปพบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่นักศึกษาในการดำเนินชีวิต และเป็นต้นแบบให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 การศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินงานเพื่อศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมพลังอำนาจ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบประเด็นคำถามประกอบการสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ต่อไป

1.2 การดำเนินการสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยาลัยนาฏศิลป์

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาจากขั้นตอนที่ผ่านมาดำเนินการสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ทุกแห่ง รวม 12 แห่ง จำนวน 12 คน เกี่ยวกับแนวทางการเสริมพลังอำนาจ และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการพัฒนารูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อประกอบการพัฒนารูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเสริมพลังอำนาจ และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ร่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 5 ประเด็น
3. นำร่างแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความสอดคล้อง ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) ทั้งนี้ผลการตรวจสอบพบว่าข้อคำถามในแบบประเมินมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ
4. ปรับปรุงตามคำแนะนำและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การดำเนินการพัฒนารูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการสัมภาษณ์ ให้ผู้สอนรายวิชาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ทุกแห่ง รวม 12 แห่ง จำนวน 12 คน ประเมินความเหมาะสม

2. วิเคราะห์ผลการประเมินโดยใช้การประยุกต์เทคนิคเดลฟาย

3. นำร่างรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการสัมภาษณ์ ให้ผู้สอนรายวิชาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ทุกแห่ง รวม 12 แห่ง จำนวน 12 คน ประเมินความเหมาะสม รอบที่ 2

4. วิเคราะห์ผลการประเมินโดยใช้การประยุกต์เทคนิคเดลฟาย

5. สรุปรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสรุปผลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เรียน มาวิเคราะห์โดยวิธีการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) แบบการวิเคราะห์สารระบบ (Taxonomy Analysis) โดยผู้วิจัยกำหนดคำหลักเพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

2. ยืนยันข้อมูล โดยใช้การประยุกต์เทคนิคเดลฟาย ใช้การหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอร์ล์ (IR)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่พัฒนามาดำเนินการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปทดลองใช้ให้แก่ ผู้เรียนนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี เพื่อศึกษาผลของการเสริมพลังอำนาจให้ผู้เรียนต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการในขั้นตอนนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อประเมินสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยร่างแบบประเมินผลการเสริมสร้างพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ประเด็น 10 ข้อ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การดำเนินชีวิตโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ จำนวน 4 ข้อ

ประเด็นที่ 2 การดำเนินชีวิตโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล จำนวน 3 ข้อ

ประเด็นที่ 3 การดำเนินชีวิตโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านระบบภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดี จำนวน 3 ข้อ

2. นำร่างแบบประเมินฯ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความสอดคล้อง ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) ทั้งนี้ผลการตรวจสอบพบว่าข้อคำถามในแบบประเมินมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3. ปรับปรุงตามคำแนะนำและจัดพิมพ์แบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

เกณฑ์การประเมินผล

4.51 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อ

รูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้มีการพัฒนาขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการในชั้นตอนนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 วิทยาลัยนาฏศิลปชลบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้
2. ร่างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 8 ข้อ
3. นำร่างแบบประเมินฯ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความสอดคล้อง ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) ทั้งนี้ผลการตรวจสอบพบว่าข้อคำถามในแบบประเมินมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ
4. ปรับปรุงตามคำแนะนำและจัดพิมพ์แบบประเมินฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

เกณฑ์การประเมินผล

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในระดับ มากที่สุด
3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในระดับ มาก
2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในระดับ ปานกลาง
1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในระดับ น้อย
1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในระดับ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาารูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. รูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก และ 10 กิจกรรมย่อย ดังนี้

1.1 กิจกรรมที่ 1 การค้นพบสภาพการณ์จริง

1.1.1 การวิเคราะห์การดำเนินชีวิตของตนเองในปัจจุบัน เป็นการให้ผู้เรียน ดำเนินการวิเคราะห์การดำเนินชีวิตของตนเองในปัจจุบันว่ามีแนวทางการใช้จ่าย การออม การรับมือ กับการเปลี่ยนแปลง และการมีเหตุผลในการดำเนินชีวิตอย่างไร

1.1.2 การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินชีวิตของตนเองในปัจจุบัน เป็นการให้ผู้เรียนวิเคราะห์ผลของการดำเนินชีวิตของตนเองในปัจจุบันว่ามีผลกระทบต่อสิ่งใดบ้าง มากหรือน้อยเพียงใด

1.2 กิจกรรมที่ 2 การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (การตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง)

1.2.1 วิเคราะห์วิธีการที่สามารถแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินชีวิต ในปัจจุบัน เป็นการนำผลของการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินชีวิตของตนเองในปัจจุบัน มากำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไข ปรับปรุง หรือส่งเสริมแนวทางการดำเนินชีวิตในปัจจุบันให้ สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น

1.2.2 การทำ Mind Map เชื่อมโยง ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน กับความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นการให้ผู้เรียนนำแนวทางที่ได้ กำหนดเพื่อแก้ไข ปรับปรุง หรือส่งเสริมแนวทางการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของตนเองเชื่อมโยงกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการสร้าง ภูมิคุ้มกันที่ดี

1.3 กิจกรรมที่ 3 การตัดสินใจเลือกวิถีปฏิบัติที่เหมาะสมกับตนเอง

1.3.1 กำหนดวิธีการที่สามารถแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ตามความสามารถและพฤติกรรมการดำเนินชีวิตปกติของตนเอง ที่เชื่อมโยง วิธีการแก้ไขวิธีการดำเนิน ชีวิตของตนเอง กับ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นการดำเนินการ ให้ผู้เรียนที่เหมาะสมจากวิธีการที่ได้ทำการวิเคราะห์และสร้างความเชื่อมโยงไปสู่หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้านมากำหนดวิธีการที่เหมาะสมที่จะช่วยแก้ไขผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จากการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

1.3.2 กำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตของแต่ละรายบุคคล เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายหรือ ผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นภายหลังการดำเนินชีวิตตามวิธีการที่ได้กำหนดเพื่อแก้ไขผลกระทบที่เกิด จากการดำเนินชีวิตของตนเองในปัจจุบัน

1.3.3 การให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เชื่อมโยง วิธีการแก้ไขวิธีการดำเนินชีวิตของตนเอง กับ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้าง ภูมิคุ้มกันที่ดี ตามวิธีการที่กำหนด เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ แต่ให้ ดำเนินการควบคู่ไปกับวิธีการที่สามารถแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินชีวิตในปัจจุบันที่ได้ กำหนดไว้

1.4 กิจกรรมที่ 4 การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4.1 การสรุปผลการดำเนินดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามวิธีการที่กำหนด ที่เชื่อมโยง วิธีการแก้ไขวิธีการดำเนินชีวิตของตนเองกับความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นการกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนสรุปผลการดำเนินดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามวิธีการที่กำหนดว่ามีผลของการดำเนินการก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างไร ทั้งในส่วนของแนวทางการใช้จ่าย การออม การรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และการมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต

1.4.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน เป็นการกำหนดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้สอนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ระหว่างกัน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา หรือส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละรายบุคคลให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

1.4.3 การวางแผนปรับปรุง พัฒนาหรือส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละบุคคล และทดลองดำเนินชีวิตอีกครั้ง เป็นการให้ผู้เรียนวางแผนในการปรับปรุงพัฒนาหรือส่งเสริมวิธีการเดิมให้มีความเหมาะสมเพิ่มมากขึ้น จากนั้นให้ผู้เรียนได้มีการลองกลับไปดำเนินชีวิตปกติเพื่อประเมินตนเองอีกครั้ง

ตอนที่ 2 ผลการใช้รูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 1 ผลการใช้รูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นที่ประเมิน	(M)	(S.D.)	ความหมาย
การดำเนินชีวิตโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ			
1. นักศึกษามีการใช้เงินเพื่อซื้อเฉพาะสิ่งของที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตเพิ่มมากขึ้น	4.69	0.47	มากที่สุด
2. นักศึกษามีการออมทรัพย์เพื่อการดำรงชีวิตของตนเองเพิ่มมากขึ้น	4.60	0.49	มากที่สุด
3. นักศึกษามีการออมโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.62	0.49	มากที่สุด
4. นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ได้ดีขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการเสริมพลังอำนาจ	4.13	0.34	มาก
รวม	4.51	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นที่ประเมิน	(M)	(S.D.)	ความหมาย
การดำเนินชีวิตโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล			
1. นักศึกษามีการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตที่อยู่ภายใต้เหตุผลต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการศึกษา	4.53	0.51	มากที่สุด
2. นักศึกษามีการตัดสินใจในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจรรยา และวัฒนธรรมที่ดีงาม ที่ชัดเจนมากขึ้น	4.51	0.51	มากที่สุด
3. นักศึกษาพิจารณาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบมากขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการศึกษา	4.69	0.47	มากที่สุด
รวม	4.58	0.50	มากที่สุด
การดำเนินชีวิตโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี			
1. นักศึกษามีการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ดีขึ้น	4.48	0.50	มาก
2. นักศึกษาคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ดีขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการศึกษา	4.38	0.58	มาก
3. นักศึกษาสามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่มากขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการศึกษา	4.47	0.51	มาก
รวม	4.44	0.53	มาก
รวมทุกประเด็นที่ประเมิน	4.51	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมี ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) เท่ากับ 4.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผล โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) เท่ากับ 4.51 และ 4.58 และอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) เท่ากับ 4.44 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นที่ประเมิน	(M)	(S.D.)	ความหมาย
1. นักศึกษาคิดว่ารูปแบบการเสริมพลังอำนาจทำให้นักศึกษามีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น	4.55	0.45	มากที่สุด
2. นักศึกษารู้สึกว่ารูปแบบการเสริมพลังอำนาจช่วยในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น	4.67	0.67	มากที่สุด
3. นักศึกษารู้สึกว่ารูปแบบการเสริมพลังอำนาจช่วย ในการสะท้อนความสามารถในการควบคุมตนเอง ในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น	4.62	0.58	มากที่สุด
4. นักศึกษารู้สึกว่ารูปแบบการเสริมพลังอำนาจช่วยในการสะท้อนให้เห็นการสร้างอิทธิพลต่อตนเองและสังคม ในการปฏิบัติตนตามปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้น	4.48	0.55	มาก
5. นักศึกษารู้สึกว่ารูปแบบการเสริมพลังอำนาจช่วยในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณเพิ่มมากขึ้น	4.57	0.52	มากที่สุด
6. นักศึกษารู้สึกว่ารูปแบบการเสริมพลังอำนาจช่วยในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล เพิ่มมากขึ้น	4.60	0.55	มากที่สุด
7. นักศึกษารู้สึกว่ารูปแบบการเสริมพลังอำนาจช่วยในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพิ่มมากขึ้น	4.59	0.51	มากที่สุด
8. ความพึงพอใจของนักศึกษาในภาพรวมที่มีต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.68	0.58	มากที่สุด
รวม	4.60	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) เท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.55 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 7 ข้อ คือข้อที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7 และ 8 และอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ข้อ คือข้อที่ 4 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

1.1 กิจกรรมที่ 1 การค้นพบสภาพการณ์จริง

1.1.1 การวิเคราะห์การดำเนินชีวิตของตนเองในปัจจุบัน เป็นเพราะว่ากระบวนการของการเสริมพลังอำนาจนั้น จะต้องเริ่มจากการให้ผู้เรียนรับรู้และตระหนักถึงปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นต่อตนเองในปัจจุบันก่อนเพื่อเป็นแนวทางในการหาแนวทางในการแก้ไขหรือพัฒนาตนเองต่อไป สอดคล้องกับ นิตยา เพ็ญศิริรักษา (2558) ที่ได้นำเสนอกระบวนการสร้างพลังอำนาจให้ผู้เรียนต้องเริ่มจากการสนับสนุนให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของตนเองกับสิ่งแวดล้อม และเชื่อว่าตนเองสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของตนเอง ชุมชน และสังคมได้ และให้ผู้เรียนใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้นในการวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมที่กระทำอยู่หรือจะกระทำในอนาคต

1.1.2 การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินชีวิตของตนเองในปัจจุบัน เป็นเพราะว่าในการดำเนินการเสริมพลังอำนาจนั้น เมื่อผู้เรียนได้วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองแล้วนั้น การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจะช่วยให้บุคคลมองเห็นความสัมพันธ์ของการกระทำของตนเองต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น สามารถเป็นแนวทางในกำหนดวิธีการในการแก้ไข ปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองได้ต่อไป สอดคล้องกับ นิตยา เพ็ญศิริรักษา (2558) ที่ได้นำเสนอกระบวนการสร้างพลังอำนาจให้ผู้เรียนจะต้องเริ่มจากการสนับสนุนให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของตนเองกับสิ่งแวดล้อม และเชื่อว่าตนเองสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ของตนเอง ชุมชน และสังคมได้ และใช้ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้นในการวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมที่กระทำอยู่หรือจะกระทำในอนาคต

1.2 กิจกรรมที่ 2 การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (การตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง)

1.2.1 การวิเคราะห์วิธีการที่สามารถแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ทั้งนี้เมื่อผู้เรียนสามารถวิเคราะห์การดำเนินชีวิตของตนเองและผลกระทบที่เกิดขึ้นได้แล้วนั้น ผู้เรียนควรมีการนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มาหาวิธีการที่จะสามารถพัฒนาหรือแก้ไขแนวทางการดำเนินชีวิตที่สร้างผลกระทบให้แก่ตนเองเพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและลดผลกระทบที่เกิดขึ้นได้มากขึ้น สอดคล้องกับ ดารณี จามจรี (2546) ที่ได้กล่าวถึงกระบวนการเสริมพลังอำนาจขึ้นตอนต่อมาภายหลังการค้นพบสถานการณ์จริงคือการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reflection) เป็นการพยายามทบทวนเหตุการณ์สถานการณ์อย่างรอบคอบเพื่อตัดสินใจและจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งขั้นนี้จะช่วยให้เกิดการพัฒนาความรู้มีอำนาจในการควบคุมตนเองเกิดความคิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเปลี่ยนแปลงได้

1.2.2 การทำ Mind Mapping เชื่อมโยง ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน กับ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ทั้งนี้เพื่อเป็นการเชื่อมโยงแนวทางที่ได้กำหนดเพื่อแก้ไข ปรับปรุง หรือส่งเสริมแนวทางการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของผู้เรียนสู่แนวทางการดำเนินชีวิตของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น การทำ Mind Map จะเป็นวิธีการที่ง่ายต่อการดำเนินการของผู้เรียนให้สามารถเห็นภาพความสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ กนิษฐา ทองเลิศ (2563) ที่กล่าวว่า การเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) เป็นกระบวนการที่สร้างให้บุคลากรตระหนักและเห็นคุณค่าของผลงานที่ตนเองปฏิบัติ โดยต้องดำเนินการตามเป้าหมาย กำหนดแนวทางและวางแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรับผิดชอบในงาน กระตุ้นให้ทำงานโดยการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ส่วนกลาง รวมไปถึงการเชื่อมโยงคุณลักษณะ เจตคติและความสามารถแต่ละบุคคลในการทำงานเป็นทีมให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมขององค์กร

1.3 กิจกรรมที่ 3 การตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมกับตนเอง

1.3.1 การกำหนดวิธีการที่สามารถแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ตามความสามารถและพฤติกรรมการดำเนินชีวิตปกติของตนเอง ที่เชื่อมโยง วิธีการแก้ไขวิธีการดำเนินชีวิตของตนเอง กับ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นเพราะว่า ในการดำเนินการเพื่อเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้เรียนจะต้องกำหนดวิธีการที่เหมาะสมกับตนเองให้มากที่สุดจากวิธีการต่าง ๆ ที่ได้ทำการวิเคราะห์ไว้ โดยวิธีการที่กำหนดนั้นจะต้องเชื่อมโยงไปสู่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน สอดคล้องกับ Ivancevich & Matteson (1999) ที่ได้นำเสนอการเสริมพลังอำนาจการทำงานของบุคคลโดยการกำหนดยุทธศาสตร์และเลือกเทคนิควิธีการที่จะใช้เสริมสร้างพลังอำนาจของบุคคล

1.3.2 การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตของแต่ละรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตตามวิธีการที่คิดว่าเหมาะสมกับตนเองและสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถติดตาม ประเมิน ผลของการดำเนินชีวิตของตนเองในด้านต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Gibson (1991) ที่ได้นำเสนอกระบวนการสร้างพลังอำนาจ ขั้นการกำหนดภาระหน้าที่ (Accountability) ว่าเป็นการกำหนดมาตรฐานในการดำเนินงานสำหรับใช้ในการรายงานความก้าวหน้า โดยบุคคลร่วมกันกำหนดมาตรฐานดังกล่าวขึ้นเพื่อตนเอง ทั้งนี้หากมีความไว้วางใจในการปฏิบัติ บุคคลจะมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของตนเอง

1.3.3 การให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เชื่อมโยงวิธีการแก้ไขวิธีการดำเนินชีวิตของตนเอง กับ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ตามวิธีการที่กำหนด เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุง หรือส่งเสริมตนเอง และทราบผลการปฏิบัติตามวิธีการที่ได้กำหนดไว้ว่าเหมาะสมในการใช้กับตนเองในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติจริงจึงเป็นวิธีการที่สามารถประเมินและสร้างความชัดเจนให้แก่ผู้เรียนได้มากที่สุด สอดคล้องกับ นิทยา เพ็ญศิริรักษา (2558) ได้นำเสนอกระบวนการสร้างพลังอำนาจให้ผู้เรียนในชั้นของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอน

ตั้งแต่การเลือกประเด็นในการเรียนรู้ การวางแผนกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการสนทนาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวมถึงการวัดและประเมินผลตนเองและผลการดำเนินงาน

1.4 กิจกรรมที่ 4 การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4.1 การสรุปผลการดำเนินดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามวิธีการที่กำหนด ที่เชื่อมโยง วิธีการแก้ไขวิถีการดำเนินชีวิตของตนเอง กับ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสร้างข้อสรุปผลจากการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของตนเองด้วยตนเอง ก่อให้เกิดการเห็นผลลัพธ์ในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างชัดเจนด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Conger & Kanugo (1988) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้น (Leading to behavioral effects) เมื่อพลังอำนาจเกิดขึ้นในตัวบุคคล จะก่อให้เกิดพลังในการปฏิบัติ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เกิดความคิดริเริ่มในการดำเนินการต่าง ๆ และมีความอดทนต่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

1.4.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน เป็นการกำหนดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้สอนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นระหว่างกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมพลังอำนาจในการเรียนรู้ร่วมกันให้แก่ผู้เรียนรวมทั้งเป็นการสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาแนวทางการดำเนินชีวิตของผู้เรียนแต่ละรายบุคคลให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Gibson (1993) ที่ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการเสริมพลังอำนาจในส่วนของ การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เป็นข้อผูกพันในการปฏิบัติ ระยะนี้เมื่อพบปัญหาในการปฏิบัติใช้กระบวนการกลุ่มในการร่วมมือแก้ไขปัญหา หากเกิดประสิทธิภาพบุคคลจะมีความมั่นใจ มีความสามารถ รู้สึกถึงการมีอำนาจในการควบคุมสิ่งต่าง ๆ และจะคงไว้ซึ่งพฤติกรรมการแก้ปัญหาสำหรับใช้ในเหตุการณ์ต่อไป

1.4.3 การวางแผนปรับปรุง พัฒนาหรือส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละรายบุคคล และทดลองดำเนินชีวิตอีกครั้ง เป็นเพราะว่าในการเสริมพลังอำนาจนั้นผู้เรียนจะต้องสามารถปฏิบัติตนในสิ่งที่ได้อยู่แล้วได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพัฒนาตนเองได้จนสามารถนำวิธีการที่เข้ามาใช้ในการพัฒนาตนเองได้อย่างเป็นปกติ สอดคล้องกับ ดิเรก สุขสุนัย (2560) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อเสริมพลังอำนาจ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยรูปแบบประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของงาน 2) การชี้แจงให้ความรู้เพื่อปฏิบัติงาน 3) การกำหนดเป้าหมายงานและมอบหมายงาน 4) การให้ความรู้ในการประเมินงาน 5) การประเมินผลงาน 6) การกำหนดจุดดีจุดด้อยและลำดับความสำคัญของงาน 7) การกำหนดเป้าหมายความสมบูรณ์ของงาน 8) การพัฒนาเติมเต็มความรู้เพื่อพัฒนางาน และ 9) การพัฒนาปรับปรุงงาน เป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจในขั้นตอนสุดท้าย

2. ภายหลังจากทำกิจกรรมในการเสริมสร้างพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เป็นเพราะว่า กระบวนการของการเสริมพลังอำนาจช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาและเพิ่มพลังอำนาจในการดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายในตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มีโอกาสในการตัดสินใจ การติดตามผล และพัฒนาตนเอง โดยตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับ เกินศักดิ์ ศรีสวຍ (2564) ที่ได้กล่าวถึงการเสริมพลังอำนาจว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพัฒนาและเพิ่มพลังอำนาจภายในตัวบุคคลด้วยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจในการปฏิบัติงานของตนเองอย่างเต็มความสามารถ โดยได้รับการสนับสนุนทรัพยากร การให้อิสระในการตัดสินใจ ให้โอกาสพัฒนาทักษะความสามารถ และส่งเสริมความก้าวหน้าจากผู้บังคับบัญชา ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติเห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสามารถของตนเอง ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

3. ภายหลังจากทำกิจกรรมในการเสริมสร้างพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเสริมพลังอำนาจในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เป็นเพราะว่า การดำเนินการเสริมพลังอำนาจให้แก่ผู้เรียนเป็นการช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของผลงานที่ตนเองปฏิบัติตามเป้าหมาย ตามแนวทาง และการวางแผนของตนเอง ผู้เรียนจะไม่มีความรู้สึกว่าโดนสั่งหรือโดนบังคับให้ทำ แต่จะรู้สึกว่าการดำเนินการในส่วนต่าง ๆ เป็นการดำเนินงานตามที่ตนเองได้มีการพิจารณาวางแผนและกำหนดด้วยตนเอง ก่อให้เกิดแรงผลักดัน การรับรู้ และการพยายามพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์ (2561) กล่าวว่า พลังอำนาจเป็นกระบวนการภายในที่ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง รับรู้ ว่าตนเองมีความสามารถ และศักยภาพในการควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจนเกิดแรงผลักดันในตนเอง พร้อมต่อการรับรู้ ถึงปัญหาที่แท้จริง และพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองและแก้ไขปัญหาของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าการเสริมพลังอำนาจมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ มีแรงผลักดัน และพึงพอใจต่อการเสริมพลังอำนาจ ดังนั้นผู้สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องหรือผู้สอนที่สนใจ ควรมีการนำรูปแบบการเสริมพลังอำนาจไปปรับใช้ในรายวิชาของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติในด้านต่างๆ ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรและสถานศึกษาต่อไป

2. ในการเสริมพลังอำนาจให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนจะต้องมีการวางแผน ให้คำแนะนำ และติดตามผลในขั้นตอนต่างๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้เรียนมีการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จากผลการประเมินที่พบว่านักศึกษามีการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อเฉพาะสิ่งของที่จำเป็น และพิจารณาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบมากขึ้น ภายหลังจากเข้ารับการเสริมพลังอำนาจ มีผลการประเมินมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางการเสริมพลังอำนาจไปปรับใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ทองเลิศ. (2563). รูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนา
งานวิชาการของสถานศึกษา. **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**. 5(2): 533 - 548.
- เก็นศักดิ์ ศรีสวาย. (2564). การเสริมสร้างพลังอำนาจครูที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ดิเรก สุขสุนัย. (2560). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมิน
เพื่อเสริมพลังอำนาจสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นิตยา เพ็ญศิริินภา. (2558). การสร้างพลัง. สืบค้นจาก <http://ejournal.swa.ac.th>.
- ปรัชญา พลพัฒน์นันท์. (2554). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. สืบค้นจาก
<https://www.loeitech.ac.th/webetc/economy/popeng.html>.
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2551). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.
โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2560). เศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นจาก
<https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>.
- วิชัย ชูจิต. (2563). การสร้างพลังชุมชน. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/22229>.
- เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์. (2561). การเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองของเยาวชนคาทอลิก
โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Conger, J. A., & Kanungo, R. N. (1988). The empowerment process: Integrating theory
and practice. **Academy Management Review**. 13(3): 471-482.
- Gibson, C. H. (1991). Concept Analysis of Empowerment. **Journal of Advanced
Nursing**. 16(1): 354-361.
- Ivancevich, J. M. & Matteson, M. t. (1999). **Organization Behavior and Management**.
(5th ed). Boston, MA: Irwin McGraw-Hill.

การพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี

ELDERLY TOURISM DEVELOPMENT IN PATHUM THANI PROVINCE

อมรรักษ์ สอนชูผล^{1*}, ปรัชญพัชร วันอุทา¹,

สิรินดา คลีสุนทร¹ และธัชชัย อินทะสุข¹

Amonlux Shouchupon^{1*}, Prachayapachara Wan-uta¹,

Sirinada Kleesunthron¹ and Tatchai Indrasukha¹

Received : 26 January 2022

Revised : 14 June 2024

Accepted : 21 June 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี 2) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และ 3) ประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยมีการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 51 คน ที่ทำการเลือกแบบเจาะจงและแบบสโนว์บอลล์ (Snowball sampling) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน ที่ทำการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ ที่มีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00 ร่วมกับแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.66 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.97 โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ควรเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของจังหวัดปทุมธานี อาทิเช่น ทุ่งนามอญ ทั้งนี้ ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ 1) การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีที่ชัดเจน 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน

¹วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹College of Innovative Management alaya Alongkorn Rajabhat University under the royal patronage, Pathum Thani Province

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: ohm_science@hotmail.com

2. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า ทุ่งนามอญเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ วิถีชาวมอญของคนชุมชน กิจกรรมท่องเที่ยวของ ทุ่งนามอญประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับความเป็นมอญ 2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเชิงเกษตรและธรรมชาติ และ 3) กิจกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป โดยแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคือการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงรายละเอียดตามมาตรฐาน การท่องเที่ยวไทย (มทท.310 : 2555) เรื่องการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และ ครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์

3. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$, $S.D. = 0.64$) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยว / สูงอายุ / จังหวัดปทุมธานี

ABSTRACT

The purposes of the research were: 1) to study the environment, potential and problems of elderly tourist attraction in Pathum Thani province. 2) to Guidelines for develop elderly tourist attraction in Pathum Thani province : a case study of Thung Na Mon community tourist attractions in Khu Khwang Sub-District, Lat Lum Karo District, Pathum Thani Province. and 3) to satisfaction assessment about elderly tourist attraction in Pathum Thani province : a case study of Thung Na Mon community tourist attractions in Khu Khwang Sub-District, Lat Lum Karo District, Pathum Thani Province. Data was collected from 51 people which purposive sampling and snowball sampling. And sample of 370 people which purposive sampling. The research tools were questionnaire 2 papers with the item objective consistency validity level of 0.66 - 100 together with questionnaire with the item objective consistency validity level of 0.66 - 100 and reliability was 0.97. Using data analysis with content analysis and statistics were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that:

1. Environment, potential and problems of elderly tourist attraction in Pathum Thani province was found that elderly tourist attraction should be represent about identity and way of life in Pathum Thani province, such as Thung Na Mon. However, The problem with tourist attractions for the elderly in Pathum Thani province is: 1) there is no clear guideline of elderly tourism development in Pathum Thani province, 2) Government stakeholders, entrepreneurs and communities do not have a clear understanding of tourism management guidelines for the elderly.

2. Guidelines for develop elderly tourist attraction in Pathum Thani province: a case study of Thung Na Mon community tourist attractions in Khu Khwang Sub-District, Lat Lum Karo District, Pathum Thani Province was found that Thung Na Mon to conserve about local culture and the Mon lifestyle. Tourism activities of Thung Na Mon consist of 3 activities: 1) Mon lifestyle tourism activities 2) agricultural and natural tourism activities and 3) general tourism activities. The development of tourist attraction is to develop and improve by based on Thailand Tourism Standard (TTS 310: 2012) tourism service for disabilities, senior, families with young children and pregnant woman.

3. The satisfaction assessment about elderly tourist attraction in Pathum Thani province : a case study of Thung Na Mon community tourist attractions in Khu Khwang Sub-District, Lat Lum Karo District, Pathum Thani Province found that the satisfaction was at a high level ($M = 4.40$, $S.D. = 0.64$) which higher than the set criteria.

Keywords: Tourism development / Elderly / Pathum Thani Province

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยสามารถสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศ (Tourism Council of Thailand, 2018) ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุส่งผลทำให้แนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวมีอัตราการเติบโตเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เกษียณอายุในการทำงานส่งผลทำให้มีเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว และเป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการใช้จ่ายทางการท่องเที่ยวมากกว่านักท่องเที่ยวในช่วงอายุอื่น (Sellick & Muller, 2004) โดย ซีร์ ตีระจินดา และสมบัติ กาญจนกิจ (2557) ได้อธิบายว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างความสุขให้กับผู้สูงอายุ ดังนั้นทุกประเทศควรส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีสภาพร่างกายแข็งแรงและมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีเป็นกลุ่มที่มีความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวสูงเพราะมีเวลารว่างในการพักผ่อนและมีกำลังทรัพย์ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอย

ทั้งนี้ กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีการจัดทำสถิตินักท่องเที่ยว และรายได้ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่าจำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งหมด 2,934,634 คน โดยสร้างรายได้เป็นจำนวนเงิน 4,308.9 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) ซึ่งการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุเกิด ความสุข และความสบายใจ รูปแบบและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เป็นลักษณะเฉพาะของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ คือ เน้นการท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพดี คำนึงถึงความคุ้มค่าในการซื้อบริการ ต้องการความมั่นใจด้านความปลอดภัย ความมั่นใจด้านบริการ ดูแลสุขภาพที่ดี โดยยินดีจ่ายเงินเพิ่มขึ้น และต้องการกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพ (Kotler & Armstrong, 2006) โดยจังหวัดปทุมธานีถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีมรดกทางวัฒนธรรมและมีจุดเด่นด้านทำเลที่ตั้ง

ที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครและสามารถเชื่อมโยงการเดินทางไปภูมิภาคได้สะดวก รวมถึง มีระบบขนส่งมวลชนที่เชื่อมต่อการเดินทางกับรถไฟชานเมืองสายสีแดงเข้มสายสีเขียวที่เอื้อให้เกิดการลงทุน และมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในจังหวัดมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ จากการการศึกษาแผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี 5 ปี (พ.ศ. 2561 - 2565) และการเข้าพบคุณสุทัศน์ คงแย้ม ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปทุมธานี และคุณปองทิพย์ วิวัฒน์สินเศรษฐ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2564 พบว่า การทำให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาและเชื่อมโยงธุรกิจและบริการด้านการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ถือเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่มีความสำคัญและแนวโน้มการเติบโตมากขึ้นในอนาคต โดยทางจังหวัดปทุมธานียังไม่มีทิศทางในการกำหนดแผนงานหรือโครงการและการศึกษาเกี่ยวกับท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุเพื่อเป็นการสร้างหลักประกันด้านความปลอดภัยและสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่ชัดเจน เช่น การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวก การศึกษาสภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี โดยผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาจังหวัดปทุมธานีและสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการแก่สังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการศึกษาสภาพแวดล้อม ศักยภาพและปัญหา และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยการเลือกแบบเจาะจงและแบบกึ่งอนิหิมะควบคู่กัน ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย คือ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ความเกี่ยวข้อง ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี จำนวน 51 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 17 คน 2) ผู้ประกอบการ ชุมชน จำนวน 17 คน และ 3) นักท่องเที่ยว จำนวน 17 คน ซึ่งคณะผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มละ 17 คน เนื่องจากจำนวนนี้จะมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุดตามแนวคิดของ บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ (2554)

กลุ่มที่ 2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี จำนวน 370 คน โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย คือ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ความเกี่ยวข้อง ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี โดยสามารถอุทิศเวลาให้กับการตอบคำถามได้ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัยด้วยความสมัครใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการพัฒนาเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์เรื่องสภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี มีการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และ 3) นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โดยมีค่าความเที่ยงตรง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.66 - 100 ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดคือค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2. แบบสัมภาษณ์เรื่องเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ 3) นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยมีค่าความเที่ยงตรง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.66 - 100 ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดคือค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

3. แบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างแบบประเมินแบบมาตราส่วน 5 ระดับ และ 3) นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง โดยมีค่าความเที่ยงตรง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.66 - 100 ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดคือค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ต่อจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ตลาดโก้งโค้ง จังหวัดอยุธยา คือ จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ ครอนบัก ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.97 โดยผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนด คือ ค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค ความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการแปลค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แล้วนำมาเขียนเป็นความเรียงเชิงพรรณนาร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติจากแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าความเที่ยงตรง (IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค ความถี่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการแปลค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 แหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ ทุ่งนามอญ เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีที่แสดงถึงเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของจังหวัดปทุมธานีที่เป็นวิถีชีวิตเชิงเกษตรกรรม อยู่ใกล้แม่น้ำเจ้าพระยารวมถึงการมีรากฐานมาจากเชื้อชาติมอญ โดยยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุได้ เช่น ปันฟ้าฟาร์ม ตลาดอิงน้ำสามโคก ตลาดน้ำวัดมะขาม (วัดศาลเจ้า) ตลาด 100 ปีระแหง วัดโบสถ์ วัดศาลเจ้า วัดเจติยหยอย

1.2 สภาพแวดล้อมและศักยภาพเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี

1.2.1 โอกาสของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ 1) การมีจำนวนนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมีความพร้อมในการซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ค่อนข้างสูง 2) การให้ความสนใจเกี่ยวกับความธรรมชาติของนักท่องเที่ยวมีมากขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของความเป็นเมือง ปัญหามลพิษทางอากาศการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และ 3) การใช้สื่อทางสังคมออนไลน์ของคนในปัจจุบันและอนาคต ทำให้ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวสามารถสร้างและรับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือข่าวสารต่าง ๆ ได้สะดวกและง่ายขึ้น

1.2.2 อุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ 1) สภาพเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดี ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความสามารถในการซื้อสินค้าหรือบริการและการท่องเที่ยวที่น้อยลง และ 2) การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้การเดินทางของนักท่องเที่ยวที่น้อยลง และผู้ประกอบการบางส่วนต้องหยุดหรือยกเลิกกิจการ

1.2.3 จุดแข็งของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ 1) การมีตำแหน่งที่ตั้งติดกับจังหวัดกรุงเทพฯ ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากจังหวัดกรุงเทพฯและจังหวัดใกล้เคียงได้ดี เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมสะดวกและใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก 2) มีวัฒนธรรมและประเพณีของมอญที่เป็นเอกลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี โดยได้มีการกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของคำขวัญประจำจังหวัดว่า “ถิ่นบัวหลวง เมืองรวงข้าว เชื้อชาวมอญ

นครธรรมะ พระตำหนักกรมใจ สดใสเจ้าพระยา ก้าวหน้าอุตสาหกรรม” 3) การมีพื้นที่บางส่วนที่ยังคงความเป็นเกษตรกรรม ความเป็นธรรมชาติ และการเป็นดำเนินชีวิตบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาที่อยู่ใกล้จังหวัดกรุงเทพ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความธรรมชาติมากขึ้น และ 4) มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น ชุมชนหรือวัดที่เก่าแก่ วิถีชีวิตเชิงเกษตร วัฒนธรรมและประเพณีของมอญ ความเป็นธรรมชาติบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติและสวนกอล์ฟ

1.2.4 จุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ

1) การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีที่ชัดเจน เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกหรือแนวทางการให้บริการ 2) การไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานีที่เป็นรูปธรรม 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน และ 4) ผู้ประกอบการหรือชุมชนมีปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินการ

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี คือ 1) การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีที่ชัดเจน เช่น การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ การประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการ และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน

2. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

2.1.1 ความเป็นมาและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คือ เริ่มต้นจากช่วง พ.ศ. 2561 พื้นที่บริเวณนี้ถูกรุกกล้าด้วยการสร้างโรงงานทำให้คนในชุมชนบางส่วนต้องขายที่นา และกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนตกงานไม่มีรายได้ โดยคุณธัญญ์จิรา งามอาจอุดมรัตน์ หรือ ป้าต๋อย จึงได้มีการรวมตัวกันฝึกงานฝีมือ เพื่อเป็นหนึ่งช่องทางสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอนอาชีพเกี่ยวกับงานศิลปะและสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและศูนย์การเรียนรู้วิถีเกษตรอัตลักษณ์ชาวมอญ สำหรับการเผยแพร่วิถีชีวิตพอเพียงและวัฒนธรรมของคนเชื้อชาติมอญที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดปทุมธานี โดยกิจกรรมท่องเที่ยวของทุ่งนามอญ จะประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ 1) การท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับความเป็นมอญ 2) การท่องเที่ยวเกี่ยวกับเชิงเกษตรและธรรมชาติ และ 3) การท่องเที่ยวทั่วไป เช่น การเดินเล่นหรือถ่ายรูป การรับประทานอาหาร

2.1.2 สภาพแวดล้อมและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

(1) โอกาสของแหล่งท่องเที่ยว คือ 1) นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์หรือโดดเด่นของแต่ละท้องถิ่น 2) การใช้สื่อทางสังคมออนไลน์ของคนในปัจจุบันและอนาคต 3) แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่บริเวณใกล้เคียงมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว เช่น วัดเจติยหอย

ตลาดระแหง 100 ปี ปิ่นฟ้าฟาร์ม ตลาดอิงน้ำสามโคก 4) นโยบายของจังหวัดปทุมธานีที่สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนและการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมเอกลักษณ์หรือความโดดเด่นของชุมชนท้องถิ่น

(2) อุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว คือ 1) สภาพเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดี 2) การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชุกชุมน้อยลง

(3) จุดแข็งของแหล่งท่องเที่ยว คือ 1) เป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน 2) มีวัฒนธรรมความเป็นมอญและวิถีชีวิตความเป็นชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ 3) มีการอธิบายและนำเสนอเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวมอญที่เป็นเอกลักษณ์และวิถีชีวิตเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม 4) มีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว เช่น วัดเจติยหอยตลาดระแหง 100 ปี ปิ่นฟ้าฟาร์ม ตลาดอิงน้ำสามโคก เป็นต้น 5) มีกิจกรรมที่หลากหลาย

(4) จุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยว คือ 1) การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อผู้สูงอายุที่ชัดเจน 2) การเดินทางมาชุกชุมก่อนช่วงไม่สะดวก 3) ป้ายบอกเส้นทางของชุกชุมก่อนช่วงไม่ชัดเจน 4) งบประมาณในการพัฒนาชุกชุมก่อนช่วงมีจำกัด

2.1.3 สิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว คือ 1) การได้เรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นมอญและวิถีชีวิตเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม และ 2) การมีกิจกรรมที่หลากหลาย

2.1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับหากมีการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ คือ 1) การเพิ่มจุดเด่นของชุกชุมก่อนช่วง 2) นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้รับความสะดวกสบายและปลอดภัยมากขึ้น 3) การเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนมากขึ้น และ 4) โอกาสในการเผยแพร่วัฒนธรรมมอญมากขึ้น

2.1.5 ปัญหาที่พบในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ คือ 1) การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อผู้สูงอายุที่ชัดเจน 2) งบประมาณในการพัฒนาชุกชุมก่อนช่วงมีจำกัด และ 3) นักท่องเที่ยวมีการซื้อสินค้าและการเดินทางมาเที่ยวชุกชุมน้อยลง

2.2 เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย (มทท.310 : 2555) เรื่องการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็ก และสตรีมีครรภ์ (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555)

2.2.1 ด้านการบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะคือ การกำหนดพันธกิจ ขอบเขตของการให้บริการ มีแนวทางการดำเนินงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีกล่องร้องเรียน การจัดการแก้ไขข้อร้องเรียน และนำเสนอผลการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม

2.2.2 ด้านการให้บริการ ข้อเสนอแนะคือ การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยความยิ้มแย้มกระตือรือร้น สุภาพอ่อนน้อม รวดเร็ว และถูกต้อง การมีเว็บไซต์ และสื่อสำหรับการเผยแพร่ข้อมูล การมีอุปกรณ์เครื่องช่วยอำนวยความสะดวก รวมถึงการมีเครือข่ายด้านการรักษาพยาบาลและการให้บริการในการเดินทางที่เป็นรูปธรรม

2.2.3 ด้านสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่ ข้อเสนอแนะคือ ลักษณะและขนาดของที่นั่งจอดรถที่ต้องเป็นพื้นที่สีเหลี่ยมผืนผ้า กว้างไม่น้อยกว่า 2.4 x 6 เมตร ทางลาดที่มีความยาวเกิน 6 เมตร ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.5 เมตร ประตูห้องน้ำต้องกว้างไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร รวมถึงเครื่องหมายป้ายสัญลักษณ์ต้องติดอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ชัดเจน

จากผลแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว คณะวิจัยร่วมกับสำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุกชุมก่อนช่วง คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงรายละเอียดเพื่อแก้ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ด้านการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่โดยอ้างอิงตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย (มทท.310: 2555) ข้างต้น

3. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

หลังจากคณะผู้วิจัยร่วมกับสำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุ่งนามอญ และคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 แล้ว จึงดำเนินการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

N=370

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ (%)
หน่วยงานภาครัฐ	113	30.54
ผู้ประกอบการ ชุมชน	175	47.30
นักท่องเที่ยว	82	22.16
รวม	370	100.00

จากตารางที่ 1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานีที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการ ชุมชน จำนวน 175 คน (ร้อยละ 47.30) รองลงมาเป็นหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 113 คน (ร้อยละ 30.54) และนักท่องเที่ยว จำนวน 82 คน (ร้อยละ 22.16) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

N=370

ความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี	M	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการบริหารจัดการ			
1.1 มีพันธกิจและขอบเขตของการให้บริการนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นลายลักษณ์อักษร บ่งบอภาระหน้าที่อย่างชัดเจน	4.01	0.66	มาก
1.2 มีเพิ่มศักยภาพและเพิ่มพูนความรู้ด้านการบริการนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะและเจตคติ เช่น มีการจัดอบรมหรือส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม	3.82	0.63	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

N=370

ความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว สำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี	M	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1.3 มีการรับฟังและจัดการแก้ไขข้อร้องเรียน ข้อเสนอแนะ ของลูกค้า เช่น มีกล่องร้องเรียนเพื่อให้ลูกค้าประเมินการ ให้บริการ	4.36	0.56	มาก
2. ด้านการให้บริการ 2.1 มีการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ได้อย่างถูกต้องมีความสุภาพ อ่อนน้อมต่อการให้บริการ ตอบสนองต่อความประสงค์จากผู้รับบริการอย่างรวดเร็ว	4.53	0.72	มากที่สุด
2.2 มีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร เช่น มีเฟสบุ๊ค เว็บไซต์ เทคโนโลยีอื่น ๆ และมีบริการล่ามภาษามือ หรือบริการสื่อสารกับผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางการได้ยินหรือ เทคโนโลยีอื่น ๆ	4.27	0.64	มาก
2.3 มีการให้บริการอุปกรณ์ เครื่องช่วยอำนวยความสะดวก เช่น มีบริการเก้าอี้เข็นผู้สูงอายุ บริการที่วางสิ่งของ บริการที่นั่งพักทุกระยะ	4.64	0.51	มากที่สุด
2.4 มีการให้บริการด้านการรักษาพยาบาล เช่น มียาสามัญประจำบ้าน และชุดปฐมพยาบาลที่มีคุณภาพ ไม่หมดอายุและจัดเตรียมไว้ในจุดที่เหมาะสม พร้อมใช้งาน มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายสถานพยาบาลสามารถให้บริการ สุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว และมีหน่วยพยาบาล เบื้องต้นหรือห้องพยาบาลในหน่วยงาน	4.51	0.77	มากที่สุด
2.5 มีการให้บริการในการเดินทาง เช่น การมีรถหรือ เครือข่ายบริการเคลื่อนย้าย (ขึ้น - ลง) พาหนะ มีบริการ ยานพาหนะสำหรับผู้สูงอายุ	3.84	0.68	มาก
3. ด้านสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ 3.1 มีที่จอดรถ ที่เหมาะสม สะดวกและปลอดภัย กับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ	4.58	0.52	มากที่สุด
3.2 มีทางลาด ที่เหมาะสม สะดวกและปลอดภัย กับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ	4.69	0.56	มากที่สุด
3.3. มีห้องน้ำ/ห้องส้วม ที่เหมาะสม สะดวกและปลอดภัย กับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ	4.67	0.75	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

N=370

ความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว สำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี	M	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
3.4 มีสัญลักษณ์ที่เป็นเครื่องหมายแสดงทางไปสู่ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ป้ายต้องมี ความชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน และมีสัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของ สิ่งอำนวยความสะดวก	4.78	0.71	มากที่สุด
3.5 มีเคาน์เตอร์ติดต่อที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย เหมาะสม สะดวกและปลอดภัยกับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ	4.53	0.66	มากที่สุด
รวม	4.40	0.64	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงว่าการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (M = 4.40, S.D. = 0.64)

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อม ศักยภาพ และปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี ดังที่ได้อธิบายในสรุปผลการวิจัยข้างต้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ จังหวัดปทุมธานี คือหนึ่งในจังหวัดที่สามารถเชื่อมโยงและต่อยอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุได้ เนื่องจาก การมีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัด เช่น ความเป็นมอญ รวมถึงการมีตำแหน่งที่ตั้งติดกับจังหวัดกรุงเทพฯ การมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย การมีพื้นที่บางส่วนที่ยังคงความเป็นเกษตรกรรม ความเป็นธรรมชาติ การเป็นดำเนินชีวิตบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา ความสนใจและจำนวนของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการใช้สื่อทางสังคมออนไลน์ของคนในปัจจุบัน หากแต่ทางจังหวัดยังข้อจำกัดที่ต้องพัฒนาอยู่บางประการ เช่น การไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีที่ชัดเจน การที่แหล่งท่องเที่ยวไม่มีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ รวมถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชนยังไม่มีมากเท่าที่ควร จึงทำให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานียังอยู่ในระดับเริ่มต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน ครินทร์ ฐานันดรสุข และसानนิตย์ เจริญบุญประเสริฐ (2564) ที่ทำการวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวผู้สูงอายุ: การสำรวจข้อจำกัดทางการท่องเที่ยวกิจกรรมนันทนาการและความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า การท่องเที่ยวชุมชนมีข้อจำกัดด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับโครงสร้างอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการให้บริการผู้สูงอายุและขาดข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางและกิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยว

2. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ดังที่ได้อธิบายในสรุปผลการวิจัยข้างต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุนั้น มีรายละเอียดบางประเด็นที่แตกต่างจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยทั่วไป ดังนั้น แนวทางการพัฒนาจึงมีความแตกต่างจากแนวทางการพัฒนาของนักท่องเที่ยวทั่วไป โดยคณะวิจัยร่วมกับสำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุ่งนามอญ และคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงรายละเอียดเพื่อแก้ไขปัญหาการไม่มีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานีที่ชัดเจนด้วยการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ โดยแบ่งออกเป็นด้านการบริหารจัดการ ด้านการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่ เช่น การรวบรวมและสร้างคุณค่าเชิงวัฒนธรรมและประเพณีของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการปรับปรุงทางลาด ที่จอดรถ ห้องน้ำ จุดและอุปกรณ์ชุดปฐมพยาบาล และการให้ความรู้ด้านการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มสูงอายุ ที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ หมั่นหา และชลธิชา แสงงาม (2564) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ที่อธิบายว่า องค์ประกอบในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ คือ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งบริการรองรับการท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง

3. การประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทุ่งนามอญ ตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$, $S.D. = 0.64$) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การพัฒนาแหล่งดังกล่าวได้อาศัยพื้นฐานแนวคิดตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย (มทท.310: 2555) ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผ่านการศึกษาด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการ และด้านทางกายภาพเป็นที่ยอมรับ รวมถึงยังได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมเป็นอย่างดีจากสำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุ่งนามอญ และคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา ในการดำเนินการพัฒนา จึงทำให้ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรพต วิรุณราช (2561) ที่ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี พบว่า ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยทางการตลาด ปัจจัยทางการบริหารจัดการ และปัจจัยลักษณะทางกายภาพ ดังนั้น การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการใช้ประโยชน์จากโอกาสของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี เช่น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ
2. ควรมีการหลีกเลี่ยงอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี เช่น การมีแผนบริหารความเสี่ยงกรณีที่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุไม่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้
3. ควรให้ความสำคัญจุดแข็งของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี เช่น การรักษาวัฒนธรรมของชาวมอญ ความเป็นธรรมชาติ และการเป็นดำเนินชีวิตบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยาที่เป็นเอกลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี
4. ควรมีการแก้ไขจุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี เช่น การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี
5. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานีที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการประชาสัมพันธ์และการตลาดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี
2. ควรมีการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดปทุมธานี

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนงานวิจัย (ทุน วช.) จากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีงบประมาณ 2564 ที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีมาไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). **มาตรฐานการบริการนักท่องเที่ยว** กลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัวที่มีเด็กเล็กและสตรีมีครรภ์. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย/ผู้พิการเด็ก>. (2564, 5 มกราคม)
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). **สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยรายจังหวัด ปี 2566**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.mots.go.th/news/category/705> (2567, 27 มีนาคม)
- ธีร์ ธีระจินดา และสมบัติ กาญจนกิจ. (2557). การส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในตลาดท่องเที่ยวไทย. **วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา**. 6(1): 111 - 125.

- บรรพต วิรุณราช. (2561). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*. 58(1): 149 - 168.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- สุภาภรณ์ ประสงค์ทัน, ครินทร์ ฐานันดรสุข และसानนิตย์ เจริญบุญประเสริฐ. (2564). การท่องเที่ยวผู้สูงอายุ: การสำรวจข้อจำกัดทางการท่องเที่ยว กิจกรรมนันทนาการและความตั้งใจในการเดินทางท่องเที่ยว. *วารสารสังคมศาสตร์*. 10(1): 119 - 131.
- สุภาภรณ์ หมั่นหา และชลธิชา แสงงาม. (2564). การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*. 15(2): 213 - 230.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2006). *Principles of Marketing*. (11th ed.). New Jersey: Pearson.
- Sellick, M. C. & Muller, T. E. (2004). Tourism for the Young-old and Old-old. In *New Horizons in Tourism: Strange Experiences and Stranger Practices*. (ed. T. V. Singh): 163 - 180.
- Tourism Council of Thailand. (2018). *Thailand tourism confidence index*. Newsletter Quarter, 4, 2.

การสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อการแสดงดนตรีสนาม

A CREATIVITY OF CHOREOGRAPHY FOR MARCHING BAND PERFORMANCE

ประพันธ์ศักดิ์ ปานเสียง^{1*} และศรัณย์ นักรบ²
Prapansak Panseang^{1*} and Saran Nakrob²

Received : 12 June 2024

Revised : 23 July 2024

Accepted : 24 July 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายตามแนวทางของการเต้นบัลเลต์ และ 2) สร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับบทเพลงสำหรับการแสดงดนตรีสนาม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายตามแนวทางของการเต้นบัลเลต์ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักวิธีการของสถาบันบัลเลต์ Royal Academy of Dance ประเทศอังกฤษ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกท่าพื้นฐานทั้งหมด 6 ท่า ที่เหมาะสำหรับนักดนตรีที่ต้องถือเครื่องดนตรีเพื่อบรรเลงพร้อมกับท่าเคลื่อนไหวต่าง ๆ โดยท่าพื้นฐานดังกล่าวเน้นการใช้การเคลื่อนไหวร่างกายในส่วนของเขาและเท้าเป็นหลัก ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพเสียง และช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพในระหว่างแสดงให้กับนักดนตรี และ 2) การสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับบทเพลงสำหรับการแสดงดนตรีสนาม การวิเคราะห์บทเพลง Vimaya Deva พบว่า ในตอนย่อยที่ 4 ของบทเพลงมีทำนองดนตรีอีสานเด่นชัดมากในท่อนนี้ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการสร้างสรรค์ท่าด้วยการเลียนแบบท่าแข็ง โดยการขยับปลายเท้ามาด้านหน้าในลักษณะเหยียดขาตรงแล้วขยับสะโพกขึ้นลงตามจังหวะเพลง ซึ่งสอดคล้องกับพื้นฐานบัลเลต์ในท่ายึดขาชี้เท้า เนื่องจากท่านี้มีความเหมาะสมกับลักษณะการบรรเลงที่หันปากลำโพงเครื่องดนตรีมาด้านหน้า เพื่อส่งเสริมให้ทำนองมีความโดดเด่นมากกว่าแนวเสียงอื่น ๆ ลดการสั่นของเสียง และทำให้การบรรเลงทำนองมีคุณภาพเสียงที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์ / ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย / ดนตรีสนาม

¹ สาขาวิชาดนตรี ภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Master of Arts (Music) Program, Faculty of Humanities, Kasetsart University

² Faculty of Humanities, Kasetsart University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: prapansak.pa@ku.th

ABSTRACT

This research article aims to: 1) study the fundamentals of choreography based on ballet principles and 2) create body movements synchronized to music in marching band performances using qualitative research methods.

The research result found that 1) the study of basic choreography according to the principles of ballet involved examining the methods of the Royal Academy of Dance, UK. There are 6 basic movements that researcher found suitable for musicians who have to perform both music and dancing while carrying musical instrument. Those basic movements emphasizing on the movement of legs and feet that would not affect the sound quality and enhancing the musicians' posture during performance. and 2) The creativity of proper body movements to match the song for field performance as well as analyzing a song called Vimaya Deva have found that a section of its fourth act shares vivid similarity to Thai Northeastern musical rhythm. The researcher has an idea to choreograph body movement by adopting Northeastern folk dance called Serng. The movement involves the dancer to point one leg forward while having it afloat and bouncing his hip from side to side following music rhythm. These movements quite similar to ballet basic foundation battements tendu. These movements fit the performance gesture that the sound outlet of instrument will face to audience. It will enhance the melody to stand out from other sounds and it also helps improving the sound quality of performing melody as sound distortion would be minimal.

Keywords: Creativity / Choreography / Marching band performance

บทนำ

การแสดงดนตรีสนาม เป็นการแสดงของวงโยธวาทิตที่บรรเลงดนตรีประกอบการเดิน แปรขบวนเป็นรูปทรงต่าง ๆ โดยพัฒนารูปแบบมาจากวงดนตรีทหาร (Military Band) ที่มีประวัติความเป็นมาและพัฒนาการมาอย่างยาวนาน จากหลักฐานที่ปรากฏ สมัยก่อนคริสตกาล ชาวโรมัน และชาวยิว ใช้แตรทรัมเป็ตเป็นเครื่องดนตรีประกอบกิจกรรมทางการทหาร ต่อมาในสงครามครูเสด (Crusade) วงดนตรีทหารใช้เครื่องกระทบและเครื่องเป่าเพื่อส่งสัญญาณบอกแผนการสู้รบ จัดขบวนทัพ เข้าโจมตี ล่าถอย และบรรเลงประกาศชัยชนะให้กับกองทัพทหาร โดยวงดนตรีทหารจะมีลักษณะเป็นแถววงขนาดย่อมประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีประเภทแตรที่ทำจากเขาสัตว์ ทรัมเป็ต (Trumpet) ชลุ่ย (Pipe) กลอง (Drum) และฉาบ (Cymbals) (Betweenbands, 2021)

วงโยธวาทิตเริ่มเข้ามาในประเทศไทยในช่วงสมัยรัชกาลที่ 4 มีลักษณะแรกเริ่มเป็นแตรวง (Bass Band) โดยมีภารกิจด้านการทหารในลักษณะของกองเกียรติยศ หรือเพื่อการสวนสนามเป็นหลัก ในเวลาต่อมาวงโยธวาทิตได้มีการพัฒนารูปแบบไปหลากหลาย รวมถึงรูปแบบวงโยธวาทิต

สำหรับการแสดงดนตรีสนาม และได้แพร่กระจายไปสู่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2501 มีการจัดประกวดดุริยางค์ลูกเสือขึ้นครั้งแรกในประเทศไทย โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์บุญสม มาร์ติน ผู้อำนวยการลูกเสือในสมัยนั้น ได้เห็นการประกวดดุริยางค์ในงานชุมนุมลูกเสือที่ประเทศ อังกฤษจึงนำรูปแบบมารีเริ่มที่ประเทศไทยบ้าง (สวัสดี เงินแย้ม, 2543) การแข่งขันถูกจัดขึ้นทุกปี จนถึง พ.ศ. 2509 ประเทศไทยเริ่มจัดประกวดวงโยธวาทิตอีกครั้งในปี พ.ศ. 2524 โดยมีกรมพลศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้นเป็นผู้รับผิดชอบ กิจกรรมการประกวดวงโยธวาทิต ได้รับการจัดอย่างต่อเนื่องทุกปีโดยกรมพลศึกษาจนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดกับเยาวชน (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) การประกวด วงโยธวาทิตในประเทศไทยปัจจุบันมีอยู่หลายประเภท และประเภทการประกวดส่วนใหญ่ได้รับ อิทธิพลจากประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงกฎระเบียบ การตัดสิน และเกณฑ์การให้คะแนน ด้วยความ ต้องการที่จะพัฒนางวงโยธวาทิตของประเทศไทยให้มีมาตรฐานเทียบเท่าวงโยธวาทิตระดับโลก

การแสดงดนตรีสนามจะใช้ทักษะทางด้านดนตรีอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องอาศัยทักษะ พื้นฐานของการเต้นบัลเลต์ และการสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อพัฒนารูปแบบของ การแสดง ให้สวยงามและมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นอีกด้วย (นิพิต กาญจนะหุต, 2567) ซึ่งการพัฒนา วงโยธวาทิตในประเทศไทยประกอบด้วยผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านการประพันธ์เพลง ผู้สอน ปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ และผู้เชี่ยวชาญการออกแบบภาพแปรชบวนหลายท่าน แต่ผู้ที่ ศึกษาการสร้างสรรค์ลีลาประกอบเพลงโดยนำทักษะการเต้นมาประยุกต์ใช้กับการเดินในการแสดง ดนตรีสนามนั้นยังมีไม่มากนัก ทำให้ทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาการแสดงถูกละเลย การสอน และ ฝึกซ้อมส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้ในลักษณะของการลอกเลียนแบบจากผู้สอนหรือผู้ออกแบบท่าทาง โดยปราศจากพื้นฐาน และการสร้างสรรค์ลีลาที่มีขั้นตอนแบบแผนไม่ชัดเจน ส่งผลให้นักเรียนปฏิบัติ ไม่ถูกต้องเพราะขาดความเข้าใจ ซึ่งอาจจะเกิดความผิดพลาด หรืออุบัติเหตุที่จะนำไปสู่อาการบาดเจ็บ ในระหว่างที่แสดงได้

ในการวิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

การสร้างสรรค์ หมายถึง การนำพื้นฐานบัลเลต์มาประยุกต์ใช้สร้างสรรค์ลีลาสำหรับ นักดนตรีในการแสดงดนตรีสนามให้เหมาะสมกับบทเพลงโดยคำนึงถึงรายละเอียดของดนตรี และ คุณภาพของเสียงที่บรรเลงเป็นสำคัญ

ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย หมายถึง การเคลื่อนไหวของนักดนตรีในวงโยธวาทิตให้ สอดคล้องกับบทเพลงในขณะแปรชบวนในการแสดงดนตรีสนาม เพื่อสื่อสารอารมณ์ความรู้สึก และ เพิ่มความน่าสนใจให้กับการแสดง

ดนตรีสนาม หมายถึง การแสดงวงโยธวาทิตในรูปแบบของการบรรเลงพร้อมกับการเดิน แปรชบวนแถวในสนาม โดยผู้บรรเลงจะขอยเท้า หรือเดินแปรรูปชบวนเป็นรูปต่าง ๆ เช่น รูปสี่เหลี่ยม รูปสามเหลี่ยม รูปวงกลม เป็นต้น

แนวทางของการเต้นบัลเลต์ หมายถึง การเต้นหรือการเคลื่อนไหวร่างกายตามรูปแบบ พื้นฐานบัลเลต์ของสถาบัน Royal Academy of Dance ประเทศอังกฤษ

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษา และสร้างสรรค์ลีลาประกอบเพลง Vimaya Deva ซึ่งเป็นบทเพลงใหม่ที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับการแสดงดนตรีสนามประเภทแปรชบวนของวงโยธวาทิต โดยนำเสนอวัฒนธรรมดนตรีอีสานผ่านการเลียนสำเนียง และลีลาการบรรเลงเครื่องดนตรีอีสานมาเป็นแนวคิดหลักในการประพันธ์เพลง ซึ่งทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายตามแนวทางของการเต้นบัลเลต์ และการสร้างสรรค์ลีลาประกอบเพลงที่นำมาประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาการแสดงดนตรีสนามประเภทแปรชบวนให้มีความสอดคล้องกันระหว่างบทเพลงที่บรรเลงกับท่าทางที่แสดงเพื่อความสวยงามพร้อมเพียง ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการนำทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายตามแนวทางของการเต้นบัลเลต์มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ลีลาประกอบเพลงสำหรับแสดงดนตรีสนาม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งในการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการแสดงดนตรีสนามต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายตามแนวทางของการเต้นบัลเลต์
2. เพื่อสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับบทเพลง Vimaya Deva สำหรับการแสดงดนตรีสนาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การศึกษาพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายตามแนวทางของการเต้นบัลเลต์ ผู้วิจัยได้ศึกษาพื้นฐานในการเคลื่อนไหวร่างกายตามหลักวิธีการของสถาบันบัลเลต์ Royal Academy of Dance ประเทศอังกฤษเท่านั้น มิได้รวมถึงการศึกษาพื้นฐานในการเคลื่อนไหวร่างกายตามหลักวิธีการของเคลื่อนไหวร่างกายตามแนวทางของการเต้นบัลเลต์จากสถาบันอื่น ๆ
2. การสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับบทเพลงเพื่อการแสดงดนตรีสนาม ผู้วิจัยจำแนกการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 การศึกษาบทเพลง ผู้วิจัยได้คัดเลือกบทเพลง Vimaya Deve ประพันธ์โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์จิณฉวีตร มั่นทรัพย์ อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีเหตุผลสนับสนุนกล่าวคือ บทเพลงดังกล่าวเป็นบทเพลงใหม่ที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับการบรรเลงของวงโยธวาทิต เพื่อต้องการนำเสนอวัฒนธรรมดนตรีอีสาน และความเชื่อแถบกลุ่มแม่น้ำโขงต่อการประกวดวงโยธวาทิตระดับนานาชาติ ซึ่งถือเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยไปสู่สังคมโลก

2.2 การสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย ผู้วิจัยได้นำทำพื้นฐานในการเคลื่อนไหวร่างกายตามหลักวิธีการของสถาบันบัลเลต์ Royal Academy of Dance ประเทศอังกฤษ จำนวน 6 ท่าพื้นฐานเท่านั้น ในการนำมาสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับบทเพลงสำหรับกลุ่มนักดนตรีในการแสดงดนตรีสนามประเภทแปรชบวน มิได้รวมถึงท่าการเคลื่อนไหวร่างกายในระดับอื่น ๆ ที่ซับซ้อน

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ทางด้านดุริยางศิลป์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลประเภทเอกสารไม่ว่าจะเป็นหนังสือ ตำราวิชาการ บทความ วารสารสิ่งพิมพ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลออนไลน์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. **ขั้นเตรียมการ** ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัย โดยแบ่งการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวงโยธวาทิตและการแสดงดนตรีสนาม การศึกษาบทเพลงและพื้นฐานและการเคลื่อนไหวร่างกายตามหลักวิธีการของบัลเลต์

1.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มบุคคลผู้เชี่ยวชาญ (Key Informants) ด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจง (Purposive selected) โดยสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 4 คน ดังนี้

1.2.1 อาจารย์ ดร.นิพัทธ์ กาญจนะหุต อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หัวหน้าคณะกรรมการตัดสินประกวดวงโยธวาทิต กรมพลศึกษา และผู้เชี่ยวชาญการออกแบบภาพแปรชบวน

1.2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิดนวัตร มั่นทรัพย์ อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สมาชิกวง Aimachi Marching Band ประเทศญี่ปุ่น นักประพันธ์เพลง และคณะกรรมการตัดสินประกวดวงโยธวาทิตกรมพลศึกษา

1.2.3 อาจารย์ ดร.วรวรรณ ปิ่นรัตนกร อาจารย์สาขานาฏศิลป์ศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้เชี่ยวชาญด้านบัลเลต์

1.2.4 อาจารย์แสงทิพย์ วารีแสงทิพย์ อาจารย์สอนบัลเลต์สถาบันบางกอกแดนซ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านบัลเลต์ และออกแบบท่าทางการเคลื่อนไหวให้กับวงโยธวาทิต

2. **ขั้นดำเนินการ** ผู้วิจัยได้จำแนกขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 การศึกษาพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายตามแนวทางของการเต้นบัลเลต์

ผู้วิจัยทำการศึกษาพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายตามหลักวิธีการของสถาบันบัลเลต์ Royal Academy of Dance ประเทศอังกฤษ จำนวน 6 ท่าพื้นฐาน ได้แก่

2.1.1 ท่าแขน (The position of the arms)

2.1.2 ท่าเท้า (The position of the feet)

2.1.3 ท่าย่อครึ่งหนึ่ง (Demi-plié)

2.1.4 ท่ายืดขาชี้เท้า (Battements Tendu)

2.1.5 ท่าก้าวกระโดด (Hop Step)

2.1.6 ท่าถ่ายน้ำหนัก (Transfer of weight)

2.2 การสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับบทเพลงสำหรับการแสดงดนตรีสนาม ผู้วิจัยจำแนกผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.2.1 การศึกษาบทเพลง ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์บทเพลงและตีความข้อมูลภาพรวมของบทเพลง ตามประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ภาพรวมภายนอก ได้แก่ ที่มาของบทเพลง โครงสร้าง

(Form and Structure) และอัตราความเร็ว (Tempo) 2 ส่วนประกอบหลักของเพลง ได้แก่ ทำนอง จังหวะ เสียงประสาน และสีสันเสียง

2.2.2 การสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาบทเพลง Vimaya Deva และพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายตามหลักวิธีการของบัลเลต์ 6 ท่าพื้นฐาน ร่วมกับการศึกษาข้อมูลที่ได้เข้าสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการจากผู้เชี่ยวชาญ มาสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับบทเพลง

3. ชี้นำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้เรียบเรียงเพื่อนำเสนอเนื้อหาทั้งหมดในลักษณะรายงานการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลทั้งหมดในรูปแบบรายงานการวิจัยที่จำแนกออกเป็น 5 บท

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายตามแนวทางของการเต้นบัลเลต์

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้เข้าสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำสำหรับการศึกษา และปฏิบัติท่าบัลเลต์พื้นฐานตามหลักวิธีการของสถาบันบัลเลต์ Royal Academy of Dance ประเทศอังกฤษ (Royal Academy of Dance, 1993) โดยพิจารณาจากท่าทางการเคลื่อนไหวที่มีความเหมาะสมสำหรับนักดนตรีที่ต้องถือเครื่องดนตรีเพื่อบรรเลงพร้อมกับท่าท่าต่าง ๆ โดยท่าพื้นฐานดังกล่าวเน้นการใช้การเคลื่อนไหวของขา และเท้าเป็นหลัก ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพเสียง และช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพในระหว่างแสดงให้กับนักดนตรีจำนวน 6 ท่าพื้นฐานได้แก่

1.1 ท่าแขน (The position of the arms) เป็นท่าพื้นฐานที่สำคัญในการเต้นบัลเลต์ที่บอกตำแหน่งแขนในลักษณะต่าง ๆ 5 ตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่งที่ 1 (First Position) ให้ออกแขนทั้งสองข้างขึ้น มาที่ความสูงระดับทรวงอก วางมือและแขนให้เป็นรูปวงรีรักษาตำแหน่งของข้อศอก และข้อมือ ไม่งอข้อศอกจนมากเกินไปโดยให้ฝ่ามือทั้งสองข้างหันเข้าหาตัว ตำแหน่งที่ 2 (Second Position) จากท่าแขนตำแหน่งที่ 1 ให้เปิดแขนทั้งสองข้างออกไปด้านข้างลำตัวโดยใช้หัวไหล่เป็นจุดหมุน รักษาตำแหน่งของข้อศอก และข้อมือ แขน และมือจะสูงไม่เกินไหล่ ในตำแหน่งนี้จะมี ความลาดเอียงจากไหล่ลงมาที่ข้อมือเล็กน้อยปรับองศาของแขนให้มีลักษณะโค้ง หันฝ่ามือไปด้านหน้า ตำแหน่งที่ 3 (Third Position) ยกแขนข้างขวาขึ้นด้านหน้ามาที่ความสูงระดับทรวงอก แขนข้างซ้ายเปิดออกด้านข้างลำตัวในระดับความสูงเดียวกันโดยให้มีความลาดเอียงจากไหล่ลงมาที่ข้อมือเล็กน้อยปรับองศาของแขนให้มีลักษณะโค้ง หันฝ่ามือไปด้านหน้ารักษาตำแหน่งของข้อศอก และข้อมือไม่งอข้อศอกจนมากเกินไป ตำแหน่งที่ 4 (Fourth Position) ยกแขนขวาขึ้นอยู่เหนือศีรษะ คว่ำมือลงโดยให้แขนโน้มออกมาด้านหน้าเล็กน้อย รักษาตำแหน่งของข้อศอกและข้อมือ ไม่งอข้อศอกจนมากเกินไป แขนข้างซ้ายเปิดออกด้านข้างลำตัวโดยให้มีความลาดเอียงจากไหล่ลงมาที่ข้อมือเล็กน้อยปรับองศาของแขนให้มีลักษณะโค้ง หันฝ่ามือไปด้านหน้า และตำแหน่งที่ 5 (Fifth Position) ยกแขนทั้งสองข้างขึ้นอยู่เหนือศีรษะ คว่ำมือทั้งสองข้างลงโดยให้แขนโน้มออกมาด้านหน้าเล็กน้อย รักษาตำแหน่งของข้อศอกและข้อมือกดไหล่ลง ไม่งอข้อศอกจนมากเกินไป วางมือและแขนให้มีลักษณะเป็นรูปวงรี

1.2 ท่าเท้า (The position of the feet) เป็นท่าพื้นฐานที่สำคัญในการเต้นบัลเลต์ ที่บอกตำแหน่งการวางเท้าในลักษณะต่าง ๆ 5 ตำแหน่ง ได้แก่ ตำแหน่งที่ 1 (First Position) วางส้นเท้าชิดกันโดยให้ปลายเท้าหันออกไปด้านนอก ตำแหน่งที่ 2 (Second Position) ลากเท้าออกไปด้านข้างโดยให้ระยะห่างระหว่างเท้าอยู่ที่ประมาณหนึ่งเท่าครึ่งของเท้าผู้ปฏิบัติ ตำแหน่งที่ 3 (Third Position) ให้เท้าข้างหนึ่งวางแนบกับอีกข้างหนึ่ง โดยให้ส้นเท้าอยู่ที่กลางฝ่าเท้าของอีกข้าง หันปลายเท้าทั้งสองข้างออกทางด้านข้าง ตำแหน่งที่ 4 (Fourth Position) ให้ลากเท้าไปด้านหน้าประมาณหนึ่งก้าว โดยให้ส้นเท้าที่อยู่ด้านหน้าตรงกับกึ่งกลางของฝ่าเท้าด้านหลัง และตำแหน่งที่ 5 (Fifth Position) ส้นเท้าข้างหนึ่งวางแนบกับปลายเท้าอีกด้านหนึ่ง

1.3 ท่าย่อครึ่งหนึ่ง (Demi-plié) ยืนในท่าเท้าตำแหน่งที่ 1 ย่อเข่าทั้งสองข้างลงโดยให้เข่าชี้ไปด้านข้างทิศทางเดียวกับปลายเท้า หลังและศีรษะต้องอยู่ในลักษณะตั้งตรง แล้วยืดตัวกลับมายืนตรง

1.4 ท่ายืดขาชี้เท้า (Battements Tendu) เริ่มต้นยืนท่าเท้าตำแหน่งที่ 1 ลากขาขวาออกไปด้านหน้าโดยใช้ปลายเท้าแตะพื้น แล้วลากเท้ากลับมายืนในท่าเท้าตำแหน่งที่ 1 ลากขาขวาออกไปด้านข้างโดยใช้ปลายเท้าแตะพื้น แล้วลากเท้ากลับมายืนในท่าเท้าตำแหน่งที่ 1 ลากขาขวาออกไปด้านหลังโดยใช้ปลายเท้าแตะพื้น แล้วลากเท้ากลับมายืนในท่าเท้าตำแหน่งที่ 1

1.5 ท่าก้าวกระโดด (Hop Step) ก้าวเท้าขวาไปด้านหน้าแล้วย่อเข่าถ่วงน้ำหนัก กระโดดด้วยขาข้างขวาก้าวเข้าด้านซ้ายขึ้นชี้ไปด้านหน้า กดปลายเท้าให้เท้าแตะอยู่ที่เข่าข้างขวา ลงพื้นด้วยเท้าข้างขวาแล้วก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า แล้วกระโดดด้วยขาข้างซ้ายก้าวเข้าด้านขวาขึ้นชี้ไปด้านหน้า กดปลายเท้าให้เท้าแตะอยู่ที่เข่าข้างซ้าย

1.6 ท่าถ่ายน้ำหนัก (Transfer of weight) การถ่ายน้ำหนักไปที่ด้านซ้ายและด้านขวา เริ่มจากท่าเท้าตำแหน่งที่ 2 ถ่วงน้ำหนักไปที่ขาขวาพร้อมกับย่อเข่าโดยให้เข่าชี้ออกไปด้านข้าง ขาซ้ายเหยียดตรงใช้ปลายเท้าซ้ายแตะพื้น แล้วให้ยืดเข่ากลับมาท่าเท้าตำแหน่งที่ 2 ถ่วงน้ำหนักไปที่ขาซ้ายพร้อมกับย่อเข่าโดยให้เข่าชี้ออกไปด้านข้าง ขาขวาเหยียดตรงใช้ปลายเท้าซ้ายแตะพื้น แล้วให้ยืดเข่ากลับมาท่าเท้าตำแหน่งที่ 2

2. การสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับบทเพลงสำหรับการแสดงดนตรีสนาม

ผลการวิจัยจำแนกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

2.1 การศึกษาบทเพลง บทเพลง Vimaya Deva ประพันธ์ขึ้นโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ จินฉัตร มั่นทรัพย์ เพื่อนำเสนอวัฒนธรรมดนตรีอีสานและความเชื่อแถบลุ่มแม่น้ำโขง โดยการเสียนสำเนียงและลีลาการบรรเลงเครื่องดนตรีอีสานที่สำคัญคือแคน และโหวด มาเป็นแนวคิดหลักในการประพันธ์เพลง โดยเป็นสังคีตลักษณ์รูปแบบอิสระ (Through-composed form) บทเพลงมีการแสดงทำนองหลัก การพัฒนาทำนอง การปรับเปลี่ยนอัตราจังหวะและอัตราความเร็ว รวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมของบทเพลง Vimaya Deva

ตอนย่อย (Sub Section)	ห้องเพลง	อัตรา จังหวะ	เครื่องหมาย ประจำ กุญแจเสียง	อัตราความเร็ว	คำอธิบาย
ส่วนนำ Introduction	1 - 23	4/4	C Minor	110 จังหวะต่อนาที	กลุ่มฮอว์นบรรเลงนำและ สอดประสานกันใน ลักษณะของการเลียน เสียงแคน กลุ่มเครื่องกระทบ บรรเลงประกอบ และมีกลุ่มเครื่องลมไม้ บรรเลงเล่นโน้ตที่เดิน จังหวะ
ทำนอง 1 Theme 1 st	24 - 31	4/4	C Minor	120 จังหวะต่อนาที	กลุ่มเครื่องช่วงเสียงสูง เล่นทำนอง กลุ่มเครื่อง ช่วงเสียงต่ำเล่นทำนอง สอดประสาน
ช่วงเชื่อม 1 Transition 1 st	32 - 42	4/4	C Minor	140 จังหวะต่อนาที	เพิ่มอัตราความเร็ว เครื่อง ลมทองเหลืองช่วงเสียงต่ำ บรรเลงทำนอง กลุ่ม เครื่องลมไม้บรรเลงโมทีฟ (Motive) โน้ตสามพยางค์
ทำนอง 2 Theme 2 nd	43 - 63	4/4	C Minor		บรรเลงทำนองดนตรี อีสานในลักษณะของการ เลียนเสียงแคน โดยกลุ่ม คลาริเน็ตและทรัมเป็ต
ช่วงเชื่อม 2 Transition 2 nd	64 - 71	4/4	C Minor		บรรเลงเดี่ยวโดยกลุ่ม เครื่องกระทบ (Solo Percussion)
ทำนอง 3 Theme 3 rd	72 - 86	4/4	D Minor	152 จังหวะต่อนาที	เปลี่ยนเครื่องหมาย ประจำกุญแจเสียง และ เพิ่มอัตราความเร็ว เครื่อง เป่าบรรเลงทำนองและ เสียงประสาน
ส่วนสุดท้าย Ending	87 - 88	4/4	D Minor		ส่วนสุดท้าย เครื่องเป่า บรรเลงทำนอง และเสียง ประสาน
	89 - 92	3/4	D Minor		
	93 - 103	4/4	D Minor		

2.2 การสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาบทเพลง Vimaya Deva และพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายตามหลักวิธีการของบัลเลต์ 6 ท่าพื้นฐาน ร่วมกับการศึกษาข้อมูลที่ได้เข้าสู่เหตุการณ์อย่างมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับบทเพลง โดยแบ่งตามห้องเพลงดังนี้

ตอนย่อยที่ 1 บทเพลงนำเสนอวัฒนธรรมดนตรีอีสานทั้งการเลียนเสียงเครื่องดนตรี และจังหวะที่มีลักษณะความเป็นอีสานเด่นชัด โดยให้อารมณ์ของการเปิดตัวการแสดงที่เครื่องดนตรีแต่ละชิ้นค่อยๆบรรเลงเข้ามา ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ลีลาโดยต้องการนำเสนอศิลปวัฒนธรรมของไทยโดยการนำท่ารำมาผสมผสานกับพื้นฐานของบัลเลต์ในตอนย่อยที่ 1 ทั้งหมด 4 ชุดท่า โดยนำพื้นฐานบัลเลต์ ได้แก่ ท่าแขน ท่าเท้า ท่าย่อครึ่งหนึ่ง ท่ายืดขาชี้เท้า ท่าถ่ายน้ำหนัก และท่าก้าวกระโดด มาสร้างสรรค์ดัดแปลงให้เหมาะสมกับท่อนเพลง

ตอนย่อยที่ 2 ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายโดยคำนึงถึงคุณภาพของเสียงดนตรีในขณะบรรเลง และต้องการให้นักดนตรีบรรเลงท่อนเพลงนี้ด้วยท่าทางที่สง่างาม ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์ลีลาในตอนย่อยที่ 2 ทั้งหมด 1 ท่า โดยนำพื้นฐานบัลเลต์ ได้แก่ ท่าเท้าตำแหน่งที่ 3 มาสร้างสรรค์ดัดแปลงให้เหมาะสมกับท่อนเพลง

ตอนย่อยที่ 3 บทเพลงนำเสนอความสามารถที่โดดเด่นในการบรรเลงสลับกันของแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรี ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ลีลาโดยคำนึงถึงคุณภาพของการบรรเลงทั้งความแม่นยำของจังหวะ และความชัดเจนของโน้ตที่บรรเลง จึงได้แบ่งนักดนตรีออกเป็น 3 กลุ่ม ตามการบรรเลง และได้สร้างสรรค์ท่าที่มีความซับซ้อนแตกต่างกันโดยให้กลุ่มทรัมเป็ต และฮอว์นทำท่าที่ซับซ้อนที่สุดเนื่องจากไม่ได้บรรเลงในท่อนนี้ กลุ่มบาริโตนกับทูบาทำท่าที่ซับซ้อนน้อยลงมาจากต้องทำการบรรเลง โดยท่าทางจะเน้นการเปลี่ยนในจังหวะที่ 1 และ 3 ของห้องเพื่อช่วยเพิ่มความแม่นยำของจังหวะ ในขณะที่กลุ่มเครื่องลมไม้จะทำท่าทางที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดเนื่องจากโน้ตที่บรรเลงมีความถี่ค่อนข้างมากผู้วิจัยจึงเน้นการเปลี่ยนท่าทางในจังหวะที่ 1 ของห้องเพื่อช่วยต่อการบรรเลงในตอนย่อยที่ 3 ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์ในตอนย่อยที่ 3 ทั้งหมด 2 ชุดท่า โดยนำพื้นฐานบัลเลต์ ได้แก่ ท่าเท้า ท่าย่อครึ่งหนึ่ง ท่าถ่ายน้ำหนัก มาพัฒนาให้เหมาะสมกับท่อนเพลง

ตอนย่อยที่ 4 ผู้วิจัยได้แบ่งบทเพลงเพื่อสร้างสรรค์ลีลาออกทั้งหมด 3 ช่วงตามบทเพลง ในบทเพลงช่วงที่หนึ่งจะสร้างสรรค์ลีลาตามลักษณะการบรรเลงของกลุ่มเครื่องลมทองเหลืองที่บรรเลงสลับกันไปมาเหมือนเสียงสะท้อนผู้วิจัยจึงให้นักดนตรีทำท่าสลับจังหวะ และทิศทางก่อนที่จะกลับมาทำท่าพร้อมกันในท่อนสุดท้าย ช่วงที่สองนำเสนอความสนุกสนานในวัฒนธรรมดนตรีอีสาน โดยมีสำเนียงดนตรีอีสานอย่างชัดเจนในรูปแบบการเลียนเสียงแคน ผู้วิจัยจึงให้นักดนตรีทำท่าเชิงเพื่อแสดงถึงความสนุกสนาน ช่วงที่สามกลุ่มเครื่องลมทองเหลืองบรรเลงโน้ตสามพยางค์เริ่มจากเครื่องดนตรีที่มีเสียงต่ำไปหาเสียงสูงห่างกันกลุ่มละ 2 จังหวะในท่อนนี้นักดนตรีทุกคนจะทำท่าทางเดียวกันแตกต่างกันที่จังหวะเริ่มต้น และจังหวะหยุด โดยทั้งสามช่วงผู้วิจัยคำนึงถึงความสอดคล้องของเสียงและท่าทาง ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ลีลาในตอนย่อยที่ 4 ทั้งหมด 5 ชุดท่า โดยนำพื้นฐานบัลเลต์ ได้แก่ ท่าเท้า ท่าย่อครึ่งหนึ่ง และท่าถ่ายน้ำหนัก มาพัฒนาให้เหมาะสมกับท่อนเพลง

ตอนย่อที่ 5 ผู้วิจัยสามารถสร้างสรรค์ลีลาได้โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพของเสียงในการบรรเลงเนื่องจากเป็นท่อนเดี่ยวกลุ่มเครื่องกระทบ การนำเสนอจะสื่อถึงความสนุกสนานของจังหวะกลอง ผู้วิจัยจึงนำท่าก้าวกระโดดมาสร้างสรรค์ดัดแปลงให้เหมาะสมกับบทเพลงเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน โดยสร้างสรรค์ลีลาทั้งหมด 1 ชุดท่า โดยนำพื้นฐานบัลเลต์ได้แก่ ท่าเท้า ท่าย่อครึ่งหนึ่ง และท่าก้าวกระโดด มาพัฒนาให้เหมาะสมกับอารมณ์ของบทเพลง

ตอนย่อที่ 6 บทเพลงในท่อนนี้เป็นการสรุปทำนองที่บรรเลงมาทั้งหมดเพื่อส่งเข้าส่วนท้ายของบทเพลง ดนตรีในท่อนนี้มีลักษณะเด่นในการใช้เครื่องหมายเน้นเสียง ผู้วิจัยจึงสร้างสรรค์ลีลาตามเครื่องหมายเน้นเสียงในจังหวะที่ 1 และ 3 เพื่อให้เสียง และท่าทางสอดคล้องกัน ทั้งหมด 4 ชุดท่า โดยนำพื้นฐานบัลเลต์ได้แก่ ท่าเท้า ท่าย่อครึ่งหนึ่ง ท่าถ่ายน้ำหนัก และท่าก้าวกระโดดมาพัฒนาให้เหมาะสมกับบทเพลง

ตอนย่อที่ 7 ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ลีลาโดยคำนึงถึงความสอดคล้องของเสียง และท่าทาง รวมถึงคุณภาพของเสียง และความสง่างามในการบรรเลงตอบจบ จึงสร้างสรรค์ให้นักดนตรีทำท่าในจังหวะที่ 1 ในอัตราจังหวะ 3/4 และยืนบรรเลงในท่อนจบโดยใช้ทิศทางในการหันหน้าสร้างความน่าสนใจให้กับท่อนนี้ โดยผู้วิจัยสร้างสรรค์ในตอนย่อที่ 7 ทั้งหมด 4 ชุดท่า โดยนำพื้นฐานบัลเลต์ได้แก่ ท่าเท้า และท่าถ่ายน้ำหนักมาพัฒนาให้เหมาะสมกับท่อนเพลง

จากการวิเคราะห์บทเพลง Vimaya Deva ของผู้ช่วยศาสตราจารย์จิณฉวีรัตน์ มั่นทรัพย์ ตามแนวทางวิเคราะห์บทเพลงที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยนำท่าพื้นฐานบัลเลต์ทั้ง 6 ท่าที่ได้ศึกษาก่อนหน้านี้ มาสร้างสรรค์ลีลาในแต่ละตอนของบทเพลงได้ทั้งหมด 21 ชุดท่า โดยมีแนวคิดในการเลือกท่าพื้นฐานบัลเลต์ที่เหมาะสมกับรายละเอียดของบทเพลง และคำนึงถึงคุณภาพเสียงดนตรีที่ดีในขณะที่ทำการแสดง ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความสอดคล้องระหว่างบทเพลงกับท่าทาง และเกิดเป็นลีลาที่เหมาะสมกับบทเพลงในการแสดงดนตรีสนม

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาพื้นฐานการเคลื่อนไหวร่างกายตามแนวทางการเต้นบัลเลต์

เป็นการศึกษาองค์ประกอบสำคัญของบัลเลต์ ทั้งทางด้านทำให้คานิยาม ความหมาย ประโยชน์ของพื้นฐานบัลเลต์ องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ เทคนิคการเต้น ดนตรี การแสดง ท่าพื้นฐานของบัลเลต์ และการศึกษาพื้นฐานบัลเลต์ตามหลักสูตร Royal Academy of Dance ประเทศอังกฤษ เพื่อนำมาประกอบการสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับบทเพลงสำหรับการแสดงดนตรีสนม ซึ่งสอดคล้องกับ ภัชภรชา แก้วพลอย ที่กล่าวถึง หลักสูตร Royal Academy of Dance หรือ R.A.D เป็นสถาบันที่จัดระบบการเรียนการสอนบัลเลต์คลาสสิก ที่มีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับมืออาชีพ ตลอดจนมีการเปิดอบรมให้กับครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องโดยครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมจะมีวิธีการสอนที่สามารถทำให้นักเรียนมีความเข้าใจทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ รวมถึงซึมซับสุนทรียภาพของบัลเลต์คลาสสิก เป็นระบบการเรียนการสอนที่มีมาตรฐานสากล โดยแบ่งการสอนบัลเลต์คลาสสิกออกเป็น 2 ระดับคือ ระดับเบื้องต้น (Grade Programme) และระดับเมเจอร์ (Major Programme) (ภัชภรชา แก้วพลอย, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตภณ ต้นแต่มติ ที่กล่าวถึงการพัฒนากิจการกรมการเต้นบัลเลต์

เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพทางกาย โดยมีการใช้ทฤษฎีบุคลิกภาพทางกายร่วมกับทฤษฎีการเคลื่อนไหวมาผสมผสานกับการฝึกท่าบัลเลต์พื้นฐาน (กันตภณ ต้นแต่มดี, 2562)

2. การสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับเพลงสำหรับการแสดงดนตรีสนาม

เป็นการศึกษาองค์ประกอบสำคัญ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การศึกษาบทเพลง ที่มาของบทเพลง โครงสร้างบทเพลง อัตราจังหวะ และอัตราความเร็ว เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างสำคัญของบทเพลง รวมถึงรูปแบบและที่มาของการประพันธ์เพลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นัฏฐกานต์ ชนะสงคราม ที่มีการศึกษาองค์ประกอบสำคัญในการนำมาออกแบบภาพแปรชบวนสำหรับวงโยธวาทิต ที่กล่าวถึง นักดนตรีต้องมีทักษะจำเป็นที่จะต้องรับผิดชอบ และปฏิบัติขณะทำการแสดงหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นทักษะในด้านการบรรเลงดนตรี ทักษะในด้านการเดินและการแปรชบวน รวมถึงทักษะในด้านการสื่อสารและการแสดง (นัฏฐกานต์ ชนะสงคราม, 2565) และ 2) การสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกาย ที่นำ 6 ท่าพื้นฐานบัลเลต์มาประกอบการสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับรายละเอียดของบทเพลง และคุณภาพเสียงระหว่างบรรเลง เช่น การทำท่าถ่ายน้ำหนักตามจังหวะการเน้นเสียงในท่อนย่อยที่ 7 ห้องที่มีอัตราจังหวะ 3/4 ช่วยส่งเสริมบทเพลงในช่วงเปลี่ยนอัตราจังหวะให้ชัดเจน ทำให้เกิดความสอดคล้องระหว่างดนตรีกับภาพการแสดงรวมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคตและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ดังนี้

1. สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้เหมาะสมกับบทเพลงสำหรับการแสดงดนตรีสนาม

2. สามารถทำการศึกษาเพิ่มในเรื่องการออกแบบภาพแปรชบวนเพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์ลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายให้สอดคล้องกับภาพแปรชบวน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). **แนวทางการจัดประกวดวงโยธวาทิต**. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ เอส.ออฟเซ็ทกราฟฟิคดีไซน์.

กันตภณ ต้นแต่มดี. (2562). **การพัฒนากิจกรรมบัลเลต์เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพทางกาย**.

วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นัฏฐกานต์ ชนะสงคราม. (2565). **การพัฒนาคู่มือการออกแบบภาพแปรชบวนสำหรับวงโยธวาทิต**.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิพัทธ์ กาญจนะหุต. (2567, 13 มกราคม). **แนวทางการสร้างสรรค์ลีลาสำหรับการแสดงดนตรีสนาม**

[Interview].

ภัชกรษา แก้วพลอย. (2559). **หลักสูตรการเรียนบัลเลต์ในค่านิยมปัจจุบันของสังคมไทย**.

วารสารดนตรีและการแสดง. 2(1): 114 - 125.

- สวัสดี เงินแย้ม. (2543). **คู่มือการจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ:
Betweenbands. (2021). **History of Marching Band**. [Online], Available:
<https://betweenbands.org/historyofmarchingbands.html>. (2024, 24 April).
Royal Academy of Dancing. (1993). **Step-By-Step Ballet Class: The Official
Illustrated Guide**. Chicago: Contemporary Books.

ภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าและสภาวะการณืเรื่องเล่าที่ปรากฏใน รวมเรื่องสั้นของโครงการ “อ่านยาใจ”

REPRESENTATION OF THE PATIENTS WITH DEPRESSIVE DISORDERS AND NARRATIVE SITUATION IN SHORT STORIES FROM PROJECT “AAN-YAA-JAI”

สิริวิทย์ สุขกันต์^{1*}Siriwit Sukkun^{1*}

Received : 3 November 2023

Revised : 7 June 2024

Accepted : 14 June 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนของผู้ป่วยซึมเศร้าและสภาวะการณืเรื่องเล่า โดยศึกษาจากรวมเรื่องสั้นของโครงการ “อ่านยาใจ” ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 ด้วยแนวคิดเรื่องภาพตัวแทน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้า สามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ สาเหตุและที่มาของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า อาการทางจิตใจของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า และอาการทางร่างกายของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า โดยภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏมากที่สุด ได้แก่ ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าจะต้องพบกับการสูญเสีย 2) สภาวะการณืเรื่องเล่า สามารถแบ่งได้ 5 ลักษณะ โดยเรียงลำดับที่ปรากฏจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ ผู้เล่าเรื่องชั้นในแบบสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายใน ผู้เล่าเรื่องชั้นนอกแบบสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายใน ผู้เล่าเรื่องชั้นนอกแบบสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายนอก และผู้เล่าเรื่องชั้นในแบบสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายใน ตามลำดับ

คำสำคัญ: ผู้ป่วยโรคซึมเศร้า / ภาพตัวแทน / สภาวะการณืเรื่องเล่า

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยพายัพ

¹ Bachelor of Arts Program in Thai for Communication for Foreigners Payap University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: siriwit_s@payap.ac.th

ABSTRACT

This research article aimed to analyze representation of patients with depressive disorders and narrative situation used in a collection of short stories in “Aan-Yaa-jai” project which were published in 2021 and 2022 based on the concept of representation.

The results of the research were as follows. 1) Representation of patients with depressive disorders could be divided into 3 characteristics, including causes and origins of patients with depressive disorders, psychological symptoms of patients with depression, and physical symptoms of patients with depression. Overall, the representation of patients with depressive disorders which mostly appeared in the short stories was patients with depression who have lived through losses. 2) The narrative situation could be divided into 5 characteristics, including intradiegetic-homodiegetic narrator with internal focalization, extradiegetic-heterodiegetic narrator with internal focalization, extradiegetic-heterodiegetic narrator with zero focalization, extradiegetic-heterodiegetic narrator with external focalization and Intradiegetic, and heterodiegetic narrator with internal focalization, respectively.

Keywords: Patients with depressive disorders / Representation / Narrative situation

บทนำ

“ภาวะซึมเศร้า” เป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับผู้คนในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะกับกลุ่มวัยรุ่น ดังที่ปรากฏในคำกล่าวเปิดตัวโครงการ “อ่านยาใจ” ปีที่ 2 ที่ว่า

“ภาวะซึมเศร้าเป็นปัญหาสุขภาพจิตที่พบมากในวัยรุ่นทั่วโลก มีผลการศึกษาระหว่างปี ค.ศ. 2005 - 2015 พบว่า อัตราการเกิดภาวะซึมเศร้าเพิ่มขึ้นถึง 18.4 เท่า โดยภาวะซึมเศร้าเป็นสาเหตุลำดับต้น ๆ ของการสูญเสียชีวิตของวัยรุ่นที่มีช่วงอายุระหว่าง 15 - 19 ปี และด้วยวิกฤต COVID-19 ที่เริ่มแพร่ระบาดในเมืองไทยตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ยิ่งทำให้เด็กขาดการพัฒนาการเรียนรู้ โดยผลสำรวจขององค์การยูนิเซฟ พบว่า เด็กและเยาวชนกว่า 7 ใน 10 คน มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจ เกิดความเครียด วิตกกังวล และเบื่อหน่าย นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนเกินครึ่งรู้สึกวิตกกังวลด้านการเรียน การสอบ”

(สสส. ชวนภาคีเครือข่ายการอ่าน เปิดตัวโครงการอ่านยาใจ
ปีที่ 2, 23 สิงหาคม 2564)

ทั้งนี้ ผู้คนจำนวนมากกำลังเผชิญกับภาวะโรคซึมเศร้า และมีแนวโน้มว่า ผู้คนทั่วโลกจะมีภาวะเป็นโรคซึมเศร้ามากขึ้น ซึ่งทำให้เป็นประเด็นที่กล่าวถึงอย่างแพร่หลาย แม้แต่ผลงานวรรณกรรมที่ประเภทรื่องแตงนี้ก็มีเนื้อหาที่สะท้อนภาพดังกล่าวของสังคมเป็นจำนวนมาก เป็นต้นว่า ในปี

พ.ศ. 2560 มีงานเขียนของ แมนดี้ เรื่อง *Depression diary #มันไม่เศร้าอย่างที่คิด* ทรอกนะ จากสำนักพิมพ์คาร์เปเดียมเมอร์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 มีการแปลวรรณกรรมเรื่อง *ซึมเศร้า...แล้วได้* ของ หลินอีเหิงและไปหลิน จากสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์ และในปี พ.ศ. 2563 สำนักพิมพ์ 13357 ได้เผยแพร่งานเขียนของ นายพินต้า เรื่อง *มนุษย์ซึมเศร้ากับเรื่องเล่าสี่ขวาดำ* ล้วนแสดงให้เห็นถึง กระแสความสนใจต่อโรคซึมเศร้าอย่างต่อเนื่อง

เรื่องสั้นถือเป็นงานวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับสังคม ดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2523: 6-10) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคมว่า เป็นไปใน 3 ลักษณะ ได้แก่ วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อผู้เขียน และวรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม โดยเรื่องสั้นของโครงการ “อ่านยาใจ” มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับ คำกล่าวข้างต้น ในฐานะวรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคมและสังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม ต่อผู้เขียน กล่าวคือ มีการผลิตงานวรรณกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจเรื่องภาวะโรคซึมเศร้า ในสังคมไทย รวมไปถึงการประกวดเรื่องสั้นในโครงการ “อ่านยาใจ” เช่นกัน

โครงการพลังวรรณกรรมเพื่อสร้างพลังชีวิต “อ่านยาใจ” เกิดขึ้นจากการสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (Thai Health Promotion Foundation) ที่ร่วมกับสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ธนาคารจิตอาสา และเครือข่ายการ์ตูนไทยสร้างสรรค์ เพื่อหนุนเสริมให้เกิดการใช้ พลังแห่งการอ่าน การเขียน เพื่อปลูกพลังแห่งชีวิต ดังที่สกุล บุญยทัต (2564: 234) ได้กล่าวปรากฏ ในภาคผนวกของรวม เรื่องสั้น “วันทุกข์ที่ผ่านพ้น” ว่า

“ขณะที่คนไทยกำลังเผชิญกับความวิตกกังวล ความเครียด ความหดหู่ ซึมเศร้า ทดท้อใจ ในภาวะต่าง ๆ ที่รุนแรง การอ่านและการเขียนเป็นหนึ่งในสื่อ และกระบวนการสำคัญที่ช่วยผ่อนคลายความเครียด จากงานวิจัยมหาวิทยาลัยซัสเซกซ์ ประเทศอังกฤษ ค้นพบว่า การอ่านสามารถลดความเครียดได้มากถึงร้อยละ 68 ซึ่งมากกว่าการฟังเพลง ตีหม้อ เล่นวิดีโอเกม หรือเดินเล่น ประสบการณ์การ อ่านหนังสือเพียง 6 นาทีต่อวัน จะมีอัตราการเต้นของหัวใจช้าลง และลดความตึงตัวของกล้ามเนื้อ (Muscle Tension) การอ่านยังช่วยเพิ่มทักษะทางสังคม ช่วย พัฒนาการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น...”

เห็นได้ว่าคณะกรรมการที่จัดโครงการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่าน โดยเลือก นำเสนอผ่านวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในปีแรก และเพิ่มเติมบทกวีในปีต่อมา

เรื่องสั้นโครงการ “อ่านยาใจ” มีลักษณะของเนื้อหาที่กล่าวถึงความทุกข์ในชีวิต และ กำลังใจในการผ่านพ้นความทุกข์ ตามที่ปรากฏในชื่อการประกวดที่ว่า “วันทุกข์ที่ผ่านพ้น” และ “ภูมิคุ้มใจในวันทุกข์” โดยมีเนื้อหาส่วนหนึ่งกล่าวถึงภาวะโรคซึมเศร้าในสังคมไทย นักประพันธ์ ที่เขียนเรื่องสั้นในโครงการ “อ่านยาใจ” ได้เลือกสร้างตัวละครเป็นภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ในลักษณะต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏในรวม เรื่องสั้นของโครงการ “อ่านยาใจ” ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นจากโครงการ “อ่านยาใจ”
2. เพื่อวิเคราะห์สภาวะการณ์เรื่องเล่าที่ใช้สร้างภาพแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าในรวมเรื่องสั้นจากโครงการ “อ่านยาใจ”

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าผ่านตัวละครในเรื่องสั้นทั้งจากบทบรรยายและบทสนทนา แล้วจัดกลุ่มภาพตัวแทนดังกล่าว
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์การใช้สภาวะการณ์เรื่องเล่าในการนำเสนอภาพตัวแทนเท่านั้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เรื่องสั้นในโครงการ “อ่านยาใจ” ปีที่ 1 “วันทุกข์ที่พ้นผ่าน” (2564) จำนวน 16 เรื่อง และรวมเรื่องสั้นจากโครงการ “อ่านยาใจ” ปีที่ 2 “ภูมิคุ้มกันใจในวันทุกข์” (2565) จำนวน 16 เรื่อง ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ รวมทั้งสิ้น 32 เรื่อง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เรื่องสั้นในโครงการ “อ่านยาใจ” ปีที่ 1 “วันทุกข์ที่พ้นผ่าน” (2564) และรวมเรื่องสั้นจากโครงการ “อ่านยาใจ” ปีที่ 2 “ภูมิคุ้มกันใจในวันทุกข์” (2565) ที่มีตัวละครที่แสดงถึงภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าปรากฏในเรื่องสั้น จำนวนรวมทั้งสิ้น 24 เรื่อง โดยพิจารณาจากตัวละครหรือผู้บรรยายเรื่องเล่าที่มีลักษณะสอดคล้องกับผู้ป่วยโรคซึมเศร้าในสามรูปแบบ คือ ด้านที่มาของโรค อาการทางร่างกาย และอาการทางจิตใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบบันทึกบทบรรยายหรือบทสนทนาที่แสดงภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ไม่ว่าจะตัวละครในเรื่องสั้นจะเป็นตัวละครหลัก หรือตัวละครรอง
2. แบบจำแนกข้อมูลผู้ป่วยโรคซึมเศร้าในสามรูปแบบ คือ ด้านที่มาของโรค ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ
3. แบบจำแนกกลวิธีการเล่าเรื่องแบบสภาวะการณ์เรื่องเล่า ตามแนวคิดของ เจอรัลด์ เจอแนท์ (Gerard Genette) เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

บทความวิจัยเรื่องนี้นำเสนอภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าและสภาวะการณ์เรื่องเล่าที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นของโครงการ “อ่านยาใจ” ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดเรื่องภาพตัวแทนและสภาวะการณ์เรื่องเล่า พบว่า ภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ถูกนำเสนอผ่านรวมเรื่องสั้นของโครงการ “อ่านยาใจ” มีการผลิตซ้ำภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่มีอยู่ในสังคมไทย โดยจะนำเสนอแบ่งเป็น

2 ประเด็น คือ ภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้า และกลวิธีการเล่าเรื่อง ผ่านสภาวะอารมณ์เรื่องเล่า ตามรายละเอียด ดังนี้

1. ภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นของโครงการอ่านยาใจ

จากการศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของโครงการอ่านยาใจ จำนวน 32 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า ภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏในรวมเรื่องสั้นของโครงการ “อ่านยาใจ” ใน 3 ลักษณะ ได้แก่

3.1 สาเหตุและที่มาของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ได้แก่ 1.1) การสูญเสีย 1.2) การสูญเสียฉบับพลัน 1.3) ครอบครัวไม่สมบูรณ์ 1.4) ความผิดหวัง 1.5) ครอบครัวที่มีผู้ป่วยทางจิต 1.6) อยู่กับความทุกข์อย่างยาวนาน 1.7) การเลี้ยงดู/สภาพแวดล้อม 1.8) ผลกระทบจากสถานการณ์โควิด

3.2 อาการทางจิตใจของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ได้แก่ 2.1) ความเครียด 2.2) รู้สึกไม่ยอมทำอะไร 2.3) รู้สึกหมดคุณค่า 2.4) รู้สึกโศกเศร้า 2.5) มีภาวะการฆ่าตัวตาย 2.6) สภาพจิตใจไม่ปกติ

3.3 อาการทางร่างกายของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ได้แก่ 3.1) นอนไม่หลับหรือนอนทั้งวัน 3.2) กินไม่ได้หรือกินมากเกินไป

จากการศึกษาพบว่า ภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏมากที่สุด คือ การอธิบายถึงสาเหตุและที่มาของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า โดยเฉพาะภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าจะต้องพบกับการสูญเสียพบจำนวน 17 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

...ฉันหอบกระเป๋านั่งริมฟุตพาทพร้อมหยิบแซนด์วิช สำเร็จรูปออกมากินขนมปังเย็นเฉียบ ควบคู่ไปกับบรรยากาศ ที่หนาวเหน็บ พานให้คิดถึงผ้าห่มอุ่นๆ บนเตียง ครั้นใบหน้าเมินเฉยไม่ปรากฏความรู้สึกของชายคนนั้นผุดขึ้นมาในหัว ความโหยหาดังกล่าวก็หายลับ...พ่อไม่เคยหัวเราะ เหมือนแม่ ฝ่ายหลังจากไปแล้ว เมื่อหนึ่งปีก่อน โลกของเด็กสาววัยสิบเจ็ดปี อย่างฉันทงทลายลงอย่างสมบูรณ์...

(พงศภัค พวงจันทร์, บรรทุกที่ผ่านพ้น, น.16)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการบรรยายถึง พ่อของตัวละครเด็กสาวที่ชื่อพิมพ์ พ่อผู้สูญเสียภรรยาไป ทำให้พ่อมีพฤติกรรมที่ดื่มเหล้าจนเมามาย แล้วทำร้ายร่างกายตนเอง หรือจากในเรื่องเดียวกันที่แสดงถึงพฤติกรรมของพ่อที่มาจาก การสูญเสียคนรักไป ในตอนที่ว่า

...ฉันลงมาจากชั้นสอง พ่อยังไม่ตื่น ท่านแทบไม่ออกมา จากห้องอีกเลยนับตั้งแต่เหตุการณ์ในครั้งนั้น ดวงตาเลื่อนลอย ไร้ชีวิต เมินเฉยต่อทุกการกระทำขยับตาม สัญชาตญาณพื้นฐาน เหมือนมองรูปของแม่โดยไม่สนใจสิ่งอื่น อาการเหล่านั้น ทำให้จิตใจของฉันหดหู่ตาม ดวงตาของท่านถ่ายทอดความทุกข์ ระทม รวากับมีดคมที่ชำ แกรกลงในจิตใจของผู้พบเห็นอย่างไม่ ปรานีปราศรัย...

(พงศภัค พวงจันทร์, บรรทุกที่ผ่านพ้น, น. 21)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการบรรยายถึงพ่อของตัวละครเด็กสาวที่ชื่อพิมพ์ ที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีลักษณะเหมือนเป็นผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ที่แสดงออกผ่าน “ดวงตาเลื่อนลอย

ไร้ชีวิต เมีนเฉยต่อทุกการกระทำขยับตามสัญชาตญาณพื้นฐาน เหมือนมองรูปของแม่โดยไม่สนใจสิ่งอื่น” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อาการดังกล่าวมีที่มาจากการสูญเสีย (คนรัก) ไป

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีการนำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่แสดงถึงสาเหตุและที่มาของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าในลักษณะที่น่าสนใจ แตกต่างจากทั่วไป แต่สอดคล้องกับสภาพสังคมในช่วงที่มีการผลิตเรื่องสั้น คือ การนำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่แสดงถึงสาเหตุและที่มาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส 2019 (COVID-19) พบจำนวน 4 เรื่อง โดยมาจากเรื่องสั้นเรื่อง ขนมหีเสื้อ (วรวัฒนา อินตะใจ), ดอกไม้จีน (บุหงารำไป), ไม่มีน้ำตาจากก้อนเมฆ (ชาคริต แก้วทันคำ) และหลังมือ...ที่อึ้งหน้าผาก (พริมา เขยารมณ) ดังตัวอย่าง

ปี 2020 โรคระบาดกำเนิดมาคร่าชีวิตผู้คน มากระหว่า ข้าเดิม
เศรษฐกิจ จากเดิมน้ำแ่อยู่แล้วให้ขบเซายังขึ้น ธุรกิจรายย่อยเจ๊งกันเป็นแถว
บริษัทล้มละลาย ที่ทำงานไล่พนักงานออก บ้างก็บีบให้ลาออกเอง ฉันทันหนึ่ง
ในอย่างหลัง ฉันทันจึงไม่มีสิทธิ์รับเงินชดเชยตามกฎหมาย เส้นสิ้นเดือนใกล้เข้ามา
ตอนนั้นฉันทัน กังวลมาก ไหนจะค่าน้ำค่าไฟค่ากินอยู่จิปาถะ เงินก็หาไม่ได้ง่าย ๆ
แต่ฉันทันก็ไม่อยากกรีดเลือดเนื้อตัวเอง มันเป็นช่วงที่ฉันทันกินไม่ได้ นอนไม่หลับ
นั่งทำงานอยู่หลายวัน ไม่แตะข้าวปลา และฉันทันคงตาย จริง ๆ ถ้าชมพูไม่มาหา
ฉันทันที่บ้าน

ฉันทันในตอนนั้นสภาพอย่างกับผีดิบไม่ผิด ปกติถ้าฉันทันเครียด ฉันทันก็
อาจจะลุกไปทำงาน แต่ไม่ใช่ในภาวะระส่ำระสายทางการเงิน เช่นนี้ และยังฉันทัน
ไม่ได้ทำงาน ไม่มีเงิน ฉันทันก็รู้สึกตัวเองไร้ค่า ไม่มีใครให้ปรึกษาจากเพื่อน
เพราะพ่อแม่ฉันทันล้วนเสียไปหมด แล้วจากอุบัติเหตุราว ๆ สองปีก่อน ฉันทันจึงอยู่
บ้านนี้ตัวคนเดียว เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดคนเดียว นั้นทำให้ฉันทันยิ่งเครียด....

(ดิติถ์จรัส, ห้องกระจก, น.77)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตัวละครนฤมลในเรื่องได้รับผลกระทบแล้วเกิดความเครียด แม้ว่าจะไม่เป็นสาเหตุหลักเหมือนกับการสูญเสียดังที่ได้กล่าวถึงไปข้างต้นแล้วก็ตาม

นอกจากการนำเสนอภาพตัวแทนที่กล่าวถึงสาเหตุของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า จากการศึกษายังพบว่า มีการนำเสนอภาพตัวแทนที่แสดงถึงอาการทางจิตใจของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า มากกว่าอาการทางร่างกาย ทั้งนี้ ภาพตัวแทนในกลุ่มนี้สามารถแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ 2.1) ความเครียด พบจำนวน 5 เรื่อง 2.2) รู้สึกไม่อยากทำอะไร พบจำนวน 4 เรื่อง 2.3) รู้สึกหมดคุณค่า พบจำนวน 5 เรื่อง 2.4) รู้สึกโศกเศร้า พบจำนวน 13 เรื่อง 2.5) มีภาวะการฆ่าตัวตายพบจำนวน 6 เรื่อง 2.6) สภาพจิตใจไม่ปกติ พบจำนวน 7 เรื่อง โดยอาการทางจิตใจด้านความเครียด ดังตัวอย่าง

แม้ว่าอาการเพลียจะค่อย ๆ ดีขึ้นในอาทิตย์ที่สอง แต่ท้องของ
บราลีก็ยังไม่รับอาหารได้น้อย และพอเริ่มกินได้บ้าง ปากบราลีจะเริ่มเป็นแผล
เกรียมแตก พอขึ้นอาทิตย์ที่สาม ความทรมาณจะเริ่มคลายลง แต่พอเริ่มกิน
อาหารได้บ้างทั้งสามมือ ก็ถึงเวลาที่จะต้องไปเติมยาครั้งใหม่...

...มะเร็งทำให้บราลึกลับไปใช้ชีวิตเดิม ๆ ไม่ได้อีกต่อไป หน้าที่
การทำงานที่กำลังก้าวหน้า เงินทองที่ต้องหาเลี้ยงชีวิต ตารางนัดหมายรายปี
ที่แน่นเอียด อาหารกลางวันมีรสสนุกกับเพื่อน เวลาเดินตลาดนัดสุดสัปดาห์
งานเลี้ยง เวลาออกกำลังกายยามค่ำ วันเวลาสงบสุขกับครอบครัว ทุกอย่าง
ลุ่มสลายไปพร้อมกับมะเร็ง และแผนการรักษายาวนานของหมอ แต่ราวกับว่า
ชีวิตบราลึ มีเรื่องให้หัวใจแตกสลายไม่พอ มะเร็งยังส่งยาเคมีบำบัดพวกนั้น
มาสร้างความสะดวกสบายทางกายให้แบกรับไว้อีก.....

(ปริมา ชยารมณ, แล้วมันจะผ่านไป, น.179)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ความเครียดจากการรักษาตัวด้วยเคมีบำบัด หรือคีโม
ส่งผลให้ตัวละคร บราลึ เกิดภาวะความเครียดซึ่งจะเป็นสาเหตุหนึ่งของการนำไปสู่ภาวะโรคซึมเศร้า

ในขณะที่ภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าในลำดับสุดท้าย ได้แก่ ภาพตัวแทนที่แสดงถึง
อาการทางกาย ทั้งนี้ ภาพตัวแทนในกลุ่มนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) นอนไม่หลับหรือ
นอนมากเกินไป พบจำนวน 2 เรื่อง 2) กินไม่ได้หรือกินมากเกินไป พบจำนวน 1 เรื่อง โดยอาการทาง
ร่างกายนอนไม่หลับหรือนอนมากเกินไป ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง

“เมื่อฉันตื่นขึ้นมาในเช้าวันหนึ่ง ทุกอย่างเป็นสีทึมเทา อากาศ
มีน้ืนศีรษะสะสม จดหมายสมัครงานที่ส่งไปตามบริษัทต่าง ๆ ปลิวหาย ฉันเดิน
ออกจากบ้านอย่างคนหัวใจว่างโหวง โดยสารรถไฟใต้ดิน เห็นห้วงที่ยืดตรงราว
ใต้หลังคาล้อแสงสีส้ม ผู้คนยืนเบียดอัด บ้างจ้องหน้าจอบ้าง แต่ฉันอยากยึดตัว
เอาคางสวมเข้าไป ให้รถไฟใต้ดินพาฉันไปส่งในโลกที่ไม่มีวันขาดแม่..”

(ชาคริต แก้วทันคำ, ไมยราบ, น. 125)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นตอนที่ตัวละครบรรยายถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของตนเอง ว่าอยู่ใน
ลักษณะการซึมเศร้าทางร่างกายที่ผ่านการนอนที่มีปัญหา

2. สภาวะการณ์เรื่องเล่าในการนำเสนอภาพตัวแทน

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า มีเรื่องสั้นที่ปรากฏภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าทั้งหมด
จำนวน 24 เรื่อง โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการเล่าเรื่องแบบสภาวะการณ์ของเรื่องเล่า ของ เจอร์รีด
เจอเนต ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 12 สภาวะการณ์ แต่จากการศึกษารวมเรื่องสั้นของโครงการ
“อ่านยาใจ” พบว่า มีเพียง 5 สภาวะการณ์ที่ถูกเลือกใช้ในการนำเสนอ ได้แก่

2.1 ผู้เล่าเรื่องชั้นในแบบสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายใน พบจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่
บรรทุกที่พันผ่าน (พงศภัค พวงจันทร์) แดงโม (ปฎิพัทธ์ อัคราพูนรัตน์) ฟ้าหลังฝน (พิชญวรรณ
เครือเกียรติ) ไมยราบ (ชาคริต แก้วทันคำ) ขนมีเชื้อ (วรวิฒนา อินตะใจ) วันฝนพรา (สิริวิชญ
รัตน์จินดา) ภูมิคุ้มใจของเด็กชายอินยัต (อดิรุจ ดือระ) ห้องเช่าของนักเขียนที่ถูกลูกตะกั่วฝังเข้ากราม
(กันตชาติ ชวนะวิรัช) จดหมาย (อาธร เพ็ชรศรีเงิน) และเสียงผีเสื้อ (ไพรัตน์ ยิ้มวิสัย)

2.2 ผู้เล่าเรื่องชั้นนอกแบบอ้อมสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายใน พบจำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ แรมโรย (สิริวรรณ กิตินารถอินทราณี) อุปสรรคที่งดงาม (ธัญชนก แสงบรรจง) แล้วมันก็จะผ่านไป (พริมา ชยารมย์) ห้องกระจกเงา (ดิษฐ์จรัส) ไม่มีน้ำตาจากก้อนเมฆ (ชาคริต แก้วทันคำ) ลาก่อน (นภขมื่น เหลืองอ่อนค้ำน้ำนอนที่ไหน) (ธนายุทธ ลีห์ขจร) และหลังมือ...ที่อ้อมบนหน้าผาก (พริมา ชยารมย์)

2.3 ผู้เล่าเรื่องชั้นนอกแบบอ้อมสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมอง พบจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เฝ้ารอฤดูกาล (กันติชา ภูญโญโสภณ) วันทุกข์ที่ผ่านพ้นของเด็กหญิงซาอีตะ (อติรุจ ตือระ) This too shall pass แล้วทุก(ข์)อย่างจะผ่านไป (พิตะวัน) ดอกไม้จีน (บุหงารำไป) และเรื่องในบ้าน (ชนากานต์ โกมาสังข์)

2.4 ผู้เล่าเรื่องชั้นนอกแบบอ้อมสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายนอก พบจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ ภาพวาดของหญิงเร่ร่อน (ภัทรพร รามัญ)

2.5 ผู้เล่าเรื่องชั้นในแบบอ้อมสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายใน พบจำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ วันสุขของวันศุกร์ (กานต์หทัยชนก ขอผลกลาง)

จากการศึกษาพบว่า สภาวะการณ์เรื่องเล่าที่พบมากที่สุด คือ ผู้เล่าเรื่องชั้นในแบบอ้อมสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายใน พบจำนวน 10 เรื่อง โดยสภาวะการณ์ของเรื่องเล่าประเภทนี้ ผู้เล่าเรื่องจะใกล้ชิดกับเหตุการณ์ของเรื่อง โดยมีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่นำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้า และสามารถล่วงรู้ภายในจิตใจของตัวละครผู้เล่าเรื่องเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

*ฉันวิ่งกระหืดกระหอบตามเข้าไป ด้านในโถงเกินกว่าจะเป็นตู้
บรรจุสินค้า ฉันกำลังยืนอยู่ในห้องคล้ายผ้าบาร์ที่ปราศจากกลิ่นบุหรี คนนับสิบ
เต็นรำโดยไม่ขยับปาก ท่วงท่าแข็งขี้ ราวกับกาลเวลาถูกควบคุม*

(พงศภัค พวงจันทร์, บรรทุกที่ผ่านพ้น, น. 17)

ผู้วิจัยพบว่า สภาวะการณ์เรื่องเล่าข้างต้นมีส่วนช่วยในการนำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏเรื่องสั้นของโครงการ “อ่านยาใจ” เนื่องจากสามารถบรรยายถึงความรู้สึกของผู้เล่าเรื่องที่อยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์ โดยที่ไม่ได้จำเป็นต้องเป็นผู้ป่วยโรคซึมเศร้าโดยตรง แต่เป็นเหมือนเป็นสายตาของผู้ตัดสินให้ความเห็นและสามารถบรรยายถึงพฤติกรรม หรืออาการทางร่างกาย รวมไปถึงสาเหตุของการเป็นผู้ป่วยโรคซึมเศร้าได้อย่างชัดเจนที่สุด

ในลำดับต่อมา สภาวะการณ์เรื่องเล่า ประเภทผู้เล่าเรื่องชั้นนอกแบบอ้อมสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายใน สภาวะการณ์ของเรื่องเล่าประเภทนี้ ผู้เล่าเรื่องจะอยู่ห่างไกลกับเหตุการณ์ของเรื่อง โดยไม่มีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่นำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้า แต่สามารถล่วงรู้ภายในจิตใจของตัวละครผู้เล่าเรื่อง จากการศึกษพบว่า มีเรื่องสั้นจำนวน 7 เรื่อง ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

*แรมโรย เป็นชื่อเรียกของเด็กสาวคนหนึ่ง แต่เด็กสาวคนนี้ก็กลับ
เกลียดคำนี้ที่สุด เกลียดชะจนอยากล้ารอกออกมา แต่ความเป็นจริงเธอไม่ได้
เกลียดคำว่าแรมโรยหรอก เธอเกลียดชื่อเรียกของเธอต่างหาก คงตีหากไม่มีใครรู้
ชื่อเรา แรมโรยคิดแบบนี้อยู่ในหัวเสมอมา ในโลกแห่งละครเวทีนี้ ทุกคนมี*

บทบาทของตน แรมโรยรู้ดีว่าตัวเองนั้นก็มิบทบาท แต่เพียงเธอไม่เข้าใจว่าทำไม
ว่าเธอต้องแสดงบทบาทนี้

...ตั้งแต่จำความได้ เธอมักจะไต่ยีนประโยชน์ประโยชน์หนึ่งซ้ำ ๆ
ไต่ยีนจนท่องได้ขึ้นใจ เหมือนกับบทสวดของศาสนา เธอท่องประโยชน์ว่า พ่อแม่
ยังอยู่ด้วยกันก็เพราะลูก ในที่แรกเธอเข้าใจว่าพ่อและแม่นั้นรักกัน และรักแรม
โรยเลยอยู่ด้วยกันสามคน แต่พอเธอโตขึ้นจนรู้ความขึ้น เธอก็ได้รู้ว่าประโยชน์ที่
เธอท่องจำได้ขึ้นใจนั้น ความหมายที่แท้จริงมันช่างน่าสมเพช และเกมที่พ่อแม่
เล่นกันนั้นก็น่าสะอิดสะเอียนไม่ต่างกัน แรมโรยรู้ว่าเธอเป็นโซ่พันธนาการพ่อ
และแม่สองคน และเมื่อเธอรู้ความ โซ่พันธนาการเส้นนั้นก็ไต่เหลือเพียงเส้นเดียว
พ่อเป็นฝ่ายปลดโซ่นี้ออกไป แต่พ่อไม่ได้บอกแม่ แรมโรยแอบดูแม่ที่ร้องไห้อย่าง
บ้าคลั่งในห้องนอนใหญ่เพียงคนเดียว แม่จิกหัวและข่วนตัวเองพร้อมบ่นพึมพำ
เบา ๆ ซึ่งในความเงียบนั้นแรมโรยไต่ยีนที่แม่พูดพึมพำซัดเหมือนมีคนมากระชับ
ข้างหู แม่พูดว่า ทำไมทั้งมันไว้กับคุณคนเดียว ณ วินาทีนั้น ในหัวก็มีคำถาม ขึ้นมา
ซ้ำ ๆ ทำไม ทำไม ทำไม ทำไม ทำไมล่ะ ทำไมกัน

(สิริวรรณ กิตินารถอินทรมณี, แรมโรย, น.92 - 93)

จากตัวอย่างข้างต้น ถือเป็นสภาวะการณ์ของเรื่องเล่า ในรูปแบบผู้เล่าเรื่องชั้นนอกแบบ
อ้อมผ่านมุมมองภายใน กล่าวคือ จากเรื่องสั้น แรมโรย ผู้เล่าเรื่องสามารถบรรยายถึงสภาวะการณ์
ของเรื่องเล่าจากชั้นนอก คือ ไม่ได้เป็นตัวละครใดในเรื่องเลย แต่เลือกนำเสนอโดยบรรยาย
ผ่านความรู้สึกของตัวละครหลักอย่างแรมโรย ที่ได้เห็นเหตุการณ์หลังจากพ่อและแม่ทะเลาะกัน
ผู้วิจัยพบว่า สภาวะการณ์เรื่องเล่า ประเภทผู้เล่าเรื่องชั้นนอกแบบอ้อมผ่านมุมมองภายใน
จะช่วยให้สามารถเล่าเรื่องได้ถึงสถานการณ์ที่ตัวละคร บราลี ต้องเผชิญหน้า รวมไปถึงสามารถ
บรรยายได้ถึงความรู้สึกเจ็บปวดทรมานของตัวละครได้อย่างละเอียด เพื่อช่วยสนับสนุนให้เห็นถึง
ความรู้สึกภายในใจตัวละครอย่างชัดเจน จนอาจกล่าวได้ว่า สภาวะการณ์เรื่องเล่าในลักษณะนี้ จะช่วยให้
ผู้อ่านสามารถมองเห็นภาพของสถานการณ์และปัจจัยทางด้านความรู้สึกอย่างชัดเจนไปพร้อมกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า ความน่าสนใจของสภาวะการณ์เรื่องเล่าที่พบน้อยที่สุด คือ 1 เรื่อง
ได้แก่ สภาวะการณ์เรื่องเล่า ลักษณะของผู้เล่าเรื่องชั้นในแบบอ้อมผ่านมุมมองภายใน
อาจเพราะการใช้สภาวะการณ์เรื่องเล่าลักษณะนี้ ใช้เพื่อเว้นระยะห่างของเหตุการณ์ไว้เป็นเพียงวงนอก
ของความสัมพันธ์เท่านั้น ในการนำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามักจะเลือกใช้การบรรยาย
ความรู้สึกของตัวละคร หรืออธิบายถึงสาเหตุของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าอย่างชัดเจนมากกว่า ขณะที่เรื่อง
สั้นวันสุขของวันศุกร์ เลือกใช้สภาวะการณ์ของเรื่องเล่าในลักษณะนี้ เพื่อให้ตัวละครวันศุกร์มีระยะห่าง
จากเหตุการณ์สำคัญ คือ ความระหองระแหงระหว่างพ่อกับแม่ที่ต้องการหย่าร้างกัน จนสุดท้าย
พ่อมาเสียชีวิตจากอุบัติเหตุพร้อมกับคนรักใหม่ วันศุกร์จึงมีโอกาสดูใจถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านการ
สนทนากับแม่ ที่สามารถรับมือกับความทุกข์และการสูญเสียได้แล้ว

อภิปรายผลการวิจัย

เรื่องสั้นจากโครงการ “อ่านยาใจ” มีที่มาจากการประกวดรางวัลวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นที่จัดขึ้นโดยความร่วมมือของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีการนำเสนอภาพแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าอย่างชัดเจนจำนวนเรื่องสั้น 24 เรื่อง จากทั้งหมด 32 เรื่อง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเงื่อนไขของโจทย์ทางการประพันธ์ผลงาน ที่มีตามแนวคิดที่สร้างขึ้นตามข้อกำหนดในแต่ละปีที่มีการประกวด ได้แก่ *วันทุกข์ที่ผ่านไป* (หัวข้อการประกวดปี พ.ศ. 2563) และ *ภูมิคุ้มใจในวันทุกข์* (หัวข้อการประกวดปี พ.ศ. 2564) โดยจะเห็นได้ว่า มีเรื่องสั้นที่ใช้หัวข้อการประกวดเป็นชื่อเรื่อง เช่น *บรรทุกที่ผ่านไป* (พงศภัค พวงจันทร์) *ฟ้าหลังฝน* (พิชญวรรณ เครือเกียรติ) *ฟ้าหลังฝน* (ธรา ศรีอนุรักษ์) *วันทุกข์ที่ผ่านไป* ของเด็กหญิงชานอิตะ (อติรุจ ดือระ) *This too shall pass แล้วทุกข์อย่างจะผ่านไป* (พิตะวัน) *ภูมิคุ้มใจ* ของเด็กชายอินยัต (อติรุจ ดือระ) เป็นต้น ทั้งนี้ ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ภาพแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏในเรื่องสั้นจากโครงการอ่านยาใจ ได้นำเสนอภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าจะต้องพบกับความสูญเสียมากที่สุด ตามด้วยการอยู่กับความทุกข์อย่างยาวนาน ซึ่งสอดคล้องกับที่นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (2561: 61-62) ได้นำเสนอไว้ในหนังสือ เรื่อง *โรคซึมเศร้า* ไว้ว่า อารมณ์เศร้าส่วนหนึ่งเกิดจากความสูญเสีย (loss)...บ้างพบว่าความสูญเสียที่จับต้องไม่ได้ เป็นความสูญเสียทางจิตใจ (ภาษาแพทย์เรียกว่า psychological loss) และในการอยู่กับความทุกข์ยาวนานนั้น สอดคล้องกับที่นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2561: 65 - 66) กล่าวไว้ว่า ความเศร้าหลังการสูญเสียควรมีอยู่ประมาณ 3 - 6 เดือนแล้วแต่บุคลิกภาพของแต่ละคน... เมื่อคนเราสูญเสียระยะเวลา 3 เดือนแรก หลังการสูญเสียจะเกิด “กระบวนการโศกเศร้า” (ภาษาแพทย์เรียกว่า grieving process และเรียกอารมณ์เศร้าในเวลาเช่นนี้ว่า grief) ภายใต้กระบวนการโศกเศร้า คนเราไม่เป็นตัวของตัวเอง แต่อยู่ภายใต้กระบวนการโศกเศร้า อาจจะซึม พุดน้อยลง ไม่สังคม หงุดหงิดง่าย ซึมโหม่ ตัดสินใจผิดพลาด สมาธิในการทำงานลดลง เป็นต้น แต่ถ้าพ้นสามเดือนแล้วยังไม่ได้สติคืนมาเลย มีหน้าซำมีอาการหนักหนากว่าเก่า ได้แก่ การนอนไม่หลับอย่างรุนแรง สมรรถนะการทำงานลดลงอย่างเห็นได้ชัด และมีความคิดฆ่าตัวตายบ่อยครั้งหรือชัดเจนขึ้น เช่นนี้มีใช้กระบวนการโศกเศร้าแล้ว แต่เป็นไปได้ว่าอารมณ์เศร้าได้แปรรูปเป็นความเศร้าแล้ว (ภาษาแพทย์เรียกว่า depressed affect ได้เปลี่ยนรูปเป็น depressed mood และ depression ได้เปลี่ยนรูปเป็น major depression คือโรคซึมเศร้าเต็มรูปแบบ) ดังนั้น การสูญเสีย และการเผชิญกับความทุกข์อย่างยาวนาน จึงเป็นภาพแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏมากในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่มาจาก การสูญเสีย ถือเป็นการผลิตซ้ำภาพเหมารวม (stereotype) ของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่มีอยู่แล้วในสังคมไทย

นอกจากนี้ การสูญเสีย การผิดหวัง และเผชิญกับความทุกข์ ถือเป็นภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏในอันดับรองลงมาภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏในเรื่องสั้นของโครงการอ่านยาใจ ในขณะที่ภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า อันดับที่ทำ คือ ผู้ป่วยโรคซึมเศร้าจะมาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ นั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทยา คงประพันธ์ (2563: 302 - 314) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยอธิบายไว้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นมากที่สุด คือ ปัจจัยสัมพันธ์ภาพ

ในครอบครัว จะเห็นได้ว่าในเรื่องสั้นจากโครงการอ่านยาใจเลือกนำเสนอภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสั้นที่มีตัวละครเป็นเด็ก หรือวัยรุ่นนั้น มักมีภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่มาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ดังที่ปรากฏในเรื่องสั้น เช่น ภูมิคุ้มใจของเด็กชายอินยัต (อติรุจ ตือระ) วันทุกข์ที่ผ่านพ้นของเด็กหญิงซาอิตะ (อติรุจ ตือระ) เรื่องในบ้าน (ชนากานต์ โกมาสังข์) เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การเลือกนำเสนอตัวละครในกลุ่มเด็ก หรือวัยรุ่น ปัญหาที่มีผลกระทบต่อตัวละครกลุ่มนี้เป็นสำคัญ คือ เรื่องของความสัมพันธ์ในครอบครัว และเพื่อน ขณะที่ในเรื่องสั้นที่มีตัวละครวัยทำงาน หรือมีอายุมากกว่านี้ ปัญหาที่เข้ามากระทบจะแตกต่างออกไป ส่งผลให้จัดการปัญหาแตกต่างออกไปเช่นกัน

จากการวิจัย พบว่า ภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าจะมีภาวะการฆ่าตัวตาย และผู้ป่วยโรคซึมเศร้าจะมีอาการทางร่างกาย สอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมเชิงลึก ของ สุพัตรา สุขาวห และสุวรรณา อรุณพงศ์ไพศาล เรื่อง ปัจจัยเสี่ยงและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฆ่าตัวตายในวัยรุ่น: การทบทวนวรรณกรรมเชิงลึก (สุพัตรา สุขาวห และสุวรรณา อรุณพงศ์ไพศาล, 2560: 359 - 378) ที่สรุปว่า ปัจจัยเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายในวัยรุ่นประกอบด้วยภาวะซึมเศร้า โรคจิตเภทวิตกกังวล มีประวัติฆ่าตัวตายมาก่อน ความผิดปกติของบุคลิกภาพ การใช้สารเสพติด อยู่ในครอบครัวที่ขาดความผูกพัน พ่อแม่มีประวัติเคยฆ่าตัวตาย ความรู้สึกด้อยค่า เหตุการณ์สำคัญในชีวิตที่นำมาสู่ความเครียดอย่างมาก ดังนั้น ภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏในเรื่องสั้นของโครงการอ่านยาใจ จึงได้เลือกนำเสนอภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าเช่นนี้ เพื่อสื่อสารถึงภาวะจิตใจของตัวละครที่เกิดขึ้นแล้วนำไปสู่ผลกระทบสูงสุด คือการฆ่าตัวตาย น่าสนใจอย่างยิ่งว่า ในเรื่องสั้นที่ผู้วิจัยศึกษานั้น การฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นจะไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า เรื่องสั้นของโครงการอ่านยาใจทำหน้าที่เพื่อส่งผลในด้านบวกต่อผู้อ่าน จึงไม่ปรากฏภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่มีผลด้านลบในท้ายที่สุด

ความน่าสนใจประการหนึ่งจากการวิจัยในครั้งนี้ คือ เรื่องสั้นจากโครงการอ่านยาใจมีการนำเสนอภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า ที่ว่าผู้ป่วยโรคซึมเศร้าได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด จำนวน 4 เรื่อง โดยมาจากเรื่องสั้นเรื่อง ขนมหีเสื่อ (วรวิธนา อินตะใจ) ดอกไม้เงิน (บุหรารำไป) ไม่มีน้ำตาจากก้อนเมฆ (ชาคริต แก้วทันคำ) และหลังมือ...ที่อึ้งหน้าผาก (พริมา เขยารมณ) ซึ่งสอดคล้องกับช่วงเวลาของการประกวดงานวรรณกรรมโครงการอ่านยาใจ ระหว่างปี พ.ศ. 2563-2564 เป็นช่วงเวลาเดียวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในสังคมไทย ซึ่งเป็นการนำเสนอภาวะความเครียดของตัวละคร และสถานการณ์ที่นำไปสู่ภาวะโรคซึมเศร้า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นั้นถือเป็นช่วงระยะเวลาที่ยาวนานที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมเป็นอย่างมาก

สภาวะการณ์เรื่องเล่าที่ปรากฏในเรื่องสั้นจากโครงการอ่านยาใจ สภาวะการณ์เรื่องเล่าที่ถูกใช้มากที่สุด คือ ลักษณะผู้เล่าเรื่องชั้นในสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายใน ปรากฏในเรื่องสั้นจำนวน 10 เรื่อง เนื่องจากเป็นสภาวะการณ์เรื่องเล่าที่ช่วยในการนำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏเรื่องสั้นของโครงการอ่านยาใจ เนื่องจากสามารถบรรยายถึงความรู้สึกของผู้เล่าเรื่องที่อยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์ โดยที่ไม่ได้มีลักษณะเป็นผู้ป่วยโรคซึมเศร้าโดยตรง แต่เป็นเหมือนเป็นสายตา

ของผู้ตัดสินให้ความเห็นและสามารถบรรยายถึงพฤติกรรม หรืออาการทางร่างกาย รวมไปถึงสาเหตุของการเป็นผู้ป่วยโรคซึมเศร้าได้อย่างชัดเจนที่สุด

ขณะที่สภาวะการณ์เรื่องเล่าที่ปรากฏมากเป็นลำดับที่สอง คือ สภาวะการณ์ของเรื่องเล่า ลักษณะของผู้เล่าเรื่องชั้นนอกแบบอ้อมผ่านรับรู้ผ่านมุมมองภายใน ปรากฏผ่านเรื่องสั้นจำนวน 7 เรื่อง ถือเป็นสภาวะการณ์เล่าเรื่องที่ช่วยในการนำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏเรื่องสั้นของโครงการอ่านยาใจ เนื่องจากสามารถบรรยายได้ถึงฉากและบรรยากาศของสถานการณ์ที่ตัวละครต้องเผชิญหน้า รวมไปถึงสามารถบรรยายเล่าถึงความรู้สึก และความคิดเห็นของตัวละครผู้ป่วยโรคซึมเศร้าได้อย่างครบถ้วน ต่อบรรยากาศของเหตุการณ์ ช่วยให้เห็นถึงอาการทางจิตใจของตัวละครอย่างชัดเจน

สภาวะการณ์เรื่องเล่าลำดับที่สาม คือ สภาวะการณ์ของเรื่องเล่า ลักษณะของผู้เล่าเรื่องชั้นนอกแบบอ้อมผ่านรับรู้ผ่านมุมมองภายใน ปรากฏผ่านเรื่องสั้นจำนวน 5 เรื่อง ถือเป็นสภาวะการณ์เล่าเรื่องที่ช่วยในการนำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏในเรื่องสั้นของโครงการอ่านยาใจ เนื่องจากสามารถเล่าเรื่องได้รอบด้านผ่านความคิดเห็นของตัวละครที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์เดียวกัน หลากหลายมุมมอง ช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความคิดเห็นและความรู้สึกที่หลากหลายของตัวละคร แต่เพราะเป็นผู้เล่าเรื่องชั้นนอกของเหตุการณ์จึงเหมือนแยกตัวเองออกจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องเล่า สภาวะการณ์เรื่องเล่าในลักษณะนี้ช่วยในการนำเสนอภาพตัวแทนที่อธิบายถึงสาเหตุของผู้ป่วยโรคซึมเศร้า รวมไปถึงสามารถอธิบายพฤติกรรมหรือการแสดงออกของตัวละครผู้ป่วยโรคซึมเศร้าด้วยเช่นกัน

ในลำดับต่อมา สภาวะการณ์เรื่องเล่าลำดับที่สี่ คือ สภาวะการณ์เรื่องเล่า ลักษณะของผู้เล่าเรื่องชั้นนอกแบบอ้อมผ่านรับรู้ผ่านมุมมอง ปรากฏในเรื่องสั้นเพียง 1 เรื่องเท่านั้น อาจเพราะการใช้สภาวะการณ์เรื่องเล่าลักษณะนี้ กระจายความสำคัญของตัวละครออกไปที่ตัวละครมากกว่าหนึ่งตัวละคร สำหรับการเขียนเรื่องสั้นที่จำกัดด้วยโครงเรื่องจึงอาจไม่จำเป็นต้องเฉลี่ยน้ำหนักให้ตัวละครมากกว่าหนึ่งตัวละคร เหมือนที่ปรากฏในงานเขียนประเภทนวนิยาย ภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏในเรื่องสั้นภาพวาดของหญิงเร่ร่อน ใช้เพื่อนำเสนอถึงสาเหตุผู้ป่วยโรคซึมเศร้าผ่านบทสนทนาที่เกิดขึ้น

สภาวะการณ์เรื่องเล่าลำดับสุดท้ายที่พบในการศึกษาเรื่องสั้นจากโครงการอ่านยาใจ คือ สภาวะการณ์เรื่องเล่า ลักษณะของผู้เล่าเรื่องชั้นในแบบอ้อมผ่านรับรู้ผ่านมุมมองภายใน ปรากฏในเรื่องสั้นเพียง 1 เรื่องเท่านั้น อาจเพราะการใช้สภาวะการณ์เรื่องเล่าลักษณะนี้ ใช้เพื่อเว้นระยะห่างของเหตุการณ์ไว้เป็นเพียงวงนอกของความสัมพันธ์เท่านั้น ในการนำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคซึมเศร้านักจะเลือกใช้การบรรยายความรู้สึกของตัวละคร หรืออธิบายถึงสาเหตุของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าอย่างชัดเจนมากกว่า ซึ่งในเรื่องสั้นวันสุขของวันศุกร์ เลือกใช้สภาวะการณ์เรื่องเล่าในลักษณะนี้ เพื่อให้ตัวละครวันศุกร์มีระยะห่างจากเหตุการณ์สำคัญ คือ ความระหองระแหงระหว่างพ่อกับแม่ที่ต้องการหย่าร้างกัน จนสุดท้ายพ่อมาเสียชีวิตจากอุบัติเหตุพร้อมกับคนรักใหม่ วันศุกร์จึงมีโอกาสเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านการสนทนากับแม่ ที่สามารถรับมือกับความทุกข์และการสูญเสียได้แล้ว

ทั้งนี้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาวะการณ์เรื่องเล่าในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานของ นันทวัลย์สุนทรภาระสถิตย์ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง เรื่องสั้นบันทึกเหตุการณ์ทางการเมือง 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519 ที่พบว่า กลวิธีที่ถูกใช้มากที่สุด คือ ผู้เล่าเรื่องชั้นในแบบอ้อม เนื่องจากเป็น

มุมมองที่ใช้ในการนำเสนอเรื่องราวเป็นมุมมองภายในของตัวละครที่อยู่ฝ่ายนิสิตนักศึกษา การรับรู้ของผู้อ่านจึงถูกจำกัด ซึ่งมีผลต่อความเข้าใจประวัติศาสตร์ผ่านเรื่องสั้น การเลือกใช้ผู้เล่าเรื่อง ชั้นใน และมุมมองภายในเป็นกลวิธีที่สอดคล้องกับกลวิธีของบันทึกประเภทอัตชีวประวัติ บันทึกความทรงจำ และอนุทิน ในขณะที่งานวิจัยในครั้งนี้ สภาวะการณ์เรื่องเล่า ลักษณะผู้เล่าเรื่องชั้นในสัมพันธ์รับรู้ผ่านมุมมองภายใน ถูกใช้เพื่อนำเสนอภาวะจิตใจของตัวละครทั้งในฐานะผู้ป่วยโรคซึมเศร้า และในฐานะของผู้สังเกตเห็นลักษณะของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าที่ปรากฏในเรื่องสั้น และยังเหมาะสมกับการบันทึกสถานการณ์ทางสังคมในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา 19 (COVID-19) ที่เกิดขึ้นในช่วงการประหวัดวรรณกรรมของโครงการอ่านยาใจด้วย

บทบาทและหน้าที่ของเรื่องสั้นจากโครงการอ่านยาใจตามที่ได้วิเคราะห์ให้เห็นมาแต่ต้นนี้ จึงทำหน้าที่เป็นเหมือนการผลิตซ้ำภาพตัวตนของผู้ป่วยโรคซึมเศร้าตามกระแสหลัก คือ ผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามีสาเหตุมาจากการสูญเสีย และอยู่กับความทุกข์อย่างยาวนาน ขณะเดียวกันก็ได้บันทึกเหตุการณ์สำคัญของสังคมไทยในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา 19 (COVID-19) ทั้งนี้ ความสำคัญประการหนึ่งของเรื่องสั้นจากโครงการอ่านยาใจ คือ การทำหน้าที่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ต้องการส่งเสริมสุขภาพจิตทางด้านบวก ดังนั้น ตัวละครในเรื่องสั้นจึงมักได้รับผลลัพธ์ในทางที่ดี แม้ว่าจะผ่านภาวะความทุกข์ หรือมีภาวะซึมเศร้าก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาแนวคิดและความรู้ทางการแพทย์ และจิตวิทยาให้มากขึ้น โดยอาจศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้มีการศึกษาภาวะทางสังคมเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษางานเขียนที่ได้รับความนิยมในกลุ่มวัยรุ่นของสังคมไทย ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาทางสุขภาพจิตที่เผยแพร่ในรูปแบบออนไลน์ให้มากขึ้น เพื่อ
3. ควรนำความรู้เกี่ยวกับภาพตัวตนผู้ป่วยโรคซึมเศร้าไปใช้ในการทำความเข้าใจในสังคม เพื่อให้เท่าทันปัญหาทางสุขภาพจิตที่มีอยู่ในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2523). **นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500)**. กรุงเทพฯ: บางกอกการพิมพ์.
- นันทยา คงประพันธ์. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5(11): 302 - 315.
- นันทวัลย์ สุนทรภาระสดี. (2547). **เรื่องสั้นบันทึกเหตุการณ์ทางการเมือง 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 2519**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีไทย ภาควิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2561). **โรคซึมเศร้า**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งและพับลิชชิ่ง.

สสส.ชวนภาคีเครือข่ายการอ่าน เปิดตัวโครงการอ่านยาใจ ปีที่ 2. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

happyreading.in.th/news/detail.php?id=948 (2564, 23 สิงหาคม).

สกุล บุญยทัต. (บรรณาธิการ). (2565). ภูมิคุ้มใจในวันทุกข์: รวมบทกวีและเรื่องสั้น อ่านยาใจ

ปีที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ร่วมกับ สถาบันราชานุกูล.

สกุล บุญยทัต. (บรรณาธิการ). (2564). วันทุกข์ที่ผ่านพ้น: รวมเรื่องสั้น อ่านยาใจ อ่านเพื่อหัวใจ

อิมสุข. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่าน.

สุพัตรา สุขาวท และสุวรรณา อรุณพงศ์ไพศาล. (2560). ปัจจัยเสี่ยงและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ

การฆ่าตัวตายในวัยรุ่น: การทบทวนวรรณกรรมเชิงลึก.

วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 62(4): 359 - 378.

เสนาะ เจริญพร. (2548). ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทองสมัย. กรุงเทพฯ: มติชน.

Hall, S. (1997). Representation: Cultural Representations and Signifying Practices.

London: SAGE.

ความคิดเชิงออกแบบ: วิถีไทย STAR STEMS

DESIGN THINKING: THAI LIVING STAR STEMS

ภัทริยา งามมุข^{1*}
Patariya Ngammuk^{1*}

Received : 6 June 2024

Revised : 15 July 2024

Accepted : 16 July 2024

บทคัดย่อ

การนำความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และ STAR STEMS มาบูรณาการ ร่วมกันในการจัด การเรียนการสอนให้นักศึกษาในกรุงเทพและปริมณฑล เป็นการรวมแนวคิดที่มุ่งสู่ การพัฒนาทักษะและการคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นการสร้างแนวคิดและวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ ต่อชุมชนและสังคมไทย การนำเสนอความคิดแบบ STAR STEMS ที่เน้นการพัฒนาทักษะ ในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์ และวิชาสังคมศาสตร์ ร่วมกับกระบวนการ Design Thinking ที่เน้นการวิเคราะห์และสร้างทางออกที่มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำมา ประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและ ความต้องการของชุมชนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกับความเป็นไปได้ของชุมชน และสังคมไทยอย่างเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับภูมิปัญญาไทยได้ดี การบูรณาการทั้งสอง แนวคิดนี้อาจเป็นก้าวสำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่มีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และสังคมไทยในระยะยาวโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการแก้ไข ปัญหาและสร้างนวัตกรรมใหม่ในสังคมไทย

คำสำคัญ: พัฒนาการเรียนการสอน / นวัตกรรมทางปัญญา / อุดมศึกษา

¹ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

¹ Bangkok University International, Bangkok University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: patariya.n@bu.ac.th

ABSTRACT

Integration of Design Thinking and STAR STEMS in teaching and learning for students in Bangkok and its vicinity can be highly beneficial for Thai intelligence. Design Thinking, focusing on creative problem-solving through analysis and user-centric solutions, synergizes with STAR STEMS, which emphasizes developing analytical, creative, and self-learning skills in Science, Technology, Engineering, Mathematics, and Social Sciences. Together, they can foster innovation, address societal issues, and meet community needs effectively. By utilizing STAR STEMS as a foundation and employing Design Thinking to analyze and create innovative solutions tailored to Thai communities, we can tackle social problems such as educational access, local economic development, and natural resource management. Additionally, integrating Design Thinking and STAR STEMS can enhance workforce skills and organizational culture, fostering a culture of creativity and problem-solving. This integration represents a significant step towards addressing community needs and possibilities in Thai society, emphasizing the importance of STEM skills linked with cultural understanding and intelligence. In summary, prioritizing STEM skills and employing Design Thinking can lead to meaningful changes and benefits for Thai communities, aligning with their needs and potentials effectively.

Keywords: Teaching and learning development / Intellectual innovation / Higher education

บทนำ

คริสต์ศตวรรษที่ 21 เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2001 เป็นศตวรรษแรกของคริสต์สหัสวรรษที่ 3 และเป็นศตวรรษปัจจุบันของเรา โลกในปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว จาก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Technology) และนวัตกรรม (Innovation) ที่ถูกคิดค้นและสร้างสรรค์ขึ้นอย่างต่อเนื่อง เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตมนุษย์ กลายเป็นองค์ประกอบหลักที่ขับเคลื่อนวิถีชีวิตในปัจจุบันและอนาคต (พัทธรินทร์ โลหา และสิรินาถ จงกลกลาง, 2562) รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย “โมเดลประเทศไทย 4.0” หรือ “Thailand 4.0” มาใช้เพื่อผลักดันประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ซึ่งการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาล ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่จากทุกแหล่งทั่วโลกมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 5 มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การสร้างโอกาสให้คนไทยได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ตอบสนอง

ความต้องการด้านการเข้าถึงการให้บริการ ความเท่าเทียม และประสิทธิภาพ ได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

ความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เป็นเครื่องมือที่อยู่ในความสนใจของผู้ทำงานด้านนวัตกรรมและการแก้ไขปัญหา และเหมาะสมในการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนากรอบความคิดของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อระบบการพัฒนาครูในปัจจุบันยังคงมาจากส่วนกลาง ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของครู เนื่องจากมีความยืดหยุ่นสูงสามารถนำไปปรับใช้ได้กับสถานการณ์ที่หลากหลาย โดยเน้นไปที่ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ อีกทั้งเป็นกระบวนการเพื่อแสวงหากลยุทธ์เชิงสร้างสรรค์ในการสร้างและพัฒนากรอบความคิดซึ่งเป็นวิธีการคิดที่นักวิชาการหลากหลายสาขานำมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรม (นุชจรี กิจวรรณ, 2561) ความคิดเชิงออกแบบนับว่าเป็นแนวคิดที่สำคัญแนวคิดหนึ่งสำหรับการประยุกต์ใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ เนื่องจากความคิดเชิงออกแบบเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ขึ้นมา รู้จักการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบด้วยความคิดสร้างสรรค์ (Goldschmidt & Rodgers, 2013) รวมไปถึงสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ควรเสริมสร้างในตัวนักเรียน เหมาะสมสำหรับการใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มกระตือรือร้นในการเรียนรู้ดังนั้นแล้วการจัดการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้ความคิดเชิงออกแบบจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสอดคล้องกับ Kleinsmann, Valkenburg & Sluijs, J (2017) ที่ได้ค้นพบว่า ความคิด เชิงออกแบบเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมขั้นต้น โดยครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความคิดเชิงออกแบบโดยเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นในการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 และเป็นทักษะติดตัวตลอดชีวิตแก่นักเรียน

ความคิดเชิงออกแบบ

“ความคิดเชิงออกแบบ หรือ 'Design Thinking' คือคำคิดที่ถูกสร้างขึ้นโดย เดวิด เคลลี ทิม บราวน์ และโรเจอร์ มาร์ติน (IDEO) ในยุค 1990s และได้ถูกตีพิมพ์ใน Harvard Business Review เมื่อปี 2008 โดยมีจุดประสงค์เพื่ออธิบายการออกแบบที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีการพัฒนามาเป็นเวลานานเพื่อให้องค์กรและบุคคลทั่วไปที่ไม่มีพื้นฐานการออกแบบเข้าใจได้อย่างง่ายดาย” (ไปรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา และชูจิต ตรีรัตนพันธ์, 2560 : 64)

ความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) คือ กระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคอย่างสอดคล้อง โดยพัฒนาความคิดใหม่ ๆ เพื่อหาวิธีที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหา กระบวนการนี้เน้นไปที่หลักการผู้ใช้/ผู้บริโภคเป็นศูนย์กลาง (User-centered) โดยมีเป้าหมายในการสร้างผลลัพธ์ในอนาคตที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ตอบโจทย์และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการในเชิงอุตสาหกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้กระบวนการนี้ทำให้สามารถผลิตสินค้าและบริการใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ตลาด และสร้างนวัตกรรมที่ไม่เคยมีมาก่อน การนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบมาใช้ช่วยให้เราเข้าใจปัญหาอย่างรอบด้าน และสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง

ในการจัดการเรียนรู้การประยุกต์ใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบกับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ปัญหาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ทำให้การเรียนรู้ลึกซึ้งกว่าการเรียนรู้แบบปกติ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการแก้ไขปัญหา มีวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นลำดับขั้นตอน และใช้การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณเพื่อสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยใช้ข้อมูลจากปัจจัยรอบด้าน การเรียนรู้แบบนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ และมองเห็นมุมมองที่หลากหลายในการแก้ปัญหา

นอกจากนั้นกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การแก้ปัญหา แต่ยังช่วยปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ ๆ กระตุ้นให้คิดวิเคราะห์หาทางออกที่เหนือกว่ากรอบความคิดเดิม และนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Design Thinking ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือบริการแต่ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ การบริหารองค์กร ได้อีกด้วย ช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัว พัฒนา และสร้างกลยุทธ์ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

การทำความเข้าใจ กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) เปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางช่วยให้เราสามารถ อาทิ 1) การลำดับขั้นตอนการลงมือทำ จัดลำดับความสำคัญ กำหนดเป้าหมาย และวางแผนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การค้นหาวิธีแก้ปัญหา วิเคราะห์ปัญหาอย่างลึกซึ้ง คิดหาวิธีแก้ไขที่หลากหลาย และเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุด และ 3) การสร้างนวัตกรรม พัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ ตอบโจทย์ความต้องการ และสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking Process) ในรูปแบบสากล ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. Empathize - ทำความเข้าใจปัญหา

ขั้นแรกต้องทำความเข้าใจกับปัญหาให้ชัดเจนในทุกมุมมองเป็นอันดับแรก ตลอดจนเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย หรือเข้าใจในปัญหาที่เราต้องการแก้ไขนี้เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมและดีที่สุดให้ได้ การเข้าใจคำถามอาจเริ่มตั้งด้วยการตั้งคำถาม สร้างสมมติฐาน กระตุ้นให้เกิดการใช้ความคิดที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ที่ดีได้ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาให้ถ่องแท้ เพื่อหาแนวทางที่ชัดเจนให้ได้การเข้าใจในปัญหาอย่างลึกซึ้งถูกต้องนั้นจะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงประเด็นและได้ผลลัพธ์ที่ยอดเยี่ยม

2. Define - กำหนดปัญหาให้ชัดเจน

เมื่อได้รับรู้ถึงข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอย่างรอบด้าน ตลอดจนวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว ให้นำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์เพื่อที่จะได้กลิ่นกรองให้เห็นสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไข เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่ปรากฏขึ้นมา นำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติต่อไป ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. Ideate - ระดมความคิด

การระดมความคิด คือ กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกคน ร่วมกัน คิดสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนมุมมอง ระดมสมอง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาคือดีที่สุด หัวใจสำคัญของการระดมความคิด 1) เป็นการปลดปล่อยความคิด การคิดอิสระไม่จำกัดกรอบ กล้าคิดกล้าเสนอ 2) ความหลากหลายมุมมอง มองปัญหาจากหลายแง่มุม รับฟังความคิดเห็น แลกเปลี่ยนมุมมอง 3) การคิดบวก มองโลกในแง่ดี คิดหาวิธีแก้ไข ไม่ท้อแท้ และ 4) การคิดสร้างสรรค์ คิดใหม่ทำใหม่ หาไอเดียที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ผลลัพธ์ของการระดมความคิด เป็นการค้นพบมุมมองใหม่ ๆ เข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้ง ระดมความคิด ไอเดียใหม่ ๆ หาวิธีแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย ค้นหานวัตกรรม พัฒนาแนวทางสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม

4. Prototype - สร้างตัวแบบ

การพัฒนาต้นแบบของนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์เพื่อทดสอบและปรับปรุงก่อนการผลิตจริงเป็นขั้นตอนที่ช่วยให้เห็นภาพรวมของการใช้งานจริง และตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการออกแบบที่เลือกไว้ โดยสามารถนำไปปรับแก้ไขเพื่อให้ผลิตภัณฑ์หรือบริการมีประสิทธิภาพสูงสุด ก่อนนำออกสู่ตลาด

5. Test - ทดสอบ

การตรวจสอบและประเมินต้นแบบของนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้น เพื่อตรวจสอบความสามารถในการทำงานและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ กระบวนการนี้ช่วยให้สามารถระบุปัญหา ปรับปรุง และแก้ไขข้อบกพร่องได้ก่อนการผลิตและเปิดตัวผลิตภัณฑ์หรือบริการอย่างเป็นทางการ

กล่าวโดยสรุป ความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการเข้าใจความต้องการและปัญหาของผู้ใช้หรือผู้บริโภค เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตอบโจทย์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการรวมกลุ่มความคิดและการสร้างต้นแบบ เพื่อทดสอบและปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง ขั้นตอนหลักของกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ประกอบด้วย *Empathize* (ทำความเข้าใจ), *Define* (กำหนดปัญหา), *Ideate* (ระดมความคิด), *Prototype* (สร้างตัวแบบ), และ *Test* (ทดสอบ) ซึ่งช่วยให้เกิดนวัตกรรมและการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพอย่างมีเสถียรภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างแท้จริง การใช้กระบวนการนี้ช่วยสร้างองค์กรที่มีสมรรถนะในการสร้างสรรค์และปรับตัวอย่างรวดเร็วตามเปลี่ยนแปลงของตลาดและความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงช่วยเสริมสร้างทักษะการแก้ไขปัญหาและการคิดวิเคราะห์ให้กับบุคคลในทุกระดับและองค์กรต่าง ๆ อีกด้วย การนำเสนอกระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจนและเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่มีความหลากหลายมากขึ้น เป็นต้น

ความคิดแบบ STAR STEMS

คือ นวัตกรรมทางความคิด (Cognitive Innovation) เป็นการคิดเชิงสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาที่นำไปสู่การพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ แนวคิดหรือวิธีการที่ไม่เคยมีมาก่อนเพื่อไปปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่ซับซ้อน โดยนวัตกรรมทางความคิดนี้มักจะเกิดจากการผสมผสานความรู้จากหลาย ๆ สาขาวิชา การใช้ความคิดนอกกรอบ และการประยุกต์ใช้วิธีการที่มีอยู่เดิม

ในรูปแบบใหม่ คุณลักษณะของนวัตกรรมทางความคิดมี ประกอบด้วย 1) การคิดสร้างสรรค์ 2) การแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การคิดเชิงระบบ 4) การปรับตัวและความยืดหยุ่น และ 5) การบูรณาการความรู้

อย่างไรก็ดี การปฏิวัติการศึกษาไทยในปัจจุบัน การนำแนวคิด STAR STEMS ย่อมาจาก Situation-Based Learning, Thai, Technology, English, Engineering, Moral, Mathematics และ Socioecology เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนเป็น “พลเมืองดี วินัยเด่น” ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 วรรค 4 กำหนดไว้ว่า “การศึกษาทั้งปวงต้องพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดีมีวินัย ภูมิใจในชาติสามารถเชี่ยวชาญตามความถนัดและมีความรับผิดชอบต่อ ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ” คือ กระบวนการร่วมคิดบูรณาการ 5 ด้าน โดยมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่

1. SBL (Situation-Based Learning) การเรียนรู้จากสถานการณ์ เป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่เน้นการใช้สถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะของผู้เรียน การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นการนำความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. STAR เป็นกรอบการทำงานที่เน้นไปที่การกำหนดเป้าหมายและการประเมินผลลัพธ์ ซึ่งเป็นกรอบที่สามารถใช้ได้ในการวางแผนและประเมินสถานการณ์หรือการดำเนินงานต่าง ๆ ในบริบทนี้ STAR อาจย่อมาจาก

S (Situation) “สถานการณ์” การกำหนดสถานการณ์หรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหรือโครงการ รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อการทำงาน

T (Target) “เป้าหมาย” การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้โดยระบุถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุหรือผลลัพธ์ที่คาดหวัง

A (Action) “การกระทำ” การวางแผนและดำเนินการตามขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีการกำหนดกิจกรรมและทรัพยากรที่ต้องใช้

R (Result) “ผลลัพธ์” การประเมินและตรวจสอบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินการเสร็จสิ้น โดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อดูว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ และมีสิ่งใดที่สามารถปรับปรุงได้

3. STEMS เป็นกระบวนการคิดเพื่อแก้ปัญหาแบบบูรณาการที่ประกอบด้วยความคิดใน 5 ด้าน ได้แก่ Science, Technology, Engineering, Mathematics และ Social Studies ซึ่งแต่ละด้านมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาและพัฒนาความรู้ของผู้เรียน

S (Scientific Thinking) คือ การวิเคราะห์และคิดอย่างเชิงวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับเหตุผลที่ทำให้เกิดสถานการณ์นั้น ๆ และการคาดการณ์ผลผลิตที่ต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งจะพื้นฐานสำคัญในการวางแผนและการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ตรงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ (STAR) อย่างมีประสิทธิภาพ

T (Thai & Inter-Technology) คือ การนำเสนอและใช้ภูมิปัญญาไทยและเทคโนโลยีระหว่างประเทศ เพื่อค้นหาวิธีการแก้ไขสถานการณ์ที่มีอยู่โดยใช้ทั้งเทคโนโลยีสากล ภูมิปัญญาไทย

และปัญญาท้องถิ่น อันจะช่วยให้สามารถใช้วิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขสถานการณ์ และให้ผลผลิตตามที่ต้องการได้

E (English-Engineering) คือ การใช้ความรู้ในด้านวิศวกรรมและการใช้ภาษาอังกฤษในการเพิ่มประสิทธิภาพทั้งในระบบงานและการสื่อสาร โดยจัดระบบการปฏิบัติงานและการสื่อสารให้มีความเข้าใจทั้งในระดับชาติและระดับสากล เพื่อให้การแก้ไขสถานการณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด

M (Moral-Mathematics) คือ การผสมผสานระหว่างตรรกะและหลักคุณธรรมเพื่อการพิสูจน์และประเมินระบบการปฏิบัติงานและการสื่อสารสากล กำหนดเป้าหมายหลักในการพิสูจน์ประสิทธิภาพหรือวิเคราะห์ระบบการปฏิบัติงานและการสื่อสารแบบสากลโดยใช้ตรรกะและหลักวิชาว่าสามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ไม่ขัดต่อหลักคุณธรรมของสังคม ส่งเสริมความยุติธรรม ความเท่าเทียม และความเคารพต่อผู้อื่น

S (Socio-Geology) คือ การตรวจสอบระบบการปฏิบัติงานและการสื่อสารสากลที่ได้รับการจัดทำขึ้นว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ตามสถานการณ์ที่กำลังพิจารณาอยู่ การตรวจสอบนี้ทำโดยใช้เครื่องมือและแนวทางทางภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกื้อกูลต่อสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

พลังแห่ง STAR STEMS จุดแข็งเสริมสร้างอนาคตไทย

STAR STEMS เป็นกระบวนการคิดที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในยุค “ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)” และสามารถรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดแข็งดังนี้

ความเหมาะสม (Suitability): STAR STEMS มีความเหมาะสมที่จะใช้ในยุค “ฐานวิถีชีวิตใหม่” เนื่องจากสามารถปรับตัวและใช้งานได้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนออนไลน์ การสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในสถานการณ์ปัจจุบัน ความเหมาะสมนี้ช่วยให้ STAR STEMS เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นใน “ฐานวิถีชีวิตใหม่”

ความครบเครื่อง (Sophistication): STAR STEMS เป็นกระบวนการคิดที่มีความครบเครื่องทั้งในด้านความรู้และทักษะในแต่ละด้านที่สำคัญ เช่น ทักษะทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภูมิปัญญาไทย การสื่อสารภาษาอังกฤษ และการเรียนรู้ทางสังคม ความครบเครื่องนี้ช่วยสร้างพื้นฐานที่เข้มแข็งในการต่อสู้กับความท้าทายและปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความยั่งยืน (Sustainability): STAR STEMS เป็นกระบวนการที่สามารถทำงานอย่างยั่งยืนในระยะยาว โดยไม่เสี่ยงต่อการสูญเสียหรือติดขัดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น STAR STEMS ช่วยสร้างพื้นฐานความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในยุคปัจจุบันและอนาคต ทำให้เป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าและประสิทธิภาพที่ยั่งยืนในการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาของมนุษยชาติ

การจัดการเรียนรู้ผ่านความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) กลายเป็นแนวทางการสอนสำคัญ อาจารย์จำเป็นต้องออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcome) เน้นการพัฒนาทักษะเชิงการออกแบบอย่างสร้างสรรค์ควบคู่กับการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ให้เกิดประโยชน์ในการใช้สอยสูงสุด กระบวนการต้องสามารถส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อื่น อย่างไรก็ตาม การศึกษาไทยในยุคใหม่มุ่งเน้นการพัฒนาคนแบบองค์รวม ไม่ได้จำกัดแค่ทางด้านสติปัญญาความคิดเท่านั้น แต่รวมถึงจิตวิญญาณ ความมีระเบียบวินัย เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคม การเข้าใจคุณค่าของภูมิปัญญาและความเป็นไทย ควบคู่กับทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ทักษะการดำรงชีวิต และการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง จึงเป็นเครื่องมือที่หล่อหลอมให้นักศึกษาเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

กล่าวโดยสรุป แนวคิดการปฏิบัตินวัตกรรมทางปัญญา (STAR STEMS) เป็นแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการคิดแบบองค์รวม โดยใช้กระบวนการคิดที่มีองค์ประกอบหลายด้าน เชื่อมโยงระหว่างความคิดทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม และความเข้าใจในภูมิสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างครบวงจร ด้วยคุณลักษณะเด่น เช่น การคิดรอบคอบ บนพื้นฐานคุณธรรม น้อมนำคุณค่าท้องถิ่นและการเข้าใจภูมิสังคม เพื่อสร้างพลเมืองดีที่มีวินัยและรักภูมิใจในชาติ และยังเน้นความคิดสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหา โดยมีความเหมาะสม ความครบเครื่อง และความยั่งยืน เพื่อสร้างนักเรียนที่มีความสามารถที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การจัดการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนและเพิ่มสำคัญในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์และเต็มความสามารถในยุคปัจจุบันและอนาคต

บริบทในการนำความคิดเชิงออกแบบไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางปัญญาของนักศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

การนำความคิดเชิงออกแบบไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางปัญญาของนักศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการสร้างความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมา โดยใช้หลักการและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีในการคิดเชิงออกแบบ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาหรือสร้างสิ่งใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม รายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการนี้สามารถอธิบายได้ดังนี้

การสำรวจและการเข้าใจปัญหา การเริ่มต้นด้วยการสำรวจและเข้าใจปัญหาหรือความต้องการจริงของสังคมหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยการศึกษาและสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เพื่อหาปัญหาที่มีความสำคัญและความต้องการจริงในชุมชนนั้น ๆ

การนำเสนอและการสร้างไอเดีย นักศึกษาจะใช้เทคนิคการคิดเชิงออกแบบในการสร้างไอเดียและแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของสังคมโดยการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น การจินตภาพ เทคนิคการสร้างโมเดล หรือ การใช้เทคโนโลยีที่กำลังพัฒนาอยู่

การทดสอบและการพัฒนา นักศึกษาจะทดสอบและพัฒนาไอเดียหรือโครงการของตนผ่านการทดลองหรือการทดสอบในชุมชน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

การนำไปสู่การใช้งาน เมื่อได้รับการยอมรับและการตอบรับจากชุมชน นักศึกษาจะนำนวัตกรรมหรือผลงานของตนไปใช้งานจริง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาในสังคม

ด้วยกระบวนการดังกล่าว ผู้เรียนสามารถนำความคิดเชิงออกแบบมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางปัญญาที่มีคุณค่าและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด

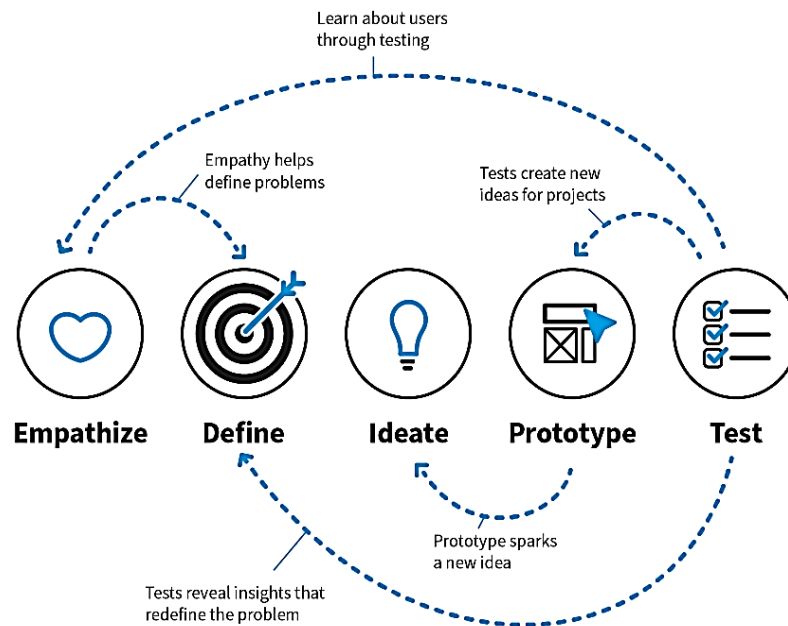
จากความสำคัญของเหตุผลที่กล่าวมา ผู้ศึกษาจึงได้ทบทวนการจัดการเรียนการสอน โดยการบูรณาการความคิด Design Thinking และแนวคิดการปฏิบัตินวัตกรรมทางปัญญา (STAR STEMS) เป็นการนำเสนอวิธีการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และการทำงานในด้านการนวัตกรรมทางปัญญา (Innovation) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาในรูปแบบที่สร้างคุณค่าแก่สังคมและธุรกิจในยุคปัจจุบัน

เพราะฉะนั้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนสามารถบรรลุได้ตามผลลัพธ์การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง ทั้งนี้จึงได้อธิบายในประเด็นถัดไป

รูปแบบจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษาการนำความคิดเชิงออกแบบไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางปัญญาของนักศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ใช้การบูรณาการความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และความคิดการปฏิบัตินวัตกรรมทางปัญญา (STAR STEMS) เป็นวิธีการที่นำเอากระบวนการและเทคนิคที่เน้นการกระตุ้นการคิดเชิงสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา มาปรับใช้ในการสอนเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและน่าสนใจสำหรับผู้เรียนในทุกวัย

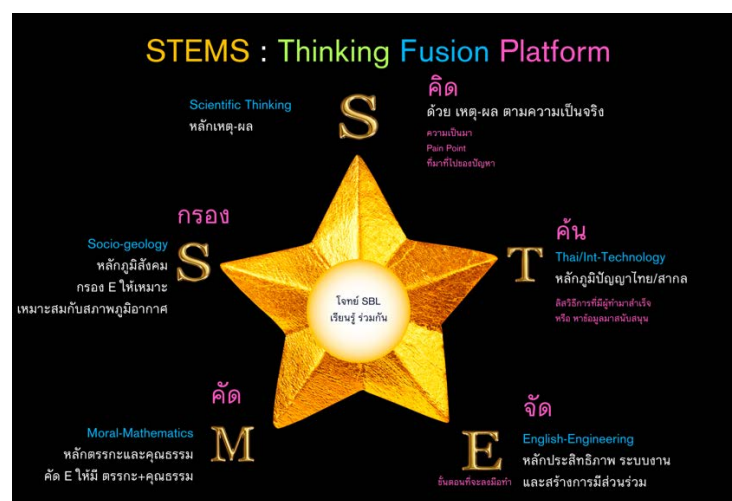
ความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เป็นกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ที่เน้นการวางแผน การสร้างแบบจำลอง การทดสอบ และการปรับปรุงในรูปแบบวงจรต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการเข้าใจปัญหา รวบรวมข้อมูล สร้างแนวคิดใหม่ ๆ ทดสอบแนวคิดเหล่านั้น และนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 1 ความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

ที่มา: https://www.interaction-design.org/literature/topics/design-thinking#design_thinking_mindsets:_more_than_a_process-17

ส่วน STAR STEMS เป็นการใช้ความคิดการปฏิบัตินวัตกรรมทางปัญญา (Innovative Intelligence) เพื่อสร้างความคิดสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหามารูปแบบที่ไม่ซ้ำซาก โดยเน้นการคิดอย่างเป็นระบบและการนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ในการพัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ โดยใช้การแลกเปลี่ยนและการเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม

ภาพที่ 2 แผนผังกระบวนการ STAR STEMS

ที่มา: แผนภาพการนำเสนอเรื่องการใช้ STAR STEM ประกอบการบรรยายของผู้เขียน

การนำแนวคิดการปฏิบัตินวัตกรรมทางปัญญา (STAR STEMS) มาใช้ในการเรียนการสอน มีแนวทางดังนี้

แนวทางที่ 1 จัดหลักสูตรอบรม STAR STEMS ให้กับผู้สอน โดยเน้นกระบวนการตั้งโจทย์ ประเด็นปัญหา SBL (Situation Based Learning) และลำดับขั้นตอน STEMS (คิด ค้น จัด คัด กรอง)

แนวทางที่ 2 ในชั้นเรียนเชิงรุก (Active Learning) จัดทำโครงการกลุ่ม เพื่อพัฒนา แก้ปัญหาที่นักศึกษาสนใจร่วมกัน โดยใช้ เครื่องมือ คิด ค้น จัด คัด กรอง ตามภาพที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 จัดวิชาเลือกเสรี หรือบรรจุลงในรายวิชาพื้นฐานทั่วไปในหลักสูตร เพื่อพัฒนา กระบวนการคิด (Thinking Skills) ของนักศึกษา

อย่างไรก็ดี การบูรณาการความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และความคิด การปฏิบัตินวัตกรรมทางปัญญา (STAR STEMS) เข้ากับการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมสูงขึ้น โดยให้ผู้เรียนมี โอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้สื่อต่าง ๆ เช่น มัลติมีเดีย การสร้างโปรแกรมการเรียนการสอน ที่น่าสนใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและน่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้ ยังส่งเสริมทักษะ การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา และการคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นระบบในผู้เรียนด้วย ดังนั้น การเรียนการสอนแบบนี้ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ในชีวิตประจำวันและสังคมในอนาคต

ในการนำมาประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาไทย กระบวนการการเรียนการสอนนี้สามารถใช้ ในการสร้างนวัตกรรมที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของประชากรไทย โดยการใช้ Design Thinking เพื่อทำความเข้าใจถึงความต้องการและปัญหาที่เจอในชุมชนต่าง ๆ และการใช้ “STAR STEMS” เพื่อสร้างนวัตกรรมที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทย ทั้งนี้การเรียนการสอนจะต้องใช้วิธีการที่เหมาะสมและเน้นการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนวัตกรรมที่มีคุณค่าแก่สังคมในระยะยาว

การบูรณาการความคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และความคิดการปฏิบัตินวัตกรรม ทางปัญญา (STAR STEMS) ให้เกิดการเรียนรู้และนวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในประเทศไทยเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

ตัวอย่างเหตุการณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ เช่น การพัฒนาเครื่องมือ เกษตรกรรมที่ใช้เทคโนโลยีใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บเกี่ยวผลผลิต หรือการออกแบบ โครงสร้างพื้นฐานใหม่เพื่อความปลอดภัยและความสะดวกสบายของชุมชน โดยการใช้วิธีการและ เครื่องมือที่มีรากฐานจาก Design Thinking และ STAR STEMS จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ไข ปัญหาในชุมชนของพวกเขาอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างนวัตกรรมที่มีค่าต่อสังคมในอนาคตได้ อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ในขั้นตอนแรกของ Design Thinking *การระบุปัญหาและความต้องการของชุมชน* มีความสำคัญอย่างมาก ผู้เรียนจะถูกแนะนำให้ศึกษาและสำรวจสภาพการณ์ในชุมชนที่ต้องการพัฒนา การสำรวจนั้นใช้วิธีการทางสังคมวิทยาและการสัมภาษณ์ประชากรในพื้นที่เพื่อเข้าใจความต้องการ และปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

การสร้างแนวคิดและการคิดเชิงออกแบบ โดยใช้กระบวนการ Design Thinking ผู้เรียนจะถูกส่งเสริมให้คิดแบบนวัตกรรมและสร้างไอเดียที่มีคุณค่าในการแก้ไขปัญหาที่พบในชุมชน เครื่องมือต่าง ๆ เช่น Brainstorming และ Prototyping จะถูกใช้เพื่อพัฒนาและทดสอบไอเดียเหล่านี้

การนำเสนอและการทดสอบ ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนจะนำแนวคิดและสิ่งประดิษฐ์ของพวกเขา มานำเสนอให้กับชุมชน การทดสอบและรับข้อเสนอแนะจากประชากรในชุมชนจะช่วยปรับปรุงและประสานงานกับความต้องการของผู้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ด้วยการใช้ STAR STEMS ผู้เรียน จะได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้จะไม่จำกัดเพียงในห้องเรียนแต่อาจรวมถึง การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงในชุมชน และการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่นในกลุ่ม

การเน้นการทำงานร่วมกันและการแลกเปลี่ยน ในกระบวนการเรียนการสอนนี้ การทำงาน ร่วมกับผู้อื่นในกลุ่มจะถูกส่งเสริม เน้นการสร้างพันธมิตรและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเสริมสร้าง การเรียนรู้และนวัตกรรมที่มีคุณค่าต่อสังคมในระยะยาว

จากข้อมูลข้างต้น กระบวนการการเรียนการสอนนี้ ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนา ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหา โดยการใช้เทคโนโลยีและกระบวนการ Design Thinking และ STAR STEMS เพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างนวัตกรรม ที่มีค่าต่อสังคมในอนาคตได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

บทสรุป

ความคิดการบูรณาการ Design Thinking และ STAR STEMS กับกระบวนการเรียนการสอนแบบ Active Learning รูปแบบการเรียนการสอนนี้เหมาะกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ผลลัพธ์ที่ได้คือ ผู้เรียนที่มีทักษะที่จำเป็นในการรับมือกับโลกอนาคต จะเป็นประโยชน์ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เน้นการทำงานร่วมกัน และการแลกเปลี่ยน ความคิดรอบด้าน พัฒนาศักยภาพทางปัญญา เอื้อต่อทุกวิชาชีพ
2. ด้านผู้สอน เรียนรู้และเข้าใจกระบวนการความคิดของนักศึกษา ทำให้ส่งเสริม บรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความสุขกับชั้นเรียนมากขึ้น
3. ด้านสถาบันการศึกษา มีนักศึกษาที่มีศักยภาพทางความคิด พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำยุคใหม่ คิดรอบด้าน มีหลักสูตรใหม่ที่เน้นกระบวนการความคิด และมีส่วนร่วมในการสร้างสันติสุขในสังคม
4. ด้านสังคมไทย มีสังคมที่รู้จัก สามัคคี มีการเปลี่ยนผ่านโดยไม่เกิดวิกฤติ สร้างสังคมสันติ สุขยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

นุชจรี กิจวรรณ. (2561). กระบวนการคิดเชิงออกแบบ: มุมมองใหม่ของระบบสุขภาพไทย.

วารสารสภาการพยาบาล. 33(1): 5 - 14.

ไปรมา อิศรเสนา ณ อยุธยา และชูจิต ตรีรัตน์พพันธ์. (2560). การคิดเชิงออกแบบ:

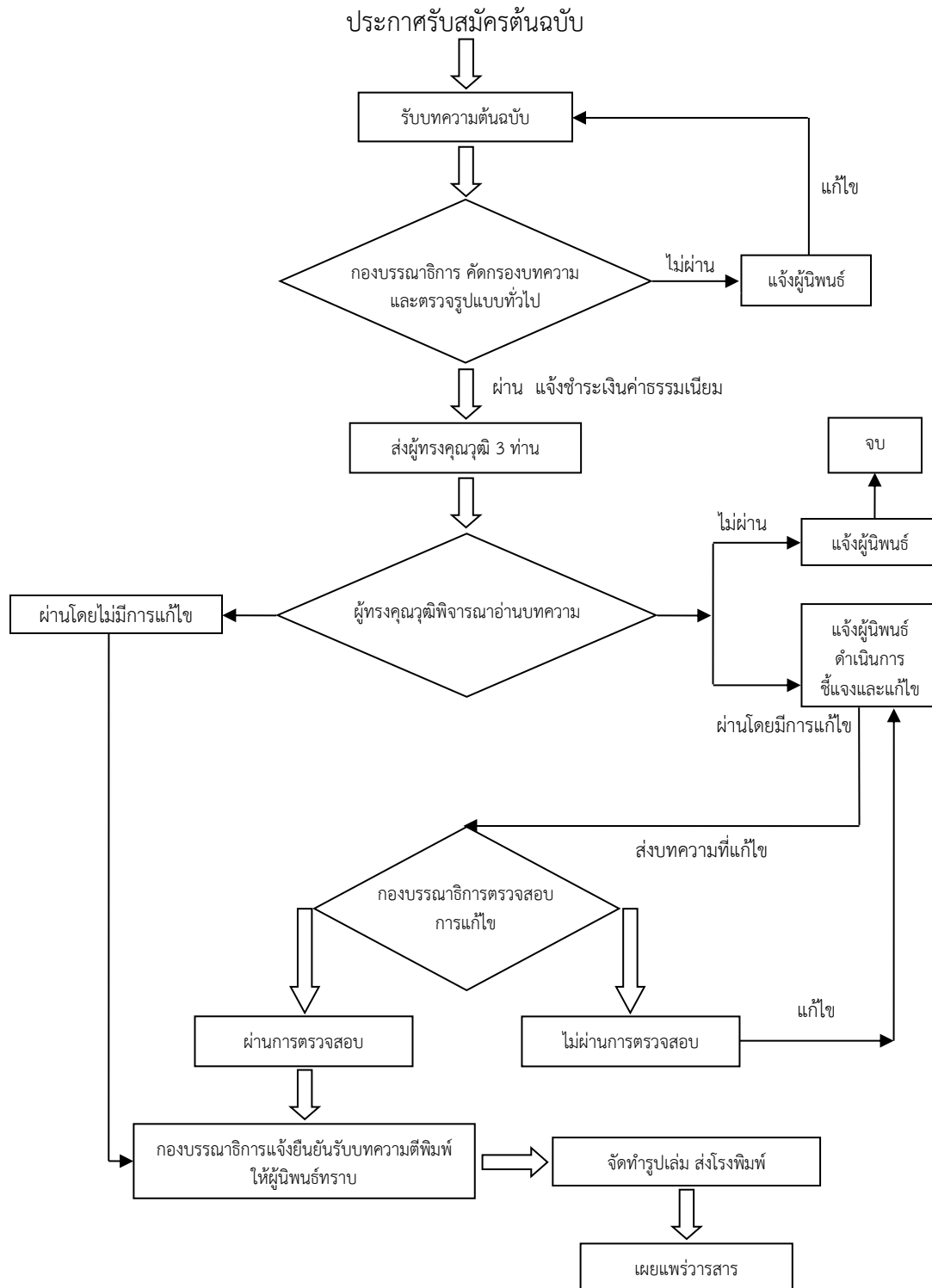
เรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Design thinking: Learning by doing). กรุงเทพฯ:

สำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (สวทช.)

-
- พหล สง่าเนตร. (2563). การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่ยุค “ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)” ด้วย STAR STEMS”. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ 2563, 11(2), หน้า 1 - 9.
- พัทธฐรินทร์ โลหา และสิรินาถ จงกลกลาง. (2562). การพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Goldschmidt, P., & Rodgers, G. (2013). *The Routledge handbook of international human resources management*. Routledge.
- Kleinsmann, M., Valkenburg, R., & Sluijs, J. (2017). The influence of social media use on young people's interpersonal relationships, social skills, and psychological well-being. *Current Opinion in Psychology*, 18, 52 - 57.

ขั้นตอนการจัดทำวารสารไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

การเตรียมและการส่งต้นฉบับวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์

กองบรรณาธิการวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มีความยินดีที่จะรับผลงานทางวิชาการจากทุกท่าน เพื่อลงพิมพ์และเผยแพร่ในวารสาร เพื่อความสะดวกในการพิจารณา จึงขอแนะแนวทางการเตรียมต้นฉบับและการส่งต้นฉบับ ดังนี้

1. การส่งผลงานเพื่อลงพิมพ์

บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาลงพิมพ์จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น หากมีเนื้อหา ข้อมูลวิจัยบางส่วนเคยพิมพ์ในรายงานการประชุมวิชาการจะต้องมีส่วนที่เพิ่มเติมหรือขยายจากส่วนที่เคยลงพิมพ์และต้องมีคุณค่าทางวิชาการที่เด่นชัด กองบรรณาธิการจะนำบทความที่ท่านส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินคุณภาพความเหมาะสมของบทความก่อนการลงพิมพ์ ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไข ผู้นิพนธ์จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 1 สัปดาห์ นับจากวันที่ได้รับผลการประเมินบทความ

ผู้นิพนธ์ที่แก้ไขบทความเรียบร้อยแล้ว กรุณาส่งบทความของท่านมายังกองบรรณาธิการจำนวน 1 ฉบับ พร้อมบันทึกข้อมูลลงแผ่นบันทึกข้อมูล

บทความที่จะได้รับการลงพิมพ์จะต้องได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

บทความที่ได้รับการลงพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับสำเนาวารสาร (Reprint) บทความ 2 ฉบับ และวารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ฉบับที่มีการตีพิมพ์บทความดังกล่าว จำนวน 2 เล่ม

2. บทความที่รับพิจารณาลงพิมพ์

บทความที่พิจารณาลงพิมพ์ ได้แก่

2.1 บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความ เป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล สรุป เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ต ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางการแก้ไข รูปแบบบทความทางวิชาการอื่น ๆ เช่น

2.1.1 บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) หมายถึง บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณูปการของหนังสือ บทความ หรือผลงานศิลปะ อาทิ นิทรรศการทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลพินิจอันเหมาะสม

2.1.2 บทความปริทัศน์ (Review Article) หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the Art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

2.1.3 บทความอื่น ๆ เช่น บทความจากประสบการณ์ หรือความชำนาญของผู้นิพนธ์ (Professional Practice) บทความที่เกี่ยวกับนโยบายด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน (Policy Paper)

2.2 บทความวิจัย

มีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 หรือไม่น้อยกว่า 2,500 คำ โดยการใช้คำสั่ง Word Count ใน Microsoft Word เพื่อนับคำ (แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้ากระดาษ A4) ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อผู้นิพนธ์ สถานที่ทำงาน (Work Place of Author and Co-authors) การติดต่อผู้นิพนธ์ (Contact Address of Correspondence) บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 3-5 คำ) โดยเนื้อหาดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ภาคผนวก (ถ้ามี)

เนื้อเรื่องจะประกอบด้วย บทนำ (Introduction), วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives), วิธีดำเนินการวิจัย (Materials and Methods), ผลการวิจัย (Results), อภิปรายผล (Discussion), สรุปผลการวิจัย (Conclusion), ข้อเสนอแนะ (Suggestions, ถ้ามี), กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement, ถ้ามี), เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 8 หน้ากระดาษ A4 หรือไม่น้อยกว่า 2,500 คำโดยการใช้คำสั่ง Word Count ใน Microsoft Word เพื่อนับคำ (แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้ากระดาษ A4) บทความวิชาการควรประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ สถานที่ทำงาน การติดต่อผู้นิพนธ์ บทคัดย่อ และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 5 คำ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง ซึ่งลักษณะองค์ประกอบของเนื้อเรื่องอาจจะคล้ายคลึงกับบทความวิจัย แต่ไม่มีเนื้อหาของวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการทดลอง ผลการวิจัยหรือผลการทดลอง เป็นต้น

3. การส่งต้นฉบับ

ผู้นิพนธ์ต้องดาวน์โหลด (Download) แบบฟอร์มนำส่งบทความ และรูปแบบบทความ และกรอกข้อมูลพร้อมลงลายมือชื่อให้ครบถ้วนในแบบฟอร์มนำส่งบทความ จากนั้นให้สมัครสมาชิกส่งบทความ กรอกข้อมูลให้ครบถ้วนและแนบไฟล์ใบนำส่งบทความและไฟล์บทความในรูปแบบ Word และ PDF โดยดาวน์โหลดแบบฟอร์มสมัครสมาชิก และส่งไฟล์บทความจากเว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/var/index>

4. รูปแบบบทความวิจัยและการพิมพ์เนื้อหาของเรื่อง

เพื่อความสะดวกในการแก้ไข ควรจัดพิมพ์ผลงานทางวิชาการด้วย Microsoft Word for Windows 2003 หรือ 2007 บนกระดาษขนาด A4 ดังนี้ พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้านบน 1.5 นิ้ว ด้านล่าง 1 นิ้ว และด้านซ้าย 1.5 นิ้ว ด้านขวา 1 นิ้ว ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รายละเอียดดังตาราง และใส่เลขหน้ากึ่งกลางล่าง ตั้งแต่ต้นจนจบบทความ บทความจะถูกจัดพิมพ์ในรูปแบบสีขาว-ดำ เท่านั้น

4.1 รูปแบบและขนาดอักษร

ตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK สีดำ เท่านั้นโดยกำหนดรูปแบบ ขนาด และรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกำหนดรูปแบบและขนาดอักษรในบทความต้นฉบับ

ส่วนประกอบบทความ	บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ Font = TH SarabunPSK	
	ขนาดอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อเรื่องภาษาไทย	22 [CT]	ตัวหนา
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ	18 [CT]	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม	14 [CT]	ตัวปกติ
ที่อยู่ผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม	14 [CT]	ตัวปกติ
E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประสานงาน	14 [CT]	ตัวปกติ
หัวข้อบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [CT]	ตัวหนา
เนื้อหาในบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [LRJ]	ตัวปกติ
หัวข้อหลักต่าง ๆ เช่น บทนำ วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และอื่น ๆ	16 [LJ]	ตัวหนา
เนื้อหาภายในหัวข้อทุกหัวข้อ	16 [LRJ]	ตัวปกติ

หมายเหตุ: CT = กึ่งกลาง, LJ = ซิดซ้าย, LRJ = Left and Right Justified (กระจายแบบไทย)

4.2 หน้าแรก

หน้าแรกของบทความจะประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม บทคัดย่อ และบ่งบอกสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาของผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ร่วม และ E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประสานงาน ให้พิมพ์หน้าแรกทั้งแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างละหน้าเรียงตามลำดับ โดยจัดหน้าเป็นแบบ 1 คอลัมน์ กว้าง 5.7 นิ้ว สำหรับส่วนอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดและตัวพิมพ์อักษรตามที่ระบุในตารางที่ 1 โดยชื่อภาษาอังกฤษจะห่างจากชื่อเรื่องภาษาไทย 1 บรรทัด และพิมพ์โดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทุกตัวอักษร

4.2.2 ชื่อผู้นิพนธ์

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยเว้นจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด ถ้ามีมากกว่า 1 คน ให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย โดยให้วรรค 1 ตัวอักษรหน้าคำว่า “และ” แต่ไม่ต้องวรรค 1 ตัวอักษร หลังคำว่า “และ” ถ้ามีมากกว่า 2 คน ให้ใส่เครื่องหมาย “,” คั่นชื่อผู้นิพนธ์คนแรก และให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย ไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อหรือตำแหน่งทางวิชาการใด ๆ ทั้งสิ้น และให้ใช้ตัวเลขอารบิกพิมพ์แบบตัวยอกต่อท้ายนามสกุล เพื่อแสดงความแตกต่างของสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา โดยให้ทำเครื่องหมาย * ไว้บนนามสกุล ของผู้นิพนธ์ประสานงาน (เจ้าของ E-mail Address) ดังตัวอย่าง

กันต์ฤทัย คลังพหล^{1*} ศศิธร จันทมฤก², และวัสส์พร จิโรจพันธ์^{1*}

Kanreutai Klangphahol^{1*}, Sasithorn Chanthamaruk² and Wassaporn Jirojphan¹

4.2.3 สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา และ E-mail Address

ให้พิมพ์สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษาของผู้นิพนธ์ทุกคนอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ โดยเว้นจากชื่อผู้นิพนธ์ 1 บรรทัด ให้เรียงลำดับตามหมายเลข และให้พิมพ์หมายเลขตัวยกไว้ด้านหน้าสถานที่ทำงาน

ให้พิมพ์ E-mail Address ของผู้นิพนธ์ประสานงานอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ต่อจากบรรทัดสถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา ดังตัวอย่าง

กันต์ฤทัย คลังพหล^{1*} ศศิธร จันทมฤกษ์², และวิสส์พร จิโรจพันธ์^{1*}
Kanreutai Klangphahol^{1*}, Sasithorn Chanthamaruk² and Wassaporn Jirojphan¹

¹หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹Bachelor of Education Program in Mathematics, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

²Bachelor of Education Program in Early Childhood, Faculty of Education,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: yingyim8@gmail.com

4.2.4 บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “บทคัดย่อ” สำหรับบทคัดย่อภาษาไทย และ “ABSTRACT” สำหรับบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยจัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ส่วนเนื้อความให้จัดพิมพ์เป็นแบบ 1 คอลัมน์ โดยบรรทัดแรกให้ย่อหน้า 0.5 นิ้ว มีจำนวนคำไม่เกินอย่างละ 250 คำ

4.2.5 คำสำคัญ (Keywords) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “คำสำคัญ” ให้พิมพ์เว้นจากบทคัดย่อภาษาไทย 1 บรรทัด และ จัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำสำคัญในแต่ละบทความควรมีประมาณ 3-5 คำ ให้พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “Keywords” (เฉพาะตัวอักษร “K” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่) โดยให้พิมพ์เว้นจากบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด ให้ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ทุกตัวแรกของคำ และระหว่างคำสำคัญให้ตามด้วยเครื่องหมาย (,) และเว้น 1 ตัวอักษร ก่อนขึ้นคำสำคัญใหม่

4.3 ส่วนอื่น ๆ ของบทความ

เนื้อเรื่อง ได้แก่ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล สรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ให้พิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ โดยไม่ต้องเว้นบรรทัด เมื่อจะขึ้นหัวข้อใหม่ให้เว้น 1 บรรทัด การพิมพ์หัวข้อให้พิมพ์ชิดซ้ายของแต่ละคอลัมน์ ส่วนของเนื้อเรื่องให้ย่อหน้า 0.5 นิ้ว

4.4 การจัดรูปภาพ ตาราง และการเขียนสมการ

เนื้อหาและข้อมูลภายใน รูปภาพ และตาราง อาจใช้ภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษได้ โดยรูปภาพทุกรูป และตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายอย่างชัดเจน ในการใส่ตาราง รูปภาพ และกราฟ ในบทความจะต้องใส่หลังจากมีการกล่าวถึงแล้วในเนื้อหา โดยวางไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

4.4.1 รูปภาพ

รูปภาพ (Pictures) ภาพถ่าย (Photographs) แผนภูมิ (Charts) แผนที่ (Maps) แผนภาพ (Diagrams) และกราฟ (Graphs) ที่เตรียมควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 5.7 นิ้ว และความละเอียดที่เหมาะสม โดยตัวอักษรที่ปรากฏในรูปภาพจะต้องมีขนาดใหญ่สามารถอ่านได้สะดวก และต้องไม่เล็กกว่าตัวอักษรในเนื้อเรื่อง และเมื่อย่อขนาดลงที่ความกว้าง 3.02 นิ้ว จะต้องยังสามารถเห็นรายละเอียดของภาพที่ชัดเจน รูปถ่ายของรูปภาพจะต้องเป็นเส้นสีดำ ส่วนรูปถ่ายควรจะเป็นรูปขาวดำที่มีความคมชัด รูปภาพควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด ชื่อภาพให้จัดวางไว้ชิดริมซ้าย โดยวางไว้ใต้ภาพ ภาษาไทยใช้คำว่า **ภาพที่** ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า **Figure** ตามด้วยหมายเลขภาพ ห่างจากคำว่าภาพที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยชื่อภาพ ควรระบุที่มาของภาพ (ถ้ามี) โดยระบุคำว่า ที่มา ให้ตรงกับคำว่าภาพที่ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วยเครื่องหมายทวิภาค (:) แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง ตามหลักการอ้างอิงดังตัวอย่าง

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างต้องเป็นภาพที่ชัดเจนเมื่อลองพิมพ์ขาว-ดำ
ที่มา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2557)

4.4.2 ตาราง

ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายกำกับเหนือตาราง เพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือชื่อตาราง 1 บรรทัด และเว้นใต้ตาราง/หมายเหตุตาราง หรือ ที่มา 1 บรรทัด ชื่อตารางภาษาไทยใช้คำว่า **ตารางที่** ภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า **Table** ตามด้วย หมายเลขภาพห่างจากคำว่าตารางที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อตาราง โดยจัดรูปแบบขีดริมน้ำย ดั่งตัวอย่างตามตารางที่ 1

การระบุหมายเหตุท้ายตาราง ให้ระบุคำว่า หมายเหตุ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วย เครื่องหมายทวิภาค (:) และเว้น 1 ตัวอักษร จึงตามด้วยข้อความของหมายเหตุ ควรระบุที่มา ของตาราง (ถ้ามี) โดยระบุคำว่า ที่มา: แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง ตามหลักการอ้างอิง ดังตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ตัวอย่างตารางที่แสดงในบทความต้องมีการกล่าวอ้างในเนื้อหาทุกครั้ง และไม่ควรมีเส้นแบ่งสดมภ์ (Column) ยกเว้นกรณีจำเป็น

หัวตารางนิยมใช้ตัวหนา	หัวตารางนิยมใช้ตัวหนา	
	หรือตามความเหมาะสม	ตามรูปแบบเนื้อหา
เนื้อหาตารางใช้ตัวปกติ	1,543.00	อักษร
เส้นแบ่งสดมภ์ไม่ควรปรากฏ	245.00	ตัวเลข
เนื้อหาตารางใช้ตัวปกติ	25,634.00	สัญลักษณ์

หมายเหตุ: ขนาดตัวอักษรในตารางอาจมีการปรับให้เหมาะสมแต่อย่างไรต้องคำนึงถึงความชัดเจน เป็นสำคัญ

ที่มา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2555)

4.4.3 สมการ

ต้องพิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้า หรือในกรณีที่มีสมการมีความยาวมากอาจยอมให้มีความกว้างได้เต็มหน้ากระดาษ และจะต้องมีหมายเลขกำกับอยู่ภายในวงเล็บ ตำแหน่งของหมายเลขสมการจะต้องอยู่ชิดขอบด้านขวา ดังตัวอย่างนี้ และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัด เหนือสมการ 1 บรรทัด และเว้นใต้สมการ 1 บรรทัด เมื่อจะกล่าวอ้างอิงถึงสมการที่ (1) ให้ใส่วงเล็บด้วยเสมอ ดังตัวอย่าง

$$5a+b = 11c^2 \quad (1)$$

5. การอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในเนื้อหาความทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีในส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และให้ใช้การอ้างอิงตามระบบอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยมีรายละเอียดการอ้างอิงดังนี้ (สามารถดูเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ <http://acad.vru.ac.th>)

5.1 การอ้างอิงในเนื้อหา

5.1.1 กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ชื่อสกุลตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ในเอกสาร เช่น

Voss (1998) หรือ (Voss, 1998) แล้วแต่โครงสร้างประโยค และ (Hayes & Berkowitz, 2006) ในกรณีที่ผู้นิพนธ์มากกว่า 3 คนขึ้นไป (Paul et al., 1999) หรือ Paul et al. (1999)

5.1.2 กรณีการอ้างอิงเอกสารภาษาไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุลของผู้นิพนธ์ ตามด้วยปี พ.ศ. เช่น

กริช สืบสนธิ์ (2545) หรือ (กริช สืบสนธิ์, 2545) และ ดำรง สืบสกุล และคณะ (2550) หรือ (ดำรง สืบสกุล และคณะ, 2550) ในกรณีที่ผู้นิพนธ์มากกว่า 3 คนขึ้นไป

5.1.3 การอ้างอิงเอกสารมากกว่าหนึ่งรายการในวงเล็บเดียวกัน ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร โดยคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค “;” ไม่ต้องเว้นหน้าเครื่องหมายนี้ แต่ให้เว้น 1 ตัวอักษรหลังเครื่องหมาย เช่น

(เยาวนุช แสงยนต์, 2551; สุพาดา อินทรานุกูล, 2545) และ (Kartner, 1973; Kartner & Russel, 1975)

5.1.4 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏนามผู้แต่งให้ใช้คำว่า นิรนาม สำหรับเอกสารภาษาไทย และคำว่า Anonymous สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศแทนชื่อผู้แต่ง เช่น

(นิรนาม, 2541) (Anonymous, 1999)

5.1.5 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ในตำแหน่งที่ต้องระบุปีที่พิมพ์ ให้ระบุม.ป.ป. สำหรับเอกสารภาษาไทย เช่น

(สถาบันอินทรีย์จันทร์สถิตย์เพื่อการค้นคว้าและพัฒนาด้านพืชศาสตร์, ม.ป.ป.) และ n.d. สำหรับ เอกสารภาษาต่างประเทศ เช่น (Miller, n.d.)

5.1.6 การอ้างอิงเอกสารสองทอด

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้อ้างอิงไว้ (Secondary Source) เขียนได้ 2 แบบ คือ

(1) การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น ธีรวุฒิ เอกะกุล เขียนตำราใน พ.ศ. 2543 ได้อ้างอิง Krejcie & Morgan (1970) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับรอง ตามด้วยคำว่า “อ้างถึง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับแรก ดังตัวอย่าง

“.....คำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543 อ้างถึง Krejcie & Morgan, 1970) .....”

“.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543 อ้างถึง Cronbach, 1974) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น.....”

“.....ตามแนวความคิดของ Best (ประคอง กรรณสูต, 2538 อ้างถึง Best, 1978).....”

“.....ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (วรรณิ์ แกมเกต, 2551 อ้างถึง Yamane, 1973).....”

(2) การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (Original) ที่ผู้อื่นนำมาอ้างอิง ต่อในกรณีหนังสือของ ธีรวิทย์ เอกะกุล (2543) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ตามด้วย “อ้างอิง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited in” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้ให้นำผลงานนั้นมาอ้างอิง ดังตัวอย่าง

“.....คำนวณจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างอิง ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) .....”

“.....โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของ Cronbach (Cronbach, 1974 อ้างอิง ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น.....”

“.....ตามแนวความคิดของ Best (Best, 1978 อ้างอิง ประคอง กรรณสูต, 2538).....”

“.....ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (Yamane, 1973 อ้างอิง วรรณิ์ แกมเกต, 2551).....”

5.2 การเขียนเอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง เรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาไทยก่อน ตามด้วยอ้างอิงภาษาอังกฤษ กรณีที่ไม่มีชื่อผู้แต่งให้เรียงตามชื่อเรื่องแทน กรณีที่ผู้แต่งคนเดียวกันแต่มีเอกสารอ้างอิงหลายรายการ ให้เรียงตามปี พ.ศ. โดยให้กำหนดอักษร ก, ข, ค ..... กำกับไว้ที่ ปี พ.ศ. ด้วย สำหรับเอกสารภาษาไทย และ อักษร a, b, c ..... สำหรับภาษาต่างประเทศ และในรายการที่สองไม่ต้องพิมพ์ชื่อผู้บันทึกให้ขีดเส้นเข้าไปประมาณ 0.5 นิ้ว หรือประมาณ 7 เคาะ แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) ดังตัวอย่าง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2547ก). **ตำราชุดฝึกอบรมหลักสูตร “นักวิจัย”**.

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

_____. (2547ข). **นิยามเกี่ยวกับการวิจัย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

[http://www.nrct.go.th/mod/es.php?op=modload&name=Sections&](http://www.nrct.go.th/mod/es.php?op=modload&name=Sections&file=index)

[file=index](http://www.nrct.go.th/mod/es.php?op=modload&name=Sections&file=index). (2548, 14 เมษายน).

กรณีที่ผู้นิพนธ์คนเดียวกัน แต่มีเอกสารอ้างอิงหลายรายการ และเอกสารอ้างอิงแต่ละรายการพิมพ์ ปี พ.ศ. เดียวกัน ให้จัดเรียง ลำดับตัวอักษรของชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ

บรรทัดแรกของเอกสารและสิ่งอ้างอิงแต่ละเรื่อง อักษรตัวแรกห่างจากริมกระดาษด้านซ้าย 1.5 นิ้ว บรรทัดที่สองและบรรทัดต่อ ๆ ไป ให้ย่อหน้าโดยเว้นอีก 1 tab (อัตโนมัติ) หรือ 0.5 นิ้ว โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 การพิมพ์ให้ถือหลักการเว้นระยะหลังเครื่องหมายวรรคตอน ดังนี้

หลังเครื่องหมายทวิภาค (:) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายอัฒภาค (;) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นวรรค 1 ตัวอักษร

หลังเครื่องหมายมหัพภาค (.) เว้นวรรค 2 ตัวอักษร (ยกเว้นหลังอักษรย่อ เว้นวรรค 1 ตัวอักษร)

หน้าเครื่องหมายไม่ต้องเว้นวรรค ให้พิมพ์ติดกับตัวอักษรหรือสระตัวสุดท้ายของคำ

เครื่องหมายยัติภังค์ (-) ให้พิมพ์ติดกับตัวอักษรทั้งข้างหน้าและข้างหลังเครื่องหมาย

5.2.2 การลงรายการครั้งที่พิมพ์

รายการครั้งที่พิมพ์ ให้อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บต่อจากชื่อเรื่อง และลงรายการตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป (พิมพ์ครั้งแรก หรือ พิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องลงรายการ) โดยมีรายละเอียดดังนี้

พิมพ์ครั้งที่ 2 = 2nd ed.

พิมพ์ครั้งที่ 3 = 3rd ed.

พิมพ์ครั้งที่ 4 = 4th ed.

พิมพ์ครั้งที่ 5 = 5th ed.

พิมพ์ครั้งที่ 6 = 6th ed.

5.2.3 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากหนังสือ

กรณีชื่อผู้นิพนธ์ คนไทยให้ลงชื่อ ตามด้วยนามสกุล และตัดคำนำหน้านามออก เช่น นาย นาง นางสาว Mr. Mrs. ตัดตำแหน่งทางวิชาการออก เช่น ผศ. รศ. ศ. และให้ตัดคำระบุดำชีพออกเช่นเดียวกัน เช่น นายแพทย์ แพทย์หญิง พันตำรวจโท ร้อยตำรวจเอก เป็นต้น

กรณีที่ผู้นิพนธ์เป็นชาวต่างชาติให้นามสกุลขึ้นก่อนตามด้วยอักษรย่อทั้งชื่อต้น ชื่อกลาง (ถ้ามี) โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่น (,) แบ่งชื่อสกุล และชื่อต้น

ตัวอย่าง (ผู้นิพนธ์คนเดียว)

ชื่อ✓สกุลผู้แต่ง.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

เกษมชาติ นเรศเสนีย์. (2555). การบริหารองค์การในภาวะวิกฤต. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิกคอมเซ็นเตอร์.

ยุทธ ไกยวรรณ. (2548). วิธีวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Best, J. W. (1978). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper & Row.

- หมายเหตุ** 1. เครื่องหมาย✓แสดงว่าเว้นระยะ 1 ตัวอักษร หรือเคาะ 1 ครั้ง และในกรณีที่ขึ้นบรรทัดใหม่แต่ยังไม่สิ้นสุดการลงรายการ ให้เว้นระยะ 7 ตัวอักษร หรือใช้วิธีการตั้ง Tab ที่ 0.5 นิ้ว ก็ได้จะได้ไม่ต้องเสียเวลานับระยะ
2. เครื่องหมาย X ให้ใส่ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป

ตัวอย่าง (ผู้นิพนธ์สองคน)

ชื่อ✓สกุลผู้นิพนธ์คนที่ 1✓และชื่อ✓สกุลผู้แต่งคนที่ 2.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓
✓✓✓✓✓✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ยุทธ ไกยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2553). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Best, J. W. & Kahn, J. V. (1986). *Research in Education*. (5th ed). New Jersey: Prentice-Hall.

หมายเหตุ ให้ใช้เครื่องหมาย & แทนคำว่า and ในกรณีที่เป็นการลงรายการภาษาอังกฤษ

ตัวอย่าง (ผู้แต่งสามคน)

ชื่อ✓สกุลผู้นิพนธ์คนที่ 1,✓ชื่อ✓สกุลผู้นิพนธ์คนที่ 2✓และชื่อ✓สกุลผู้นิพนธ์คนที่ 3.✓✓
✓✓✓✓✓✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุขโข. (2547). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.

Sadlack, R. G., Theodorson, G. A. & Stanley, J. (1992). *Social Research: Theory and Methods*. Chestnut: Hill Enterprises.

หมายเหตุ ในกรณีที่เมืองที่พิมพ์เป็นกรุงเทพมหานคร ให้ลงรายการเป็น กรุงเทพฯ

ตัวอย่าง (ผู้นิพนธ์มากกว่าสามคน)

ชื่อ✓สกุล✓ผู้นิพนธ์คนที่ 1✓และคณะ✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
✓✓✓✓✓✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

จิรภา แสงเกษม และคณะ. (2545). การวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: พิทักษ์อักษร.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2545). ระเบียบวิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

Guy, T. J. et al. (1992). *Social Research: Theory and Methods*. Chestnut: Hill Dnterprises.

ตัวอย่าง (ผู้นิพนธ์ที่เป็นบรรณาธิการ)

ชื่อ✓สกุล.✓✓(บก.).✓✓(ปี.พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

สุเทพ บุญซ้วน. (บก.). (2545). *วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษา
ของไทย*. กรุงเทพฯ: ทีแอนด์ดีการพิมพ์.

Gootnick, D. E. (Ed.). (1984). *The Standard Handbook of Business
Communication*. New York: The Free.

ตัวอย่าง (ผู้นิพนธ์ที่เป็นผู้รวบรวม)

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ผู้รวบรวม).✓✓(ปี.พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
✓✓✓✓✓✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท. (ผู้รวบรวม). (2547). *การวิจัยการตลาด*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

ตัวอย่าง (ผู้นิพนธ์ที่เป็นสถาบัน หน่วยงานราชการ)

ให้ลงชื่อเต็มของสถาบัน โดยเรียงลำดับหน่วยงานย่อยก่อนหน่วยงานใหญ่ ถ้าสถาบันนั้น
เป็นหน่วยงานของรัฐบาล การระบุชื่อควรเริ่มต้นตั้งแต่ระดับกรมเป็นอย่างต่ำ

ชื่อหน่วยงานราชการ.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X). ✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *แนวทางการพัฒนาแรงงานในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ:
กระทรวงศึกษาธิการ.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549). *การพัฒนาอุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์ พัชลิเคชั่นส์.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). *คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ*. ปทุมธานี:
ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล.

5.2.4 รูปแบบการเขียนจากวิทยานิพนธ์ หรือปริญญาานิพนธ์

ตัวอย่าง

- ชื่อ ✓ สกฤ. ✓✓ (ปี พ.ศ.). ✓✓ ชื่อวิทยานิพนธ์. ✓✓ ชื่อปริญญา. ✓✓ สาขาวิชา ✓ คณะ ✓
 ✓✓✓✓✓✓✓ มหาวิทยาลัย.
- จิรพร สร้อยสุวรรณ. (2547). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของ
 นักศึกษาชายในสถาบันราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดา สุขใจ. (2549). แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ: ศึกษากรณี
 ส่วนโรงงานฟอกย้อม 2 บริษัท ยูเนียนอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำกัด (มหาชน).
 ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการบริหารทั่วไป
 คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นคร สำเภาทิพย์. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง
 พื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพพร ศุภพัฒน์. (2549). ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับผลปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน
 ในสังกัดส่วนกลางของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- นพวรรณ อีร์พันธ์เจริญ. (2546). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านการอนุรักษ์
 สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมในสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
 พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พวงเพชร พลทอง, นางลักษณีย์ สมณะ และเผด็จ หงส์ทอง. (2553). การศึกษาพฤติกรรม
 การเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระ
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- Kasemsri, K. (2005). **Participatory Communication in City Radio FM 96.0.**
 Master of Science Thesis in Development Communication, Graduate
 Kasetsart University.
- Pongsophon, P. (2006). **Enhancing Thai Students' Scientific Understanding of
 Evolution: A Social Constructivist Approach.** Doctor of Philosophy
 Thesis in Science Education, Graduate Kasetsart University.

5.2.5 รูปแบบการเขียนจากหนังสือที่มีลักษณะเป็นการรวบรวมบทความ หรือหนังสือที่มีผู้นิพนธ์ประจำบท

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลผู้นิพนธ์ประจำบท หรือชื่อผู้นิพนธ์บทความ.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อบท หรือ
 ✓✓✓✓✓✓ชื่อบทความ.✓✓ใน✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓
 ✓✓✓✓✓✓(หน้าของบทความ).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.
 แม้นมาส ขวลิต, กริช สืบสนธ์ และสมพิศ คูศรีพิทักษ์. (2539). หน่วยที่ 1 การสื่อสารกับ
 งานสารนิเทศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสาร = Communication 13202
 หน่วยที่ 1-8 (พิมพ์ครั้งที่ 4). (หน้า 1-37). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

5.2.6 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากรายงานการวิจัย

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อรายงานวิจัย.✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.
 ดำรงค์ วัฒนา. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ:
 สำนักงานคณะกรรมการพลเรือน.

5.2.7 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากวารสาร และนิตยสาร

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลผู้นิพนธ์บทความ.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อบทความ.✓✓ชื่อเต็มของวารสาร.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓ปีที่(ฉบับที่): หน้าของบทความ.
 ศิริวรรณ มนอัคระผดุง. (2555). สถานการณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย.
 วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. 2(1): 1-10.
 Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research
 activities. *Education and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
 McCarthy, B. & Hagan, J. (1992). Mean streets: The theoretical significance of
 situational delinquency among homeless youths. *American Journal of
 Sociology*. 98(3): 597-627.

5.2.8 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากหนังสือพิมพ์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ., ✓วัน✓เดือน).✓✓ชื่อบทความหรือชื่อคอลัมน์.✓✓ชื่อหนังสือพิมพ์.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓หน้าทีตีพิมพ์.
 นवलจันทร์ จินตนาพันธ์. (2546, 14 กุมภาพันธ์). ปรับหนี้เพิ่มแรงขับฟื้นเศรษฐกิจยั่งยืน.
 คมชัดลึก. หน้า 15.
 สัมพันธ์ พันธุ์พพักษ์. (2555, 8 ธันวาคม). สทศ. เดือนรีบสมัครสอบก่อนระบบปิด. *ไทยรัฐ*.
 หน้า 12.

5.2.9 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากรายงานการประชุม

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุลของวิทยากร หรือผู้บรรยาย.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อเรื่อง หรือชื่อหัวข้อที่บรรยาย.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓ใน✓ชื่อรายงานการประชุม.✓✓ครั้งที่ประชุม.✓✓วัน✓เดือน✓ปี ที่ประชุม.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓(หน้าของเอกสารการประชุม).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

จิราพรรณ สำเภาทอง. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาล
 ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน การประชุมทางวิชาการ
 เสนอผลงานวิจัยและนิทรรศการ การวิจัยบัณฑิตศึกษาสู่การพัฒนาประเทศ. ครั้งที่ 2.
 29 สิงหาคม 2552. (183-188). สุราษฎร์ธานี: เครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบน
 และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

วรกร คำสิงห์นอก. (2550). ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสร้าง
 พรรคการเมืองอย่างยั่งยืน. ใน การประชุมทางวิชาการเพื่อเสนอผลงานวิจัยเรียนรู้
 งานวิจัยขยายผลสู่ชุมชน. ครั้งที่ 3. 28 สิงหาคม 2550. (54-61). นครราชสีมา:
 สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

5.2.10 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากสื่อทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์

ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง แผนที่ แผนภูมิ ฯลฯ ให้ระบุลักษณะของสื่อทัศนวัสดุเอาไว้ด้วย

ประเภทของสื่อทัศนวัสดุ

ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษ

[สไลด์]

[Slides]

[ซีดี]

[Compact Discs]

[ฟิล์ม]

[Film]

[ฟิล์มสตริป]

[Filmstrip]

[แผนที่]

[Map]

[แผนภูมิ]

[Chart]

[แผ่นใส]

[Transparencies]

[ภาพยนตร์]

[Motion Picture]

[รายการวิทยุ]

[Radio Program]

[รายการโทรทัศน์]

[Television Program]

[รูปภาพ]

[Picture]

[วีดิทัศน์]

[Videotape]

ฯลฯ

ตัวอย่าง กรณีที่มีชื่อผู้พิมพ์ หรือผู้รับผิดชอบ

ชื่อ✓สกุลผู้พิมพ์.✓✓(ปีที่ผลิต).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ชนิดของวัสดุ].✓✓สถานที่ผลิต:✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓หน่วยงานที่เผยแพร่/ผู้ผลิต.
 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). **แผนที่จังหวัดปทุมธานี**. [แผนที่]. กรุงเทพฯ:
 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
 สมศิริ อรุณทัย. (2540). **ลายเส้น**. [รูปภาพ]. ม.ป.ท.
 สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2527). **เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต**.
 [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย.
 อรวี สัจจานนท์. (2539). **เพชรน้ำหนึ่ง ชุดที่ 3 รักต้องห้าม**. [ซีดี]. กรุงเทพฯ: เอ็มจีอี.
 เจริญศักดิ์ ปิ่นทอง. (2543, 20 กุมภาพันธ์). **ตามหาแก่นธรรม**. [รายการโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ:
 สถานีโทรทัศน์สีช่อง 9.

ก. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากต้นฉบับตัวเขียน

ตัวอย่าง

ชื่อผู้พิมพ์หรือผู้รับผิดชอบ.✓✓(ปี,✓วัน✓เดือน).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ลักษณะเอกสาร].✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓เลขทะเบียน. (ถ้ามี)
 หอสมุดแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **บาลีพระขุททกติกขา**. [หนังสือโบราณ]. เลขที่ 3980/ก/1.

ข. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

1) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากฐานข้อมูลออนไลน์

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปีที่พิมพ์).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ออนไลน์],✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ[Online],✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูล หรือแหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการ
 สืบค้นข้อมูล).
 Gsrcia, G. E. (1991). **Factors Influencing the English Reading Test Performance
 of Speaking**. [Online], Available: DIALOG(R) Item: EJ435642.
 (2005, 12 January).

2) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากฐานข้อมูลซีดี-รอม

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปีที่พิมพ์ หรือปีที่ทำการสืบค้น).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ซีดี-รอม],✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ[CD-ROM],✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูลซีดี-รอม.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้น).
 Arms, W. Y. (2000). **Small Business**. [CD-ROM], Available: ABI/INFROM,
 (2003, 12 May).

3) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงจากบริการสารสนเทศอื่น ๆ บนอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปีที่พิมพ์ หรือปีที่ทำการสืบค้น).✓✓ชื่อเรื่อง.✓✓[ออนไลน์],✓
 ✓✓✓✓✓✓✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ [Online],✓Available:✓ชื่อเว็บไซต์ หรือ
 ✓✓✓✓✓✓✓แหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปีพ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
 แผนกบริการค้นคว้าและวิจัย สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยกรุงเทพ. (2554). **รูปแบบการเขียน
 บรรณานุกรม.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://library.bu.ac.th/help/libmanuals/other/Write_APA_Thai.pdf.
 (2555, 19 ธันวาคม).
 Computer Crime and Intellectual Property Section (CCIPS). (2003). **How to
 Report Internet-related Crime.** [Online], Available:
<http://www.cybercrime.gov/reporting.htm>. (2004, 17 January).

4) หนังสือออนไลน์ กรณีที่มีทั้งฉบับตีพิมพ์ และฉบับออนไลน์ให้เขียนเหมือน เอกสารอ้างอิงหนังสือที่ตีพิมพ์ตามด้วย วันที่สืบค้น ชื่อแหล่งสารสนเทศ และที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.✓
 ✓✓✓✓✓✓✓[ออนไลน์],✓เข้าถึงได้จาก:✓หรือ [Online],✓Available:✓ชื่อฐานข้อมูล
 ✓✓✓✓✓✓✓หรือแหล่งสารสนเทศ.✓✓(ปี พ.ศ.,✓วันที่✓เดือนที่ทำการสืบค้นข้อมูล).
 สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
 (2555). **คู่มือการเขียนผลงานทางวิชาการ.** ปทุมธานี:
 ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://acad.vru.ac.th/acad_guide_2555/acad_guide_2555_01.php.
 (2555, 10 ธันวาคม).
 Kizza, J. M. (2004). **Ethical and Social Issues in the Information Age.** (2nd ed.)
 New York: Springer-Verlag. [Online], Available:
<http://www.netlibrary.com/reader>. (2008, 4 February).

5) รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงสองทอด

ในกรณีที่ไม่สามารถสืบค้นจากเอกสารต้นฉบับ ต้องสืบค้นจากเอกสารที่ผู้อื่นได้
 อ้างอิงไว้ (Secondary Source) เขียนได้ 2 แบบ คือ

(1) การอ้างอิงผู้เขียนที่นำผลงานผู้อื่นมาอ้างอิง เช่น ธีรวุฒิ เอกะกุล เขียน
 ตำราใน พ.ศ. 2543 ได้อ้างอิง Krejcie & Morgan (1970) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสาร
 อันต้นรอง ตามด้วยคำว่า “อ้างถึง” สำหรับเอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited” สำหรับเอกสาร
 ภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ของเอกสารอันดับแรก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓
 ✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์. อ้างถึง ชื่อ✓สกุล.✓✓(ปี พ.ศ.).✓✓ชื่อหนังสือ.✓✓
 ✓✓✓✓✓✓✓(พิมพ์ครั้งที่✓X).✓✓เมืองที่พิมพ์:✓ ✓✓✓✓✓✓✓สำนักพิมพ์.
 ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี:
 สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. อ้างถึง Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970).
 Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and
 Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.
 ประคอง วรรณสุต. (2538). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Best, J. W. (1978). **Research in Education**.
 (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.
 ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์. อ้างถึง
 Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. (3rd ed).
 New York: McGraw-Hill.
 วรรณิ์ แกมเกต. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึง Yamane, T. (1973). **Statistics: An
 introductory analysis**. (3rd ed). New York: Harper & Row.

(2) การอ้างอิงโดยระบุชื่อผู้แต่งต้นฉบับ (Original) ที่ผู้อ่านนำมาอ้างอิงต่อใน
 กรณีนีหนังสือของ ธีรวุฒิ เอกะกุล (2543) ให้ระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ ตามด้วย “อ้างอิงใน” สำหรับ
 เอกสารภาษาไทย หรือคำว่า “Cited in” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ แล้วระบุชื่อผู้ที่น่าผลงาน
 นั้นมาอ้างอิง ดังตัวอย่าง

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607-610. อ้างใน
 ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**.
 อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
 Best, J. W. (1978). **Research in Education**. (3rd ed). New Jersey: Prentice Hall.
 อ้างใน ประคอง วรรณสุต. (2538). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**.
 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 Cronbach, L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. (3rd ed). New York:
 McGraw-Hill. อ้างใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ:
 สุวีริยาสาสน์.
 Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. (3rd ed). New York:
 Harper & Row. อ้างใน วรรณิ์ แกมเกต. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทาง
 พฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5.2.11 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากจดหมายเหตุ คำสั่ง ประกาศ ระเบียบ

ตัวอย่าง

ชื่อหน่วยงาน.✓✓(ปี, วัน เดือน).✓✓ชื่อของเอกสาร.✓✓เลขที่✓ประกาศ/ คำสั่ง/จดหมายเหตุ/
ระเบียบ. (ถ้ามี)
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2549, 18 มีนาคม). ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ว่าด้วยการออกหลักฐาน
แสดงผลการศึกษา พ.ศ. 2549.
มหาวิทยาลัยบูรพา. (2548, 13 กุมภาพันธ์). ประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา เรื่องกำหนดการ
เกี่ยวกับการเรียนการสอนประจำปีการศึกษา 2548.
หอสมุดแห่งชาติ. (จ.ศ. 1206). จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3. เลขที่ 12.

5.2.12 รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมจากราชกิจจานุเบกษา

ตัวอย่าง

ชื่อกฎหมาย.✓✓(ปี, วัน เดือน).✓✓ราชกิจจานุเบกษา.✓✓เล่ม✓ตอนที่✓หน้า✓เลขหน้า.
พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. (2547, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 121 ตอนพิเศษ 23 ก. หน้า 1-24.
ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. 2549.
(2549, 1 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 123 ตอนที่ 54 ง. หน้า 89-109.

6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเขียนหน่วยต่าง ๆ ควรใช้ระบบ SI และเป็นสากล ถ้าหากต้องการย่อหน่วย ควรใช้ตัวย่อเป็นภาษาอังกฤษที่ถูกต้องและเป็นสากล การใช้ศัพท์วิทยาศาสตร์ให้ยึดคำบัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน ชื่อสถานที่ต่าง ๆ ให้ใช้ตามประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี

การเขียนคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ หากต้องการทับศัพท์เป็นภาษาไทย หรือต้องการแปลเป็นภาษาไทย การแปลหรือเขียนทับศัพท์ครั้งแรกควรใส่คำศัพท์เดิมไว้ในวงเล็บต่อท้ายคำแปลด้วย ซึ่งถ้าคำศัพท์ใดที่ไม่ใช่คำศัพท์เฉพาะ ก็ไม่จำเป็นต้องขึ้นต้นด้วยตัวใหญ่เช่น “การเหนี่ยวนำ (Induction)” “เวเบอร์ (Weber)” และเมื่อต้องการใช้คำแปลเดิมซ้ำอีก ให้ใช้ภาษาไทยโดยไม่ต้องใส่ภาษาอังกฤษกำกับ

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขเรื่องที่ยังมีข้อผิดพลาดแต่จะเห็นสมควร
ในกรณีที่ยังเป็นจะส่งต้นฉบับที่แก้ไขแล้วกลับคืนผู้เขียน เพื่อความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง